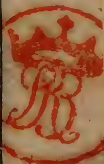

PVB.
OVIDII NASONIS OPERA.

Amstelædami,
Apud Ioannem Blaeu.
cIↄ Iↄc XXXXIX.

PVBLII
OVIDII
NASONIS
OPERVM TOMVS I.

quo continentur

Heroidum Epistolæ.
Amorum Libri III.
De arte Amandi Libri tres.
De Remedio Amoris Libri II.
Et alia, quæ aversa pagella indicat.

AMSTELÆDAMI,
Apud IOANNEM BLAEV,
M DC. XXXXIX.

Acceſſerunt huic tomo continenti opera quæ ante exilium à Naſone ſcripta ſunt.

A. Sabini epiſtolæ tres, quibus ad totidem Heroidum Ovidii reſpondetur.
De Nuce.
De medicamine faciei.
De Pulice.
De Philomela.
Somnium.
Epigrammata.
Elegia ad Liviam Auguſtam de morte Druſi.
Panegyricon ad Piſonem.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLÆ HEROIDVM.

Epist. I. PENELOPE VLYSSI.

HAnc tua Penelope lento tibi mittit Vlysses,
Nil mihi rescribas, attamen ipse veni.
Troja jacet, certe Danais invisa puellis,
Vix Priamus tanti, totaq; Troja fuit.
O utinam tunc, cum Lacedæmona classe petebat,
Obrutus insanis esset adulter aquis.
Non ego deserto jacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies.
Nec mihi quærenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret viduas pendula tela manus.
Quando ego non timui graviora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam violentos Troas ituros,
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum,
Antilochus nostri causa timoris erat.
Sive Menœtiadem falsis cecidisse sub armis,
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam,
Tlepolemi leto cura novata mea est.
Denique quisquis erat castris jugulatus Achivis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto Deus æquus amori,
Versa est in cineres sospite Troja viro.
Argolici rediere duces, altaria fumant,
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro salvis dona maritis;
Illi victa suis Troica fata canunt.
Mirantur justique senes, trepidæque puellæ,
Narranti conjunx pendet ab ore viri.

Iamque aliquis posita monstrat fera prælia mensa,
Pingit & exiguo Pergama tota mero.
Hac ibat Simois, hic est Sigeia tellus,
Hic steterat Priami regia celsa senis.
Illic Æacides, illic tendebat Vlysses,
Hic lacer amissos terruit Hector equos.
Omnia namque tuo, senior, te quærere misso,
Rettulerat nato Nestor, at ille mihi.
Rettulit & ferro Rhesumque Dolonaque cæsos:
Vtque sit hic somno proditus, ille dolo.
Ausus es, ô nimium, nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo:
Totque simul mactare viros, adjutus ab uno:
At bene cautus eras, & memor ante mei.
Vsque metu micuere sinus, dum victor amicum
Dictus es Ismariis isse per agmen equis.
Sed mihi quid prodest vestris disjecta lacertis
Ilios, & murus quod fuit ante solum?
Si maneo, qualis Troja durante manebam:
Virque mihi demto fine, carendus abest?
Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant,
Incola captivo quæ bove victor arat.
Iam seges est, ubi Troja fuit, resecandaque falce,
Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
Semisepulta virum curvis feriuntur aratris
Ossa, ruinosas occulit herba domos.
Victor abes: nec scire mihi quæ causa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quisquis ad hæc vertit peregrinam littora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus abit.
Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.
Misimus & Sparten, Sparte quoque nescia veri,
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.

Vti-

Vtilius starent etiam nunc mœnia Phœbi,
Irascor votis heu levis ipsa meis.
Scirem ubi pugnares, & tantum bella timerem,
Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam ignoro: timeo tamen omnia demens,
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunque æquor habet, quæcunque pericula tellus,
Tam longæ caussas suspicor esse moræ.
Hæc ego dum stulte meditor, quæ vestra libido est,
Esse peregrino captus amore potes.
Forsitan & narras, quam sit tibi rustica conjux,
Quæ tantum lanas non sinit esse rudes.
Fallar, & hoc crimen tenues vanescat in auras,
Neve revertendi liber abesse velis.
Me pater Icarius viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usque moras.
Increpet usque licet, tua sim, tua dicar, oportet:
Penelope conjux semper Vlyssis ero.
Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis
Frangitur, & vires, temperat ipse suas.
Dulichii, Samiique, & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me, luxuriosa, proci:
Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
Viscera nostra, tuæ dilacerantur opes.
Quid tibi Pisandrum, Polybumq; Medontaq; dirum,
Eurymachique avidas, Antinoique manus:
Atque alios referam? quos omnes turpiter absens,
Ipse tuo partis sanguine rebus alis.
Irus egens, pecorisque Melanthius author edendi,
Vltimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor,
Laertesque senex, Telemachusque puer.
Ille per insidias pene est mihi nuper ademtus,
Dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Dii, precor, hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.

Hoc faciunt custosque boum, longævaque nutrix,
Tertius immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laertes, ut qui sit inutilis annis,
Hostibus in mediis regna tenere potest.
Telemacho veniet (vivat modo) fortior ætas,
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Nec mihi sunt vires, inimicos pellere tectis,
Tu citius venias, portus & aura tuis.
Est tibi, sitque precor, natus, qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Respice Laërten, ut jam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.
Certe ego, quæ fueram te discedente puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

Epist. II. PHYLLIS DEMOPHOONTI.

HOspita, Demophoon, tua te Rhodopeia Phyllis,
Ultra promissum tempus abesse queror.
Cornua cum Lunæ pleno semel orbe coissent,
Litteribus nostris anchora pacta tua est.
Luna quater latuit, toto quater orbe recrevit,
Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quæ numeramus amantes
Non venit ante suum nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde quæ credita, lædunt,
Credimus, invita nunc & amante nocent.
Sæpe fui mendax pro te mihi: sæpe putavi,
Alba procellosos vela referre Notos.
Thesea devovi, quia te dimittere nollet:
Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
Interdum timui, ne dum vada tendis ad Hebri,
Mersa foret cana naufraga puppis aqua.
Sæpe deos supplex, ut tu scelerate valeres,
Sum prece thuricremis devenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo pelagoque faventeis,
Ipsa mihi dixi, si valet, ipse venit.

Deni-

Denique fidus amor, quicquid properantibus obstat,
Finxit: & ad causas ingeniosa fui.
At tu lentus abes, nec te jurata reducunt,
Numina, nec nostro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba & vela dedisti:
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, nisi non sapienter amavi?
Crimine te potui demeruisse meo.
Vnum in me scelus est, quod te scelerate recepi:
Sed scelus hoc meriti pondus, & instar habet.
Iura, fides, ubi nunc? commissaque dextera dextræ,
Quique erat in falso plurimus ore Deus?
Promissus socios ubi nunc hymenæus in annos,
Qui mihi conjugii sponsor, & obses erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur & undis,
Per quod sæpe ieras, per quod iturus eras.
Perque tuum mihi jurasti (nisi fictus & ille est)
Concita qui ventis æquora mulcet, avum.
Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela,
Altera tela arcus, altera tela faces.
Iunonemque, toris quæ præsidet alma maritis,
Et per tædiferæ mystica sacra deæ.
Si de tot læsis sua numina quisque Deorum
Vindicet, in pœnas non satis unus eris.
At laceras etiam puppes furiosa refeci,
Vt qua desererer, firma carina foret.
Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires:
Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis;
Credidimus generi, nominibusque tuis:
Credidimus lacrymis, an & hæ simulare docentur?
Hæ quoque habent artes: quaque jubentur, eunt.
Diis quoque credidimus, quid jam tot pignora nobis
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moveor, quod te juvi portuque, locoque,
Debuit hæc meriti summa fuisse mei.

Turpiter hospitium lecto cumulasse jugali,
Pœnitet, & lateri conseruisse latus.
Quæ fuit ante illam, mallem suprema fuisset
Nox mihi, dum potui Phyllis honesta mori.
Speravi melius, quia te meruisse putavi:
Quæcunque ex merito spes venit, æqua venit.
Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria, simplicitas digna favore fuit.
Sum decepta tuis & amans, & fœmina, verbis:
Dii faciant laudis summa sit ista tuæ.
Inter & Ægidas media statuaris in urbe,
Magnificus titulis stet pater ante suis.
Cum fuerit lectus, Scyron torvusque Procrustes,
Et Sinis, & Tauri mixtaque forma viri:
Et domitæ bello Thebæ, fusique Bimembres.
Et pulsata nigri regia cæca Dei.
Hoc tua post illos titulo signetur imago,
Hic est cujus amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba, factisque parentis,
Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat, solum miraris, in illo
Hæredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa, nec invideo, fruitur meliore marito:
Inque capistratis tigribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thraces,
Quod feror externum præposuisse meis.
Atque aliquis jam nunc, doctas eat, inquit, Athenas:
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit.
Exitus acta probat. careat successibus opto,
Quisquis ab eventu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo,
Iam mihi, jam dicar, consuluisse meis.
Sed neque consului, nec te mea regia tangit,
Fessaque Bistonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret,
Cum premeret portus classis itura meos.

Au-

Ausus es amplecti, colloque infusus amantis
Oscula per longas jungere pressa moras.
Cumque tuis lacrymis lacrymas confundere nostras
Quodque foret velis aura secunda queri.
Et mihi discedens suprema dicere voce,
Phylli fac expectes Demophoonta tuum.
Expectem? qui me nunquam visurus abisti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expoto, redeas modo serus amanti,
Vt tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix: jam te tenet altera conjux
Forsitan, & nobis qui male favit amor.
Vtque tibi excidimus, nullam puto Phyllida nosti:
Hei mihi, si quæ sim Phyllis, & unde, rogas.
Quæ tibi Demophoon longis erroribus acto,
Threjicios portus, hospitiumque dedi.
Cujus opes auxere meæ, cui dives egenti
Munera multa dedi, multa datura fui.
Quæ tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
Nomine fœmineo vix satis apta regi.
Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Æmum,
Et sacer amissas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas avibus libata sinistris,
Castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit mœstum devia carmen avis.
Affuit Alecto brevibus torquata colubris,
Suntque sepulchrali lumina mota face.
Mœsta tamen scopulos, fruticosaque littora calco,
Quaque patent oculis littora lata meis.
Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
Sidera, prospicio quis freta ventus agat.
Et quacunque procul venientia lintea vidi,
Protinus illa meos auguror esse Deos.
In freta procurro, vix me retinentibus undis,
Mobile qua primas porrigit æquor aquas,

Quo magis accedunt, minus & minus utilis asto,
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Est sinus adductos modice falcatus in arcus,
Vltima prærupta cornua mole rigent.
Hic mihi suppositas immittere corpus in undas,
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus projectam littora portent,
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut superes, adamantaque, teque:
Non tibi sic, dices, Phylli sequendus eram.
Sæpe venenorum sitis est mihi, sæpe cruenta
Trajectam gladio morte perire juvat:
Colla quoque, infidis quæ se nectenda lacertis
Præbuerant, laqueis implicuisse juvat.
Stat nece matura tenerum pensare pudorem,
In necis electu parva futura mora est.
Inscribere meo causa invidiosa sepulcro:
Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:
Ille necis causam præbuit, ipsa manum.

Epist. III. BRISEIS ACHILLI.

Quam legis, à rapta Briseide littera venit:
Vix bene barbarica, Græca notata, manu.
Quascunque aspicies, lacrymæ fecere lituras:
Sed tamen hæ lacrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te, dominoque, viroque,
Fas est: de domino pauca, viroque querar.
Non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
Culpa tua est: quamvis hæc quoque culpa tua est.
Nam simul Eurybates me, Talthybiusque vocarunt:
Eurybati data sum: Talthybioque comes.
Alter in alterius jactantes lumina vultum,
Quærebant taciti, noster ubi esset amor.
Differri potui, pœna mora grata fuisset:
Hei mihi discedens oscula nulla dedi,

At lacrymas sine fine dedi, rupique capillos:
Infelix iterum sum mihi visa rapi.
Sæpe ego decepto volui custode reverti:
Sed me qui timidam prenderet, hostis erat.
Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sum, quia danda fui: tot noctibus absum,
Nec repetor: cessas, iraque lenta tua est.
Ipse Menœtiades, tunc, cum tradebar, in aurem,
Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
Non repetisse parum est: pugnas ne reddar, Achille:
I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te, Telamone & Amyntore nati,
Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
Laerteque satus: per quos comitata redirem,
Auxerunt blanda grandia dona prece.
Viginti fulvos operoso ex ære lebetes,
Et tripodas septem pondere & arte pares.
Addita sunt illis auri bis quinque talenta,
Bis seni assueti vincere semper equi.
Quodque supervacuum est, forma præstante puellæ
Lesbites, eversa corpora capta domo.
Cumque tot his, sed non opus est tibi conjuge, conjux,
Ex Agamemnoniis una puella tribus.
Si tibi ab Atrida precio redimenda fuissem:
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa, fieri tibi vilis, Achille?
Quo levis à nobis tam cito fugit amor?
An miseros tristis fortuna tenaciter urget,
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrnesia mœnia vidi,
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi consortes pariter generisque necisque,
Tres cecidisse: tribus, quæ mihi, mater erat.
Vidi quantus erat, fusum tellure cruenta,
Pectora jactantem sanguinolenta virum.

Tot

Tot tamen amissis, te compensavimus unum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi juratus per numina matris aquosæ,
Vtile dicebas ipse fuisse capi.
Scilicet, ut quamvis veniam dotata, repellar,
Et mecum fugias, quæ tibi dantur opes.
Quin etiam fama est, cum crastina fulserit hora,
Te dare nubiferis linea vela notis.
Quod scelus ut pavidas miseræ mihi contigit aures,
Sanguinis atque animi pectus inane fuit.
Ibis, & ô miseram cui me violente relinques?
Quis mihi deserta mite levamen erit?
Devorer ante precor subito telluris hiatu,
Aut rutilo missi fulminis igne cremer:
Quam sine me Phthiis canescant æquora remis,
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi jam reditusque placent, patriique penates,
Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
Victorem captiva sequar, non nupta maritum,
Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus.
Inter Achaiadas longe pulcherrima matres,
In thalamos conjux ibit, eatque tuos.
Digna nurus socero, Iovis Æginaque nepote,
Cuique senex Nereus prosocer esse velit.
Nos humiles famulaque tuæ, data pensa trahemus,
Et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantum tua deprecor uxor,
Quæ mihi, nescio quo, non erit æqua, modo.
Neve meos coram scindi patiare capillos,
Et leviter dicas, hæc quoque nostra fuit.
Vel patiare licet, dum ne contemta relinquar:
Hic mihi væ miseræ concutit ossa metus.
Quid tamen exspectas? Agamemnona pœnitet iræ,
Et jacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
Vince animos, iramque tuam, qui cætera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?

Arma

Arma cape Æacide, sed me tamen ante recepta,
Et preme turbatos Marte favente viros,
Propter me mota est, propter me desinat ira,
Simque ego tristitiæ causa, modusque tuæ.
Nec tibi turpe puta, precibus succumbere nostris
Conjugis Oenides versus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi: fratribus orba
Devovit nati spemque, caputque, parens.
Bello erat ille ferox, positis secessit ab armis
Et patriæ rigida mente negavit opem.
Sola virum flexit conjux, felicior illa:
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor, nec me pro conjuge gessi,
Sæpius in domini serva vocata torum.
Me quadam (memini) dominam captiva vocabat:
Servitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen ossa viri subito male tecta sepulcro,
Semper judiciis ossa verenda meis:
Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
Qui bene pro patria, cum patriaque jacent:
Perq; tuum, nostrumq; caput, quod junximus una,
Perque tuos enses, cognita tela meis:
Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum,
Iuro: fallentem deseruisse velis.
Si tibi nunc dicam, fortissime tu quoque jura,
Nulla tibi sine me gaudia facta, neges.
At Danai mœrere putant, tibi plectra moventur,
Te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quærat, quare pugnare recuses?
Pugna nocet: citharæ, voxque, Venusque juvant.
Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam,
Threjiciam digitis increpuisse lyram:
Quam manibus clypeos, & acutæ cuspidis hastam,
Et galeam pressa sustinuisse coma.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant,
Partaque bellando gloria dulcis erat.

An

An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cumque mea patria laus tua victa jacet?
Dii melius, validoque precor vibrata lacerto
Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me Danai, dominum legata rogabo,
Mixtaque mandatis oscula multa feram.
Plus ego quam Phœnix, plus quam facundus Vlysses,
Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.
Est aliquid solitis collum tetigisse lacertis,
Præsentesque oculos admonuisse sinu.
Sis licet immitis, matrisque ferocior undis,
Vt taceam, lacrymis comminuere meis.
Nunc quoque sic omnes Peleus pater impleat annos,
Sic eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis:
Respice sollicitam Briseida fortis Achille,
Nec miseram lenta ferreus ure mora.
At si versus amor tuus est in tædia nostri,
Quam sine te cogis vivere, coge mori.
Vtque facis, coges: abiit corpusque, colorque,
Sustinet hoc animi spes tamen una tui.
Qua si destituar, repetam fratresque, virumque:
Nec tibi magnificum fœmina justa mori.
Cur autem jubeas? stricto pete corpora ferro,
Est mihi qui fosso pectore sanguis eat.
Me petat ille tuis, qui, si Dea passa fuisset,
Ensis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius serves nostram, tua munera, vitam:
Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia præbent
Pergama: materiam cædis ab hoste pete.
Me modo, sive paras impellere remige classem,
Sive manes, domini more venire jube.

Epist. IV. PHÆDRA HIPPOLYTO.

QVa, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem,
Mittit Amazonio Cressa puella viro.

Perlege quodcunque est, quid epistola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.
His arcana notis, terra, pelagoque feruntur:
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis hæsit
Lingua, ter in primo destitit ore sonus.
Qua licet, & sequitur, pudor est miscendus amori:
Dicere quæ puduit, scribere jussit amor.
Quidquid amor jussit, non est contemnere tutum,
Regnat, & in dominos jus habet ille deos.
Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit:
Scribe dabit victas ferreus ille manus.
Adsit, & ut nostras avido fovet igne medullas,
Figat sic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia socialia fœdera rumpam:
Fama (velim quæras) crimine nostra vacet.
Venit amor gravius, quo serius urimur: intus
Vrimur, & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet ut teneros lædunt juga prima juvencos,
Frænaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixque subit primos rude pectus amores;
Sarcinaque hæc animo non sedet apta meo.
Ars fit, ubi à teneris crimen condiscitur annis:
Quæ venit exacto tempore, pejus amat.
Tu nova servatæ carpes libamina famæ,
Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligere ungue rosam.
ed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
Candor ab insolita labe notandus erat.
t bene successit, digno quod adurimur igne,
Pejus adulterio turpis adulter obest.
mihi concedat Iuno fratremque, virumque,
Hippolytum videor præpositura Iovi.
m quoque (vix credes) ignotas mittor in artes:
Est mihi per sævas impetus ire feras.

In

In nemus ire libet, pressisque in retia cervis,
Hortari celeres per juga summa canes.
Iam mihi prima Dea est arcu præsignis adunco,
Delia, judicium subsequar ipsa tuum.
Aut tremulum excusso jaculum vibrare lacerto,
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe juvat versare leves in pulvere currus,
Torquentem frænis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actæ.
Quæque sub Idæo tympana colle movent.
Aut quas semideæ Dryades, Faunique bicornes,
Numine contactas attonuere suo.
Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
Omnia: me tacitam conscius urit amor.
Forsitan hunc fato generis reddamus amorem,
Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iuppiter Europam (prima est ea gentis origo)
Dilexit, tauro dissimulante Deum.
Pasiphae mater decepto subdita tauro,
Enixa est utero crimen, onusque suum.
Perfidus Ægides ducentia fila secutus,
Curva mea fugit tecta sororis ope.
En ego nunc, ne forte parum Minoia credar,
In socias leges ultima gentis eo.
Hoc quoque fatale est, placuit domus una duabus,
Me tua forma capit, capta parente soror.
Thesides, Theseusque duas rapuere sorores,
Ponite de nostra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita est Cerealis Eleusis,
Gnosia me vellem detinuisset humus.
Tunc mihi præcipue, nec non tamen ante, placebas:
Acer in extremis ossibus hæsit amor.
Candida vestis erat, præcincti flore capilli,
Flava verecundus tinxerat ora rubor.
Quemq; vocant aliæ vultum rigidumque, trucemq;,
Pro rigido, Phædra judice, fortis erat.

Sint

t procul à nobis juvenes, ut fœmina, comti:
Fine coli modico forma virilis amat.
tuus iste rigor positique sine arte capilli,
Et levis egregio pulvis in ore decet.
ve ferocis equi luctantia colla recurvas,
Exiguo flexos miror in orbe pedes:
u lentum valido torques hastile lacerto,
Ora ferox in se versa lacertus habet:
ive tenes lato venabula cornea ferro:,
Denique nostra juvat lumina, quicquid agis.
Tu modo duritiem sylvis depone jugosis,
Non sum materia digna perire tua.
Quid juvat incinctæ studia exercere Dianæ?
Et Veneri numeros eripuisse suos?
Quod caret alterna requie, durabile non est:
Hæc reparat vires, fessaque membra novat.
Arcus, & arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ,
Si nunquam cessas tendere, mollis erit.
Clarus erat Cephalus sylvis, multæque per herbas
Conciderant illo percutiente feræ:
Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum:
Ibat ad hunc sapiens à sene diva viro.
Sæpe sub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum,
Sustinuit positos quælibet herba duos.
Arsit & Oenides in Mænalia Atalanta:
Illa feræ spolium, pignus amoris habet.
Nos quoque jam primum turba numeremur in ista:
Si Venerem tollas, rustica sylva tua est.
Ipsa comes veniam, nec me latebrosa movebunt
Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
Æquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon,
Et tenuis tellus audit utrumque mare.
Hic tecum Trœzena colam, Pittheia regna,
Iam nunc & patria charior illa mea est.
Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros:
Illum Pirithoi detinet ora sui.

Præ-

Præposuit Theseus, nisi nos manifesta negamus,
Pirithoum Phædræ, Pirithoumque tibi.
Sola nec hæc ad nos injuria venit ab illo:
In magnis læsi rebus uterque sumus.
Ossa mei fratris clava perfracta trinodi,
Sparsit humi: soror est præda relicta feris.
Prima securigeras inter virtute puellas,
Te peperit nati digna favore parens.
Si quæras, ubi sit? Theseus latus ense peregit,
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaque accepta jugali:
Cur, nisi, ne caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi, quos tamen omnes
Non ego tollendi causa sed ille fuit.
O utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum,
In medio nisu viscera rupta forent.
I nunc, & meriti lectum reverere parentis,
Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
Nec quia privigno videar coitura noverca,
Terruerint animos nomina vana tuos.
Ista vetus pietas, ævo moritura futuro,
Rustica Saturno regna tenente, fuit.
Saturnus periit, perierunt & sua jura:
Sub Iove nunc mundus, jussa sequare Iovis.
Iuppiter esse pium statuit, quodcunque juvaret,
Et fas omne facit fratre marita soror.
Illa coit firma generis junctura cathena,
Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est celare: licet, pete munus ab illa,
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis, laudabimur ambo,
Dicar privigno fida noverca meo.
Non tibi per tenebras duri reseranda mariti,
Ianua, nec custos decipiendus erit.
Vt tenuit domus una duos, domus una tenebit:
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.

Tu-

Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa,
Tu licet in lecto conspiciare meo.
Tolle moras tantum, properataque fœdera junge:
Qui mihi nunc sævit, sic tibi parcat amor.
Non ego dedignor supplex, humilisque precari:
Heu, ubi nunc fastus, altaque verba jacent?
Et pugnare diu, nec me summittere culpæ
Certa fui: certi si quid haberet amor.
Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
Brachia: quid deceat, non videt ullus amans.
Depuduit, profugusque pudor sua signa reliquit.
Da veniam fassæ, duraque corda doma.
Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora Minos,
Quod veniant proavi fulmina torta manu:
Quod sit avus radiis frontem vallatus acutis,
Purpureo tepidum qui movet axe diem:
Nobilitas sub amore jacet: miserere priorum,
Et mihi si non vis parcere, parce meis.
Est mihi dotalis tellus Iovis insula Crete:
Serviat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos: potuit corrumpere taurum,
Mater, eris tauro sævior ipse truci?
Per Venerem parcas oro, quæ plurima mecum est:
Sic nunquam, quæ te spernere possit, ames.
Sic tibi secretis agilis dea saltibus adsit,
Sylvaque pendendas præbeat alta feras.
Sic faveant Satyri, montanaque numina Panes,
Sic cadat adversa cuspide fossus aper.
Sic tibi dent Nymphæ (quamvis odisse puellas
Diceris) arentem quæ levet unda sitim.
Addimus his precibus lacrymas quoque verba precantis
Perlegis, & lacrymas finge videre meas.

Epist. V. OENONE PARIDI.

PErlegis? an conjunx prohibet nova? perlege, non est
Ista Mycenæa littera facta manu.

Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima sylvis,
Læsa queror de te, si sinis ipse, meo:
Quis Deus opposuit nostris sua numina votis,
Ne tua permaneam: quod mihi crimen obest?
Leniter, ex merito quicquid patiare, ferendum est:
Quæ venit indigne pœna, dolenda venit.
Nondum tantus eras, cum te contenta marito,
Edita de magno flumine Nympha fui.
Qui nunc Priamides (absit reverentia vero)
Servus eras, servo nubere Nympha tuli.
Sæpe greges inter requievimus arbore tecti,
Mixtaque cum foliis præbuit herba torum.
Sæpe super stramen, fœnoque jacentibus alto,
Depressa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos?
Et tegeret catulos qua fera rupe suos?
Retia sæpe comes maculis distincta tetendi,
Sæpe citos egi per juga summa canes.
Incisæ servant à te mea nomina fagi,
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:
Crescite, & in titulos surgite rite meos.
Populus est, memini, fluviali consita ripa:
Est in qua nostri litera scripta memor.
Popule vive precor, quæ consita margine ripæ,
Hoc in rugoso cortice carmen habes:
Quum Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.
Xanthe retro propera, versæque recurrite lymphæ,
Sustinet Oenonen deseruisse Paris.
Illa dies fatum miseræ mihi dixit, ab illa
Pessima mutati cœpit amoris hyems,
Qua Venus, & Iuno, sumtisque decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.
Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
Vt mihi narrasti, dura per ossa tremor.
Con-

ului (neque enim modice terrebar) anusque,
ngævosque senes, constitit esse nefas.
abies, sectaque trabes, & classe parata,
erula ceratas accipit unda rates.
i discedens, hoc saltem parce negare,
aterito magis est iste pudendus amor.
esti, & nostros vidisti flentis ocellos,
iscuimus lacrymas mœstus uterque suas.
sic appositis vincitur vitibus ulmus,
tua sunt collo brachia vincta meo.
uoties, cum te vento quererere teneri,
serunt comites: ille secundus erat.
la dimissa quoties repetita dedisti?
uam vix sustinuit dicere lingua, vale?
levis rigido pendentia lintea malo
scitat, & remis eruta canet aqua.
quor infelix oculis abeuntia vela,
ia licet: & lacrymis humet arena meis.
e celer venias, virides Nereidas oro,
ilicet ut venias in mea damna celer.
ergo meis alii rediture redisti:
ei mihi, pro dira pellice blanda fui.
cit immensum moles nativa profundum,
ons fuit, æquoreis illa resistit aquis.
ego prima tuæ prospexi vela carinæ,
mihi per fluctus impetus ire fuit.
moror, in summa fulsit mihi purpura prora:
rtimui, cultus non erat ille tuus.
ropior, terrasque cita ratis attigit aura,
emineas vidi corde tremente genas.
satis id fuerat (quid enim furiosa morabar?)
arebat gremio turpis amica tuo.
flevi, rupique sinus, & pectora planxi,
secui madidas ungue rigente genas.
evique sacram querulis ululatibus Idam,
uc has lacrymas in mea saxa tuli.

Sic

Sic Helene doleat, desertaque conjuge ploret:
Quæque prior nobis intulit, illa ferat.
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta sequuntur
Æquora, legitimos destituuntque viros.
At cum pauper eras, armentaque pastor agebas,
Nulla: nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Non ego miror opes: nec me tua regia tangit:
Nec, de tot Priami dicar ut una nurus.
Non tamen, ut Priamus nymphæ socer esse recuset:
Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
Dignaque sum, & cupio fieri matrona potentis,
Sunt mihi, quas possunt sceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam,
Despice: purpureo sum magis apta toro.
Denique tutus amor meus est: tibi nulla parantur
Bella, nec ultrices advehit unda rates.
Tyndaris infestis fugitiva reposcitur armis:
Hæc venit in thalamos dote superba tuos.
Quæ si sit Danais reddenda, vel Hectora fratrem,
Vel cum Deiphobo, Polydamanta roga.
Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
Consule, queis ætas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum, patriæ præponere raptam:
Causa pudenda tua est: justa vir arma movet.
Nec tibi, si cupias, fidam promitte Lacænam,
Quæ sit in amplexus tam cito versa tuos.
Ut minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat, & externo læsus amore dolet:
Tu quoque clamabis, nulla reparabilis arte,
Læsa pudicitia est: deperit illa semel.
Ardet amore tui: sic & Menelaon amavit:
Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache, certo bene nupta marito:
Uxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu levior foliis, tunc cum sine pondere succi
Mobilibus ventis arida facta cadunt.

…ius est in te, quam summa pondus arista,
…e levis assiduis solibus usta riget.
…a, nam recolo, quondam germana canebat,
…mihi diffusis vaticinata comis.
…acis Oenone? quid arenæ semina mandas?
…profecturis littora bobus aras.
…juvenca venit, quæ te, patriamque, domumq;
…dat: io prohibe, Graja juvenca venit.
…licet, obscœnam ponto demergite puppim,
…quantum Phrygii sanguinis illa vehit.
…at, in cursu famulæ rapuere furentem,
…mihi flaventes diriguere comæ.
…mium misera vates mihi vera fuisti:
…idet en saltus illa juvenca meos.
…ie quamvis insignis, adultera certe est,
…eruit patrios hospite capta deos.
…de patria Theseus (nisi nomine fallor)
…cio quis Theseus, abstulit ante sua.
…ene, & cupido credatur reddita virgo?
…le hæc compererim tam bene, quæris? amo.
…cet appelles, & culpam nomine veles:
…æ toties rapta est, præbuit ipsa rapi.
…anet Oenone fallenti casta marito,
…poteras falli legibus ipse tuis.
…tyri celeres (sylvis ego tecta latebam)
…esierant rapido turba proterva pede.
…gerumque caput pinu præcinctus acuta
…nus in immensis, qua tumet Ida, jugis.
…le conspicuus Trojæ munitor amavit,
…mea spolium virginitatis habet.
…que luctando, rupi tamen ante capillos,
…que sunt digitis aspera facta meis.
…retium stupri, gemmas, aurumque poposci:
…piter ingenuum munera corpus emunt.
…tus dignam, medicas mihi tradidit artes,
…misitque meas ad sua dona manus.

Quacunq; herba potens ad opem, radixque medendi
Vtilis in toto nascitur orbe, mea est.
Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis:
Destituor prudens artis ab arte mea.
Ipse repertor opis, vaccas pavisse Pheraas
Dicitur, & nostro saucius igne fuit.
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis
Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes, & merui, digna miserere puella:
Non ego cum Danais arma cruenta fero.
Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
Et tua, quod superest temporis, esse precor.

Epist. VI. HYPSIPYLE IASONI.

Littora Thessalia reduci tetigisse carina
Diceris, aurata vellere dives ovis.
Gratulor incolumi, quantum sinis: hoc tamen ipso,
Debueram scripto certior esse tuo.
Nam, ne pacta tibi prater mea regna redires,
Cum cuperes, ventos non habuisse potes.
Quamlibet adverso signetur epistola vento,
Hysipyle missa digna salute fui.
Cur mihi fama prior, quam nuncia littera, venit?
Isse sacros Martis sub juga panda boves:
Seminibus jactis segetes adolesse virorum,
Inque necem dextra non eguisse tua:
Pervigilem spolium pecudis servasse draconem,
Rapta tamen forti vellera fulva manu.
Hac ego, si possem timide credentibus ista,
Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem?
Quid queror officium lenti cessasse mariti?
Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
Barbara narratur venisse venefica tecum,
In mihi promissi parte recepta tori.
Credula res amor est: utinam temeraria dicar
Criminibus falsis insimulasse virum.

Nuper

per ab Hemoniis hospes mihi Thessalus oris
Venerat, & tactum vix bene limen erat:
onides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hasit, in opposita lumina fixus humo.
tinus exilui: tunicisque à pectore ruptis,
Vivit, an, exclamo, me quoque fata trahunt?
it, ait, timidumque mihi jurare coegi:
Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est.
ue animus rediit, tua facta requirere cœpi,
Rettulit, æripedes Martis arasse boves.
ereos dentes in humum pro semine jactos,
Et subito natos arma tulisse viros.
rigenas populos civili Marte peremptos,
mplesse ætatis fata diurna suæ.
victo serpente, iterum, si vivat Iason,
Quærimus: alternant spesque, timorque, fidem.
gula dum narrat, cursu, studioque loquendi,
Detegit ingenio vulnera facto suo.
u ubi pacta fides? ubi connubialia jura,
Faxque sub arsuros dignior ire rogos?
n ego sum furtim tibi cognita: pronuba Iuno
Adfuit, & sertis tempora vinctus Hymen.
mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnys
Prætulit infaustas sanguinolenta faces.
id mihi cum Minyis, quid cum Tritonide pinu,
Quid tibi cum patria navita Tiphy mea?
n erat hic aries villo spectabilis aureo:
Non senis Æetæ regia Lemnos erat.
ta fui primo (sed me mea fata trahebant)
Hospita fœminea pellere castra manu.
nniadesque viros nimium quoq; vincere norunt:
Milite tam forti vita tuenda fuit.
e virum vidi, tectoque animoque recepi:
Hic tibi bisque æstas, bisque cucurrit hyems.
tia messis erat, cum tu dare vela coactus,
Implesti lacrymis talia verba tuis:

Abstrahor Hypsipyle. si dent modo fata recursum:
Vir tuus hinc abeo, vir tibi semper ero.
Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,
Vivat, & ejusdem simus uterque parens.
Hactenus, & lacrymis in falsa cadentibus ora,
Cætera te memini non potuisse loqui.
Vltimus è sociis sacram conscendis in Argo,
Illa volat, ventus concava vela tenet.
Cærula propulsæ subdicitur unda carinæ:
Terra tibi, nobis aspiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circumspicit undas,
Huc feror, & lacrymis ora sinusque madent.
Per lacrymas specto, cupidæque faventia menti,
Longius assueto lumina nostra vident.
Adde preces castas, immixtaque vota timori,
Nunc quoque te salvo persoluenda mihi.
Vota ego persolvam? votis Medea fruetur?
Cor dolet, atque ira mixtus abundat amor.
Dona feram templis? vivum quod Iasona perdam?
Hostia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem secura fui: semperque verebar,
Ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
Argolicas timui: nocuit mihi barbara pellex,
Non expectato vulnus ab hoste tuli.
Nec facie meritisque placet: sed carmine movit,
Diraque cantata pabula falce metit.
Illa reluctantem cursu deducere Lunam
Nititur, & tenebris abdere Solis equos.
Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
Illa loco sylvas, vivaque saxa movet.
Per tumulos errat passis discincta capillis,
Certaque de tepidis colligit ossa rogis.
Devovet absentes, simulacraque cerea fingit:
Et miserum tenues in jecur urget acus.
Et quæ nescierim melius male quæritur herbis,
Moribus & forma conciliandus amor.

Hanc

potes amplecti, thalamoque relictus in uno
avidus somno nocte silente frui ?
t ut tauros, ita te juga ferre coegit :
aque feros angues, te quoque mulcet ope.
quod ascribi factis procerumque, tuisque
acit, & titulo conjugis uxor obest.
aliquis Pelia de partibus, acta venenis,
utat, & populum, qui sibi credat, habet.
ac Æsonides, sed filia Phasias Æta,
rea Phryxea terga revellit ovis.
robat Alcimede mater tua, consule matrem,
pater, à gelido cui venit axe nurus.
à Tanais, Scythicaque paludibus unda
erat, & à patria Phasidis usque virum.
is Æsonide, vernaque incertior aura,
tua polliciti pondere verba carent ?
eus hinc ieras : cur non meus inde redisti ?
reducis conjux, sicut euntis eram.
obilitas, generosaque nomina tangunt,
ego Minoo nata Thoante ferer.
us avus, Bacchi conjux redimita corona,
radiat stellis signa minora suis.
bi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti,
quoque jam tales inter habere potes.
etiam peperi : gratare ambobus Iason :
lce mihi gravida fecerat auctor onus.
n numero quoque sum, prolemque gemellam,
nora Lucina bina favente dedi.
ras, cui sint similes, cognosceris illis.
ere non norunt, cætera patris habent.
s quos pæne dedi pro matre ferendos :
tenuit cœptas sæva noverca vias.
m timui : plus est Medea noverca :
dea faciunt ad scelus omne manus.
re quæ fratris potuit lacerata per agros
pora : pignoribus parceret illa meis ?

Hanc tamen ô demens, Colchisque ablate venenis,
Diceris Hypsipyles præposuisse toro.
Turpiter illa virum cognovit adultera virgo,
Me tibi, teque mihi, tæda pudica dedit.
Prodidit illa patrem, rapui de cæde Thitanta:
Deseruit Colchon, me mea Lemnos ohabet.
Quid referam? scelerata piam si vincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitque virum?
Lemniadum facinus culpo, non miror Iason,
Quæ libet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis (ut oportuit) actus iniquis,
Intrasses portus, tuque, comesque meos.
Obviaque exissem fœtu comitata gemello,
Hiscere nonne tibi terra roganda foret:
Quo vultu natos, quo me scelerata videres?
Perfide quo precio, qua nece dignus eras?
Ipse quidem per me tutus, sospesque fuisses:
Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
Pellicis ipsa meos implessem sanguine vultus,
Quosque veneficiis abstulit illa suis.
Medea Medea forem. quod si quis ab alto
Iustus adest votis Iupiter ipse meis,
Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque succuba nostri
Mœreat, & leges sentiat ipsa suas.
Vtque ego destituor conjux, materque duorum:
A totidem natis orba sit illa viro.
Nec male parta diu teneat, pejusque relinquat:
Exulet, & toto quærat in orbe fugam.
Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
Filia: tam natis, tam sit acerba viro.
Cum mare, cum terras consumserit: aera tentet,
Erret inops, expes, cæde cruenta sua.
Hæc ego conjugio fraudata Thoantias oro:
Vivite devoto nuptaque, virque toro.

pist. VII. DIDO ÆNEÆ.

ubi fata vocant, udis abjectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor.
uia te nostra sperem prece posse moveri,
quor: adverso movimus ista Deo.
riti famam, corpusque animumque pudicum
male perdiderim, perdere verba leve est.
es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
ue iidem venti vela, fidemque ferent.
es Ænea cum fœdere solvere naves:
que ubi sint nescis, Itala regna sequi.
va Carthago, nec te crescentia tangunt
nia, nec sceptro tradita summa tuo.
fugis, facienda petis: quærenda per orbem
era, quæsita est altera terra tibi.
am invenias, quis eam tibi tradet habendam?
s sua non notis arva tenenda dabit?
habendus amor tibi restat, & altera Dido:
amque iterum fallas, altera danda fides.
do erit, ut condas instar Carthaginis urbem?
videas populos altus ab arce tuos?
a si veniant, nec te tua vota morentur:
le tibi, quæ te sic amet, uxor erit?
t in ducto cerata sulphure tæda,
bia fumosis addita thura rogis.
sque oculis semper vigilantibus hæret:
eamque animo noxque, diesque refert:
idem male gratus, & ad mea munera surdus:
quo, si non sim stulta, carere velim.
amen Æneam, quamvis male cogitet, odi:
queror infidum, questaque pejus amo.
Venus nurui: durumque amplectere fratrem
ter amor: castris militet ille tuis.
go, quæ cœpi (neque enim dedignor) amare,
teriam cura præbeat ille meæ.

Fallor, & ipsa mihi falso jactatur imago,
Matris ab ingenio dissidet ille suæ.
Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te sævæ progenuere feræ.
Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
Quo tamen adversis fluctibus ire paras.
Quo fugis? obstat hyems. hyemis mihi gratia prosit:
Aspice ut eversas concitet Eurus aquas.
Quod tibi malueram, sine me debere procellis.
Iustior est animo ventus & unda tuo.
Non ego sum tanti, quod non mediteris inique,
Vt pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces preciosa odia, & constantia magno:
Si, dum me fugias, est tibi vile mori.
Iam venti ponent: strataque æqualiter unda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses:
Et, nisi duritia robora vincis, eris.
Quid? si nescires, insana quid æquora possent,
Expertæ toties jam male credis aquæ?
Vt pelago suadente etiam retinacula solvas:
Multa tamen latus tristia pontus habet.
Nec violasse fidem tentantibus æquora prodest,
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.
Præcipue cum læsus amor: quia mater amorum,
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti:
Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
Vive, precor: sic te melius quàm funere perdam,
Tu potius leti causa ferere mei.
Finge age te rapido (nullum sit in omine pondus)
Turbine deprendi, quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falsæ perjuria linguæ:
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Conjugis ante oculos deceptæ stabit imago
Tristis, & effusis sanguinolenta comis.

Quic-

d id est, totum merui, concedite, dices:
iue cadent, in te fulmina missa putes.
ve sævitiæ spacium, pelagique, tuæque,
de moræ precium, tuta futura via, est.
bi tu curæ: puero parcatur Iulo.
tis est titulum mortis habere meæ.
ier Ascanius? quid dii meruere Penates?
us ereptos obruet unda Deos?
æ fers tecum: nec, quæ mihi perfide jactas,
runt humeros sacra, paterque tuos.
mentiris: neque enim tua fallere lingua
t à nobis, primaque plector ego.
s, ubi sit formosi mater Iuli:
lit, à duro sola relicta viro.
bi narrabas: at me movere merentem,
ninor culpa, pœna futura mea est. (nent.
bi mens dubia est, quin te tua numina dam-
nare, per terras, septima jactat hyems.
us ejectum tuta statione recepi:
ue bene audito nominè, regna dedi.
nen officiis utinam contenta fuissem:
ihi concubitus fama sepulta foret.
s nocuit, qua nos declive sub antrum
uleus subitis compulit imber aquis.
am voces: Nymphas ululasse putavi.
enides fatis signa dedere meis.
æse pudor pœnas violate Sichæi:
quem (me miseram) plena pudoris eo.
bi marmorea sacratus in æde Sichæus,
sitæ frondes, velleraque alba tegunt.
o me sensi noto quater ore citari,
ono tenui dixit, Elisa veni.
nora est, venio, venio tibi debita conjux:
tamen admissi tarda pudore mei.
niam culpæ. decepit idoneus auctor,
diam noxæ detrahit ille meæ.

Diva parens, seniorque pater, pia sarcina nati,
Spem mihi mansuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, causas habet error honestas:
Adde fidem, nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitaque novissima nostra
Prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit in terras, conjunx mactatus ad aras,
Et sceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor, cineresque viri, patriamque relinquo,
Et feror in duras hoste sequente vias.
Applicor ignotis, fratrique elapsa, fretoque,
Quod tibi donavi perfide, littus emo.
Vrbem constitui, lateque patentia fixi
Mœnia, finitimis invidiosa locis.
Bella tument, bellis peregrina & fœmina tentor:
Vixque rudes portas urbis, & arma paro.
Mille procis placui, qui me coiere querentes,
Nescio quem thalamis præposuisse suis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbueram sceleri brachia nostra tuo.
Est etiam frater, cujus manus impia poscit
Respergi nostro, sparsa cruore viri.
Pone Deos, & quæ tangendo sacra profanas:
Non bene cœlestes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapsis igne futurus,
Pœnitet elapsos ignibus esse Deos.
Forsitan & gravidam Dido scelerate relinquas:
Parsque tui lateat corpore clausa meo.
Accedet fatis matris miserabilis infans,
Et nondum nati funeris author eris.
Cumque parente sua frater morietur Iuli,
Pœnaque connexos auferet una duos.
Sed jubet ire Deus, vellem vetuisset adire:
Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
Hoc duce, nempe deo, ventis agitaris iniquis:
Et teris in rapido tempora longa freto.

Perga-

na vix tanto tibi erant repetenda labore ,
ore ſi vivo quanta fuere, forent.
trium Simoenta petis, ſed Tybridis undas :
npe ut pervenias, quo cupis, hoſpes eris.
latet, refugitque tuis obſtruſa carinis ,
tibi continget terra petita ſeni.
pulos potius in dotem, ambage remota
ipe, & advectas Pygmalionis opes.
n Tyriam transfer fœlicius urbem,
ue loco regis, ſceptraque ſacra tene.
mens avida eſt belli, ſi quærit Iulus
le ſuo partus Marte triumphus eat:
ſuperet (ne quid deſit) præbebimus hoſtem :
pacis leges, hic locus arma capit.
odo per patrem, fraternaque tela ſagittas ,
que fugæ comites, Dardana ſacra Deos ,
berent quoſcunque tua de gente reportas ,
ars ferus, & damni ſit modus ille tui.
niuſque ſuos feliciter impleat annos ,
ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent.
e precor domui, quæ ſe tibi tradit habendam,
uod crimen dicis præter amaſſe meum ?
ego ſum Phthia, magniſque oriunda Mycenis ,
ec ſteterant in te virque paterque meus.
idet uxoris, non nupta, ſed hoſpita dicare
um tua ſit Dido, quidlibet eſſe feret.
a mihi freta ſunt Afrum frangentia littus ,
emporibus certis dantque negantque viam.
n dabit aura viam, præbebis carbaſa ventis;
lunc levis ejectam continet alga ratem.
npus ut obſervem, manda mihi, certius ibis;
Nec te, ſi cupias, ipſa manere ſinam.
ocii requiem poſcunt, laniataque claſſis
oſtulat exiguas ſemirefecta moras.
meritis, & ſi qua tibi debebimus ultra ,
ro ſpe conjugii tempora parva peto.

Dum freta mitescunt, & amor dum temperat usum,
Fortiter ediscam tristia posse pati.
Sin minus, est animus nobis effundere vitam,
In me crudelis non potes esse diu.
Adspicias utinam, quæ sit scribentis imago:
Scribimus, & gremio Troicus ensis adest.
Perque genas lacrymæ strictum labuntur in ensem,
Qui jam pro lacrymis sanguine tinctus erit.
Quam bene conveniunt fato tua munera nostro,
Instruis impensa nostra sepulchra brevi.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
Ille locus sævi vulnus amoris habet.
Anna soror, soror Anna meæ male conscia culpæ,
Iam dabis in cineres ultima dona meos.
Nec consumpta rogis inscribar Elisa Sichæi,
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
Præbuit Æneas & causam mortis, & ensem:
Ipsa sua Dido concidit usa manu.

Epist. VIII. HERMIONE ORESTI.

ALloquor Hermione nuper fratremque virumq;:
Nunc fratrem, nomen conjugis alter habet.
Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris,
Inclusam contra jusque piumque tenet.
Quod potui, renui, ne non invita tenerer:
Cætera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Æacide, non sum sine vindice, dixi,
Hæc tibi sub domino Pyrrhe puella suo est.
Surdior ille freto clamantem nomen Orestis,
Traxit inornatis in sua tecta comis.
Quid gravius capta Lacedæmone serva tulissem?
Si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexavit Achaia victrix,
Cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
At tu cura mei si te pia tangit Oreste,
Injice non timidas in tua jura manus.

is rapiat stabulis armenta reclusis,
s feras? rapta conjuge lentus eris?
exemplo nupta repetitor ademta,
ia militiæ causa puella fuit.
ignavus vacua stertisset in aula,
a foret Paridi mater, ut ante fuit.
mille rates, sinuosaque vela parabis,
umerum Danai militis: ipse veni. (est,
ue eram repetenda tamen: nec turpe marito
a pro charo bella tulisse toro.
quod avus nobis idem Pelopeius Atreus?
non esses vir mihi, frater eras.
or uxori, frater succurre sorori:
nt officio nomina bina tuo.
Tyndareus vita gravis auctor, & annis,
idit: arbitrium neptis habebat avus.
r Æacidæ promiserat, inscius acti,
quoque, qui prior est ordine, possit avus.
ibi nubebam, nulli mea teda nocebat:
ngar Pyrrho, tu mihi læsus eris.
r ignoscet nostro Menelaus amori,
ubuit telis prapetis ipse Dei.
ibi permisit, genero permittet amorem:
erit exemplo mater amata suo.
i, quod matri pater, es: quas gesserat olim
danius partes advena, Pyrrhus agit.
t patriis sine fine superbiat actis,
quæ referas facta parentis, habes.
ides omnes, ipsumque regebat Achillem.
pars militiæ, dux erat ille ducum.
q; habes proavũ Pelopen, Pelopisq; parentem:
elius numeres à Iove quintus eris.
irtute cares: arma invidiosa tulisti.
tu quid faceres? induit illa patrem.
ia vellem fortis meliore fuisses:
lecta est operi, sed data causa tuo.

Hanc tamen implesti, juguloque Ægistus aperto
Tecta cruentavit, quæ pater ante tuus.
Increpat Æacides, laudemque in crimina vertit;
Et tamen aspectus sustinet ille meos.
Rumpor, & ora mihi pariter cum mente tumescunt:
Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quisquamne objecit Oresti?
Nec mihi sunt vires, nec ferus ensis adest.
Flere licet, certe flendo diffundimus iram:
Perque sinus lacrymæ fluminis instar eunt.
Has semper solas habeo, semperque profundo:
Hument inculta fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos,
Tantalides omnes apta rapina sumus.
Non ego fluminei referam mendacia cycni,
Nec querar in plumis delituisse Iovem.
Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
Vecta peregrinis Hippodameja rotis,
Castori Amyclæo, & Amyclæo Polluci,
Reddita Mopsopia Tyndaris urbe soror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta,
Argolicas pro se vertit in arma manus.
Vix equidem memini (memini tamen) omnia luctus,
Omnia solliciti plena timoris erant.
Flebat avus, flebatque soror fratresque gemelli:
Orabat superos Leda suumque Iovem.
Ipsa ego, non longos etiam tunc scissa capillos,
Clamabam, sine me, me sine mater abis?
Nam conjux aberat, ne non Pelopeia credar:
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides utinam vitasset Apollinis arcus,
Damnaret nati facta proterva pater.
Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli
Abducta viduum conjuge flere virum.
Quæ mea cœlestes injuria fecit iniquos?
Quodve mihi miseræ sidus obesse querar?

Par-

mea sine matre fui, pater arma gerebat:
uo cum vivant, orba duobus eram.
bi blanditias primis mea mater in annis,
rto dictas ore puella tuli.
o captavi brevibus tua colla lacertis,
gremio sedi sarcina grata tuo.
ltus tibi cura mei, nec pacta marito
avi thalamos matre parente novos.
prodieram reduci tibi (vera fatebor)
facies nobis nota parentis erat.
nen esse Helenen, quod eras pulcherrima, sensi:
requirebas, quæ tua nata foret.
æc una mihi, conjux, bene cessit, Orestes:
quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
us habet captam reduce, & victore parente:
minus à nobis diruta Troja fuit.
t amen altus equis Titan radiantibus instat,
fruor infelix liberiore malo.
ubi me thalamis ululantem, & acerba gementē
ndidit in mœsto procubuique toro:
ōmno lacrymis oculi funguntur obortis:
uaque licet fugio, sicut ab hoste, viro:
malis stupeo, rerumque oblita, locique,
nara tetigi Scyria membra manu.
e nefas sensi, male corpora tacta relinquo,
t mihi pollutas credor habere manus.
Neoptolemi pro nomine, nomen Orestis
xit: & errorem vocis ut omen amo.
genus infelix oro, generisque parentem,
Qui freta, qui terras, & sua regna quatit.
patris ossa tui, patrui mihi: quæ tibi debent,
Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent.
t ego præmoriar, primoque extinguar in ævo,
Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

Epist. IX,

Epist. IX. DEIANIRA HERCVLI.

GRatulor Oechaliam titulis accedere nostris,
Victorem victæ succubuisse queror.
Fama Pelasgiadas subito pervenit in urbes
Decolor, & factis inficianda tuis.
Quem nunquam Iuno, seriesque immensa laborum
Fregerit, huic Iolen imposuisse jugum.
Hoc velit Eurystheus, velit hoc germana Tonantis:
Lætaque sit vitæ labe noverca tuæ.
At non ille venis, cui nox (si creditur) una
Non tanti, ut tantus conciperere, fuit.
Plus tibi quam Iuno nocuit Venus: illa premendo
Sustulit, hæc humili sub pede colla tenet.
Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cœrulus ambit humum.
Se tibi pax terræ, tibi se tota æquora debent:
Implesti meritis solis utramque domum
Quod te laturum est, cælum prius ipse tulisti:
Hercule supposito sidera fulsit Atlas.
Quid nisi notitia est misero quæsita pudori,
Si cumulas stupri facta priora nota?
Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
Cum tener in cunis jam Iove dignus eras?
Cœpisti melius. quam desinis: ultima primis
Cedunt. dissimiles hic vir, & ille puer.
Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hostis,
Non potuit Iuno vincere, vincit amor.
At bene nupta feror, quia nominor Herculis uxor:
Sitque socer, rapidis qui tonat altus equis.
Quam male inæquales veniunt ad aratra juvenci,
Tam premitur magno conjuge nupta minor.
Non honor est, sed onus, species læsura ferentes:
Si qua voles apte nubere, nube pari.
Vir mihi semper abest, & conjuge notior hospes:
Monstraque, terribiles persequiturque feras.

Ipsa

o vidua, votis operata pudicis,
ieo, infesto ne vir ab hoste cadat.
pentes, aprosque, avidesque leones
r, & hæsuros cerno per ossa canes.
idum fibra, simulacraque inania somni,
naque arcana nocte petita movent.
or infœlix incerta murmura famæ:
que timor dubia, spesque timore cadit.
abest, queriturque Deo placuisse potenti:
pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.
er Eurystheus ira Iunonis iniquæ
ititur nobis, iraque longa Deæ est.
ne ferre parum est: peregrinos addis amores,
mater de te qualibet esse potest.
ego Parthenius temeratam vallibus Augem,
lec referam partus Ormeni nympha tuos.
tibi crimen erunt Theutrantia turba sorores,
Quarum de populo nulla relicta tibi est.
a recens crimen referetur adultera nobis,
Vnde ego sum Lydo facta noverca Lamo.
æander, toties qui terris errat in iisdem,
Qui lapsas in se sæpe retorquet aquas,
idit in Herculeo suspensa monilia collo,
Illo, cui cœlum sarcina parva fuit.
Non puduit forteis auro cohibere lacertos,
Et solidis gemmas apposuisse toris?
Nempe sub his animam pestis Nemeæa lacertis
Edidit, unde humerus tegmina lævus habet.
Ausus es hirsutos mitra redimire capillos:
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia, lasciva more puellæ,
Incingi zona dedecuisse pudet?
Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,
Efferus humana qui dape pavit equos?
Si te vidisset cultu Busiris in isto,
Huic victor victo nempe pudendus eras.

De-

Detrahat Antæus duro redimicula collo,
Ne pigeat molli succubuisse viro.
Mæonias inter calathum tenuisse puellas
Diceris, & dominæ pertimuisse minas.
Non fugis Alcide victricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum?
Crassaque robusto deducis pollice fila,
Æquaque formosæ pensa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques stamina duris,
Prævalidæ fusos comminuere manus.
Crederis infelix scuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominæ pertimisse minas.
Eximiis pompis præconia summa triumphi,
Factaque narrabas dissimulanda tibi.
Scilicet immanes elisos faucibus hydros,
Infantem nuda dilacerasse manu.
Vt Tegeæus aper cupressifero Erymantho
Incubat, & vasto pondere lædit humum.
Non tibi Threiiciis affixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ.
Prodigiumque triplex armenti dives Iberi,
Geryones, quamvis in tribus unus erat.
Inque canes totidem trunco digestus ab uno,
Cerberus, implicitis angue minante comis.
Quæque redundabat fœcundo vulnere serpens
Fertilis, & damnis ditior ipsa suis.
Quique inter lævumque latus, dextrumq; lacertum,
Pergrave compressa fauce pependit onus.
Et male confisum pedibus, formaque bimembri,
Pulsum Thessalicis agmen equestre jugis.
Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere? num cultu lingua retenta silet?
Se quoque nympha tuis ornavit Iardanis armis,
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc, tolle animos, & fortia facta recense,
Quod tu non esses jure, vir illa fuit.

Qua

to minor es, quanto te, maxime rerum,
quos vicisti, vincere majus erat.
dit rerum mensura tuarum.
bonis: hæres laudis amica tuæ est.
: hirsuti costis exuta leonis:
ra texerunt vellera molle latus.
, & nescis, non sunt spolia ista leonis,
tua: tuque feræ victor es, illa tui.
a tela tulit Lernæis atra venenis,
e gravem lana vix satis apta colum.
xitque manum clava domitrice ferarum,
lit & in speculo conjugis arma sui.
amen audieram, licuit non credere famæ,
venit ad sensus mollis ab aure dolor.
meos oculos adducitur advena pellex,
ec mihi, quæ patior, dissimulare licet.
finis averti, mediam captiva per urbem.
nvitis oculis adspicienda venit.
n venit incultis captarum more capillis,
Fortunam vultus fassa tegente suos.
greditur late multo spectabilis auro,
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
at vultum populo sublimis, ut Hercule victo,
Oechaliam vivo stare parente putes.
orsitan expulsa Ætolide, Deianira,
Nomine deposito pellicis, uxor erit.
Euritidos Ioles, atque insani Alcidæ
Turpia famosus corpora junget Hymen.
Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus,
Et jacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis, sed me sine crimine amasti:
Ne pigeat, pugnæ bis tibi causa fui.
Cornua flens legit rapidis Achelous in undis,
Truncaque limosa tempora mersit aqua.
Semivir occubuit vi, Lerniferoque veneno
Nessus, & infecit sanguis equinus aquas.

Sed

Sed quid ego hæc refero? scribenti nuncia venit
Fama, virum tunica labe perire mea.
Hei mihi quid feci? quo me furor egit amantem?
Impia quid dubitas Deianira mori?
An tuus in media conjux lacerabitur Oeta?
Tu sceleris tanti causa, superstes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
Credar? conjugii mors mea pignus erit.
Tu quoque cognosces in me Meleagre sororem,
Impia quid dubitas Deianira mori?
Heu devota domus, solio sedet acrior alto:
Oenea desertum longa senecta premit.
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris,
Alter fatali vivus in igne fuit.
Exegit ferrum sua per præcordia mater,
Impia quid dubitas Deianira mori?
Deprecor hoc unum per jura sacerrima lecti,
Ne videar thalamis insidiata tuis.
Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus,
Hic, dixit; vires sanguis amoris habet.
Illita Nessæo misi tibi texta veneno,
Impia quid dubitas Deianira mori?
Iamque vale seniorque pater, germanaque Gorge,
Et patria, & patriæ frater ademte meæ.
Tu quoque lux oculis hodierna novissima nostris,
Virque (sed ô possis) & puer Hylle, vale.

Epist. X. ARIADNE THESEO.

Mitius inveni, quam te, genus omne ferarum,
Credita non ulli, quam tibi, pejus eram.
Quæ legis, ex illo Theseu tibi littore mitto,
Vnde tuam sine me vela tulere ratem.
In quo me somnusque meus male prodidit, & tu,
Proh facinus, somnis insidiate meis.
Tempus erat, vitrea quo primum terra pruina
Spargitur, & tectæ fronde queruntur aves.

Incertum vigilans, à somno languida, movi
Thesea prensuras semisopita manus.
Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,
Perque torum moveo brachia, nullus erat.
Excussere metus somnum: conterrita surgo:
Membraque sunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis sonuerunt pectora palmis:
Vtque erat è somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit, specto si quid nisi littora cernam:
Quod videant oculi, nil nisi littus habent.
Nunc huc, nunc illuc, & utroque sine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore, Theseu,
Reddebant nomen concava saxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat:
Ipse locus miseræ ferre volebat opem.
Mons fuit, apparent frutices in vertice rari,
Nunc scopulis raucis pendet adesus aquis.
Ascendo, vires animus dabat, atque ita late
Æquora prospectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque sum crudelibus usa)
Vidi præcipiti carbasa tensa noto.
Aut vidi, aut certe quia me vidisse putavi,
Frigidior glacie, semianimisque fui.
Nec languere diu patitur dolor, excitor illo,
Excitor, & summa Thesea voce voco.
Quo fugis? exclamo, scelerate revertere Theseu,
Flecte ratem, numerum non habet illa suum.
Hoc ego, quod voci deerat, plangore replebam:
Verbera cum verbis mista fuere meis.
Si non audires, ut saltem cernere posses,
Iactatæ late signa dedere manus.
Candidaque imposui longæ velamina virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculis ereptus eras, tunc denique flevi:
Torpuerant molles ante dolore genæ.

Quid

Quid potius facerent, quam me mea lumina flerent,
Postquam desierant vela videre tua?
Aut ego diffusis erravi sola capillis,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo.
Aut mare prospiciens, in saxo frigida sedi:
Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ possum, pro te vestigia tango,
Strataque, quæ membris intepuere tuis.
Incumbo, lacrymisque toro manante profusis,
Pressimus, exclamo, te duo, redde duos.
Venimus huc ambo, cur non discedimus ambo?
Perfide pars nostri lectule major ubi est?
Quid faciam? quo sola ferar? vacat insula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum,
Omne latus terræ cingit mare, navita nusquam est,
Nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque,
Quid sequar? accessus terra paterna negat.
Vt rate felici pacata per æquora labar,
Temperet ut ventos Æolus, exul ero.
Non ego te Crete centum digesta per urbes
Aspiciam, puero cognita terra Iovi.
Nam pater, & tellus justo regnata parente,
Prodita sunt facto nomina chara meo.
Cum tibi, ne victor tecto morerere recurvo,
Quæ regerent passus, pro duce fila dedi.
Tu mihi dicebas, per ego ipsa pericula juro,
Te fore, dum nostrum vivet uterque, meam.
Vivimus, & non sum Theseu tua: si modo vivit
Fœmina, perjuri fraude sepulta viri.
Me quoque, qua fratrem mactasses improbe clava,
Esset, quam dederas morte soluta fides.
Nunc ego non tantum quæ sum passura recordor,
Sed quæcunque potest ulla relicta pati.

Occur-

Occurrunt animo pereundi mille figuræ,
Morsque minus pœna, quam mora mortis habet.
Iam jam venturos aut hac, aut suspicor illac,
Qui lanient avido viscera dente, lupos.
Forsitan & fulvos tellus alit ista leones,
Quis scit, an hac sævas insula tigres habet?
Et freta dicuntur magnos expellere phocas,
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiva catena,
Neve traham serva grandia pensa manu.
Cui pater est Minos, cui mater filia Phœbi,
Quodque magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, si terras, porrectaque littora vidi,
Multa mihi terra, multa minantur aquæ.
Cœlum restabat, timeo simulacra deorum:
Destituor rapidis præda cibusque feris.
Sive colunt, habitantque viri, diffidimus illis:
Externos didici læsa timere viros.
Viveret Androgeos utinam, nec facta tulisses
Impia, funeribus Cecropi terra tuis.
Nec tua mactasset nodosa stipite Theseu
Ardua, parte virum, dextera, parte bovem.
Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem,
Fila per adductas sæpe recepta manus.
Non equidem miror, si stat victoria tecum,
Strataque Cretæam bellua stravit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu:
Ut te non tegeres, pectore tutus eras.
Illuc tu silices, illuc adamanta tulisti:
Illic qui silices, Thesea vincat, habes.
Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
At semel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles venti, nimiumque parati,
Flaminaque in lacrymas officiosa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratremque necavit:
Et data poscenti, nomen inane, fides.

In me jurarunt somnus, ventusque, fidesque:
Prodita sum causis una puella tribus.
Ergo ego nec lacrymas matris moritura videbo,
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit?
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras:
Nec positos artus unget amica manus.
Ossa superstabunt volucres inhumata marinæ:
Hæc sunt officiis digna sepulcra meis.
Ibis Cecropios portus, patriaque receptus,
Cum steteris turbæ celsus honore tuæ:
Et bene narraris letum taurique virique,
Sectaque per dubias saxea tecta vias.
Me quoque narrato solam tellure relictam:
Non ego sum titulis surripienda tuis.
Nec pater est Ægeus, nec tu Pittheidos Æthræ
Filius: auctores saxa, fretumque tui.
Di facerent, ut me summa de puppe videres,
Movisset vultus mœsta figura tuos.
Nunc quoque non oculis, sed qua potes, aspice mente,
Hærentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
Aspice demissos lugentis more capillos:
Et tunicas lacrymis, sicut ab imbre, graves.
Corpus ut impulsæ segetes Aquilonibus horret;
Litteraque articulo pressa tremente labat.
Non te per meritum (quoniam male cessit) adoro:
Debita sit facto gratia nulla meo.
Sed nec pœna quidem. si non ego causa salutis,
Non tamen est, cur tu sis mihi causa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora lassas,
Infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui superant, ostendo mœsta capillos:
Per lacrymas oro, quas tua facta movent.
Flecte ratem Theseu, versoque relabere vento:
Si prius occidero, tu tamen ossa feres.

Epist. XI.* CANACE MACAREO.

SI qua tamen cæcis errabunt scripta lituris,
Oblitus à dominæ cæde libellus erit.
Dextra tenet calamũ, strictum tenet altera ferrum:
Et jacet in gremio charta soluta meo.
Hæc est Æolidos fratri scribentis imago,
Sic videor duro posse placere patri.
Ipse necis cuperem nostræ spectator adesset,
Authorisque oculis exigeretur opus.
Vt ferus est, multoque suis truculentior euris:
Spectaret siccis vulnera nostra genis.
Scilicet est aliquid, cum sævis vivere ventis:
Ingenio populi convenit ille sui.
Ille Noto, Zephyroque, & Sithonio Aquiloni
Imperat, & pennis Eure proterve tuis.
Imperat heu ventis, tumidæ non imperat iræ:
Possidet & vitiis regna minora suis.
Quid juvat admotam per avorum nomina cœlo,
Inter cognatos posse referre Iovem?
Num minus infestum, funebria munera, ferrum,
Fœminea teneo, non mea tela, manu?
O utinam Macareu, quæ nos commisit in unum,
Venisset leto serior hora meo.
Cur unquam plus me frater, quam frater, amasti?
Et tibi non debet quod soror esse, fui?
Ipsa quoque incalui, qualemque audire solebam,
Nescio quem sensi corde tepente Deum.
Fugerat ore color, macies adduxerat artus,
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles, & nox erat annua nobis,
Et gemitum nullo læsa dolore dabam.
Nec cur hoc facerem, poteram mihi reddere caussam:
Nec noram quid amans esset, at illud eram.
Prima malum nutrix animo præsensit anili:
Prima mihi nutrix Æoli dixit, amas.

Erubui, gremioque pudor dejecit ocellos :
Hæc satis in tacita signa fatentis erant.
Iamque tumescebant vitiati pondera ventris,
Ægraque furtivum membra gravabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ non medicamina nutrix
Attulit ? audaci supposuitque manu ?
Vt penitus nostris (hoc te celavimus unum)
Visceribus crescens excuteretur onus.
Ah nimium vivax admotis restitit infans
Artibus, & tectus tutus ab hoste fuit.
Iam novies erat orta soror pulcherrima Phœbi,
Denaque luciferos Luna premebat equos.
Nescia, quæ faceret subitos mihi causa dolores,
Et rudis ad partus, & nova miles eram.
Nec tenui vocem. quid, ait, tua crimina prodis ?
Oraque clamantis conscia pressit anus.
Quid faciam infœlix ? gemitus dolor edere cogit :
Sed timor, & nutrix, & pudor ipse vetant.
Continuo gemitus, elapsaque verba reprendo :
Et cogor lacrymas combibere ipsa meas.
Mors erat ante oculos, & opem Lucina negabat :
Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat.
Cum superincumbens, scissa tunicaque comaque,
Pressa refovisti pectora nostra tuis.
Et mihi, vive soror, soror ô carissima dixti,
Vive, nec unius corpore perde duos.
Spes bona det vires, fratri nam nupta futura es :
Illius, de quo mater, & uxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba revixi :
Et positum est uteri crimen onusque mei.
Quid tibi grataris ? media sedet Æolus aula :
Crimina sunt oculis surripienda patris.
Frondibus infantem, ramisque albentis oliva,
Et levibus vittis sedula celat anus.
Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba :
Dat populus sacris, dat pater ipse viam,

Iam prope limen erat, patrias vagitus ad aures:
Venit, & indicio proditur ille suo.
Eripit infantem, mentitaque sacra revelat
Æolus, insana regia voce sonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura:
Vt quatitur tepido fraxina virga Noto:
Sic mea vibrari pallentia membra videres,
Quassus ab imposito corpore lectus erat.
Irruit, & nostrum vulgat clamore pudorem:
Et vix à misero continet ore manus.
Ipsa nihil præter lacrymas pudibunda profudi:
Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamque dari parvum canibusque avibusque nepotem
Iusserat, in solis destituique locis.
Vagitus dedit ille miser, sensisse putares:
Quaque suum poterat voce rogabat avum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuisse?
Nam potes ex animo colligere ipse tuo.
Cum mea me coram sylvas inimicus in altas
Viscera montanis ferret edenda lupis.
Exierat thalamo: tunc demum pectora planxi,
Contigit inque meas unguibus ire genas.
Interea patrius vultu mœrente satelles
Venit, & indignos edidit ore sonos.
Æolus hunc ensem mittit tibi (tradidit ensem)
Et jubet ex merito scire quid iste velit.
Scimus, & utemur violento fortiter ense:
Pectoribus quondam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
Hac tua dote pater filia dives erit?
Tolle procul deceptæ faces Hymenæe maritas,
Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atra,
Vt meus ex isto luceat igne rogus.
Nubite fœlices Parca meliore sorores:
Admissi memores sed tamen este mei.

Quid puer admisit tam paucis editus horis?
Quo læsit facto vix bene natus avum?
Si potuit meruisse necem, meruisse putetur:
Ah miser admisso plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fausti miserabile pignus amoris,
Hæc tibi prima dies, hæc tibi summa fuit.
Non mihi te licuit lacrymis perfundere justis,
In tua non tonsas ferre sepulchra comas.
Non super incubui, non oscula frigida carpsi:
Diripiunt avidæ viscera nostra feræ.
Ipsa quoque infantis cum vulnere persequar umbras:
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ô frustra miseræ sperate sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem, sociœque impone sepulchro,
Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos.
Vive memor nostri, lacrymasque in funere funde:
Neve reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) projectæ nimium mandata sororis
Perfer: mandatis perfruar ipsa patris.

Epist. XII. MEDEA IASONI.

VT tibi Colchorum (memini) regina vacavi,
Ars mea cum peteres ut tibi ferret opem:
Tunc quæ dispensant mortalia fata sorores,
Debuerant fusos evoluisse meos.
Tunc potui Medea mori bene: quicquid ab illo
Produxi vitæ tempore, pœna fuit.
Hei mihi, cur unquam juvenilibus acta lacertis
Phrixeam petiit Pelias arbor ovem?
Cur unquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbaque Phasiacam Graja bibistis aquam?
Cur mihi plus æquo flavi placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?

At (semel in nostras quoniam nova puppis arenas
Venerat, audaces attuleratque viros)
Isset anhelatos non præmedicatus in ignes
Immemor Æsonides, oraque adunca boum.
Semina jecisset, totidem sumpsisset & hostes,
Vt caderet cultu cultor ab ipse suo.
Quantum perfidiæ tecum scelerate perisset?
Dempta forent capiti quam mala multa meo?
Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas:
Hac fruar, hæc de te gaudia sola feram.
Jussus inexpertam Colchos advertere puppim,
Intrasti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est:
Quam pater est illi, tam mihi dives erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille nivosa,
Omne tenet Ponti, qua plaga læva jacet.
Excipit hospitio juvenes Æeta Pelasgos:
Et premitis pictos corpora Graja toros.
Tunc ego te vidi, tunc cœpi scire quis esses:
Illa fuit mentis prima ruina meæ.
Vt vidi, ut perii, nec notis ignibus arsi:
Ardet ut ad magnos pinea teda deos.
Et formosus eras, & me mea fata trahebant:
Abstulerant oculi lumina nostra tui.
Perfide sensisti: quis enim bene celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma suo.
Dixerat interea tibi rex, ut dura ferorum
Insolito premeres vomere colla boum.
Martis erant tauri plus quam per cornua sævi,
Quorum terribilis spiritus ignis erat.
Ære pedes solidi, prætentaque naribus æra,
Nigra per afflatus hæc quoque facta suos.
Semina præterea populos genitura juberis
Spargere devota lata per arva manu:
Qui peterent natis secum tua corpora telis;
Illa erat agricolæ messis iniqua suo.

Lumina custodis succumbere nescia somno,
Vltimus est aliqua decipere arte labor.
Dixerat Æetes, mœsti consurgitis omnes,
Mensaque purpureos deserit alta toros.
Quam tibi tunc longe regnum dotale Creusæ,
Et socer, & magni nata Creontis erat.
Tristis abis: oculis abeuntem prosequor udis,
Et dixit tenui murmure lingua, Vale.
Vt positum thalamo tetigi male saucia lectum,
Acta est per lachrymas nox mihi, quanta fuit.
Ante oculos taurique meos, segetesque nefandæ:
Ante meos oculos pervigil anguis erat.
Hinc amor, hinc timor est: ipsum timor auget amorem.
Mane erat, & thalamo chara recepta soror.
Disjectamque comas, adversaque in ora jacentem
Invenit, & lachrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis, petit altera, & altera habebit:
Æsonio juveni, quod rogat illa, damus.
Est nemus & piceis, & frondibus ilicis atrum:
Vix illuc radiis Solis adire licet.
Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:
Aurea barbarica stat dea facta manu.
Nescio, an exciderint mecum loca: venimus ambo,
Orsus es infido sic prior ore loqui:
Ius tibi, & arbitrium, nostræ fortuna salutis
Tradidit: inque tua est vitaque morsque manu.
Perdere posse sat est, si quem juvat ista potestas:
Sed tibi servatus gloria major ero.
Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen:
Per genus, & numen cuncta videntis avi.
Per tripliceis vultus, arcanaque sacra Dianæ,
Et si forte aliquos gens habet ista deos.
O virgo miserere mei, miserere meorum:
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod si forte virum non dedignare Pelasgum,
(Sed mihi tam facileis unde, deosque meos?)

Spiritus

Spiritus ante meus tenueis vanescat in auras,
Quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit Iuno sacris præfecta maritis,
Et dea, marmorea cujus in æde sumus.
Hæc animum, & quota pars horum movere puellæ
Simplicis, & dextræ dextera juncta mea.
Vidi etiam lacrymas: an & est pars fraudis in illis?
Sic cito sum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes inadusto corpore tauros:
Et solidam jusso vomere findis humum.
Arva venenatis pro semine dentibus imples:
Nascitur & gladios scutaque miles habens.
Cum vidi subitos arma tenere viros.
Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
In se constrictas conseruere manus.
Pervigil ecce draco squammis crepitantibus horrens,
Sibilat, & torto pectore verrit humum.
Dotis opes ubi erant? ubi erat tunc regia conjux?
Quique maris gemini detinet Isthmos aquas?
Illa ego, quæ tibi sum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens,
Flammea subduxi medicato lumina somno:
Et tibi, quæ raperes, vellera tuta dedi.
Proditus est genitor: regnum patriamque reliqui:
Munus, in exilio, quodlibet esse, tuli.
Virginitas facta est peregrini præda latronis:
Optima cum chara matre relicta soror.
At non te fugiens sine me germane reliqui:
Deficit hoc una littera nostra loco.
Quod facere ausa mea est, non audet scribere, dextra.
Sic ego, sed tecum dilaceranda fui.
Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
Credere me pelago fœmina, jamque nocens.
Numen ubi est? ubi di? meritas subeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.

Compressos utinam Symplegades elisissent,
Nostraque adhaererent ossibus ossa tuis.
Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos:
Debuit ingratis Scylla nocere viris.
Quaeque vomit totidem fluctus, totidemque resorbet,
Nos quoque Trinacriae supposuisset aquae.
Sospes ad Hemonias victorque reverteris urbes:
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliae natas pietate nocentes?
Caesaque virginea membra paterna manu?
Vt culpent alii, tibi me laudare necesse est,
Pro quo sum toties esse coacta nocens.
[illegible] dicere, cede domo.
Iussa domo cessi, natis comitata duobus:
Et qui me sequitur semper amore tui.
At subito nostras ut Hymen cantatus ad aures
Venit, & accenso lampades igne micant:
Tibiaque effudit socialia carmina vobis,
At mihi funesta flebiliora tuba:
Pertimui, nec adhuc tantum scelus esse putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruunt, & Hymen clamant, Hymenaea frequentant:
Quo propior vox est, hoc mihi pejus erat.
Diversi flebant servi, lacrymasque tegebant:
Quis vellet tanti nuncius esse mali?
Me quoque, quidquid erat, potius nescire juvabat:
Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
Cum minor è pueris, jussu studioque videndi,
Constitit ad gemina limina prima foris.
Hinc mihi mater abi, pompam pater, inquit, Iason
Ducit, & adjunctos aureus urget equos.
Protinus abscissa planxi mea pectora veste,
Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediae suadebat in agmina turbae,
Raptaque compositis demere serta comis.

Vix

Vix me continui, quin sic laniata capillos,
Clamarem, Meus est, injiceremque manus.
Læse pater gaude, Colchi gaudete relicti:
Inferias umbræ fratris habete mei.
Deseror amissis regno, patriaque, domoque,
Conjuge, qui nobis omnia solus erat.
Serpentes igitur potui, taurosque furenteis:
Unum non potui perdomuisse virum.
Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammas effugere ipsa meas.
Ipsi me cantus, artesque, herbæque relinquunt:
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amaræ,
Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quæ me non possum, potui sopire draconem:
Utilior cuivis, quam mihi, cura mea est.
Quos ego servavi, pellex amplectitur artus:
Et nostri fructus illa laboris habet.
Forsitan & stultæ dum te jactare maritæ
Quæris, & injustis auribus apta loqui:
In faciem moresque meos nova crimina fingis:
Rideat, & vitiis læta sit illa meis.
Rideat, & Tyrio jaceat sublimis in ostro:
Flebit, & ardores vincet adusta meos.
Dum ferrum, flammaq; aderunt, succusque veneni,
Hostis Medeæ nullus inultus erit.
Quod si forte preces præcordia ferrea tangunt,
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi sum supplex, quod tu mihi sæpe fuisti:
Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
Si tibi sum vilis, communeis respice natos:
Sæviet in partus dira noverca meos.
Et nimium similes tibi sunt, & imagine tangor:
Et quoties video, lumina nostra madent.
Per superos oro, per avitæ lumina flammæ,
Per meritum, & natos pignora nostra duos:

Redde torum, pro quo tot res insana reliqui:
Adde fidem dictis, auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra taurosque virosque:
Utque tua serpens victa quiescat ope.
Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti:
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit quaeris? campo numeravimus illo,
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille Aries villo spectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam si tibi Redde, neges.
Dos mea tu sospes, dos est mea Graja juventus:
I nunc, Sisyphias improbe confer opes.
Quod vivis, quod habes nuptam, socerumque potentem,
Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
Quos equidem actutum. sed quid praedicere causam
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quo feret ira, sequar: facti fortasse pigebit:
Et piget infido consuluisse viro.
Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat.
Nescio quid certe mens mea majus agit.

Epist. XIII. LAODAMIA PROTES.

Mittit, & optat amans quo mittitur ire, salutem,
Aemonis Aemonio Laodameja viro.
Aulide te fama est vento retinente morari:
Ah, me cum fugeres, hic ubi ventus erat?
Tunc freta debuerant vestris obsistere remis:
Illud erat saevis utile tempus aquis.
Oscula plura viro, mandataque plura dedissem:
Et sunt quae volui dicere, plura tibi.
Raptus es hinc praeceps: & qui tua vela vocaret,
Quem cuperent nautae, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti:
Solvor ab amplexu Protesilae tuo.
Linguaque mandatis verba imperfecta reliquit:
Vix illud potui dicere triste, vale.

Incu-

Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit:
Iamque meus longe Protesilaus erat.
Dum potui spectare virum, spectare juvabat:
Sumque tuos oculos usque secuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At postquam nec te, nec vela fugacia vidi:
Et quod spectarem, nil nisi pontus erat.
Lux quoque tecum abiit: tenebrisq; exanguis obortis,
Succiduo dicor procubuisse genu.
Vix socer Iphiclus, vix me grandævus Acastus,
Vix mater gelida mœsta refecit aqua.
Officium fecère pium, sed inutile nobis:
Indignor miseræ non licuisse mori.
Vtque animus rediit, pariter rediere dolores:
Pectora legitimus casta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura est præbere capillos,
Nec libet aurata corpora veste tegi.
Vt quas pampinea tetigisse bicorniger hasta
Creditur, huc illuc, qua furor egit, eo.
Conveniunt matres Phylaceides, & mihi clamant:
Indue regales Laodameja sinus.
Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes?
Bella sub Iliacis mœnibus ille gerat?
Ipsa comas pectam? galea caput ille prematur?
Ipsa novas vestes? dura vir arma ferat?
Quo possum squalore tuos imitata labores
Dicar, & hæc belli tempora tristis agam.
Dux Pari Priamide damno formose tuorum,
Tam sis hostis iners, quam malus hospes eras.
Aut te Tænariæ faciem culpasse marita,
Aut illi vellem displicuisse tuam.
Tu qui pro rapta nimium Menelae laboras,
Hei mihi, quam multis flebilis ultor eris.
Di precor à nobis omen removete sinistrum:
Et sua det reduci vir meus arma Iovi,

Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
More nivis lacrymæ sole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoisque, & Xanthus, & Ide,
Nomina sunt ipso pæne timenda sono.
Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset,
Hospes erat: vires noverat ille suas.
Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro:
Quique suo Phrygias corpore ferret opes.
Classe, virisque potens, per quæ fera bella geruntur:
Et sequitur regni pars quota quemque sui.
His ego te victam consors Ledæa gemellis
Suspicor: hæc Danais posse nocere puto.
Hectora nescio quem, timeo, Paris Hectora dixit
Ferrea sanguinea bella movere manu.
Hectora quisquis is est, si sum tibi chara, caveto:
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc ubi vitaris, alios vitare memento:
Et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito ut dicas, quoties pugnare parabis,
Parcere me jussit Laodamia sibi.
Si cadere Argolico fas est sub milite Trojam,
Te quoque non ullum vulnus habente cadat.
Pugnet, & adversos tendat Menelaus in hostes,
Vt rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.
Irruat, & causa, quem vincit, vincat & armis:
Hostibus è mediis nupta petenda viro est.
Causa tua est dispar: tu tantum vivere pugna,
Inque pios dominæ posse redire sinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hostibus uni,
Ne meus ex illo corpore sanguis eat.
Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
Sævaque in oppositos pectora ferre viros.
Fortius ille potest multo, qui pugnat amore:
Bella gerant alii, Protesilaus amet.
Hunc (fateor) volui revocare, animusque ferebat:
Substitit auspicii lingua timore mali.

Cum foribus velles ad Trojam exire paternis,
Pes tuus offenso limine signa dedit.
Vt vidi, ingemui, tacitoque in pectore dixi:
Signa reversuri sint precor ista viri.
Hæc tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
Irritus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque, nescio quem, fato designat iniquo,
Qui primus Danaum Troada tanget humum.
Infelix, quæ prima virum lugebit ademtum:
Di faciant, ne tu strenuus esse velis.
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
Iamque fatigatas ultima verset aquas.
Hoc quoque præmoneo, de nave novissimus exi:
Non est, quo properes, terra paterna tibi.
Cum venies, remoque move, veloque carinam:
Inque tuo celerem littore siste gradum.
Sive latet Phœbus, seu terris altior extat,
Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.
Nocte tamen, quam luce magis: nox grata puellis,
Quarum suppositus colla lacertus habet.
Aucupor in lecto mendaces cœlibe somnos:
Dum careo veris, gaudia falsa juvant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior somno, simulacraque noctis adoro:
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Thura damus, lacrymasq; super, quæ sparsa relucent:
Vt solet affuso surgere flamma mero.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia solvar ab ipsa mea?
Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno,
Militiæ referas splendida facta tua?
Quæ mihi dum referes, quamvis audire juvabit,
Multa tamen rapies oscula, multa dabis.
Semper in his apte narrantis verba resistunt:
Promptior est dulci lingua referre mora.

Sed cum Troja ſubit, ſubeunt ventique fretumque:
Spes bona ſollicito victa timore cadit.
Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me movet: invitis ire paratus aquis?
Quis velit in patriam vento prohibente reverti?
A patria pelago vela vetante datis.
Ipſe ſuam non præbet iter Neptunus ad urbem.
Quo ruitis? veſtras quiſque redite domos.
Quo ruitis Danai? ventos audite vetanteis:
Non ſubiti caſus, numinis iſta mora eſt.
Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello?
Dum licet Inachiæ vertite vela rates.
Sed quid ego revoco hæc? omen revocantis abeſtq;,
Blandaque compoſitas aura ſecundet aquas.
Troadas invideo, quæ ſic lacrymoſa ſuorum
Funera conſpicient, nec procul hoſtis erit.
Ipſa ſuis manibus forti nova nupta marito
Imponet galeam, barbaraque arma dabit.
Arma dabit: dumq; arma dabit, ſimul oſcula ſumet.
Hoc genus officii dulce duobus erit.
Producetque virum, dabit & mandata reverti:
Et dicet, Referas iſta face arma Iovi.
Ille ferens dominæ mandata recentia ſecum,
Pugnabit caute, reſpicietque domum.
Exuet & reduci galeam, clypeumque reſolvet:
Excipietque ſuo corpora laſſa ſinu.
Nos ſumus incertæ, nos anxius omnia cogit,
Quæ poſſunt fieri, facta putare, timor.
Dum tamen arma geris diverſo miles in orbe,
Quæ referat vultus, eſt mihi cera, tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus, amplexus accipit illa meos.
Crede mihi, plus eſt, quam quod videatur, imago:
Adde ſonum ceræ, Proteſilaus erit.
Hanc ſpecto, teneoque ſinu pro conjuge vero:
Et tamquam poſſit verba referre, queror.

Per

Per reditus, corpusque tuum, mea numina, juro,
Perque pares animi conjugiique faces:
Perque, quod ut videam canis albere capillis,
Quod tecum possis ipse referre, caput.
Me tibi venturam comitem quocunque vocaris,
Sive, quod heu timeo, sive superstes eris.
Vltima mandato claudatur epistola parvo:
Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Epist. XIV. HYPERMNEST. LYNCEO.

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni:
Cætera nuptarum crimine turba jacet.
Clausa domo teneor, gravibusque coercita vinclis:
Est mihi supplicii causa fuisse piam.
Quod manus extimuit jugulo dimittere ferrum,
Sum rea: laudarer, si scelus ausa forem.
Esse ream præstat, quam sic placuisse parenti:
Non piget, immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violavimus, urat:
Quæque aderant sacris, tendat in ora faces.
Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, ense:
Vt qua non cecidit vir nece, nupta cadat.
Non tamen, ut dicant morientia, pœnitet, ora:
Efficiet, non est, quam piget esse piam.
Pœniteat sceleris Danaum, sævasque sorores:
Hic solet eventus facta nefanda sequi.
Cor pavet admonitu temeratæ sanguine noctis:
Et subitus dextræ præpedit ossa tremor.
Quam tu cæde putes fungi potuisse mariti,
Scribere de facta non sibi cæde timet.
Sed tamen experiar. modo facta crepuscula terris,
Vltima pars lucis, primaque noctis erat.
Ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi,
Et socer armatas accipit ipse nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro:
Dantur in invitos impia thura focos.

Vul-

Vulgus Hymen Hymenæe vocant. fugit ille vocantes:
Ipsa Iovis conjux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubii comitum clamore frequentes,
Flore novo madidas impediente comas.
In thalamos læti, thalamos sua busta, feruntur:
Strataque corporibus funere digna premunt.
Iamque cibo vinoque graves, somnoque jacebant:
Securumque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram: quodque verebar, erat.
Sanguis abit, mentemque calor corpusque reliquit:
Inque novo jacui frigida facta toro.
Utque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ:
Frigida populeas ut quatit aura comas.
Aut sic, aut etiam tremui magis. ipse jacebas:
Quæque tibi dederam vina, soporis erant.
Excussere metum violenti jussa parentis:
Erigor, & capio tela tremente manu.
(Non ego falsa loquor) ter acutum sustulit ensem,
Ter male sublato decidit ense manus.
At rursus monitis jussuque coacta parentis,
Admovi jugulo tela paterna tuo.
Sed timor & pietas crudelibus obstitit ausis:
Castaque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba sono:
Sævus Hypermnestra pater est tibi, jussa parentis
Effice: germanis sit comes iste suis.
Fœmina sum, & virgo: natura mitis, & annis.
Non faciunt molles ad fera bella manus.
Quin age, dumque jacet, forteis imitare sorores:
Credibile est, cæsos omnibus esse viros.
Si manus hæc aliquam posset committere cædem,
Morte foret dominæ sanguinolenta suæ.
Quid meruere necem patruelia regna tenendo?
Quæ tamen externis danda forent generis.

Finge viros meruiſſe mori, quid fecimus ipſæ ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam ?
Quid mihi cum ferro ? quid bellica tela puellæ ?
Aptior eſt digitis lana coluſque meis. (tur,
Hæc ego : dumque queror, lacrymæ ſua verba ſequun-
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus, ſopitaque brachia iactas ,
Pæne manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamq; patrem, famuloſque patris, lucemq; timebam:
Expulerant ſomnos hæc mea dicta tuos :
Surge age Belide, de tot modo fratribus unus:
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit
fuge vltima inertia ſomni :
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam : Dum nox ſinit, effuge, dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis : ipſa moror.
Mane erat, & Danaus generos ex cæde iacentes
Dinumerat : ſummæ criminis unus abes.
Fert male cognatæ iacturam mortis in uno ,
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.
Abſtrahor à patriis pedibus : raptamque capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet ex illo Iunonia permanet ira ,
Quo bos ex homine eſt, ex bove facta dea.
An ſatis eſt pœna, teneram mugiſſe puellam ,
Nec modo formoſam poſſe placere Iovi.
Aſtitit in ripa liquidi nova vacca parentis ,
Cornuaque in patriis non ſua vidit aquis.
Et conata queri, mugitus edidit ore :
Territaque eſt forma, territa voce ſua.
Quid fugis infelix ? quid te miraris in unda ?
Quid numeras factos ad nova membra pedes ?
Ipſa Iovis magni pellex, metuenda ſorori ,
Fronde levas nimiam ceſpitibuſque famem.
Fonte bibis, ſpectaſque tuam ſtupefacta figuram :
Et ne te feriant quæ geris arma, times.

Quæ-

Quæque modo, ut posses etiam Iove digna videri,
Dives eras, nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris:
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi causa fugæ? quid Io freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipsa tuos.
Inachi quo properas? eadem sequerisque fugisque:
Tu tibi dux comiti, tu comes ipsa duci.
Per septem Nilus portus emissus in æquor,
Exuit insanæ pellicis ora bovis.
Vltima quid referam? quorum mihi cana senectus
[illegible]
Bella pater patruusque gerunt, regnoque domoque
Pellimur: ejectas ultimus orbis habet.
Ille ferox, solus solio sceptrisque potitur:
Cum sene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum turba pars exiguissima restat:
Quique dati leto, quæque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores:
Accipiat lacrymas utraque turba meas.
En ego, quod vivis, pœna crucianda reservor:
Quid fiet sonti, cum rea laudis agar?
Et consanguineæ, quondam centesima turbæ,
Infelix uno fratre manente cadam.
At tu, si qua pia remanet tibi cura sororis,
Quæque tibi tribui munera, dignus habes:
Vel fer opem, vel dede neci, defunctaque vita
Corpora furtivis insuper adde rogis.
Et sepeli lachrymis perfusa fidelibus ossa,
Sculptaque sint titulo nostra sepulchra brevi:
Exul Hypermnestra pretium pietatis iniquum,
Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.
Scribere plura libet, sed pondere lassa cathena
Est manus: & vires subtrahit ipse timor.

Epist. XV.

Epist. XV. SAPPHO PHAONI.

Nunquid ubi aspecta est studiosa littera dextra,
Protinus est oculis cognita nostra tuis?
An, nisi legisses autoris nomina Sapphus,
Hoc breve nescires, unde movetur, opus?
Forsitan & quare mea sint alterna, requiris,
Carmina, cum lyricis sim magis apta modis.
Flendus amor meus est, elegia flebile carmen:
Non facit ad lachrymas barbitos ulla meas.
Uror, ut indomitis ignem exercentibus euris
Fertilis accensis messibus ardet ager.
Arva Phaon celebrat diversa Tiphoidos Ætnæ:
Me calor Ætnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, dispositis quæ jungam carmina nervis,
Proveniunt: vacuæ carmina mentis opus.
Nec mihi Pyrrhiades, Methymniadesve puellæ,
Nec me Lesbiadum cætera turba juvat.
Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata est Atthis, ut ante, meis.
Atque aliæ centum, quas non sine crimine amavi:
Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
Est in te facies, sunt apti lusibus anni:
O facies oculis insidiosa meis.
Sume fidem, & pharetram, fies manifestus Apollo:
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.
Et Phœbus Daphnem, & Gnosida Bacchus amavit:
Nec norat lyricos illa, vel illa, modos.
At mihi Pegasides blandissima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus consors patriæque, lyræque,
Laudis habet: quamvis grandius ille sonet.
Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.
Sum brevis: at nomen, quod terras impleat omnes,
Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.

Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo,
Andromede, patria fusca colore suæ.
Et variis albæ junguntur sæpe columbæ:
Et niger à viridi turtur amatur ave.
Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est, nulla futura tua est.
At mea cum legeres, etiam formosa videbar:
Vnam jurabas usque decere loqui.
Cantabam (memini, meminerunt omnia amantes)
Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas, omnique à parte placebam:
Seu tunc præcipue, cum fit amoris opus.
Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat,
Crebraque mobilitas, aptaque verba joco.
Et quod, ubi amborum fuerat confusa voluptas,
Plurimus in lasso corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt nova præda puellæ:
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
O vos, erronem tellure remittite nostrum,
Nisiades matres, Nisiadesque nurus.
Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ:
Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.
Tu quoque, quæ montes celebras Erycina Sicanos
(Nam tua sum) vati consule diva tuæ.
An gravis inceptum peragit fortuna tenorem?
Et manet in cursu semper acerba suo?
Sex mihi natales ierant, cum lecta parentis
Ante diem lacrymas ossa bibere meas.
Arsit inops frater, victus meretricis amore:
Mistaque cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops, agili peragit freta cærula remo:
Quasque male amisit, nunc male quærit opes.
Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit:
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam desint, quæ me sine fine fatigent:
Accumulat curas filia parva meas.

Vltima tu noſtris accedis cauſa querelis:
Non agitur vento noſtra carina ſuo?
Ecce jacent collo ſparſi ſine lege capilli,
Nec premit articulos lucida gemma meos.
Veſte tegor vili, nullum eſt in crinibus aurum.
Non Arabum noſter dona capillus olet.
Cui colar infelix? aut cui placuiſſe laborem?
Ille mei cultus unicus autor abeſt.
Molle meum levibus cor eſt violabile telis:
Et ſemper cauſa eſt, cur ego ſemper amem.
Sive ita naſcenti legem dixere ſorores,
Et data ſunt vitæ fila ſevera meæ:
Sive abeunt ſtudia in mores, arteſque magiſtras:
Ingenium nobis molle Thalia facit.
Quid mirum, ſi me primæ lanuginis ætas
Abſtulit? atque anni, quos vir amare poteſt?
Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora, timebam:
Et faceres, ſed te prima rapina tenet.
Hunc ſi conſpiciat, quæ conſpicit omnia, Phœbe,
Juſſus erit ſomnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexiſſet eburno,
Sed videt & Marti poſſe placere ſuo.
O nec adhuc juvenis, nec jam puer, utilis ætas:
O decus, atque ævi gloria magna tui.
Huc ades, inque ſinus formoſe relabere noſtros:
Non ut ames, oro, verum ut amare ſinas.
Scribimus, & lacrymis oculi rorantur obortis:
Aſpice, quam ſit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modeſtius iſſes,
Si mihi dixiſſes, Lesbi puella vale.
Non tecum lacrymas, non oſcula noſtra tuliſti:
Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum eſt, niſi tantum injuria: nec te
Admonuit, quod tu munus amantis habes.
Non mandata dedi: neque enim mandata dediſſem
Ulla, niſi ut nolles immemor eſſe mei.

Per, tibi, qui nunquam longe discedit, amorem ;
Perque novem juro numina nostra deas.
Cum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit :
Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
Et lachryma deerant oculis, & verba palato :
Astrictum gelido frigore pectus erat.
Postquam se dolor imminuit, mea pectora planxi :
Nec puduit ruptis exululare comis.
Non aliter, quam si nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos.
Gaudet, & è nostro crescit mœrore Charaxus
Frater, & ante oculos itque reditque meos.
Vtque pudenda mei videatur causa doloris :
Quid dolet hæc ? certe filia vivit, ait. (bat
Non veniunt in idem pudor atque amor. omne vide-
Vulgus : eram lacero pectus aperta sinu.
Tu mihi cura Phaon, te somnia nostra reducunt ,
Somnia formoso candidiora die.
Illic te invenio, quanquam regionibus absis :
Sed non longa satis gaudia somnus habet.
Sæpe tuos nostra cervice onerare lacertos ,
Sæpe tuæ videor supposuisse meos.
Oscula cognosco, quæ tu committere linguæ ,
Aptaque consueras accipere, apta dare :
Blandior interdum, verisque simillima verba
Eloquor, & vigilant sensibus ora meis.
Vlterius pudet hic narrare : sed omnia fiunt ,
Et juvat : & sine te non licet esse mihi.
At cum se Titan ostendit, & omnia secum ,
Tam cito me somnos destituisse queror. (sint :
Antra nemusq; peto , tanquam nemus antraq; pro-
Conscia deliciis illa fuere meis.
Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho
Impulit, in collo crine jacente feror.
Antra vident oculi scabro pendentia topho ,
Quæ mihi Mygdonii marmoris instar erant.

Invenio sylvam, quæ sæpe cubilia nobis
Præbuit, & multa texit opaca coma:
Sed non invenio dominum sylvæque, meumque:
Vile solum locus est, dos erat ille loci.
Cognovi pressas noti mihi cespitis herbas:
De nostro curvum pondere gramen erat.
Incubui, tetigique locum, qua parte fuisti:
Grata prius lachrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami positis lugere videntur
Frondibus: & nullæ dulce queruntur aves.
Sola virum non ulta prius mœstissima mater,
Concinit Ismariam Daulias ales Ityn.
Ales Ityn, Sappho miseros decantat amores:
Hactenus ut media cætera nocte silent.
Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amne,
Fons sacer: hunc multi numen habere putant.
Quem supra ramos extendit aquatica lotos:
Vna nemus, tenero cespite terra viret.
Hic ego cum lassos posuissem flebilis artus,
Constitit ante oculos Naias una meos.
Constitit, & dixit: Quoniam non ignibus æquis
Vreris, Ambracia est terra petenda tibi.
Phœbus ab excelso, quantum patet, aspicit æquor:
Actæum populi Leucadiumque vocant.
Hinc se Deucalion, Pyrrhæ succensus amore,
Misit, & illæso corpore pressit aquas.
Nec mora, jussus amans fugit lætissima Pyrrhæ
Pectora, Deucalion igne levatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: Pete protinus altam
Leucada, nec saxo desiluisse time.
Vt monuit, tum voce abiit. ego territa surgo:
Nec gravidæ lachrymas continuere genæ.
Ibimus ô Nympha, monstrataque saxa petemus:
Sit procul insano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quam nunc erit. aura subito:
Et mea non magnum corpora pondus habent:

Tu

Tu quoque mollis amor, pennas suppone cadenti,
Ne sim Leucadiæ mortua crimen aquæ.
Inde chelyn Phœbo communia munera ponam,
Et sub ea versus unus & alter erit.
Grata lyram posuit tibi Phœbe poetica Sappho,
Convenit illa mihi, convenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras,
Cum profugum possis ipse referre pedem?
Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
Et forma meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes ô scopulis, undaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meæ?
Ah quanto melius, jungi mea pectora tecum,
Quam poterant saxis præcipitanda dari.
Hæc sunt illa Phaon, quæ tu laudare solebas,
Visaque sunt toties ingeniosa tibi.
Nunc vellem facunda forem: dolor artibus obstat,
Ingeniumque meis substitit omne malis.
Non mihi respondent veteres in carmina vires:
Plectra dolore tacent, muta dolore lyra est.
Lesbides æquoreæ, nupturaque, nuptaque proles,
Lesbides Æolia nomina dicta lyra.
Lesbides, infamem quæ me fecistis, amatæ,
Desinite ad citharas turba venire meas.
Abstulit omne Phaon, quod vobis ante placebat:
Me miseram, dixi quam modo pæne, meus.
Efficite, ut redeat: vates quoque vestra redibit:
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
Ecquid ago precibus? pectusne agreste movetur?
An riget, & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent,
Hoc te, si saperes, lenta decebat opus.
Sive redis, puppique tuæ votiva parantur
Munera: quid laceras pectora nostra mora?
Solve ratem: Venus orta mari, mare præstat amanti:
Aura dabit cursum, tu modo solve ratem.

Ipse

Ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
Ipse dabit tenera vela, legetque manu,
Sive juvat longe fugisse Pelasgida Sappho:
(Non tamen invenies, cur ego digna fuga.)
Hoc saltem misera crudelis epistola dicat:
Vt mihi Leucadia fata petantur aqua.

Epist. XVI. PARIS HELENÆ.

HAnc tibi Priamides mitto Ledaa salutem,
Qua tribui sola te mihi dante potest.
Eloquar? an flamma non est opus indice nota?
Et plus quam vellem, jam meus extat amor?
Ille quidem lateat malim, dum tempora dentur
Latitia, mistos non habitura metus.
Sed male dissimulo. quis enim celaverit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus ut addam:
Vror. habes animi nuncia verba mei.
Parce precor fasso: nec duro catera vultu
Perlege, sed forma conveniente tua.
Iamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta (est:
Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
Qua rata sit, nec te frustra promiserit opto:
Hoc mihi, qua suasit mater Amoris, iter.
Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
Advehor: & cœpto non leve numen adest.
Pramia nagna quidem, sed non indebita posco:
Pollicita est thalamo te Cytherea meo.
Hac duce Sigao dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventosque secundos:
In mare (nil mirum) jus habet orta mari.
Perstet: & ut pelagi, sic pectoris adjuvet astus:
Deferat in portus & mea vota suos.
Attulimus flammas, non hic invenimus illas:
Ha mihi tam longa causa fuere via.

Nam nec tristis hyems, nec nos huc appulit error :
Tænaris est classi terra petita meæ.
Nec me, crede, fretum merces portante carina
Findere : quas habeo, di tueantur opes.
Nec veni Grajas veluti spectator ad urbes :
Oppida sunt regni divitiora mei.
Te peto, quam pepigit lecto Venus aurea nostro :
Te prius optavi, quam mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus :
Prima fuit vultus nuncia fama tui.
Nec tamen est mirum, si sicut oporteat, arcu
Missilibus telis eminus ictus, amo.
Sic placuit fatis : quæ ne convellere tentes,
Accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc utero partu remorante tenebar,
Iam gravidus justo pondere venter erat.
Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni,
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa consurgit, metuendaque noctis opacæ
Visa seni Priamo, vatibus ille refert.
Arsurum Paridis vates canit Ilion igni :
Pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei.
Forma, vigorque animi, quamvis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Est locus in mediæ nemorosæ vallibus Idæ
Devius, & piceis ilicibusque frequens.
Qui nec ovis placidæ, nec amantis saxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bovis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelsaque tecta,
Et freta prospiciens, arbore nixus eram.
Ecce pedum pulsu visa est mihi terra moveri :
Vera loquar, vero vix habitura fidem.
Constitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni, Pleionesque nepos.
Fas vidisse fuit, fas sit mihi visa referre :
Inque dei digitis aurea virga fuit.

Tres-

Tresque simul divæ, Venus, & cum Pallade Iuno,
Graminibus teneros imposuere pedes.
Obstupui, gelidusque comas erexerat horror,
Cum mihi, Pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ, certamina siste dearum,
Vincere quæ forma digna sit una duas.
Neve recusarem, verbis Iovis imperat: & se
Protinus ætheria tollit in astra via.
Mens mea convaluit, subitoque audacia venit:
Nec timui vultu quamque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: judexque verebar,
Non omnes causam vincere posse suam.
Sed tamen ex illis jam tunc magis una placebat:
Hanc esse ut scires, unde movetur amor.
Tantaque vincendi cura est: ingentibus ardent
Iudicium donis sollicitare meum.
Regna Iovis conjux, virtutem filia jactat:
Ipse potens dubito, fortis an esse velim.
Dulce Venus risit: nec te Pari munera tangant
Vtraque, suspensi plena timoris ait.
Nos dabimus quod ames, & pulchræ filia Ledæ
Ibit in amplexus pulchrior illa tuos.
Dixit: & ex æquo donis formaque probata,
Victorem cœlo rettulit illa pedem.
Interea (credo) versis ad prospera fatis,
Regius agnoscor per rata signa puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto,
Addit & ad festos hunc quoque Troja diem.
Vtque ego te cupio, sic me cupiere puellæ.
Multarum votum sola tenere potes.
Nec tantum regum natæ petiere, ducumque:
Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
Conjugii spes est Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
Lumina cum placido victa sopore jacent.

Quid facies præsens, quæ nondum visa placebas?
Ardebam, quamvis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi spem longius istam,
Cærulea peterem quin mea vota via.
Troia cæduntur Phrygia pineta securi,
Quæque erat æquoreis utilis arbor aquis.
Ardua proceris spoliantur Gargara sylvis,
Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naves,
Texitur & costis panda carina suis.
Addimus antemnas, & vela sequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine parvo,
Sponsor conjugii stat dea picta sui.
Imposita est factæ postquam manus ultima classi,
Protinus Ægæis ire jubebar aquis.
Et pater & genitrix inhibent mea vota rogando,
Propositumque via voce morantur iter.
Et soror effusis (ut erat) Cassandra capillis,
Cum vellent nostra jam dare vela rates,
Quo ruis? exclamat, referes incendia tecum:
Quanta per has, nescis, flamma petatur aquas.
Vera fuit vates, dictos invenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portubus egredior: ventisque ferentibus usus,
Applicor in terras Oebali Nympha tuas.
Excipit hospitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non sine consilio, numinibusque Deum.
Ille quidem ostendit, quidquid Lacedæmone tota
Ostendi dignum, conspicuumque fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina nil aliud, quo caperentur, erat.
Ut vidi, obstupui: præcordiaque intima sensi
Attonitus curis intonuisse novis.
His similes vultus (quantum reminiscor) habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherea meum.

Si tu venisses pariter certamen in illud,
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor praeconia fecit,
Nullaque de facie nescia terra tua est.
Nec tibi par usquam Phrygia, nec solis ab ortu
Inter formosas altera nomen habet.
Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
Famaque de forma pæne maligna tua est.
Plus hic invenio, quam quod promiserat illa:
Et tua materia gloria victa sua est.
Ergo arsit merito, qui noverat omnia, Theseus:
Et visa est tanto digna rapina viro.
More tuæ gentis, nitida dum nuda palæstra
Ludis, & es nudis fœmina mista viris.
Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit unquam,
Tam bona constanter præda tenenda fuit.
Ante recessisset caput hoc cervice cruenta,
Quam tu de thalamis abstraherere meis.
Tene manus unquam nostræ dimittere vellent?
Tene meo paterer vivus abire sinu?
Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.
Vel tua virginitas esset libata, vel illud,
Quod poterat salva virginitate rapi.
Da modo te: Paridis quæ sit constantia, nosces.
Flamma rogi flammas finiet una meas.
Præposui regnis ego te, quæ maxima quondam
Pollicita est nobis nupta sororque Iovis.
Dumque tuo possem circumdare brachia collo,
Contempta est virtus Pallade dante mihi.
Cum Venus, & Iuno, Pallasque in vallibus Idæ,
Corpora judicio supposuere meo.
Nec piget: haud unquam stulte elegisse videbor,
Permanet in voto mens mea firma suo.
Spem modo ne nostram fieri patiare caducam
Deprecor, ô tanto digna labore peti.

Non ego conjugium generosæ degener opto ,
Nec mea (crede mihi) turpiter uxor eris.
Plejada (si quæras) in nostra gente, Iovemque
Invenies : medios ut taceamus avos.
Sceptra parens Asiæ, qua nulla beatior ora est ,
Finibus immensis vix obeunda, tenet.
Innumeras urbes, atque aurea tecta videbis :
Quæque suos dicas templa decere deos.
Ilion aspicies, firmataque turribus altis
Mœnia Phœbeæ structa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem numeroque virorum ?
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres ,
Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
O quoties dices : Quam pauper Achaia nostra est :
Una domus quamvis urbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit, Sparten contemnere vestram :
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte, tu cultu divite digna :
Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine fine paratibus uti ,
Deliciisque decet luxuriare novis.
Cum videas cultus nostra de gente virorum ;
Quales Dardanias credis habere nurus ?
Da modo te facilem, nec dedignare maritum ,
Rure Theramnæo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & nostro genitus de sanguine, qui nunc
Cum dis potando nectare miscet aquas.
Phryx erat Auroræ conjux : tamen abstulit illum ,
Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx erat Anchises, volucrum cui mater amorum
Gaudet in Idæis concubuisse jugis.
Nec puto, collatis forma Menelaus, & annis
Iudice te, nobis anteferendus erit.
Non dabimus certe socerum tibi, clara fugantem
Lumina, qui trepidos à dape vertat equos.
Nec

Nec Priamo pater est soceri de cæde cruentus,
Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
Nec proavo Stygia nostro captantur in unda
Poma, nec in mediis quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? si te tenet ortus ab illis,
Cogitur huic domui Iuppiter esse socer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
Te tenet, amplexu perfruiturque tuo.
At mihi conspiceris posita vix denique mensa:
Multaque quæ lædant, hoc quoque tempus habet.
Hostibus eveniant convivia talia nostris,
Experior posito qualia sæpe mero.
Pœnitet hospitii, cum me spectante, lacertos
Imponit collo rusticus ille tuo.
Rumpor, & invideo (quid nunc tamen omnia narrem?)
Membra superjecta cum tua veste fovet.
Oscula cum vero coram non dura daretis,
Ante oculos posui pocula sumpta meos.
Lumina demitto, cum te tenet arctius ille:
Crescit & invito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus, & te lasciva notavi,
In gemitu risum non tenuisse meo.
Sæpe mero volui flammam compescere: at illa
Crevit, & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, versa cervice recumbo:
Sed revocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam dubito. dolor est meus, ista videre:
Sed dolor à facie major abesse tua est.
Qua licet, & possum, luctor celare furorem:
Sed tamen apparet dissimulatus amor.
Nec tibi verba damus. sentis mea vulnera, sentis:
Atque utinam soli sint ea nota tibi.
Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi,
Ne causam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narravi potus amorem,
Ad vultus referens singula verba tuos.

Indiciumque mei ficto sub nomine feci:
Ille ego, si nescis, verus amator eram.
Quin etiam, ut possem verbis petulantius uti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt (memini) tunica tua pectora laxa,
Atque oculis aditum nuda dedere meis.
Pectora vel nivibus puris, vel lacte, tuamque
Complexo matrem candidiora Iove.
Dum stupeo visis (nam pocula forte tenebam)
Tortilis à digitis excidit ansa meis.
Oscula si nata dederas, ego protinus illa
Hermiones tenero lætus ab ore tuli.
Et modo cantabam veteres resupinus amores,
Et modo per nutum signa tegenda dabam. (rum
Et comitum primas Clymenemque Æthramq; tua-
Ausus sum blandis nuper adire sonis.
Quæ mihi nil aliud, quam formidare, locuta,
Orantis medias deseruere preces.
Dii facerent, pretium magni certaminis esses,
Teque suo posset victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Schœneida, præmia cursus:
Venit ut in Phrygios Hippodameja sinus.
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit,
Dum petit amplexus Deianira tuos.
Nostra per has leges audacia fortiter isset,
Teque mei scires esse laboris opus.
Nunc mihi nil superest, nisi te formosa precari:
Amplectique tuos si patiare, pedes.
O decus, ô præsens geminorum gloria fratrum:
O Iove digna viro, ni Iove nata fores.
Aut ego Sigeos repetam te conjuge portus,
Aut hic Tænaria contegar exul humo.
Non mea sunt summa leviter districta sagitta
Pectora, descendit vulnus ad ossa meum.
Hoc mihi (nam repeto) fore, ut à cœleste sagitta
Figar, erat verax vaticinata soror.

Parce datum fatis Helenæ contemnere amorem,
Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidē subeunt: sed coram ut plura loquamur,
Excipe me lecto nocte silente tuo.
An pudet? an metuis Venerem temerare maritam?
Castaque legitimi fallere jura tori?
Ah nimium simplex Helene, ne rustica dicam,
Hanc faciem culpa posse carere putas.
Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.
Lis est cum forma magna pudicitiæ.
Iuppiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iovem.
Vix fieri, si sint vires in semine amorum,
Et Iovis & Ledæ filia casta potes.
Casta tamen tunc sis, cum te mea Troja tenebit:
Et tua sim (quæso) crimina solus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora jugalis,
Si modo promisit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc suadet, rebus, non voce, maritus:
Neve sui furtis hospitis obstet, abest.
Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
Aptius: ô mira calliditate virum.
Exit, & Idæi mando tibi, dixit iturus,
Curam pro nobis hospitis uxor agas.
Negligis absentis (testor) mandata mariti:
Cura tibi non est hospitis ulla tui.
Hunccine tu speras hominem sine pectore, dotes
Posse satis formæ Tyndari nosse tuæ?
Falleris, ignorat: nam si bona magna putaret,
Quæ tenet, externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor,
Cogimur ipsius commoditate frui.
Aut erimus stulti, sic ut superemus & ipsum;
Si tam securum tempus abibit iners.
Pæne suis manibus ad te deduxit amantem:
Vtere mandantis simplicitate viri.

Sola jaces viduo tam longa nocte cubili,
In viduo jaceo solus & ipse toro.
Te mihi, meque tibi communia gaudia jungant:
Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego jurabo quæ vis tibi numina, meque
Astringam verbis in sacra jura meis.
Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
Efficiam præsens, ut mea regna petas.
Si pudet, aut metuis, ne me videare secuta,
Ipse reus sine te criminis hujus ero.
Nam sequar Ægidæ factum fratrumque tuorum:
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theseus, geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica classis adest, armis instructa virisque:
Iam facient celereis remus & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per urbes:
Teque novam credet vulgus adesse deam.
Quaque feres gressus, adolebunt cinnama flammæ:
Cæsaque sanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratresque, & cum genitrice sorores,
Iliadesque omnes, totaque Troja dabit.
Hei mihi, vix à me pars dicitur ulla futuri:
Plura feres, quam quæ littera nostra refert.
Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur,
Concitet & vires Græcia tota suas.
Tot prius abductis ecqua est repetita per arma?
Crede mihi, vanos res habet ista metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces,
Tuta tamen bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe nova vexit Pagasæus Iason,
Læsa nec est Colcha Thessala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theseus,
Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his, ipso major solet esse periclo:
Quæque timere libet, pertimuisse pudet.

Finge

Finge tamen, si vis, ingens consurgere bellum:
Et mihi sunt vires, & mea tela nocent.
Nec minor est Asia, quam vestra copia terra:
Illa viris dives, dives abundat equis:
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quam Paris: aut armis ante ferendus erit.
Pæne puer cæsis abducta armenta recepi
Hostibus: & causam nominis inde tuli.
Pæne puer juvenes vario certamine vici,
In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Neve putes, non me nisi comminus esse timendum;
Figitur in jusso nostra sagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta juventæ,
Instruere Atriden non potes arte mea.
Omnia si dederis, nunquam dabis Hectora fratrem:
Vnus is innumeri militis instar erit.
Quid valeam nescis, & te mea robora fallunt:
Ignoras cui sis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetere tumultu,
Aut cedent Marti Dorica castra meo.
Nec tamen indignor pro tanta sumere bellum
Conjuge: certamen præmia magna movent.
Tu quoque, si de te totus contenderit orbis,
Nomen ab æterna posteritate feres.
Spe modo non timida, dis hinc egressa secundis,
Exige cum plena munera pacta fide.

Epist. XVII. HELENA PARIDI.

NVnc oculos tua cum violarit epistola nostros;
Non rescribendi gloria visa levis.
Ausus es hospitii temeratis advena sacris,
Legitimam nuptæ sollicitare fidem.
Scilicet idcirco ventosa per æquora vectum,
Excepit portu Tænaris ora suo?
Nec tibi diversa quamvis è gente venires,
Oppositas habuit regia nostra fores?

Esset ut officii merces injuria tanti,
Qui sic intrabas, hospes, an hostis eras?
Nec dubito, quin hæc, cum sit tam justa, vocetur
Rustica judicio nostra querela tuo.
Rustica sim sane, dum non oblita pudoris,
Dumque tenor vitæ sit sine labe meæ.
Si non est ficto vultus mihi tristis in ore,
Nec sedeo duris torva superciliis.
Fama tamen clara est, & adhuc sine crimine lusi:
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quo magis admiror, quæ sit fiducia cœpto:
Spemque tori dederit quæ tibi causa mei.
An quia vim nobis Neptunius intulit heros,
Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat nostrum, si delinita fuissem,
Cum sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum,
Excepto redii passa timore nihil.
Oscula luctando tantummodo pauca protervus
Abstulit: ulterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia est, non his contenta fuisset.
Dii melius: similis non fuit ille tui.
Reddidit intactam, minuitque modestia crimen:
Et juvenem facti pœnituisse patet.
Thesea pœnituit: Paris ut succederet illi:
Ne quando nomen non sit in ore meum.
Nec tamen irascor: quis enim succenset amanti?
Si modo, quem præfers, non simulatur amor.
Hoc quoque enim dubito: non quod fiducia desit,
Aut mea sit facies non bene nota mihi:
Sed quia credulitas damno solet esse puellis,
Verbaque dicuntur vestra carere fide.
At peccant aliæ, matronaque rara pudica est:
Quis prohibet raris nomen inesse meum?
Nam mea quod visa est tibi mater idonea, cujus
Exemplo flecti me quoque posse putes:

Matris

Matris in admisso falsa sub imagine lusa,
Error inest: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, si peccem, possum nescisse: nec ullus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit:
Fœlix in culpa quo Iove dicar ego?
Et genus, & proavos, & regia nomina jactas:
Clara domus satis hæc nobilitate sua est.
Iuppiter ut soceri proavus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareique genus.
Dat mihi Leda Iovem cycno decepta parentem,
Quæ falsam gremio credula fovit avem.
I nunc, & Phrygiæ claræ primordia gentis,
Cumque suo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego suspicio: sed qui tibi gloria magna est
Quintus, is à nostro sanguine primus erit.
Sceptra tuæ quamvis rear esse potentia Trojæ,
Non tamen hæc illis esse minora puto.
Si jam divitiis locus hic, numeroque virorum,
Vincitur, at certe barbara terra tua est.
Munera tanta quidem promittit epistola dives,
Vt possint ipsas illa movere deas.
Sed si jam vellem fines transire pudoris,
Tu major culpæ causa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo,
Aut ego te potius, quam tua dona sequar.
Vtque ea non sperno, sic acceptissima semper
Munera sunt, autor quæ preciosa facit.
Plus multo est, quod amas, quod sum tibi causa labo-(ris.
Quod tam per longas spes tua venit aquas.
Illa quoque, apposita quæ nunc facis improbe mensa,
Quamvis experiar dissimulare, noto.
Tu modo me spectas oculis lascive protervis,
Quos vix instantes lumina nostra ferunt.
Et modo suspiras, modo pocula proxima nobis
Sumis: quaque bibi, tu quoque parte bibis.

Ah quoties digitis, quoties ego tecta notavi
Signa supercilio pæne loquente dari.
Et sæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non satis occultis erubuique notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi,
Nil pudet hunc: nec vox hæc mea falsa fuit.
Orbe quoque in mensæ legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero littera fecit, Amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negavi:
Hei mihi, jam didici, sic quoque posse loqui.
His ego blanditiis, si peccatura fuissem,
Flecterer: his poterant pectora nostra capi.
Est quoque (confiteor) facies tibi rara: potestque
Velle sub amplexus ire puella tuos.
Altera sed potius felix sine crimine fiat,
Quam cadat externo noster amore pudor.
Disce meo exemplo, formosis posse carere:
Est virtus, placitis abstinuisse bonis.
Quam multos credis juvenes optare quod optas,
Qui sapiunt: oculos an Paris unus habes?
Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes:
Non tibi plus cordis, sed minus oris adest.
Tunc ego te vellem celeri venisse carina,
Cum mea virginitas mille petita procis.
Si te vidissem, primus de mille fuisses:
Iudicio veniam vir dabit ipse meo.
Ad possessa venis, præreptaque gaudia seris.
Spes tua lenta fuit. quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica conjux,
Invitam sic me non Menelaus habet.
Desine molle (precor) verbis convellere pectus:
Neve mihi, quam te dicis amare, noce.
Sed sine, quam tribuit sortem fortuna, tueri:
Nec spolium nostri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta est, & in altæ vallibus Idæ,
Tres tibi se nudas exhibuere deæ.

Vna-

Vnaque cum regnum, belli daret altera laudem :
Tyndaridis conjux, tertia dixit, eris.
Credere vix equidem cœlestia numina possum,
Arbitrio formam suppoſuiſſe tuo.
Vtque ſit hoc verum. certe pars altera ficta eſt :
Iudicii pretium qua data dicar ego.
Non eſt tanta mei fiducia corporis, ut me
Maxima, teſte dea, dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominum mea forma probari :
Laudatrix Venus eſt inſidioſa mihi.
Sed nihil infirmo. faveo quoque laudibus iſtis :
Nam mea vox quare, quod cupit, eſſe neget ?
Nec tu ſuccenſe nimium mihi creditus ægre:
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.
Prima mea eſt igitur, Veneri placuiſſe, voluptas :
Proxima, me viſam præmia ſumma tibi.
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helena præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum virtus, ego ſum tibi nobile regnum :
Ferrea ſim, ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea (crede mihi) non ſum : ſed amare recuſo
Illum, quem fieri vix puto poſſe meum.
Quid bibulum curvo proſcindere littus aratro,
Spemque ſequi coner, quam locus ipſe negat ?
Sum rudis ad Veneris furtum : nullaque fidelem
(Di mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nunc quoque quod tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera noſtra novo.
Felices, quibus uſus adeſt ? ego neſcia rerum,
Difficilem culpæ ſuſpicor eſſe viam.
Ipſe malo metus eſt, jam nunc confundor, & omnes
In noſtris oculos vultibus eſſe reor.
Nec reor hoc falſo : ſenſi mala murmura vulgi,
Et quaſdam voces rettulit Æthra mihi.
At tu diſſimula, niſi tu deſiſtere mavis.
Sed cur deſiſtas ? diſſimulare potes.

Ludo: sed occu'te. major, non maxima nobis
Est data libertas, quod Menelaus abest.
Ille quidem procul est, ita re cogente, profectus:
Magna fuit subitæ justaque causa viæ.
At mihi sic jussum est: ego cum dubitaret, an iret,
Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oscula: resque, domusque,
Et tibi sit curæ Troicus hospes, ait.
Vix tenui risum: quem dum compescere luctor,
Nil illi potui dicere, præter, Erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis:
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abest, ut me custodiat absens.
An nescis longas regibus esse manus?
Fama quoque est oneri: nam quo constantius ore
Laudamur vestro, justius ille timet.
Quæ juvat, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est:
Et melius famæ verba dedisse fuit.
Nec quod abest, hic me tecum mirare relictam:
Moribus, & vitæ credidit ille meæ.
De facie metuit, vitæ confidit: & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant ultro data, præcipis: utque
Simplicis utamur commoditate viri.
Et libet, & timeo: nec adhuc exacta voluntas
Est satis. in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis, & tu sine conjuge dormis:
Inque vicem tua me, te mea forma capit.
Et longæ noctes, & jam sermone coimus:
Et tu (me miseram) blandus, & una domus.
Et peream, si non invitent omnia culpam:
Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
Quod male persuades, utinam bene cogere posses:
Sic mea rusticitas excutienda foret.
Vtilis interdum est ipsis injuria passis:
Sic certe fœlix ipsa coacta forem.

Dum

Dum novus est, cœpto potius pugnemus amori:
Flamma recens parva sparsa resedit aqua.
Certus in hospitibus non est amor, errat ut ipsi:
Cumque nihil speres firmius esse, fugit.
Hypsipyle testis, testis Minoia virgo est,
In non exhibitis utraque juncta toris.
Tu quoque dilectam multos infide per annos,
Diceris Oenonem deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas: & nobis omnia de te
Quærere, si nescis, maxima cura fuit.
Adde; quod ut cupias constans in amore manere,
Non potes: expedient jam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur:
Qui ferat in patriam, jam tibi ventus erit.
Cursibus in mediis novitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noster abibit amor.
An sequar, ut suades, laudataque Pergama visam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ,
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte? quid Achaia tota?
Quid gentes Asiæ? quid tua Troja loqui:
Quid Priamus de me? Priami quid sentiet uxor?
Totque tui fratres? Dardaniæque nurus?
Tu quoque, qui poteris fore me sperare fidelem,
Et non exemplis anxius esse tuis?
Quicunque Iliacos intraverit advena portus,
Is tibi solliciti causa timoris erit.
Ipse mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus nostro crimen inesse tuum?
Delicti fies idem reprensor & autor:
Terra (precor) vultus obruat ante meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato:
Donaque promissis uberiora feram.
Purpura nempe mihi, preciosaque texta dabuntur:
Congestoque auri pondere dives ero.

Da veniam fassa: non sunt tua munera tanti.
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi, si ledar, Phrygiis succurret in oris?
Vnde petam fratris, unde parentis opem?
Omnia Medea fallax promisit Iason,
Pulsa est Æsonia non minus illa domo.
Non erat Æetes, ad quem despecta rediret:
Non Ipsea parens, Chalciopeque soror.
Tale nihil timeo: sed nec Medea timebat.
Fallitur augurio spes bona sape suo.
Omnibus invenies, quæ nunc jactantur in alto,
Navibus in portu lene fuisse fretum.
Fax quoque me terret, quam se peperisse cruentam,
Ante diem partus est tua visa parens.
Et Vatum timeo monitus, quos igne Pelasgo
Ilion arsurum præmonuisse ferunt.
Vtque favet Cytherea tibi, quia vicit, habetque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas timeo, quæ, si tua gloria vera est,
Indice te causam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te si persequar, arma parentur:
Ibit per gladios (hei mihi) noster amor.
An fera Centauris indicere bella coegit,
Atracis Æmonios Hippodameja viros:
Tu fore tam lentum justa Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te jactes, & fortia facta loquaris,
A verbis facies dissidet ista tuis.
Apta magis Veneri quam sunt tua corpora Marti.
Bella gerant fortes, tu Pari semper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare jubeto.
Militia est operis altera digna tuis.
His ego, si saperem, pauloque audacior essem,
Vterer: utetur, si qua puella sapit.
Aut ego deposito faciam fortasse pudore,
Et dabo convictas tempore victa manus.

Quod petis, ut furtim præsentes ista loquamur,
Scimus quid captes, colloquiumque voces. (*est:*
Sed nimium properas, & adhuc tua messis in herba
Hæc mora sit voto forsan amica tuo.
Hactenus arcanum furtiva conscia mentis
Littera jam lasso pollice sistat opus.
Cetera per socias Clymenen Æthramque loquamur,
Quæ mihi sunt comites, consiliumque duæ.

Epist. XVIII. LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
Si cadat ira maris, Sesta puella tibi.
Si mihi di faciles, & sunt in amore secundi,
Invitis oculis hæc mea verba leges.
Sed non sunt faciles: nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua.
Ipsa vides cœlum pice nigrius, & freta ventis
Turbida, perque cavas vix adeunda rates.
Unus, & hic audax, à quo tibi littera nostra
Redditur, à portu navita fecit iter.
Ascensurus eram, nisi quod dum vincula proræ
Solveret, in speculis omnis Abydus erat.
Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
Quemque tegi volumus, non latuisset amor.
Protinus hæc scribens, felix i littera, dixi:
Iam tibi formosam porriget illa manum.
Forsitan admotis etiam tangere labellis,
Rumpere dum niveo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cætera cum charta dextra locuta mea est.
Ah quanto mallem, quam scriberet, illa nataret,
Meque per assuetas sedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Est tamen & sensus apta ministra mei.
Septima nox agitur, spacium mihi longius anno,
Sollicitum raucis ut mare fervet aquis.

His

His ego si vidi mulcentem pectora somnum
Noctibus, insani sit mora longa freti.
Rupe sedens aliqua, specto tua littora tristis:
Et quo non possum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam summa vigilantia turre,
Aut videt, aut acies nostra videre putat.
Ter mihi deposita est in sicca vestis arena:
Ter grave tentavi carpere nudus iter.
Obstitit incœptis tumidum juvenilibus æquor,
Mersit & adversis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immansuetissime ventis,
Quid mecum certa prælia mente geris?
In me (si nescis) Borea, non æquora sævis:
Quid faceres, esset ni tibi notus amor!
Tam gelidus cum sis, non te tamen improbe quondam
Ignibus Actæis incaluisse neget.
Gaudia rapturo si quis tibi claudere vellet
Aereos aditus, quo paterere modo?
Parce, precor, facilemque move moderantius auram:
Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
Quasque quatit, nulla parte coercet aquas.
Nunc daret audaces utinam mihi Dædalus alas,
Icarium quamvis hic prope littus adest.
Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere, quod dubia sæpe pependit aqua.
Interea dum cuncta negant ventique, fretumque,
Mente agito furti tempora prima mei.
Nox erat incipiens (namque est meminisse voluptas)
Cum foribus patriis egrediebar amans.
Nec mora, deposito pariter cum veste timore,
Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in nostras officiosa vias.
Hanc ego suspiciens, Faveas ô candida dixi,
Et subeant animo Latmia saxa tuo.

Non

Non sinit Endymion te pectoris esse severi:
Flecte (precor) vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapsa petebas,
(Vera loqui liceat) quam sequor, ipsa dea est.
Neu referam mores cœlesti pectore dignos,
Forma nisi in veras non cadit illa deas.
A Veneris facie non est prior ulla, tuaque:
Neve meis credas vocibus, ipsa vide.
Quantum cum radiis fulges argentea puris,
Concedunt flammis sidera cuncta tuis:
Tanto formosis formosior omnibus illa est.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certe non his diversa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercussæ radiabat imagine Lunæ
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nullaque vox unquam nostras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Alcyones solæ memores Ceycis amati,
Nescio quid visæ sunt mihi dulce queri.
Iamque fatigatis humero sub utroque lacertis,
Fortiter in summas erigor altus aquas.
Vt procul aspexi lumen: meus ignis in illo est,
Illa meum, dixi, littora lumen habent.
Et subito lassis vires rediere lacertis:
Visaque, quam fuerat, mollior unda mihi.
Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
Qui calet in cupido pectore præstat amor.
Quo magis accedo, propioraque littora fiunt:
Quoque minus restat, plus libet ire mihi.
Cum vero possum cerni quoque, protinus addis
Spectatrix animos, ut valeamque facis.
Tunc etiam nando dominæ placuisse laboro,
Atque oculis jacto brachia nostra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum:
Hoc etenim vidi, nec mihi verba dabas.

Nec

Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
Ne fieret prima pes tuus udus aqua.
Excipis amplexus fœliciaque oscula jungis,
Oscula diis magnis trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus,
Et madidam siccas æquoris imbre comam.
Cætera nox, & nos, & turris conscia novit,
Quodque mihi monstrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
Hellespontiaci quam maris alga potest.
Quo brevius spacium nobis ad furta dabatur,
Hoc magis est cautum, ne foret illud iners.
Iamque fugatura Tithoni conjuge noctem,
Prævius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oscula congerimus properata sine ordine raptim,
Et querimur parvas noctibus esse moras:
Atque ita cunctatus monitu nutricis amaro
Frigida deserta littora turre peto.
Digredimur flentes, repetoque ego virginis æquor,
Respiciens dominam, dum licet, usque meam.
Si qua fides vero est, veniens huc, esse natator:
Cum redeo videor naufragus esse mihi.
Hoc quoque si credis, ad te via prona videtur:
A te cum redeo, clivus inertis aquæ.
Invitus patriam repeto: quis credere posset?
Invitus certe nunc moror urbe mea.
Hei mihi, cur animis juncti, secernimur undis?
Unaque mens, tellus non habet una duos?
Vel tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quam tibi nostra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur æquor?
Cur mihi causa levis ventus obesse potest?
Iam nostros curvi norunt delphinis amores,
Ignotum nec me piscibus esse reor.
Iam patet attritus solitarum limes aquarum,
Non aliter, multa quam via pressa rota.

Quod

Quod mihi non esset, nisi sic iterare, querebar:
At nunc per ventos hoc quoque deesse, queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent:
Vixque manet portu tuta carina suo.
Hoc, mare cum primum de virgine nomina mersa,
Quæ tenet, est nactum, tale fuisse puto.
Est satis amissa locus hic infamis ab Helle:
Vtque nihi parcat, nomine crimen habet.
Invideo Phrixo, quem per freta tristia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ovis.
Nec tamen officium pecoris, navisque requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquæ.
Arte egeo nulla, detur modo copia nandi:
Idem navigium, navita, vector, ero.
Nec sequar aut Helicen, aut qua Tyrus utitur, Arcton:
Publica non curat sidera noster amor.
Andromeden alius spectet, claramque Coronam:
Quæque micat gelido Parrhasis Vrsa polo.
At mihi quod Perseus, & cum Iove Liber amarunt,
Indicium dubiæ non placet esse viæ.
Est aliud lumen multo mihi certius istis,
Non erit in tenebris quo duce noster amor.
Hoc ego dum spectem, Colchos, atque ultima Ponti,
Quaque viam fecit Thessala puppis, eam:
Et juvenem possim superare Palæmona nando,
Miraque quem subito reddidit herba deum.
Sæpe per assiduos languent mea brachia motus,
Vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
His ego cum dixi precium non vile laboris,
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo.
Protinus illa valent, atque ad sua præmia tendunt;
Vt celer Eleo carcere missus equus.
Ipse meos igitur servo, quibus uror, amores:
Teque magis cœlo digna puella sequor.
Digna quidem cœlo, sed adhuc tellure morare:
Aut dic, ad superos hinc mihi qua sit iter.

Hic

Hic es, & exiguum misero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quod lato non separor æquore, prodest?
Non minus hæc nobis tam brevis obstat aqua.
Num malim, dubito, toto procul orbe remotus,
Cum domina longe spem quoque habere meam.
Quo propius nunc es, flamma propiore calesco:
Et res non semper, spes mihi semper adest.
Pæne manu, quod amo, tanta est vicinia, tango:
Sæpe (sed heu) lacrymas hoc mihi pæne movet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma?
Spemque suo refugi fluminis ore sequi?
Ergo ego te nunquam, nisi cum volet unda, tenebo:
Et me felicem nulla videbit hyems.
Cumq; minus firmum nil sit, quam ventus, & unda,
In ventis & aqua spes mea semper erit.
Æstus adhuc tamē est. quid, cum mihi læserit æquor,
Plejas, & Arctophylax, Oleniumque pecus?
Aut ego non novi, quam sim temerarius: aut me
In freta non cautus tunc quoque mittet amor.
Neve putes id me, quod abest, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor,
Ire per invitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia salvo,
Aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, ut partes expellar in illas,
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
Et mortis, dices, huic ego causa fui.
Scilicet interitus offenderis omine nostri.
Litteraque invisa est hac mea parte tibi.
Desine parte queri: sed ut & mare finiat iram,
Accedant (quæso) fac tua vota meis.
Pace brevi nobis opus est, dum transferor istuc:
Cum tua contigero littora, perstet hyems.

Illic

Illic est aptum nostræ navale carinæ:
Et melius nulla stat mea puppis aqua.
Illic me claudat boreas, ubi dulce morari est:
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam surdis convicia fluctibus ulla,
Triste nataturo nec querar esse fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti:
Per causas istic impediarque duas.
Cum patietur hyems, remis ego corporis utar:
Lumen in aspectu tu modo semper habe.
Interea pro me pernoctet epistola tecum,
Quam precor, ut minima persequar ipse mora.

Epist. XIX. HERO LEANDRO.

QVam mihi misisti verbis Leandre salutem,
Vt possim missam rebus habere, veni.
Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt.
Da veniam fassæ: non patienter amo.
Vrimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.
Fortius ingenium suspicor esse viris.
Vt corpus, teneris sic mens infirma puellis.
Deficiam, parvi temporis adde moram.
Vos modo venando, modo rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora.
Aut fora vos retinent, aut unctæ dona palæstræ:
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo:
Diluitur posito serior hora mero.
His mihi submotis, vel si minus acriter utar:
Quid faciam? superest, præter amare, nihil.
Quod superest, facio: teque ô mea sola voluptas,
Plus quoque, quam credi quod mihi possit, amo.
Aut ego cum chara de te nutrice susurro:
Quæque tuum, miror, causa moretur iter.
Aut mare prospiciens, odioso concita vento
Corripio verbis æquora pene tuis.

Aut ubi sævitia paulum gravis unda remisit,
Posse quidem, sed te nolle venire, queror. (nant:
Dumque queror, lacrymæ per amantia lumina ma-
Pollice quas tremulo conscia siccat anus.
Sæpe tui specto, si sint in littore passus:
Impositas tanquam servet arena notas.
Vtque rogem de te, & scribam tibi, si quis Abydo
Venerit: aut quærat, si quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do vestibus oscula, quas tu
Hellespontiaca ponis iturus aqua?
Sic ubi lux acta est, & noctis amicior hora
Exhibuit pulsa sydera clara die,
Protinus in summa vigilantia lumina turre
Ponimus, assuetæ signa notamque viæ.
Tortaque versato ducentes stamina fuso,
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea, tam longo tempore, quæris:
Nil nisi Leandri nomen in ore meo est.
Iamne putas exisse domo mea gaudia nutrix?
An vigilant omnes, & timet ille suos?
Iamne suas humeris illum deponere vestes?
Tingere jam pingui Pallade membra putas?
Annuit illa fere: non nostra quod oscula curet:
Sed movet obrepens somnus anile caput.
Postque moræ minimum: jam certe navigat, inquam,
Lentaque dimotis brachia jactat aquis.
Paucaque cum tacta perfeci stamina terra,
An medio possis, quærimus esse freto.
Et modo prospicimus, timida modo voce precamur,
Vt tibi det faciles utilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus, & omnem
Adventus strepitum credimus esse tui.
Sic ubi decepta pars est mihi maxima noctis,
Acta subit furtim lumina fessa sopor.
Forsitan invitus, mecum tamen improbe dormis
Et quamvis non vis ipse venire, venis.

Nam

Nam modo te videor prope jam spectare natantem,
Brachia nunc humeris humida ferre meis.
Nunc dare quae soleo, madidis velamina membris:
Pectora nunc juncto nostra fovere sinu.
Multaque praeterea lingua reticenda modesta:
Quae fecisse juvat facta referre pudet.
Me miseram, brevis est haec & non vera voluptas:
Nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius ô cupidi tandem coeamus amantes,
Ne careant vera gaudia nostra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
Cur toties à me lente natator abes?
Est mare (confiteor) nondum tractabile nanti:
Nocte sed hesterna lenior aura fuit.
Cur ea praeterita est? cur non ventura timebas?
Tam bona cur periit, nec tibi capta via est?
Protinus ut similis detur tibi copia cursus,
Hoc melior certe, quo prior illa, fuit.
At cito mutata est jactati forma profundi:
Tempore, cum properas, saepe minore venis.
Hic (puto) deprensus, nil quod querereris, haberes:
Meque tibi amplexo nulla noceret hyems.
Certe ego tunc ventos audirem laeta sonantes:
Et nunquam placidas esse precarer aquas.
Quid tamen evenit, cur sis metuentior undae?
Contemptumque prius nunc vereare fretum?
Nam (memini) cum te saevum veniente, minaxque
Non minus aut multo non minus aequor erat.
Cum tibi clamabam: Sic tu temerarius esto,
Ne misera virtus sit tua flenda mihi.
Unde novus timor hic? quoque illa audacia fugit?
Magnus ubi est spretis ille natator aquis?
Sit tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas:
Et facias placidum per mare tutus iter.
Dummodo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur:
Flammaque non fiat frigidus illa cinis.

Non ego tam ventos timeo mea vota morantes,
Quam similis vento ne tuus erret amor.
Et ne sim tanti, superentque pericula causam:
Et videar merces esse labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar: & impar
Dicar Abydeno Sesta puella viro.
Ferre tamen possum patientius omnia, quam si
Ocia, nescio qua pellice captus, agas.
In tua si veniant alieni colla lacerti,
Sitque novus nostri finis amoris amor.
Ah potius peream, quam crimine vulnerer isto,
Fataque sint culpa nostra priora tua.
Nec quia venturi dederis mihi signa doloris,
Hæc loquor, aut fama sollicitata nova.
Omnia sed vereor (quis enim securus amavit?)
Cogit & absentes multa timere locus.
Fœlices illas, sua quâs præsentia nosse
Crimina vera juvat, falsa timere vetat.
Nos tam vana movet, quam facta injuria fallit:
Incitat & morsus error uterque pares.
O utinam venias, aut hic ventusve, paterve,
Causaque sit tanta fœmina nulla mora.
Quod si quam sciero, moriar (mihi crede) dolendo.
Iamdudum peccas; si mea fata petis.
Sed neque peccabis, frustraque ego terreor istis:
Quoque minus venias, invida pugnat hyems.
Me miseram, quanto planguntur littora fluctu,
Et latet obscura condita nube dies.
Forsitan ad pontum mater pia venerit Helles,
Mersaque roratis nata fleatur aquis.
Aut mare ab inviso privignæ nomine dictum
Vexat in æquoream versa noverca deam.
Non favet, ut nunc est, teneris locus iste puellis:
Hac Helle periit, hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori Neptune tuarum,
Nullus erat ventis impediendus amor.

Si neque Amymone, nec laudatissima forma
Criminis est Tyro fabula vana tui.
Lucidaque Alcyone, Ceyceque, & Antone natas,
Et nondum nexis angue Medusa comis.
Flavaque Laodice, cœloque recepta Celæno.
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe, pluresque canunt Neptune poetæ,
Molle latus lateri conseruisse tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
Assuetum nobis turbine claudis iter?
Parce ferox, latoque mari tua prælia misce:
Seducit terras hæc brevis unda duas.
Te decet, aut magnas magnum jactare carinas;
Aut etiam totis classibus esse trucem.
Turpe deo pelagi, juvenem terrere natantem:
Gloriaque est stagno quolibet ista minor.
Nobilis ille quidem est, & clarus origine: sed non
A tibi suspecto duxit Vlysse genus.
Da veniam, servaque duos. natat ille: sed iisdem
Corpus Leandri & spes mea pendet aquis.
Interea lumen (posito nam scribimus illo)
Stertuit, & nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos distillat in ignes:
Cras erimus plures, inquit, & ipsa bibit.
Effice nos plures evicta per æquora lapsus,
O penitus toto corde recepte mihi.
In tua castra redi, socii desertor amoris:
Ponuntur viduo cur mea membra toro?
Quod timeas, non est: auso Venus ipsa favebit,
Sternet & æquoreas æquore nata vias.
Ire libet medias ipsi mihi sæpe per undas:
Sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
Nam cur huc vectis Phrixo Phrixique sorore,
Sola dedit vastis fœmina nomen aquis?
Forsitan ad reditum metuis, ne robora desint,
Ac nequeas gemini ferre laboris onus.

At nos diversi medium coeamus in æquor,
Obviaque in summis oscula demus aquis.
Atque ita quisque suas iterum redeamus in urbes:
Exiguum, sed plus quam nihil, illud erit.
Vel pudor hic utinam, qui nos clam cogit amare:
Vel timidus famæ cedere vellet amor.
Nunc male res junctæ: calor & reverentia pugnant.
Quid sequar, in dubio est: hæc decet, ille juvat.
Ut semel intravit Colchos Pagasæus Iason,
Impositàm celeri Phasida puppe tulit.
Ut semel Idæus Lacedæmona venit adulter,
Cum præda rediit protinus ille sua.
Tu quam sæpe petis quod amas, tam sæpe relinquis:
Et quoties grave sit puppibus ire, natas.
Sic, tamen, ô juvenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito spernas, ut vereare, fretum.
Arte laborata merguntur in æquore puppes:
Tu tua plus remis brachia posse putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt Leandre, natare:
Exitus hic fractis puppibus esse solet.
Me miseram, cupio non persuadere, quod hortor:
Sisque (precor) monitis fortior ipse meis.
Dummodo pervenias, excussaque sæpe per undas
Injicias humeris brachia lassa meis.
Sed mihi cæruleas quoties obvertor ad undas,
Nescio quid pavidum frigore pectus habet.
Nec minus hesternæ confundor imagine noctis:
Quamvis est sacris illa piata meis.
Namque sub aurora, jam dormitante lucerna,
Somnia quo cerni tempore vera solent:
Stamina de digitis cecidere sopore remissis,
Collaque pulvino nostra ferenda dedi.
Hic ego ventosas nantem delphina per undas
Cernere non dubia sum mihi visa fide.
Quem postquam bibulis illi sit fluctus arenis,
Unda simul miserum, vitaque deseruit.

Quid-

Quidquid id est, timeo: nec tu mea somnia ride,
Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ,
Quæ nunquam, nisi te sospite, sospes erit.
Spes tamen est fractis vicinæ pacis in undis:
Tu placidas toto pectore finde vias.
Interea, quoniam nanti freta pervia non sunt,
Leniat invisas littera missa moras.

Epist. XX. ACONTIVS CYDIPPÆ.

Pone metum, nihil hic iterum jurabis amanti:
Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege, discedat sic corpore languor ab isto:
Qui meus est, ulla parte dolente dolor.
Quid pudor ora subit? nam sicut in æde Dianæ
Suspicor ingenuas erubuisse genas.
Conjugium, pactamque fidem, non crimina posco:
Debitus ut conjux, non ut adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad castas me jaciente manus.
Invenies illic, id te spondere, quod opto:
Ni tibi cum verbis excidit illa fides.
Id metui, ut diva diffusa est ira, decebat
Te potius virgo, quam meminisse deam.
Nunc quoq; idem timeo: sed idem tamen acrius illud
Assumpsit vires, auctaque flamma mora est.
Quique fuit nunquam parvus, vel tempore longo:
Ex spe, quam dederas tu mihi, crescit amor.
Spem mihi tu dederas, meus hic tibi credidit ardor:
Non potes hoc factum teste negare dea.
Adfuit, & præsens ut erat, tua verba notavit:
Et visa est mota dicta tulisse coma.
Deceptam dicas nostra te fraude licebit,
Dum fraudis nostræ causa feratur amor.
Fraus mea quid petiit, nisi quo tibi jungerer uni?
Id me quod quereris, conciliare potest.

Non ego natura, nec sum tam callidus usu:
Solertem tu me (crede) puella facis.
Te mihi compositis, si quid tamen egimus arte,
Astrinxit verbis ingeniosus amor.
Dictatis ab eo feci sponsalia verbis,
Consultoque fui juris amore vafer.
Sit fraus huic facto nomen, dicarque dolosus:
Si tamen est, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum scribo, mittoque rogantia verba.
Altera fraus hæc est: quodque querans, habes.
Si noceo, quod amo, fateor, sine fine nocebo:
Teque petam, caveas tu licet, ipse petam.
Per gladios alii placitas rapuere puellas:
Scripta mihi caute littera crimen erit?
Dii faciant, possim plures imponere nodos,
Vt tua sit nulla libera parte fides.
Mille modi restant: clivo sudamus in uno.
Ardor inexpertum nil sinet esse meus.
Sit dubium, possisne capi, captabere certe:
Exitus in diis est, tu capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi, quam credis plura retendit amor.
Si non proficient artes, veniemus ad arma:
Inque tui cupido rapta ferere sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir posset ut esse, fuit.
Nos quoque, sed taceo, mors hujus pœna rapinæ
Vt sit, erit, quam te non habuisse, minor.
Aut esses formosa minus, peterere modeste:
Audaces facie cogimur esse tua.
Tu facis hoc, oculique tui, quibus ignea cedunt
Sidera: qui flammæ causa fuere meæ.
Hoc faciunt flavi crines, & eburnea cervix:
Quæque precor veniant in mea colla manus.
Et decor, & vultus sine rusticitate pudentes:
Et Thetidis quales vix reor esse pedes.

Cæte-

Cætera si possem laudare, beatior essem:
Nec dubito, totum quin tua pars sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique dum captam tu te cogare fateri,
Insidiis esto capta puella meis.
Invidiam patiar, passo sua præmia dentur:
Cur suus à tanto crimine fructus abest?
Hesionem Telamon, Briseida cepit Achilles:
Vtraque victorem nempe secuta suum.
Quamlibet accuses, & sis irata licebit:
Irata liceat dum mihi posse frui.
Idem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modo placandæ copia parva tui.
Ante tuos flentem liceat consistere vultus,
Et liceat lacrymis addere verba meis.
Vtque solent famuli, cum verbera sæva verentur,
Tendere submissas sub tua crura manus.
Ignoras tua jura, voca: cur arguor absens?
Iamdudum dominæ more venire jube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
Oraque sint digitis livida nostra tuis,
Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
Corpore lædatur ne manus ista meo.
Sed neque compedibus, nec me compesce cathenis:
Servabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene se, quantumque volet, satiaverit ira,
Ipsa tibi dices: Quam patienter amat.
Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre:
Tam bene qui servit, serviat iste mihi.
Cur reus infelix absens agor? & mea cum sit
Optima, non ullo causa tuente perit?
Hoc, quod amor jussit, scriptum est, injuria nostra:
Quod de me solum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia: si non
Vis mihi promissum reddere, redde deæ.

Affuit, & vidit, cum tu decepta rubebas:
Et vocem memori condidit aure tuam.
Omina re careant: nihil est violentius illa,
Cum sua, quæ non vult, numina læsa videt.
Testis erit Calydonis aper: nam scimus, ut illo
Sit magis in natum sæva reperta parens.
Testis & Actæon, quondam fera creditus illis,
Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
Quæque superba parens saxo per corpus oborto,
Nunc quoque Mygdonia flebilis adstat humo.
Hei mihi Cydippe, timeo tibi dicere verum,
Ne videar causa falsa monere mea.
Dicendum tamen est: hoc est (mihi crede) quod ægra
Ipso nubendi tempore sæpe jaces.
Consulit ipsa tibi, neu sis perjura, laborat:
Et salvam salva te cupit esse fide.
Inde fit, ut quoties resistere perfida tentas,
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce movere feros animosæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
Parce (precor) teneros corrumpere febribus artus:
Servetur facies ista fruenda mihi.
Serventur vultus ad nostra incendia nati,
Quique subest niveo lenis in ore rubor.
Hostibus & si quis, ne fias nostra, repugnat,
Sic sit, ut invalida te solet esse mihi.
Torqueor ex æquo, vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec possum, quod minus esse velim.
Maceror interdum, quod sim tibi causa doloris:
Teque mea lædi calliditate puto.
Inque caput nostrum dominæ perjuria quæso
Eveniant: pœna tuta sit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc dissimulanter eo.
Subsequor ancillam furtim, famulumque requiro,
Profuerint somni quid tibi, quidve cibi.

Me

Me miserum, quod non medicorum jussa ministro:
Effingoque manus, insideoque toro.
Et rursus miserum, quod me procul inde removi:
Quem minime vellem, forsitan alter adest.
Ille manus istas effingit, & assidet ægræ,
Invisus superis, cum superisque mihi.
Dumque suo tentat salientem pollice venam,
Candida per causam brachia sæpe tenet.
Contrectatque sinus, & forsitan oscula jungit:
Officio merces plenior ista suo est.
Quis tibi permisit, nostras præcerpere messes?
Ad spes alterius quis tibi fecit iter?
Iste sinus meus est, mea turpiter oscula sumis:
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe tolle manus. quam tangis, nostra futura est:
Postmodo si facies istud, adulter eris.
Elige de vacuis, quam non sibi vendicet alter:
Si nescis, dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris, recitetur formula pacti:
Neu falsam dicas esse, fac ipsa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
Quid facis? hinc exi: non vacat iste torus.
Nam quod habes & tu humani verba altera pacti,
Non erit iccirco par tua causa mea.
Hæc mihi se pepigit, pater hanc tibi; primus ab illa:
Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc, hæc adjuravit amanti:
Ille homines, hæc est testificata deam.
Hic metuit mendax, sed & hæc perjura vocari:
Num dubitas, hic sit major, an ille metus?
Denique ut amborum conferre pericula possis,
Respice ad eventus: hæc cubat, ille valet.
Nos quoque dissimili certamina mente subimus:
Nec spes par nobis, nec timor æquus adest.
Tu petis ex tuto, gravior mihi morte repulsa est:
Idque ego, quod jam tu forsan amabis, amo.

Si tibi justitiæ, si recti cura fuisset,
Cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua,
Ad quid Cydippe littera nostra redit?
Hic facit, ut jaceas, & sis suspecta Dianæ:
Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
Hoc faciente subis tam sæva pericula vitæ:
Atque utinam pro te, qui movet, ille cadat.
Quem si reppuleris, nec, quem dea damnat, amaris:
Et tu, continuo certe ego salvus ero.
Siste metum virgo, stabili potiere salute:
Fac modo polliciti conscia templa colas.
Non bove mactato cœlestia numina gaudent:
Sed quæ præstanda est, & sine teste, fide.
Vt valeant aliæ, ferrum patiuntur, & ignes:
Fert aliis tristem succus amarus opem.
Nil opus est istis: tantum perjuria vita,
Teque simul serva, meque, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
Exciderant animo fœdera lecta tuo.
Admonita es modo voce mea, modo casibus istis:
Quos quoties tentas fallere, ferre soles.
His quoque vitatis, in partu nempe rogabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc: repetens quæ sunt audita, requiret
Ipsa, tibi de quo conjuge partus eat.
Promittes votum, scit te promittere falso:
Iurabis, scit te fallere posse deos.
Non agitur de me: cura majore laboro.
Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ.
Cur modo te dubii pavidam flevere parentes,
Ignaros culpæ quos facis esse tuæ?
Et cur ignorant? matri licet omnia narres,
Nil tua Cydippe facta pudoris habent.
Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
Sacra pharetratæ dum facis ipsa deæ.

Vt te conspecta, subito, si forte notasti,
Restitimus fixis in tua membra genis.
Et te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero pallia lapsa meo.
Postmodo, nescio qua, venisse volubile malum,
Verba ferens doctis insidiosa notis.
Quod quia sit lectum sancta præsente Diana,
Esse tuam vinctam numine teste fidem.
Ne tamen ignoret, scripti sententia quæ sit,
Lecta tibi quondam nunc qnoque verba refer.
Nube (precor) dicet, cui te bona numina jungunt:
Quem fore jurasti, sit gener ille mihi.
Quisquis is est, placeat; quoniam placet ante Dianæ.
Talis erit mater, si modo mater erit.
Si tamen & quærat, quis sim, qualisque, videto:
Inveniet vobis consuluisse deam.
Insula Coryciis quondam celeberrima Nymphis,
Cingitur Ægæo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria est: nec, si generosa probaris
Nomina, despectis arguor ortus avis.
Sunt & opes nobis, sunt & sine crimine mores:
Amplius utque nihil, me tibi jungit amor.
Appeteres talem, vel non jurata, maritum:
Iurata vel non talis habendus erat.
Hæc tibi me in somnus jaculatrix scribere Phœbe;
Hæc tibi me vigilans scribere jussit Amor.
E quibus alterius mihi jam nocuere sagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, cave.
Iuncta salus nostra est: miserere meique, tuique.
Quid dubitas, unam ferre duobus opem?
Quod si contigerit, cum jam data signa sonabunt,
Tinctaque votivo sanguine Delos erit:
Aurea ponetur mali fœlicis imago,
Causaque versiculis scripta duobus erit:
Effigie pomi testatur Acontius hujus,
Quæ fuerint in eo scripta, fuisse rata.

Longior infirmum ne lasset epistola corpus ;
Clausaque consueto sit tibi fine, vale.

Epist. XXI. CYDIPPE ACONTIO.

PErtimui, scriptumque tuum sine murmure legi:
Iuraret ne quos inscia lingua deos.
Et puto captasses iterum, nisi, ut ipse fateris,
Promissam scires me satis esse semel.
Nec lectura fui: sed si tibi dura fuissem,
Aucta foret sæva forsitan ira deæ.
Omnia cum faciam, cum dem pia thura Dianæ,
Illa tamen justa plus tibi parte favet.
Vtque cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa suo.
At melius virgo favisset virginis annis,
Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
Languor enim causis non apparentibus hæret:
Adjuvor & nulla fessa medentis ope.
Quã tibi nunc gracilem vix hæc rescribere, quamque
Pallida vix cubito membra levare putas?
Nunc timor accedit, ne quis, nisi conscia nutrix
Colloquii nobis sentiat esse vices.
Ante fores sedet hæc, quid agamq; rogantibus inter,
Vt possim tuto scribere, dormit, ait.
Mox ubi secreti longe causa optima, somnus
Credibilis tarda desinit esse mora. (est:
Iamque venire videt, quos non admittere, durum
Excreat, & ficta dat mihi signa nota.
Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta sinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus sit nobis, aspicis ipse, labor.
Quæ peream, si dignus eras, ut vera loquamur:
Sed melior justo, quamque mereris, ero.
Ergo te propter, toties incerta salutis,
Commentis pœnas doque, dedique tuis.

Hæc nobis formæ, te laudatore, superbæ
Contingit merces, & placuisse nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, visa fuissem,
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo, nunc me certamine vestro
Proditis, & proprio vulneror ipsa bono.
Dum neque tu cedis, nec se putat ille secundum:
Tu votis optas illius, ille tuis.
Ipsa velut navis jactor, quam certus in altum
Propellit Boreas, æstus & unda refert.
Cumque dies charis optata parentibus instat,
Immodicus pariter corporis ardor inest.
Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsum,
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Iam pudet, & timeo, quamvis mihi conscia non sim,
Offensos videar ne meruisse deos.
Accidere hoc aliquis casu contendit, & alter
Acceptum superis hunc negat esse virum.
Neve mihi credas, in te quoque dicere famam,
Facta veneficiis pars putat ista meis.
Causa latet, mala nostra patent: vos pace movetis
Aspera summota prælia, plector ego.
Dicam nunc, solitoque tibi me despice more:
Quid facies odio, sic ubi amore noces?
Si lædis quod amas, hostem sapienter amabis.
Me precor ut serves: perdere velle, velis.
Aut tibi jam nulla est sperata cura puellæ,
Quam ferus indigna labe perire sinis:
Aut dea si frustra pro me tibi sæva rogatur,
Quid mihi te jactas? gratia nulla tua est.
Elige, quid fingas: non vis placare Dianam.
Immemor es nostri: non potes, illa tui est.
Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Esset in Ægæis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est æquore navis,
Et fuit ad cœptas hora sinistra vias.

Quo

Quo pede processi? quo me pede limine movi?
Picta mea tetigi quo pede texta ratis?
His tamen adverso redierunt carbasa vento.
Mentior ah demens: ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem,
Quique parum fœlix impediebat iter.
Atque utinam constans contra mea vela fuisset:
Sed stultum est, venti de levitate queri.
Mota loci fama, properabam visere Delon:
Et facere ignava puppe videbar iter.
Quam sæpe, ut tardis, feci convitia remis:
Questaque sum, vento lintea parca dari. (dron,
Et jam transieram Myconem, jam Tenon & An-
Inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul, ut vidi, Quid me fugis insula? dixi,
Laberis in magno nunquid, ut ante, mari?
Institeram terræ, cum jam prope luce peracta
Demere purpureis sol juga vellet equis.
Quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
Comuntur nostra matre jubente comæ.
Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
Et vestes humeris induit ipsa meis.
Protinus egressæ superis, quibus insula sacra est,
Flava salutatis thura, merumque damus.
Dumque parens aras votivo sanguine tingit,
Festaque fumosis ingerit exta focis:
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes:
Erramusque vago per loca sacra pede.
Et modo porticibus spatior, modo munera regum
Miror, & in cunctis stantia signa locis.
Miror & innumeris structam de cornibus aram,
Et de qua pariens arbore nixa dea est.
Et quæ præterea (neque enim meminive, libetve,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forsitan hæc spectans, à te spectabar Aconti,
Visaque simplicitas est mea posse capi.

In templum redeo gradibus sublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali:
Hei mihi, juravi nunc quoque pene tibi.
Sustulit hoc nutrix: mirataque, Perlege, dixit.
Insidias legi magne poeta tuas.
Nomine conjugii dicto, confusa pudore,
Sensi me totis erubuisse genis.
Luminaque in gremio veluti defixa tenebam,
Lumina propositi facta ministra tui.
Improbe quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta est?
Quidve vir elusa virgine laudis habes?
Non ego constiteram sumpta peltata securе,
Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
Nullus Amazonio cælatus baltheus auro:
Sicut ab Hippolyto præda relata tibi est.
Verba quid exultas tua, si mihi verba dederunt?
Sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippem pomum, pomum Schœneida cepit:
Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
At fuerat melius, si te puer iste tenebat:
Quem tu, nescio quas dicis habere faces.
More bonis solito, spem non corrumpere fraude:
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur cum me peteres, ea me proferenda putabas,
Propter quæ nobis ipse petendus eras?
Cogere, cur potius, quam persuadere volebas,
Si poteram audita conditione capi?
Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris?
Linguaque præsentem testificata deam?
Quæ jurat, mens est: nil conjuravimus illa:
Illa fidem dictis addere sola potest.
Consilium, prudensque animi sententia jurat:
Et nisi judicii vincula nulla valent.
Si tibi conjugium volui promittere nostrum,
Exige polliciti debita jura tori.

Sed

Sed si nil dedimus, præter sine pectore vocem,
Verba suis frustra viribus orba tenes.
Non ego juravi, legi jurantia verba:
Vir mihi non isto more legendus erit.
Decipe sic alias, succedat epistola pomo:
Si valet hoc, magnas divitis aufer opes.
Fac jurent reges, sua se tibi regna daturos:
Sitque tuum, toto quicquid in orbe placet.
Major es hac ipsa multo (mihi crede) Diana,
Si tua tam præsens littera numen habet.
Cum tamen hæc dixi, cum me tibi firma negavi:
Cum bene promissi causa peracta mei est:
Confiteor, timeo sævæ Latoidos iram:
Et corpus lædi suspicor inde meum.
Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi jam veniens positas Hymenæus ad aures,
Fugit, & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infusa resurgunt
Lumina, vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.
Cum tetigit limen, lacrymas, mortisque timorem
Cernit, & à cultu multa remota suo.
Projicit ipse suas deducta fronte coronas,
Spissaque de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in tristi lætum consurgere turba:
Quique erat in palla, transit in ora rubor.
At mihi, væ miseræ, torrentur febribus artus:
Et gravius justo pallia pondus habent.
Nostraque plorantes video super ora parentes:
Et face pro thalami, fax mihi mortis adest.
Parce laboranti picta dea læta pharetra,
Daque salutiferam jam mihi fratris opem.
Turpe tibi est, illum causas depellere leti:
Te contra titulum mortis habere meæ.

Nun-

Nunquid in umbroso cum velles fonte lavari,
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Prateriine tuas de tot cœlestibus aras?
Atque tua est nostra spreta parente parens?
Nil ego peccavi, nisi quod perjuria legi:
Inque parum fausto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
Thura feras: prosint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ succenset, quod adhuc tibi pacta puella
Non tua sit, fieri ne tua possit, agit?
Omnia de viva tibi sunt speranda: quid aufert
Sæva mihi vitam, spem tibi diva mei?
Nec tu credideris, illum cui destinor uxor,
Ægra superposita membra fovere manu.
Assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi:
Sed meminit, nostrum virginis esse torum.
Et quoque (nescio quid) de me sensisse videtur:
Nam lachrymæ causa sæpe latente cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oscula rara
Accipit, & timido me vocat ore suam.
Nec miror sensisse, notis cum prodar apertis:
In dextrum versor, cum venit ille, latus.
Nec loquor, & tecto simulatur lumine somnus:
Captantem tactus ejicioque manum.
Ingemit, & tacito suspirat pectore: meque
Offensam, quamvis non mereatur, habet.
Si mihi, quod gaudes, & te juvat ista voluptas;
Si mihi, quod sensus sum tibi fassa meos:
Si mihi lingua foret, tu nostra justius ira,
Qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus:
Es procul à nobis, & tamen inde noces.
Mirabar, quare tibi nomen Acontius esset:
Quod faciat longe vulnus, acumen habes.
Certe ego convalui nondum de vulnere tali,
Ut jaculo scriptis eminus icta tuis.

Quid tamen huc venias, sane miserabile corpus:
Ingenii videas bina trophæa tui.
Concidimus macie: color est sine sanguine, qualem
In pomo refero mente fuisse tuo.
Candida nec misto sublucent ora rubore:
Forma novi talis marmoris esse solet.
Argenti color est inter convivia talis,
Quod tactum gelida frigore pallet aqua.
Si me nunc videas, visam prius esse negabis:
Arte nec est, dices, ista petenda mea.
Promissique fidem, ne sim tibi victa, remittes:
Et cupies, illud non meminisse deam.
Forsitan & facies, jurem ut contraria rursus:
Quæque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen aspiceres vellem, prout ipse rogabas:
Et discas sponsæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cum sit tibi pectus Aconti,
Tu veniam nostris vocibus ipse petas.
Ne tamen ignores, ope qua revalescere possim,
Quæritur à Delphis, fata canente Deo.
Et quoq; nescio quantum nunc vaga fama susurrat:
Neglectam queritur testis habere fidem.
Hoc deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt:
At desunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est,
Quæ capiat magnos littera lecta deos.
Teque tenente deos, numen sequor ipsa deorum:
Doque libens victas in tua vota manus.
Fassaque sum matri deceptæ fœdera linguæ:
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cætera cura tua est: plus hoc quoque virgine factum,
Non timuit tecum quod mea charta loqui.
Iam satis invalidos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, nisi quod cupio me jam conjungere tecum,
Restat, ut ascribat littera nostra? vale.

P. OVI-

AMORVM

LIBER I.

Elegia I. Quod à Cupidine pro bellis amores scribere coactus sit.

QVi modo Nasonis fueramus quinq; libelli,
Tres sumus: hoc illi prætulit autor opus.
Vt jam nulla tibi non sit legisse voluptas:
At levior demptis pœna duobus erit.

ARma gravi numero, violentaq; bella parabam
Edere, materia conveniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
Dicitur, atque unum surripuisse pedem.
Quis tibi sæve puer dedit hoc in carmine juris?
Pieridum vates, non tua turba sumus.
Quid, si præripiat flava Venus arma Minervæ?
Ventilet accensas flava Minerva faces?
Quis probet in sylvis Cererem regnare jugosis?
Lege pharetratæ virginis arva coli?
Crinibus insignem quis acuta cuspide Phœbum
Instruat, Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna puer, nimiumque potentia regna:
Cur opus affectas ambitiose novum?
An, quod ubiq;, tuum est? tua sunt Heliconia tempe?
Vix etiam Phœbo jam lyra tuta sua est.
Cum bene surrexit versu nova pagina primo,
Attenuat nervos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
Aut puer, aut longas compta puella comas.
Questus eram, pharetra cum protinus ille soluta,
Legit in exitium spicula facta meum.
Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodque canas vates, accipe, dixit, opus.
Me miserum, certas habuit puer ille sagittas:
Vror; & in vacuo pectore regnat amor.

Sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat:
Ferrea cum vestris bella valete modis.
Cingere littorea flaventia tempora myrto
Musa, per undenos emodulanda pedes.

Elegia II. Quod primo amore correptus, in triumphum duci se à Cupidine patiatur.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata? nec in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi?
Lassaque versati corporis ossa dolent?
Nam puto sentirem, si quo tentarer amore:
An subit? & tacita callidus arte nocet?
Sic erat: haserunt tenues in corde sagitta,
Et possessa ferus pectora versat amor.
Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leve fit, quod bene fertur, onus.
Vidi ego, jactatas mota face crescere flammas:
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri:
Detrectant pressi dum juga prima boves.
Asper equus duris contunditur ora lupatis:
Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
Acrius invitos, multoque ferocius urget,
Quam qui servitium ferre fatentur, amor.
En ego confiteor, tua sum nova prada Cupido:
Porrigimus victas ad tua vincla manus.
Nil opus est bello: veniam, pacemque rogamus:
Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
Necte comam myrto, maternas junge columbas:
Qui deceant currus, vitricus ipse dabit.
Inque dato curru, populo clamante triumphum,
Stabis, & adjunctas arte movebis aves.
Ducentur capti juvenes, captaque puella:
Hac tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego prada recens, factum modo vulnus habebo:

Et nova captiva vincula mente feram.
Mens bona ducetur manibus post terga revinctis:
Et pudor, & castris quicquid amoris obest.
Omnia te metuent, ad te sua brachia tendent:
Vulgus Io magna voce triumphe canet.
Blanditiæ comites tibi erunt, terrorque, furorque,
Assidue partes turba secuta tuas.
His tu militibus superas hominesque, deosque:
Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
Læta triumphanti de summo mater Olympo
Plaudet, & appositas sparget in ora rosas.
Tu penna pulchros gemina variante capillos,
Ibis in auratis aureus ipse rotis.
Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:
Tum quoque præteriens vulnera multa dabis.
Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittæ:
Fervida vicino flamma vapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra:
Tu gravis alitibus, tigribus ille fuit.
Ergo cum possim sacri pars esse triumphi,
Parce tuas in me perdere victor opes:
Aspice cognati felicia Cæsaris arma:
Qua vicit, victos protegit ille manu.

Elegia III. Ad amicum.

IVsta precor, quæ me nuper prædata puella est,
Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
Ah nimium volui, tantum patiatur amari:
Audierit nostras tot Cytherea preces.
Accipe, per longos tibi qui deserviat annos:
Accipe, qui pura norit amare fide.
Si me non veterum commendant magna parentum
Nomina, si nostri sanguinis autor eques.
Nec meus innumeris renovatur campus aratris,
Temperat & sumptus parcus uterque parens.
At Phœbus, comitesque novem, vitisque repertor,

Hoc faciunt: &, me qui tibi donat, amor.
Et non cessuri nisi diis sine crimine mores,
Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
Non mihi mille placent, non sum desertor amoris:
Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
Tecum, quos dederint annos mihi fila sororum,
Vivere contingat, teque dolente mori.
Te mihi materiam felicem in carmina prabe:
Provenient causa carmina digna sua.
Carmine nomen habet, exterrita cornibus Io:
Et, quam fluminea lusit adulter ave.
Quaque super pontum simulato vecta juvenco,
Virginea tenuit cornua falsa manu.
Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,
Iunctaque semper erunt nomina nostra tuis.

Elegia IV. Amicam, qua arte, quibusve nutibus in cœna præsente viro uti debeat, admonet.

VIr tuus est epulas nobiscum aditurus easdem:
Vltima cœna tuo sit, precor, illa viro.
Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
Aspiciam? tangi quem juvet, alter erit?
Alteriusque sinus apte subjecta fovebis?
Injiciet collo, cum volet, ille manum?
Desine mirari, posito quod candida vino
Atracis ambiguos traxit in arma viros.
Nec mihi sylva domus, nec equo mea membra cohærent:
Vix à te videor posse tenere manus.
Qua tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
Ante veni, quam vir: nec quid, si veneris ante,
Possit agi, video: sed tamen ante veni.
Cum premet ille torum, vultu comes ipsa modesto
Ibis, ut accumbas: clam mihi tange pedem.
Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem:
Excipe furtivas, & refer ipsa, notas.

Verba

Verba superciliis sine voce loquentia dicam:
Verba leges digitis, verba notata mero.
Cum tibi succurret Veneris lascivia nostra,
Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris:
Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cum tibi quæ faciam mea lux, dicamve, placebunt:
Versetur digitis annulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
Optabis merito cum mala multa viro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse jubeto:
Tu puerum leviter posce, quod ipsa voles.
Quæ tu reddideris, ego primus pocula sumam:
Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quos prægustaverit ipse,
Rejice libatos illius ore cibos.
Nec premat indignis sinito tua colla lacertis:
Mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos, habilesve papillæ:
Oscula præcipue nulla dedisse velis.
Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
Et dicam, mea sunt, injiciamque manus.
Hæc tamen aspiciam: sed quæ bene pallia celant,
Illa mihi cœci causa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohære:
Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
Multa miser timeo, quia feci multa proterve:
Exemplique metu torqueor ipse mei.
Sæpe mihi dominæque meæ properata voluptas,
Veste subinjecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
Conscia de tergo pallia deme tuo.
Vir bibat usque roga, precibus tamen oscula desint:
Dumque bibet, furtim (si potes) adde merum.
Si bene compositus somno vinoque jacebit,
Consilium nobis resque locusque dabunt.

F *Cum*

Cum surges abitura domum, surgemus & omnes:
In medium turba fac memor agmen eas.
Agmine me invenies, aut invenieris in illo:
Quicquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miserum monui, paucas quod prosit in horas:
Separor à domina nocte jubente mea.
Nocte vir includet: lachrymis ego mœstus obortis
Qua licet, ad sævas persequar usque fores.
Oscula jam sumet, jam non tantum oscula sumet:
Quod mihi das furtim, jure coacta dabis:
Verum invita dato, potes hoc, similisque coacta:
Blanditiæ taceant, sitque maligna Venus.
Si mea vota valent, illum quoque nil juvet opto:
Sin minus, at certe te juvet inde nihil.
Sed quæcunque tamen noctem fortuna sequatur
Cras mihi constanti voce dedisse nega.

Elegia V. Corinnæ concubitus.

ÆStus erat, mediamque dies exegerat horam:
Apposui medio membra levanda toro.
Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestra:
Quale fere sylvæ lumen habere solent.
Qualia sublucent fugiente crepuscula Phœbo:
Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies:
Illa verecundis lux est præbenda puellis;
Qua timidus latebras speret habere pudor.
Ecce Corinna venit tunica velata recincta,
Candida dividua colla tegente coma.
Qualiter in thalamum formosa Semiramis isse
Dicitur, & multis Lais amata procis.
Diripui tunicam, nec multum rara nocebat.
Pugnabat tunica se tamen illa tegi.
Quæ cum ita pugnaret, tanquam quæ vincere nollet,
Victa est non ægre proditione sua.
Vt stetit ante oculos posito velamine nostros,
In toto nusquam corpore menda fuit.

Quos humeros, quales vidi tetigique lacertos?
Forma papillarum quam fuit apta premi?
Quam castigato planus sub pectore venter?
Quantum & quale latus? quam juvenile femur?
Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudam pressi corpus ad usque meum.
Cætera quis nescit? lassi requievimus ambo:
Proveniant medii sic mihi sæpe dies.

Elegia VI. Ad janitorem, ut fores sibi aperiat.

I*Anitor indigne dura religate catena,*
Difficilem moto cardine pande forem.
Quod precor, exiguum est: aditu fac janua parvo
Obliquum capiat semiadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuavit in usus,
Aptaque subducto corpore membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat, inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem, simulachraq; vana timebam:
Mirabar tenebris si quis iturus erat.
Risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido:
Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora, venit amor, non umbras nocte volantes,
Non timeo strictas in mea fata manus.
Te nimium timeo lentum, tibi blandior uni:
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Aspice ut invideas, inimicaque claustra relaxa,
Uda sit ut lachrymis janua facta meis.
Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
Ad dominam pro te verba tremente tuli.
Ergo qua valuit pro te quoque gratia quondam:
(Heu facinus) pro me nunc valet illa parum.
Redde vicem meritis, grato licet esse, quod optas.
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Excute, sic nunquam dura religere catena,
Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua.

Ferreus orantem nequicquam janitor audis,
Roboribus duris janua fulta riget.
Vrbibus obsessis clausa munimina porta
Prosunt: in media pace quid arma times?
Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Non ego militibus venio comitatus, & armis:
Solus eram, si non saevus adesset amor.
Hunc ego si cupiam, nunquam dimittere possem:
Ante vel à membris dividar ipse meis.
Ergo amor, & modicũ circum mea tempora vinum
Mecum est, & madidis lapsa corona comis.
Arma quis hac timeat? quis non eat obvius illis?
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Lentus es? an somnus, qui te male prabet amanti:
Verba dat in ventos aure repulsa tua?
At (memini) primo, cum te celare volebam:
Pervigil in media sidera noctis eras.
Forsitan & tecum tua nunc requiescit amica:
Heu melior quanto sors tua sorte mea est.
Dum modo sic, in me dura transite cathena:
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes,
Raucaque concussa signa dedere fores?
Fallimur, impulsa est animoso janua vento:
Hei mihi quam longe spem tulit aura meam.
Si satis es rapta Borea memor Orithya:
Huc ades & surdas flamine tunde fores.
Vrbe silent tota, vitreoque madentia rore
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Aut ego jam ferroque, ignique paratior ipse,
Quam face sustineo, tecta superba petam.
Nox, & amor, vinumque, nihil moderabile suadent.
Illa pudore vacat, Liber, Amorque metu.
Omnia consumpsi, nec te precibusque, minisque
Movimus, ô foribus durior ipse tuis.

Nec

Nec te formosæ decuit servare puellæ
Limina, sollicito carcere dignus eras.
Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,
Inque suum miseros excitat ales opus.
At tu non lætis detracta corona capillis,
Dura super tota limina nocte jace.
Tu dominæ cum te projectam mane videbit:
Temporis absumpti tam male, testis eris.
Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem:
Lente, nec admisso turpis amante, vale.
Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque conserta ligna, valete fores.

Elegia VII. Ad pacandam amicam, quam verberaverat.

ADde manus in vincla meas, meruere cathenas,
Dum furor omnis abest, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit:
Flet mea vesana læsa puella manu.
Tunc ego vel charos potui violare parentes,
Sæva vel in sanctos verbera ferre deos.
Quid? non & clypei dominus septemplicis Ajax
Stravit deprensos lata per arva greges?
Et vindex in matre, patris malus ultor Orestes,
Ausus in arcanas poscere tela deas?
Ergo ego digestos potui violare capillos,
Nec dominam motæ dedecuere comæ.
Sic formosa fuit, talem Schœneida dicam
Mænalias arcu sollicitasse feras.
Talis perjuri promissaque velaque Thesei
Flevit præcipites Cressa tulisse Notos.
Sic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
Procubuit templo casta Minerva tuo.
Quis mihi non demens, quis non mihi barbare dixit?
Ipsa nihil: pavido lingua retenta metu.
Sed taciti fecere tamen convicia vultus:

Egit me lachrymis ore silente reum.
Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos :
Vtilius potui parte carere mei.
In mea vesanas habui dispendia vires ,
Et potui pœnam fortis inire meam ?
Quid mihi vobiscum, cædis scelerumque ministræ ?
Debita sacrilegæ vincla subite manus.
An si pulsassem minimum de plebe Quiritem ,
Plecterer ? in dominam jus mihi majus erit ?
Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit :
Ille deam primus perculit, alter ego.
Et minus ille nocens : me quam profitebar amare ,
Læsi : Tydides sævus in hoste fuit :
I nunc magnificos victor molire triumphos :
Cinge comam lauro, votaque redde Iovi.
Quæque tuos currus comitantum turba sequetur ,
Clamet, Io forti victa puella viro est.
Ante eat effuso tristis captiva capillo ,
Si sinerent læsæ, candida tota, genæ.
Aptius impressis fuerat livere labellis ,
Et collum blandi dentis habere notam.
Denique si tumidi ritu torrentis agebar ,
Cœcaque me prædam fecerat ira suam :
Nonne satis fuerat timidæ inclamasse puellæ ?
Nec nimium rigidas intonuisse minas ?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora ?
Vt mediam mediæ zona tulisset opem ?
At nunc sustinui raptis à fronte capillis ,
Ferreus ingenuas ungne notare genas.
Astitit illa amens albo sine sanguine vultu ,
Caduntur Pariis qualia saxa jugis.
Exanimes artus, & membra trementia vidi :
Vt cum populeas ventilat aura comas.
Vtque levi Zephyro graciles vibrantur aristæ ,
Summave cum tepido stringitur unda Noto :
Suspensæque diu lacrymæ fluxere per ora ,

Qua-

Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum cœpi sentire nocentem:
Sanguis erant lacrymæ, quas dabat illa meus.
Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex,
Ter formidatas reppulit illa manus.
At tu ne dubita, minuet vindicta dolorem,
Protinus in vultus ungnibus ire meos.
Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis:
Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.
Neve mei sceleris tam tristia signa supersint,
Pone recompositas in statione comas.

Elegia VIII. Execratur lenam, quæ puellam suam meretricia arte instruebat.

EST quadam (quicunque volet cognoscere lenam,
Audiat) est quadam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet: nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria vidit equis.
Illa magas arteis, Æaque carmina novit:
Inque caput liquidas arte recurvat aquas.
Scit bene quid gramen, quid torto concita rhombo
Licia, quid valeat virus amantis equa.
Cum voluit, toto glomerantur nubila cœlo:
Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine (si qua fides) stillantia sidera vidi:
Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras
Suspicor, & pluma corpus anile tegi.
Suspicor, & fama est: oculis quoque pupula duplex
Fulminat, & geminum lumen ab orbe venit.
Evocat antiquis proavos atavosque sepulchris,
Et solidam longo carmine findit humum.
Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos.
Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit, illa monebat
Talia: me duplices occuluere fores.

Scis here te, mea lux, juveni placuisse beato:
Hæsit, & in vultu constitit usque tuo.
Et cur non placeas? nulli tua forma secunda est:
Me miseram, dignus corpore cultus abest.
Tam fœlix esses, quam formosissima, vellem:
Non ego te facta divite pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis:
Mars abiit, signo nunc Venus apta tuo.
Prosit ut adveniens, en aspice, dives amator
Te cupit: & cura, quid tibi desit, habet.
Est etiam facies, quæ se tibi comparet: illi,
Si te non emptam vellet, emendus erat.
Erubuit, decet alba quidem pudor ora: sed iste,
Si simules, prodest: verus obesse solet.
Cum bene dejectis gremium spectabis ocellis,
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan inculta Tatio regnante Sabinæ
Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis,
Et Venus Æneæ regnat in urbe sui.
Ludunt formosæ: casta est, quam nemo rogavit:
Aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires juvenum tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
Æra nitent usu, vestis bona quærit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
Nec satis effectus unus & alter habent.
Certior è multis, nec tam invidiosa rapina est:
Plena venit canis de grege præda lupis.
Ecce, quid iste tuus præter nova carmina vates
Donat? amatoris millia multa leges.

Ipse Deus vatum, palla spectabilis aurea,
Tractat inaurata consona fila lyra.
Qui dabit, ille tibi magno sit major Homero.
(Crede mihi) res est ingeniosa dare.
Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
Despice gypsati crimen inane pedis.
Nec te decipiant veteris quinquatria ceræ:
Tolle tuos tecum pauper amator avos:
Qui quia pulcher erit, poscet sine munere noctem;
Quod det, amatorem flagitet ante suum.
Parcius exigito pretium, dum retia tendis:
Ne fugiant, captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor, sine credat amari:
Et cave, ne gratis hic tibi constet amor.
Sæpe nega noctem, capitis modo finge dolorem:
Et modo quæ causas præbeat, Isis erit.
Mox recipe, ut nullum patiendi colligat usum;
Neve relentescat sæpe repulsus amor.
Surda sit oranti tua janua, laxa ferenti:
Audiat exclusi verba receptus amans.
Et quasi læsa prius, nonnunquam irascere læso:
Vanescat culpa culpa repulsa tua.
Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram;
Sæpe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrymare coacti:
Et faciant udas ille, vel ille, genas.
Nec, si quem fallas, tu perjurare timeto:
Commodat illusis numina surda Venus.
Servus, & ad partes solers ancilla parentur,
Qui doceant, apte quid tibi possit emi.
Et sibi pauca rogent: multos si pauca rogabunt,
Postmodo de stipula grandis acervus erit.
Et soror, & mater, nutrix quoque carpat amantem:
Fit cito per multas præda petita manus.
Cum tibi deficient poscendi munera causæ,
Natalem libo testificare tuum.

Ne securus amet nullo rivale caveto:
Non bene, si tollas prælia, durat amor.
Ille viri videat toto vestigia lecto,
Factaque lascivis livida colla notis.
Munera præcipue videat, quæ miserit alter;
Si tibi nil dederit, sacra roganda via est.
Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet:
Quod nunquam reddas, commodet ille, roga.
Lingua juvet, mentemque tegat: blandire, noceque:
Impia sub dulci melle venena latent.
Hæc si præstiteris usu mihi cognita longo,
Nec tulerint voces ventus & aura meas:
Sæpe mihi dices, Vivas bene: sæpe rogabis,
Vt mea defuncta molliter ossa cubent.
Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra:
At nostræ vix se continuere manus.
Quin albam raramque comam, lachrymosaque vino
Lumina, rugosas distraheremque genas.
Di tibi dent nullosque lares, inopemque senectam.
Et longas hyemes, perpetuamque sitim.

Elegia IX. Atticum, amantem non oportere desidiosum esse, ut nec militem.

Militat omnis amãs, & habet sua castra Cupido:
Attice (crede mihi) militat omnis amans.
Quæ bello est habilis, Veneri quoque convenit, ætas:
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Quos petiere duces annos in milite forti,
Hos petit in socio bella puella viro.
Pervigilant ambo, terra requiescit uterque:
Ille fores dominæ servat, at ille ducis.
Militis officium longa est via: mitte puellam,
Strenuus exempto fine sequetur amans.
Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
Flumina: congestas conteret ille nives.
Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros,

Aptaque vertendis sidera quaret aquis.
Quis nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
Et denso mistas perferet imbre nives?
Mittitur infestos alter speculator in hostes,
In rivali oculos alter ut hoste tenet.
Ille graves urbes, hic dura limen amica
Obsidet: hic portas frangit, at ille fores.
Sape soporatos invadere profuit hostes,
Cedere & armata vulgus inerme manu.
Sic fera Threjicii ceciderunt agmina Rhesi,
Et dominum capti deseruistis equi.
Nempe maritorum somnis utuntur amantes,
Et sua sopitis hostibus arma movent.
Custodum transire manus, vigilumque catervas,
Militis, & miseri est semper amantis opus.
Mars dubius, nec certa Venus, victique resurgunt:
Quosque neges unquam posse jacere, cadunt.
Ergo desidiam quicunque vocavit amorem,
Desinat: ingenii est experientis amor.
Ardet in abducta Briseide magnus Achilles:
Dum licet, Argivas frangite Troes opes.
Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma:
Et galeam capiti qua daret, uxor erat.
Summa ducum Atrides visa Priameide, fertur
Mænadis effusis obstupuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit:
Notior in cœlo fabula nulla fuit.
Ipse ego segnis eram, discinctaque in ocia natus:
Mollierant animos lectus & umbra meos.
Impulit ignavum formosa cura puella,
Iussit & in castris ara merere suis.
Inde vides vigilem, nocturnaque bella gerentem:
Qui non vult fieri desidiosus, amet.

Eleg. X. Ad puellam, ne pro amore præmia poscat.

Qualis ab Europa Phrygiis advecta carinis
Conjugibus belli causa duobus erat.
Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
Callidus in falsa lusit adulter ave.
Qualis Amymone siccis erravit in agris,
Cum premeret summi verticis urna comas.
Talis eras: aquilamque in te taurumque timebam,
Et quidquid magno de Iove fecit amor.
Nunc timor omnis abest, animique evanuit ardor:
Nec facies oculos jam capit ista meos.
Cur sim mutatus quaeris? quia munera poscis:
Hæc te non patitur causa placere mihi.
Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
Nunc mentis vitio læsa figura tua est.
Et puer est, & nudus Amor: sine sordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare jubetis?
Quo pretium condat, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius armis:
Non decet imbelles æra merere deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis ære,
Et miseras jusso corpore quærit opes.
Devovet imperium tamen hæc lenonis avari:
Et quod vos facitis sponte, coacta facit.
Sumite in exemplum pecudes ratione carentes:
Turpe erit, ingenium mitius esse feris.
Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:
Non aries placitam munere captat ovem.
Sola viro mulier spoliis exultat ademptis:
Sola locat noctes, sola locanda venit.
Et vendit quod utrumque juvat, quod uterque petebat:
Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
Quæ Venus ex æquo ventura est grata duobus:
Altera cur illam vendit? & alter emit?

Cur

nibi fit damno, tibi fit lucrosa voluptas,
uam socio motu fœmina virque ferunt?
bene conducti vendunt perjuria testes,
on bene selecti judicis arca patet.
pe reos empta miseros defendere lingua,
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.
pe tori reditu census augere paternos,
Et faciem lucro prostituisse suam.
itia pro rebus merito debetur inemptis,
Pro male conducto gratia nulla toro.
nnia conductor solvit: mercede soluta,
Non manet officio debitor ille tuo.
rcite formosa pretium pro nocte pacisci:
Non habet eventus sordida præda bonos.
lon fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
Vt premerent sacræ virginis arma caput.
Ex quibus exierat, trajecit viscera ferro
Filius, & pœna causa monile fuit.
Nec tamen indignum est à divite munera posci,
Munera poscenti quæ dare possit, habet.
Carpite de plenis pendentes vitibus uvas:
** Præbeat Alcinoi poma benignus ager.*
Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:
Quod quis habet, dominæ conferat omne suæ.
Est quoque carminibus meritas celebrare puellas,
Dos mea: quam volui, nota fit arte mea.
Scinduntur vestes, gemmæ franguntur & aurum:
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare, sed pretium posci dedignor & odi:
Quod nego poscenti, desine velle, dabo.

Elegia XI. Ad Napen, ut paratas tabellas ad Corinnam perferat.

Colligere incertos, & in ordine ponere crines
Docta, nec ancillas inter habenda Nape.
Inque ministeriis furtiva cognita noctis

Vtilis, & dandis ingeniosa notis.
Sæpe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
Fida laboranti sæpe reperta mihi.
Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas
Perfer, & obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum vena, nec durum in pectore ferrum,
Sed tibi simplicitas ordine major inest.
Credibile est, & te sensisse Cupidinis arcum:
In me militiæ signa tuere tuæ.
Si quæret quid agam, Spe noctis vivere dices:
Cætera fert blanda cera notata manu.
Dum loquor, hora fugit: vacuæ bene redde tabellas:
Verum continuo fac tamen ipsa legat.
Aspicias oculos mando, frontemque legentis:
Ex tacito vultu scire futura licet.
Nec mora, perlectis rescribat multa jubeto:
Odi cum late splendida cera vacat.
Comprimat ordinibus versus: oculosque moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphium lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella, Veni.
Non ego victrices lauro redimire tabellas:
Nec Veneris media ponere in æde, morer.
Subscribam, Veneri fidas sibi Naso ministras
Dedicat: at nuper vile fuistis acer.

Elegia XII. Tabellas, quas miserat, execratur, quod amica noctem negaret.

F*Lete meos casus: tristes rediere tabellæ:*
Infœlix hodie littera posse negat.
Omina sunt aliquid: modo cum discedere vellet,
Ad limen digitos restitit icta Nape.
Missa foras iterum limen transire memento
Cautius, atque alte sobria ferre pedem.
Ite hinc difficiles, funebria ligna, tabellæ:
Tuque negaturis cera referta notis.

Quam

Quam puto de longa collectam flore cicuta
Melle sub infami Corsica misit apis.
At tanquam minio penitus medicata rubebas:
Ille color vere sanguinolentus erat.
Projecta in triviis jaceatis inutile lignum:
Vosque rota frangat praetereuntis onus.
Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
Convincam puras non habuisse manus.
Praebuit illa arbor misero suspendia collo,
Carnifici duras praebuit illa cruces.
Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras,
Vulturis in ramis, & strigis ova tulit.
His ego commisi nostros insanus amores?
Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
Aptius hae capiant vadimonia garrula cerae,
Quas aliquis duro cognitor ore legat.
Inter Ephemeridas melius, tabulasque jacerent,
In quibus absumptas fleret avarus opes.
Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi,
Auspicii numerus non erat ipse boni.
Quid precer iratus? nisi vos cariosa senectus
Rodat, & immundo cera sit alba situ.

Elegia XIII. Ad Auroram ne properet.

I Am super Oceanum venit à seniore marito,
Flava pruinoso quae vehit axe diem.
Quo properas Aurora? mane, sic Memnonis umbras
Annua solenni caede parentet avis.
Nunc juvat in teneris dominae jacuisse lacertis:
Si quando lateri nunc bene juncta meo est.
Nunc etiam somni pingues, & frigidus aer:
Et liquidum tenui gutture cantat avis.
Quo properas ingrata viris, ingrata puellis?
Roscida purpurea supprime lora manu.
Ante tuos ortus melius sua sidera servat
Navita, nec media nescit an erret aqua.

Te surgit (quamvis lassus) veniente viator,
Miles & armiferas aptat ad arma manus.
Prima subire jubes oneratos arva colonos,
Prima vocas tardos sub juga panda boves.
Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris,
Vt subeant teneræ verbera sæva manus.
Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis,
Vnius ut verbi grandia damna ferat.
Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto es:
Cogitur ad lites surgere uterque novas.
Tu ne fœminei possint cessare lacerti,
Lanificam revocas ad sua pensa manum.
Omnia perpeterer: sed surgere mane puellas,
Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet:
Nec fugerent vultus sidera mota tuos.
Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
Aut caderet spissa nube retentus equus.
Invida quo properas? quod erat tibi filius ater,
Materni fuerat pectoris ille color:
Quid si non Cephali quondam flagrasset amore?
An putat ignotam nequitiam esse suam?
Tithono vellem de te narrare liceret:
Fœmina non cœlo turpior ulla foret.
Illum dum refugis, longo quod marcet ab ævo,
Surgis ad invisas à sene mane rotas.
At si quem Cephalum manibus complexa teneres,
Clamares, Lente currite noctis equi.
Cur ego plector amans, si vir tibi marcet ab annis?
Non me nupsisti consiliante seni.
Aspice quos somnos juveni donarit amato
Luna, nec illius forma secunda tua est.
Ipse deum genitor (ne te tam sæpe videret)
Commisit noctes in sua vota duas.
Iurgia finieram, scires audisse, rubebat:
Nec tamen est solito tardius orta dies,

Ele-

Elegia XIV: Puellam consolatur, cui præ nimia cura comæ deciderant.

Dicebam, desiste tuos medicare capillos:
Tingere quam possis jam tibi nulla coma est.
At, si passa fores, quid erat speciosius illis?
Contigerant imum, qua patet usque, latus.
Quid, quod erant tenues, & quos ornare timeres?
Vela colorati qualia Seres habent.
Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leve deserta sub trabe nectit opus.
Nec tamen ater erat, nec erat color aureus illis:
Sed quamvis neuter, mistus uterque color.
Qualem clivosæ madidis in vallibus Idæ
Ardua direpto cortice cedrus habet.
Adde quod & dociles, & centum flexibus apti,
Et tibi nullius causa doloris erant.
Non acus abrupit, non vallum pectinis illos:
Ornatrix tuto corpore semper erat.
Ante meos oculos sæpe est ornata, nec unquam
Brachia direpta saucia fecit acu.
Sæpe etiam nondum digestis mane capillis,
Purpureo jacuit semisopita toro.
Tum quoq; erat neglecta decens, ut Thracia Bacche,
Cum temere in viridi gramine lassa jacet.
Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar,
Heu mala vexatæ quanta tulere comæ.
Quam se præbuerant ferro patienter & igni,
Ut fieret torto nexilis orbe sinus.
Clamabam: Scelus est istos, scelus, urere crines:
Sponte decent: capiti ferrea parce tuo.
Vim procul hinc remove, non est qui debeat uri:
Erudit admotas ipse capillus acus.
Formosæ periere comæ, quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione

Pingitur humenti sustinuisse manu.
Quid male compositos quereris periisse capillos?
Quid speculum mœsta ponis inepta manu?
Non bene consuetis à te spectaris ocellis:
Vt placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatæ læserunt pellicis herbæ,
Non anus Æmonia perfida lavit aqua.
Non tibi vis morbi nocuit, procul omen abesto:
Non minuit densas invida lingua comas.
Facta manu, culpaque tua dispendia sentis:
Ipsá dabas capiti mista venena tuo.
Nunc tibi captiuos mittet Germania crines,
Culta triumphatæ munere gentis eris.
O quam sæpe comas aliquo mirante rubebis:
Et dices, Empta nunc ego merce probor.
Nescio quam pro me laudat nunc iste Sicambram,
Fama tamen memini cum fuit ista mea.
Me miserum, lachrymas male continet: oraq; dextra
Protegit ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio, spectatque capillos:
Hei mihi, non illo munera digna loco.
Collige cum vultu mentem, reparabile damnum est:
Postmodo nativa conspiciere coma.

Elegia XV. Ad invidos, quod fama poetarum sit perennis.

QVid mihi livor edax ignavos objicis annos?
Ingeniique vocas carmen inertis opus?
Non me more patrum, dum strenua sustinet ætas,
Præmia militiæ pulverulenta sequi:
Non me verbosas leges ediscere, non me
Ingrato voces prostituisse foro.
Mortale est quod quæris opus: mihi fama perennis
Quæritur, ut toto semper in orbe canar.
Vivet Mœonides, Tenedos dum stabit, & Ide,
Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.

& Ascraus, dum mustis uva tumebit,
m cadet incurva falce resecta seges.
ades toto semper cantabitur orbe:
amvis ingenio non valet, arte valet.
Sophocleo veniet jactura cothurno:
m sole & luna semper Aratus erit.
fallax servus, durus pater, improba lena
vet, dum meretrix blanda, Menandrus erit.
us arte carens, animosique Accius oris,
surum nullo tempore nomen habent.
nem, primamque ratem qua nesciet atas?
ureaque Æsonio terga petita duci:
nina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
citio terras cum dabit una dies.
rus, & segetes, Æneiaque arma legentur,
oma triumphati dum caput orbis erit.
ec erunt ignes, arcusque Cupidinis arma,
iscentur numeri culte Tibulle tui.
lus & Hesperiis, & Gallus notus Eois,
t sua cum Gallo nota Lycoris erit.
o cum silices, cum dens patientis aratri
)epereant avo, carmina morte carent.
lant carminibus reges, regumque triumphi:
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
ia miretur vulgus: mihi flavus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua.
lineamque coma metuentem frigora myrtum
Atque ita sollicito multus amante legar.
scitur in vivis livor, post fata quiescit:
Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.
go etiam, cum me supremus adusserit ignis,
Vivam: parsque mei magna superstes erit.

AMO-

AMORVM LIBER II.

Elegia I. Quod pro gigantomachia amores scribere sit coactus.

HÆc quoque composui Pelignis natus aquosis,
Ille ego nequitiæ Naso poeta meæ.
Hoc quoque jussit amor, procul hinc procul este severi:
Non estis teneris apta theatra modis.
Me legat in sponsi facie non frigida virgo,
Et rudis ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis juvenum. quo nunc ego saucius arcu,
Agnoscat flammæ conscia signa suæ.
Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus,
Composuit casus iste poeta meos:
Ausus eram, memini, cœlestia dicere bella,
Centimanumque Gygen: & satis oris erat.
Cum male se tellus ulta est, ingestaque Olympo
Ardua devexum Pelion Ossa tulit.
Iuppiter in manibus, & cum Iove fulmen habebam,
Quod bene pro cœlo mitteret ille suo.
Clausit amica fores, ego cum Iove fulmen omisi:
Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.
Iuppiter ignoscas, nil me tua tela juvabant:
Clausa tuo majus janua fulmen habet.
Blanditias elegosque leves, mea tela, resumpsi:
Mollierant duras lenia verba fores.
Carmina sanguineæ deducunt cornua Lunæ,
Et revocant niveos Solis euntis equos.
Carmine dissiliunt abruptis faucibus angues,
Inque suos fontes versa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores: insertaque posti,
Quamvis robur erat, carmine victa sera est.
Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
Quid pro me Ajaces alter & alter agent?
Quique tot errando, quot bello perdidit annos?
Raptus & Æmoniis flebilis Hector equis?

At

At facies tenera ut laudata est sæpe puella,
Ad vatem, pretium carminis ipsa venit.
Magna datur merces; heroum clara valete
Nomina, non apta est gratia vestra mihi.
Ad mea formosos vultus adhibete puellæ
Carmina, purpureus quæ mihi dictat Amor.

Elegia II. Ad Bagoum, ut custodiam puellæ sibi commissæ laxiorem habeat.

QVem penes est dominam servandi cura Bagoe,
Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
Hesterna vidi spatiantem luce puellam,
Illa, quæ Danai porticus agmen habet.
Protinus ut placuit, misi, noctemque rogavi:
Rescripsit trepida, Non licet, illa manu.
Et cur non liceat quærenti, reddita causa est:
Quod nimium dominæ cura molesta tua est.
Si sapis ô custos, odium (mihi crede) mereri
Desine: quem metuit, quisque perisse cupit.
Vir quoque non sapiens: quid enim servare laboret,
Vnde nihil, quamvis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem furiosus amori:
Et castam, multis quæ placet, ipse putet.
Huic furtiva tuo libertas munere detur:
Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
Conscius esse velis: domina est obnoxia servo.
Conscius esse times: dissimulare licet.
Scripta leget secum: matrem scripsisse putato.
Venerit ignotus: postmodo notus eat.
Ibit ut affectam, quæ non languebit, amicam
Visat: judiciis ægra sit illa tuis.
Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
Imposita gremio stertere fronte potes.
Nec tu Niligenam fieri quid possit ad Isim,
Quæsieris: nec tu curva theatra time.
Conscius assiduos commissi tollet honores:

Quis

Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
Ille placet, versatque domum, nec verbera sentit:
Ille placet dominæ, cætera turba jacet.
Huic, veræ ut lateant causæ, finguntur ianes:
Atque ambo domini, quod probat una, probant.
Cum bene vir traxit vultum, rugasque coegit,
Quod voluit fieri blanda puella, facit.
Sed tamen interdum tecum quoque jurgia nectat:
Et lachrymas simulet, carnificemque vocet.
Tu contra objicies, quæ tuto diluat illa:
In vero, falso crimine deme fidem.
Sic tibi semper honos, sic alta pecunia crescet:
Hæc face, & exiguo tempore liber eris.
Aspicis indicibus nexas per colla cathenas,
Squalidus orba fide pectora carcer habet.
Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat
Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.
Dum nimium servat custos Iunonius Io,
Ante suos annos occidit: illa dea est.
Vidi ego compedibus liventia crura gerentem:
Vnde vir incestum scire coactus erat.
Pœna minor merito: nocuit mala lingua duobus:
Vir doluit: fama damna puella tulit.
(Crede mihi) nulli sunt crimina grata marito:
Nec quenquam, quamvis audiat illa, juvant.
Seu tepet, indicium securas prodis ad aures:
Sive amat, officio fit miser ille tuo.
Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur:
Iudicis illa sui tuta favore venit.
Viderit ipse licet, credet tamen ille neganti:
Damnabitque oculos, & sibi verba dabit.
Aspiciet dominæ lachrymas, plorabit & ipse:
Et dicet, pœnas garrulus iste dabit.
Quid dispar certamen inis? tibi verbera victo
Adsunt, in gremio judicis illa sedet.
Non scelus aggredimur, non ad miscenda coimus
Toxica,

a, non ſtricto fulminat enſe manus.
us, ut tuto per te poſſimus amare:
precibus noſtris mollius eſſe poteſt?

II. Ad Eunuchum ſervantem dominam.

mihi, quod dominā nec vir nec fœmina ſer-
Mutua nec Veneris gaudia noſſe potes. (vas:
nus pueris genitalia membra recidit,
era quæ fecit, debuit ipſe pati.
n obſequium, faciliſque rogantibus eſſes,
us in quavis prætepuiſſet amor.
natus equo, non fortibus utilis armis:
ca non dextra convenit haſta tua.
res tractant: tu ſpes depone viriles:
tibi cum domina ſigna ferenda tua.
nple meritis, hujus tibi gratia proſit:
reas illa, quis tuus uſus erit?
m facies, ſunt apti luſibus anni:
gna eſt pigro forma perire ſitu.
te potuit, quamvis habeare moleſtus:
caret effectu, quod voluere duo.
ut fuerit precibus tentaſſe, rogamus:
m bene ponendi munera tempus habes.

IV. Quod amet mulieres, cujuſcunque formæ ſint.

On ego mendoſos auſim defendere mores,
Falſaque pro vitiis arma movere meis.
teor, ſi quid prodeſt delicta fateri:
mea nunc demens crimina faſſus eo.
nec poſſum cupiens non eſſe quod odi:
u quam quod ſtudeas ponere, ferre grave eſt.
deſunt vires ad me mihi, juſque regendum:
uferor ut rapida concita puppis aqua.
eſt certa meos quæ forma invitet amores:
ntum ſunt cauſa, cur ego ſemper amem.

Sive

Sive aliqua est oculos in me dejecta modestos,
Vror, & insidiæ sunt pudor ille meæ.
Sive procax aliqua est, capior, quia rustica non est:
Spemque dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas:
Velle, sed ex alto dissimulare puto.
Sive est docta, placet raras dotata per artes:
Sive rudis, placita est simplicitate sua.
Est quæ Callimachi præ nostris rustica dicat
Carmina: cui placeo, protinus illa placet.
Est etiam, quæ me vatem, & mea carmina culpet:
Culpantis cupiam sustinuisse femur.
Molliter incedit, motu capit: altera dura est,
At poterit tacto mollior esse viro.
Hæc quia dulce canit, flectitque facillima vocem;
Oscula cantanti rapta dedisse velim.
Hæc querulas habili percurrit pollice chordas:
Tam doctas quis non possit amare manus?
Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit:
Et tenerum molli torquet ab arte latus.
Vt taceam de me, qui causa tangor ab omni:
Illic Hippolytum pone; Priapus erit.
Tu, quia tam longa es, veteres heroidas aquas,
Et potes in toto multa jacere toro.
Hæc habilis brevitate sua est, corrumpor utraque:
Conveniunt voto longa brevisque meo.
Non est culta, subit quid cultæ accedere possit:
Ornata est, dotes exhibet ipsa suas.
Candida me capiet, capiet me flava puella:
Est etiam in fusco grata colore Venus.
Seu pendent niveæ pulli cervice capilli,
Leda fuit nigra conspicienda coma.
Seu flavent: placuit croceis Aurora capillis.
Omnibus historiis se meus aptat amor.
Me nova sollicitat, me tangit serior ætas:
Hæc melior specie, moribus illa placet.

Deni-

Denique quas tota quisquam probat urbe puellas
Noster in has omnes ambitiosus amor.

Elegia V. Ad amicam corruptam.

NVllus amor tanti est: abeas pharetrate Cupido:
Vt mihi sint toties maxima vota mori.
Vota mori mea sunt, cum te peccasse recordor,
Hei mihi perpetuum nata puella malum.
Non mihi decepta nudant tua facta tabella:
Nec data furtive munera crimen habent.
O utinam arguerem sic, ut non vincere possem:
Me miserum quare tam bona causa mea est?
Felix qui quod amat, defendere fortiter audet:
Cui sua, Non feci, dicere amica potest.
Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,
Cui petitur victa palma cruenta rea.
Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
Sobrius apposito crimina vestra mero.
Multa supercilio vidi vibrante loquentes:
Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
Mensa: nec in digitis littera nulla fuit.
ermonem agnovi (quid non videatur amanti?)
Verbaque pro certis jussa valere notis.
amque frequens ierat mensa conviva relicta:
Compositi juvenes unus & alter erant.
nproba tum vero jungentes oscula vidi:
Illa mihi lingua nexa fuisse liquet.
ualia non fratri tulerit germana severo,
Sed tulerit cupido mollis amica viro.
ualia credibile est non Phœbum ferre Dianam,
Sed Venerem Marti sæpe tulisse suo.
uid facis? exclamo, quo nunc mea gaudia differs?
Injiciam dominas in mea jura manus?
ec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum:
In bona cur quisquam tertius ista venit?

Hæc ego, quæque dolor lingua dictavit: at illi
Conscia purpureus venit in ora pudor.
Quale coloratum Tithoni conjuge cœlum
Subrubet, aut sponso visa puella novo.
Quale rosæ fulgent inter sua lilia mistæ,
Aut ubi cantatis Luna laborat equis.
Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
Mæonis Assyrium fœmina tinxit ebur.
Hic erat, aut aliquis, color ille, simillimus horum:
Et nunquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram, terram spectare decebat:
Mœsta erat in vultu, mœsta decenter erat.
Sicut erant, & erant compti, laniare capillos:
Et fuit in teneras impetus ire genas.
Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defensa est armis nostra puella suis.
Qui modo sævus eram, supplex ultroque rogavi,
Oscula ne nobis deteriora daret.
Risit. & ex animo dedit oscula, qualia possent,
Excutere irato tela trisulca Iovi.
Torqueor infelix, ne tam bona senserit alter:
Et volo non ex hac illa fuisse nota.
Hæc quoque, quam docui, multo meliora fuerunt:
Et quiddam visa est addidicisse novi.
Quod nimium placuere malum est. quod tota labellis
Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
Nec tamen hoc unum doleo, non oscula tantum
Iuncta queror: quamvis hæc quoq; juncta queror.
Illa nisi in lecto nusquam potuere doceri:
Nescio quis precium grande magister habet.

Elegia VI. In mortem Psittaci.

PSittacus, *Eois ales mihi missus ab Indis,*
Occidit: exequias ferte frequenter aves.
Ite piæ volucres, & plangite pectora pennis:
Et rigido teneras ungue notate genas.

Hor-

la pro mœstis lanietur pluma capillis,
longa resonent carmina vestra tuba.
scelus Ismarii quereris Philomela tyranni?
oleta est annis ista querela suis.
in raræ miserum divertite funus:
gna, sed antiqua est causa doloris Itys.
s quæ liquido libratis in aere pennas,
tamen ante alias turtur amice dole.
fuit vobis omni concordia vita,
stetit ad finem longa tenaxque fides.
fuit Argolico juvenis Phoceus Oresti,
c tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.
tamen ista fides? quid rari forma coloris?
uid vox mutandis ingeniosa sonis?
juvat, ut datus es, nostræ placuisse puellæ?
fœlix avium gloria nempe jaces.
oteras virides pennis hebetare smaragdos,
incta gerens rubro Punica rostra croco.
fuit in terris vocum simulantior ales,
eddebas blæso tam bene verba sono.
tus es invidia: non tu fera bella movebas:
Garrulus, & placidæ pacis amator eras.
coturnices inter sua prælia vivunt:
Forsitan & fiunt inde frequenter anus.
nus eras minimo: nec præ sermonis amore,
n multos poterant ora vacare cibos.
x erat esca tibi, causæque papavera somni:
Pellebatque sitim simplicis humor aquæ.
vit edax vultur, ducitque per aera gyros
Milvius, & pluviæ graccalus auctor aquæ.
vit & armiferæ cornix invisa Minervæ,
Illa quidem seclis vix moritura novem.
cidit illa loquax humanæ vocis imago
Psittacus, extremo munus ab orbe datum.
ptima prima fere manibus rapiuntur avaris:
Implentur numeris deteriora suis.

Tristia Phylacidæ Thersites funera vidit:
Iamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.
Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ?
Vota procelloso per mare rapta Noto?
Septima lux venit, non exhibitura sequentem;
Et stabat vacua jam tibi Parca colo.
Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato:
Clamavit moriens lingua, Corinna vale.
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet,
Vdaque perpetuo gramine terra viret.
Si qua fides dubiis, volucrum locus ille piarum
Dicitur, obscœnæ quo prohibentur aves.
Illic innocui late pascuntur olores,
Et vivax Phœnix unica semper avis.
Explicat ipsa suas ales Iunonia pennas:
Oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittacus has inter nemorali sede receptus
Convertit volucres in sua vota pias.
Ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus:
Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.
Colligor ex ipso dominæ placuisse sepulchro:
Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

Elegia VII. Amicæ se purgat, quod ancillam non amet.

ERgo ego sufficiam reus in nova carmina semper:
Vt vincam: toties dimicuisse pudet.
Sive ego marmorei respexi summa theatri:
Eligis è multis unde dolere velis.
Candida seu tacito vidit me fœmina vultu:
In vultu tacitas arguis esse notas.
Si quam laudavi, miseros petis ungue capillos:
Si culpo, crimen dissimulare putas.
Sive color bonus est, in te quoque frigidus esse:
Seu malus, alterius dicor amore mori.
Atque ego peccati vellem modo conscius esse:

quo animo pœnam qui meruere, ferunt.
temere insimulas. credendoque omnia frustra,
a vetas iram pondus habere tuam.
e, ut auritus miseranda sortis asellus
siduo domitus verbere, tardus eat.
tuum solers caput exornare Cypassis,
jicitur domina contemerasse torum.
nelius, quam me, si sit peccasse libido,
rdida contempta sortis amica juvet.
Veneris famula connubia liber inire,
ergaque complecti verbere secta velit?
e quod ornandis operosa est illa capillis,
t tibi per doctas grata ministra manus.
et ancillam, quæ sit tibi fida, rogarem?
uid, nisi ut indicio juncta repulsa foret?
Venerem juro, puerique volatilis arcus,
le non admissi criminis esse reum.

ia VIII. Ad Cypassin ancillam Corinnæ.

Omendis in mille modis perfecta capillis,
Comere sed solas digna Cypassi deas:
nihi jucundo non rustica cognita furto,
lpta quidem dominæ, sed magis apta mihi:
s fuit inter nos sociati corporis index?
ensit concubitus unde Corinna tuos?
tamen erubui: nec verbo lapsus in ullo
urtivæ Veneris conscia signa dedi.
id, quod in ancillam si quis delinquere possit?
llum ego contendi mente carere bona?
ssalus ancillæ facie Briseides arsit:
erva Mycenæo Phœbas amata duci.
sum Tantalide, nec forti major Achille:
Quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
tamen iratos in te defixit ocellos,
idit te totis erubuisse genis.
quanto, si forte refert, præsentior ipsa

Per Veneris feci numina magna fidem.
Tu dea, tu jubeas animi perjuria nostri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
Pro quibus officiis precium mihi dulce repende,
Concubitus hodie fusca Cypassi tuos.
Quid renuis? fingisque novos ingrata timores?
Est unum è dominis promeruisse satis.
Quod si stulta negas, index anteacta fatebor,
Et veniam culpæ proditor ipse meæ.
Quoque loco fuerim tecum, quotiesque Cypassi
Narrabo dominæ, quotque, quibusque modis.

Elegia IX. Ad Cupidinem.

O Nunquam pro me satis indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer.
Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
Lædis? & in castris vulneror ipse tuis?
Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes vincere major erat.
Quid non Æmonius, quem cuspide perculit heros,
Cum petiit, medica postmodo juvit ope?
Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
Semper & inventis ulteriora petit.
Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma,
Pigra reluctanti cessat in hoste manus.
Quid juvat in nudis hamata recondere tela
Ossibus? ossa mihi nuda reliquit amor.
Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puellæ:
Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
Roma, nisi immensum vires promosset in orbem:
Stramineis esset nunc quoque densa casis.
Fessus in acceptos miles deducitur agros:
Tutaque deposito poscitur ense, rudis.
Longaque subductam celant navalia pinum:
Mittitur in saltus carcere liber equus.
Me quoque, qui toties merui sub amore puellæ,

De-

Defunctum placide vivere tempus erat.
Vive deus posito si quis mihi dicat amore:
Deprecer: usque adeo dulce puella malum est.
Cum bene pertæsum est, animique revanuit ardor,
Nescio quo miseræ turbine mentis agor.
Vt rapit in præceps dominum, spumantia frustra
Frena retentantem, durior oris equus:
Vt subitus prope jam prensa tellure carinam
Tangentem portus ventus in alta rapit:
Sic me sæpe refert incerta Cupidinis aura,
Notaque purpureus tela resumit amor,
Fige puer: positis nudus tibi præbeor armis:
Hic tibi sunt vires: hic tua dextra facit:
Huc tanquam jussæ veniunt jam sponte sagittæ:
Vix ullis præ me nota pharetra tua est.
Infœlix, tota quicunque quiescere nocte
Sustinet: & somnos præmia magna vocat.
Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago?
Longa quiescendi tempora fata dabunt.
Me modo decipiant voces fallacis amicæ:
Sperando certe gaudia magna feram.
Et modo blanditias dicat: modo jurgia nectat:
Sæpe fruar domina: sæpe repulsus eam.
Quod dubius Mars est, per te privigne Cupido est:
Et movet exemplo vitricus arma tuo.
Tu levis es, multoque tuis ventosior alis:
Gaudiaque ambigua dasque negasque fide.
Si tamen exaudis pulchra cum matre Cupido,
Indeserta meo pectore regna gere.
Accedant regno nimium vaga turba puellæ:
Ambobus populis sic venerandus eris.

Elegia X. Ad Græcinum, quod eodem tempore duas amet.

TV mihi, tu certe (memini) Græcine negabas,
Vno posse aliquem tempore amare duas.

Per te ego decipior, per te deprensus inermis:
Ecce duas uno tempore solus amo.
Vtraque formosa est, operosa cultibus ambæ:
Artibus in dubio est, hæc sit, an illa prior.
Pulchrior hac illa est, hæc est quoque pulchrior illa:
Et magis hæc nobis, & magis illa placet.
Errat, ut à ventis discordibus acta phaselus:
Dividuumque tenent alter & alter amor.
Quid geminas Erycina meos sine fine dolores?
Non erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus? quid pleno sidera cœlo?
In freta collectas alta quid addis aquas?
Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jacerem:
Hostibus eveniat vita severa meis.
Hostibus eveniat, vacuo dormire cubili,
Et medio late ponere membra toro.
At mihi sævus amor somnos abrumpat inertes,
Simque mei lecti non ego solus onus.
Me mea disperdat nullo prohibente puella,
Si satis una potest: si minus una, duæ.
Sufficiant graciles, non sunt sine viribus, artus:
Pondere, non nervis corpora nostra carent.
Et lateri dabit in vires alimenta voluptas:
Decepta est opera nulla puella mea.
Sæpe ego lasciva consumpsi tempora noctis:
Vtilis, & forti corpore mane fui.
Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt:
Di faciant leti causa sit ista mei.
Induat adversis contraria pectora telis
Miles: & æternum sanguine nomen emat.
Quærat avarus opes: &, quæ lassarit eundo
Æquora, perjuro naufragus ore bibat.
At mihi contingat Veneris languescere motu:
Cum moriar, medium solvar & inter opus.
Atque aliquis nostro lacrymans in funere dicat:
Conveniens vitæ mors fuit ista tuæ.

Elegia XI.

Elegia XI. Ad amicam navigantem.

PRima malas docuit, mirantibus æquoris undis;
Peliaco pinus vertice cæsa vias.
Quæ concurrentes inter temeraria cautes,
Conspicuam fulvo vellere vexit ovem.
O utinam, nequis remo freta longa moveret,
Argo funestas pressa bibisset aquas.
Ecce fugit notumque torum, patriosque penates,
Fallacesque vias ire Corinna parat.
Quid tibi me miserum Zephyros, Eurosque timebo?
Et gelidum Boream, præcipitemque Notum?
Non illic urbes, non tu mirabere sylvas:
Una est injusti cærula forma maris.
Nec medius tenues conchas, pictosve lapillos
Pontus habet: bibuli littoris illa mora est.
Littora marmoreis pedibus signate puellæ:
Hactenus est tutum. cætera cæca via est.
Et vobis alii ventorum prœlia narrent:
Quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas;
Et quibus emineant violenta Ceraunia saxis:
Quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
Hæc alii referant: at vos quod quisque loquetur;
Credite: credenti nulla procella nocet.
Sero respicitur tellus, ubi fune soluto,
Currit in immensum panda carina salum.
Navita sollicitus & ventos horret iniquos:
Et prope tam letum, quam prope cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperet undas,
Quam tibi sit toto nullus in ore color.
Tum generosa votes fœcundæ sidera Ledæ,
Et felix dicas, quam sua terra tenet.
Tutius est fovisse torum, legisse libellos,
Threiciam digitis increpuisse lyram.
At si vana ferunt volucres mea verba procellæ:
Æqua tamen puppi sit Galathea tuæ,

 Vestrum

Vestrum crimen erit talis jactura puellæ,
Nereidesque deæ Nereidumque pater.
Vade memor nostri, vento reditura secundo:
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tunc mare in hac magnus proclinet littora Nereus:
Huc venti spectent, huc agat æstus aquas.
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
Ipsa tua moveas turgida vela manu.
Primus ego aspiciam notam de littore puppim:
Et dicam, Nostros advehit illa deos.
Excipiamque humeris: & multa sine ordine carpam
Oscula, pro reditu victima vota cadet.
Inque tori formam molles sternentur arenæ:
Pro mensa tumulus quilibet esse potest.
Illic apposito narrabis multa Lyæo,
Pene sit ut mediis obruta navis aquis.
Dumque ad me properas, nec iniqua tempora noctis,
Nec te præcipites extimuisse Notos.
Omnia pro veris credam, sint ficta licebit:
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
Hæc mihi quamprimum cœlo nitidissimus alto
Lucifer admisso tempora portet equo.

Elegia XII. Exultat quod amica potitus sit.

ITe triumphales circum mea tempora lauri:
Vicimus, in nostro est ecce Corinna sinu.
Quam vir, quam custos, quam janua firma, tot hostes,
Servabant, ne qua posset ab arte capi.
Hæc est præcipuo victoria digna triumpho:
In qua, quæcunque est, sanguine præda caret.
Non humiles muri, non parvis oppida fossis
Cincta: sed est ductu capta puella meo.
Pergama cum caderent bello superata bilustri:
Ex tot in Atridis pars quota laudis erat?
At mea seposita est, & ab omni milite discors
Gloria: nec titulum muneris alter habet.

Me duce ad hunc voti finem, me milite veni:
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
Nec casum fortuna meis immiscuit actis.
Huc ades ô cura parte triumphe mea.
Nec belli nova causa mei: nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europa pax, Asiaque foret.
Fœmina sylvestres Lapithas, populumque biformem,
Turpiter apposito vertit in arma mero.
Fœmina Trojanos iterum nova bella movere
Impulit, in regno juste Latine tuo.
Fœmina Romanis etiam nunc urbe recenti
Immisit soceros, armaque sæva dedit.
Vidi ego pro nivea pugnantes conjuge tauros:
Spectatrix animos ipsa juvenca dabat.
Me quoque qui multos, sed me sine cæde, Cupido
Jussit militiæ signa movere suæ.

Elegia XIII. Ad Isidem, ut patientem Corinnam juvet.

D*Vm labefactat onus gravidi temeraria ventris,*
In dubio vita lassa Corinna jacet.
Illa quidem clam me tantum molita pericli
Ira digna mea est: sed cadit ira metu.
Sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo:
Est mihi pro facto sæpe, quod esse potest.
Isi Paratonium, genitaliaque arva Canopi
Quæ colis, & Memphim, palmiferamque Pharon;
Quaque celer lato Nilus delapsus ab alveo
Per septem portus in maris exit aquas.
Per tua sistra precor, per Anubidis ora verendi;
Sic tua sacra pius semper Osiris amet:
Pigraque labatur circum donaria serpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat:
Huc adhibe vultus, & in una parce duobus:
Nam vitam dominæ tu dabis, illa mihi.
Sæpe tibi meruit certis operata diebus,

Queis cingit lauros Gallica turba tuas.
Tuque laborantes utero miserata puellas,
Quarum tarda latens corpora tendit onus.
Lenis ades, precibusque fave Lucina puella:
Digna est, quam jubeas muneris esse tui.
Ipse ego thura dabo fumosis candidus aris:
Ipse feram ante tuos munera vota pedes.
Adjiciam titulum, Servata Naso Corinna:
Tu modo fac titulo, muneribusque locum.
Si tamen in tanto fas est monuisse timore,
Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

Elegia XIV. In amicam, quod abortivum ipsa fecerit.

QVid juvat immunes belli cessare puellas?
Nec fera peltatas agmina velle sequi?
Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis:
Et cœcas armant in sua fata manus?
Qua prima instituit teneros avellere fœtus,
Militia fuerat digna perire sua.
Scilicet, ut careat rugarum crimine venter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ?
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quique iterum jaceret generis primordia nostri
In vacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Ista recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in ventre necasset:
Casurus dominæ conditor Vrbis erat.
Si Venus Æneam gravida temerasset in alvo:
Cæsaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque cum posses nasci formosa, perisses,
Tentasset, quod tu, si tua mater opus.
Ipse ego cum fuerim melius periturus amando,
Vidissem nullos matre negante dies.

Quid

Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis?
Pomaque crudeli vellis acerba manu?
Sponte sua matura fluent: sine crescere nata:
Est pretium parva non leve, vita, mora.
Vestra quid effoditis subjectis viscera telis?
Et nondum natis dira venena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant,
Atque sua casum matre queruntur Itym.
Utraque sæva parens, sed tristibus utraque causis
Jactura socii sanguinis ulta virum est.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iason,
Figere sollicita corpora vestra manu?
Hæc neque in Armeniis tigres fecere latebris,
Perdere nec fœtus ausa leæna suos.
At teneræ faciunt, sed non impune, puellæ:
Sæpe suos utero quæ necat, ipsa perit.
Ipsa perit, ferturque rogo resoluta capillos:
Et, merito, clamant, qui modo cumque vident.
Ista sed ætherias vanescant dicta per auras:
Et sint ominibus pondera nulla meis.
Di faciles, peccasse semel concedite tuto:
Et satis est, pœnam culpa secunda ferat.

Elegia XV. Ad annulum, quem dono amicæ dedit.

ANnule formosæ digitum vincture puellæ,
In quo censendum nil nisi dantis amor:
Munus eas gratum: te læta mente receptum
Protinus articulis induat illa suis.
Tam bene convenias, quam mecum convenit illi:
Et digitum justo commodus orbe teras.
Felix à domina tractaberis annule nostra:
Invideo donis jam miser ipse meis.
O utinam subito fieri mea munera possem
Artibus Ææa, Carpathiique senis.
Tunc ego te cupiam domina tetigisse papillas,

Et lævam tunicis inseruisse manum.
Elabar digito, quamvis angustus, & hærens :
Inque sinum mira lapsus ab arte cadam.
Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas :
Neve tenax ceram, siccaque gemma trahat.
Humida formosæ tangam prius ora puellæ :
Tantum ne signem scripta dolenta mihi.
Si dabor, ut condar loculis, exire negabo ,
Astringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sum, mea vita, futurus :
Quodve tener digitus ferre recuset onus :
Me gere, cum calidis perfundes imbribus artus :
Damnaque sub gemma perfer euntis aquæ.
Sed puto, te visa mea membra libidine surgent :
Et peragèt partes annulus ipse viri.
Irrita quid voveo ? parvum proficiscere munus :
Illa datam tecum sentiat esse fidem.

Elegia XVI. Ad amicam, ut ad rura sua veniat.

M*E pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris ,*
Parva, sed irriguis ora salubris aquis.
Sol licet admoto tellurem sidere findat :
Et micet Icarii stella proterva canis.
Arva pererrantur Peligna liquentibus undis :
Et viret in tenero fertilis herba solo.
Terra ferax Cerere, multoque feracior uvis :
Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager.
Perque resurgentes rivis labentibus herbas
Gramineus madidam cespes obumbrat humum.
At meus ignis abest, verbo peccavimus uno :
Quæ movet ardores, est procul : ardor adest.
Non ego, si medius Polluce & Castore ponar ,
In cœli sine te parte fuisse velim.
Sollicitijaceant, terraque premantur iniqua ,
In longas orbem qui secuere vias.

At

ivenum comites jussissent ire puellas:
fuit in longas terra secanda vias.
mihi, si premerem ventosas horridus alpes:
urum, cum domina molle fuisset iter.
domina Libycas ausim perrumpere Syrteis:
t dare non æquis vela ferenda Notis.
quæ virgineo portenta sub inguine latrant.
Nec timeam vestros curva Malea sinus.
t quas submersis ratibus saturata Charybdis
Fundit, & effusas ore receptat aquas.
uod si Neptuni ventosa potentia vincat:
Et subventuros auferat unda deos..
u nostris niveos humeris impone lacertos:
Corpore nos facili dulce feremus onus.
æpe petens Hero juvenis transnaverat undas:
Tunc quoque transnasset: sed via cæca fuit.
At sine te, quamvis operosi vitibus agri
Me teneant: quamvis amnibus arva natent.
Et vocet in rivos currentem rusticus undam:
Frigidaque arboreas mulceat aura comas.
Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
Non ego natalem, rura paterna, locum:
Sed Scythiam, Cilicasq; feros, viridesque Britannos,
Quaque Prometheo saxa cruore rubent.
Vlmus amat vitem vitis non deserit ulmum:
Separor à domina cur ego sæpe mea?
At mihi te comitem jurabas usque futuram,
Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.
Verba puellarum foliis leviora caducis:
Irritaque, ut visum est, ventus & unda ferunt.
Si qua mei tamen est in te pia cura relicti,
Incipe pollicitis addere facta tuis.
Parvaque quamprimum rapientibus esseda mannis,
Ipsa per admissas concute lora jubas.
At vos, cum veniet, tumidi subsidite montes:
Et faciles curvis vallibus este viæ.

Elegia XVII.

Elegia XVII. Quod Corinnæ soli sit serviturus.

SI quis erit, qui turpe putet servire puellæ,
Illo convincar judice turpis ego.
Sim licet infamis, dum me moderantius urat,
Quæ Paphon, & fluctu pulsa Cythera tenet.
Atque utinam dominæ mitis quoque præda fuissem:
Formosæ quoniam præda futurus eram.
Dat facies animos, facie violenta Corinna est:
Me miserum, cur est tam bene nota sibi?
Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus:
Nec nisi compositam se prius illa videt.
Non tibi si facies nimium dat in omnia regnum,
(O facies oculos nata tenere meos.)
Collatam iccirco tibi me comtemnere debes:
Aptari magnis inferiora licet.
Creditur & Nymphe mortalis amore Calypso
Capta, recusantem detinuisse virum.
Credimus æquoream Phthio Nereida regi,
Egeriam nostro concubuisse Numæ.
Vulcano Venerem: quamvis incude relicta,
Turpiter obliquo claudicet ille pede.
Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
Iungitur herous cum breviore modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges:
Te decet in medio jura dedisse toro.
Non tibi crimen ero, nec quo lætere remoto:
Non erit hic nobis inficiandus amor.
Sunt mihi pro magno felicia carmina censu,
Et multæ per me nomen habere volunt.
Novi aliquam, quæ se circunferat esse Corinnam:
Vt fiat, quid non illa dedisse velit?
Sed neque diversi ripa labuntur eadem,
Frigidus Eurotas, populiferque Padus.
Nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis:
Ingenio causas tu dabis una meo.

Elegia XVIII. Ad Macrum, quod de amoribus scribat.

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primaque juratis induis arma viris:
Nos Macer ignava Veneris cessamus in umbra,
Et tener ausuros grandia frangit amor.
Sæpe meæ dixi, Tandem discede, puella:
In gremio sedit protinus illa meo.
Sæpe, pudet, dixi: lachrymis vix illa retentis,
Me miseram, cur te, dixit, amare pudet?
Implicuitque suos circum mea colla lacertos:
Et, quæ me perdunt, oscula mille dedit.
Vincor, & ingenium sumptis revocatur ab armis:
Resque domi gestas, & mea bella cano.
Sceptra tamen sumpsi, curaque tragœdia nostra
Crevit: & huic operi quamlibet aptus eram.
Risit Amor pallamque meam, pictosque cothurnos,
Sceptraque privata tam cito sumpta manu.
Hinc quoque me dominæ numen deduxit iniquæ:
Deque cothurnato vate triumphat Amor.
Quod licet, aut artes teneri profitemur Amoris:
Hei mihi præceptis torqueor ipse meis.
Aut quod Penelopes verbis reddatur Vlyssi,
Scribimus: & lachrymas Phylli relicta tuas.
Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iason,
Hippolytique parens, Hippolytusque legant.
Quodque tenens strictum Dido miserabilis ensem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ.
Quam cito de toto rediit celer orbe Sabinus?
Scriptaque diversis rettulit ille locis?
Candida Penelope signum cognovit Vlyssis:
Legit ab Hippolyto scripta noverca suo.
Iam pius Æneas miseræ rescripsit Elisæ:
Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
Tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera venit,

Dat

Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram.
Nec tibi, qua tutum, vati Macer arma canenti
Aureus in medio Marte tacetur amor.
Et Paris est illic, & adultera nobile crimen:
Et comes extincto Laodomeja viro.
Si bene te novi, non bella libentius istis
Dicis: & à vestris in mea castra venis.

Eleg. XIX. Ad rivalem, cui uxor curæ non erat.

SI tibi non opus est servata stulte puella:
At mihi fac serves, quo magis ipse velim.
Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
Ferreus est, si quis, quod sinit alter, amat.
Speremus pariter, pariter metuamus amantes:
Et faciat voto rara repulsa locum.
Quid mihi fortuna, qua nunquam fallere possit?
Nil ego, quod nullo tempore lædat, amo.
Viderat hoc in me vitium versuta Corinna:
Quaque capi possem, callida norat opem.
Ah quoties sani capitis mentita dolorem,
Cunctantem tardo jussit abire pede.
Ah quoties finxit culpam: quantumque licebat,
Insontis speciem præbuit ipsa nocens.
Sic ubi vexarat, tepidosque refoverat ignes:
Rursus erat votis comis, & apta meis.
Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat?
Oscula (dii magni) qualia, quotque dabat?
Tu quoque, quæ nostros rapuisti nuper ocellos:
Sæpe face insidias, sæpe rogata nega.
Et sine me ante tuos projectum in limine postes
Longa pruinosa frigora nocte pati.
Sic mihi durat amor, longosque adolescit in annos:
Hoc juvat, hæc animi sunt alimenta mei.
Pinguis amor, nimiumque potens, in tædia nobis
Vertitur: & stomacho, dulcis ut esca, nocet.
Si nunquam Danaen habuisset ahenea turris,

Non

Non esset Danae de Iove facta parens.
Dum servat Iuno mutatam cornibus Io,
Facta est, quam fuerat, gratior illa Iovi.
Quod licet, & facile est, quisquis cupit, arbore frondes
Carpat, & è medio flumine potet aquam.
Si qua volet regnare diu, deludat amantem:
Hei mihi, ne monitis torquear ipse meis.
Quo libet eveniat: nocet indulgentia nobis:
Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipse sequor.
At tu formosa nimium secure puella,
Incipe jam prima claudere nocte domum.
Incipe, quis furtim toties tua limina pulset,
Quaerere: quid latrent nocte silente canes.
Quas ferat, & referat solers ancilla tabellas:
Cur toties vacuo secubet illa toro.
Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
Detque locum nostris, materiamque dolis.
Ille potest vacuo furari in littore arenas,
Vxorem stulti si quis amare potest.
Iamque ego praemoneo: nisi tu servare puellam
Incipis, incipiet desinere esse mea.
Multa, diuque tuli: speravi saepe futurum,
Cum bene servasses, ut bene verba darem.
Lentus es, & pateris nulli patienda marito:
At mihi concessi finis amoris erit.
Scilicet infœlix numquam prohibebor adire?
Nox mihi sub nullo vindice semper erit?
Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
Nil facies, cur te jure perisse velim?
Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
Quin alium, quem tanta juvet patientia, quare.
Me tibi rivalem, si juvat, esse veta.

AMO-

AMORVM LIBER III.

Elegia I. Deliberatio Poetæ, utrum Elegos pergat scribere, an potius Tragœdias.

STat vetus, & multos incidua sylva per annos:
Credibile est illi numen inesse loco.
Fons sacer in medio speluncaq; pumice pendens:
Et latere ex omni dulce queruntur aves.
Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris,
Quod mea quærebam Musa moveret opus.
Venit odoratos Elegeia nexa capillos,
Et puto pes illi longior alter erat.
Forma decens, vestis tenuissima, vultus amantis:
In pedibus vitium causa decoris erat.
Venit & ingenti violenta Tragœdia passu.
Fronte coma torva, palla jacebat humi.
Læva manus sceptrum late regale tenebat:
Lydius apta pedum vincla cothurnus erat.
Hæc prior, ecquis erit, dixit, tibi finis amoris?
O argumenti lente poeta tui.
Nequitiam vinosa tuam convivia narrant:
Narrant in multas compita secta vias.
Sæpe aliquis digito vatem designat euntem:
Atque ait, Hic hic est, quem ferus urit amor.
Fabula (nec sentis) tota jactaris in urbe:
Dum tua præterito facta pudore refers.
Tempus erat thyrso pulsum graviore moveri:
Cessatum satis est, incipe majus opus.
Materia premis ingenium: cane facta virorum.
Hæc animo, dices, area digna meo est.
Quod tenera cantent, lusit tua musa, puellæ:
Primaque per numeros acta juventa suos.
Nunc habeam per te Romana Tragœdia nomen:
Implebit leges spiritus iste meas.
Hactenus, & movit pictis innixa cothurnis

Den-

Densum cæsarie terque quaterque caput.
Altera (si memini) limis subrisit ocellis:
Fallor? an in dextra myrtea virga fuit?
Quid gravibus verbis animosa Tragœdia (dixit)
Me premis? an nunquam non gravis esse potes?
Imparibus tamen es numeris dignata moveri:
In me pugnasti, versibus usa meis.
Non ego contulerim sublimia carmina nostris:
Obruit exiguas regia vestra fores.
Sum levis, & mecum levis est mea cura Cupido:
Non sum materia fortior ipsa mea.
Rustica sit sine me lascivi mater Amoris:
Huic ego proveni lena comesque deæ.
Quam tu non poteris duro reserare cothurno,
Hæc est blanditiis janua laxa meis.
Et tamen emerui plus quam tu posse, ferendo
Multa, supercilio non patienda tuo.
Per me decepto didicit custode Corinna
Liminis obstricti sollicitare forem:
Delabique toro tunica velata soluta,
Atque impercussos nocte movere pedes.
Ah quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo prætereunte legi.
Quin ego me (memini) dum custos sævus abiret:
Ancillæ missam delituisse sinu.
Quid, cum me munus natali misit? at illa
Rupit, & apposita barbara mersit aqua?
Prima tua movi felicia semina mentis:
Munus habes, quod te jam petit ista, meum.
Desierat: cœpi. Per vos utrasque rogamus,
In vacuas auras verba timentis eant.
Altera me sceptro decoras, altoque cothurno,
Iam nunc contracto magnus in orbe sonor.
Altera das nostro victurum nomen amori:
Ergo ades, & longis versibus adde breves.
Exiguum vati concede Tragœdia tempus:

Tu

Tu labor æternus, quod petit illa, breve eſt.
Mota dedit veniam: teneri properentur amores,
Dum vacat: à tergo grandius urget opus.

Elegia II. Ad amicam, curſum equorum ſpectantem.

NOn ego nobilium ſedeo ſpectator equorum,
Cui tamen ipſa faves, vincat ut ille precor.
Vt loquerer tecum, veni, tecumque ſederem:
Ne tibi non notus, quem facis, eſſet amor.
Tu curſum ſpectes, ego te: ſpectemus uterque
Quod juvat: atque oculos paſcat uterque ſuos.
O cuicunque faves fœlix agitator equorum:
Ergo illi cura contigit eſſe tua?
Hoc mihi contingat: ſacro de carcere miſſis
Inſiſtam forti mente vehendus equis.
Et modo lora dabo: modo verbere terga notabo:
Nunc ſtringam metas interiore rota.
Si mihi currenti fueris conſpecta, morabor:
Deque meis manibus lora remiſſa fluent.
Ah quam pene Pelops Piſæo concidit axe,
Dum ſpectat vultus Hippodameja tuos.
Nempe favore ſuæ vicit tamen ille puellæ:
Vincamus dominæ quiſque favore ſuæ.
Quid fruſtra refugis? cogit nos linea jungi:
Hæc in lege loci commoda circus habet.
Tu tamen à dextra quicunque es, parce puellæ:
Contactu lateris læditur iſta tui.
Tu quoque, qui ſpectas poſt nos, tua contrahe crura,
Si pudor eſt: rigido nec preme terga genu.
Sed nimium demiſſa jacent tua pallia terra:
Collige, vel digitis en ego tollo meis.
Invida veſtis eras, quæ tam bona crura tegebas:
Quoque magis ſpectes, invida veſtis eras.
Talia Melanion Atalantæ crura fugacis
Optavit manibus ſuſtinuiſſe ſuis.

Talia

Talia pinguntur succincta crura Dianæ:
Cum sequitur fortes, fortior ipsa feras.
His ego non visis arsi: quid fiet ab istis?
In flammam flammas, in mare fundis aquas.
Suspicor ex istis & cætera posse placere,
Quæ bene sub tenui condita veste latent.
Vis tamen interea tenues arcessere ventos,
Quos faciant nostra mota flabella manu?
An magis hic animi meus est, non aeris æstus?
Captaque fœmineus pectora torret amor?
Dum loquor, alba nigro sparsa est tibi pulvere vestis:
Sordide de niveo corpore pulvis abi.
Sed jam pompa venit, linguis animisque favete:
Tempus adest plausus, aurea pompa venit.
Prima loco fertur sparsis victoria pennis:
Huc ades: atque meus fac dea vincat amor.
Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis:
Nil mihi cum pelago: me mea terra tenet.
Plaude tuo Marti miles: nos odimus arma:
Pax juvat, & media pace repertus amor.
Auguribus Phœbus, Phœbe venantibus adsit,
Artifices in te verte Minerva manus.
Agricolæ Cereri, teneroque assurgite Baccho:
Pollucem pugiles, Castora placet eques.
Nos tibi blanda Venus, puerique potentibus armis
Plaudimus: inceptis annue diva meis.
Daque novæ mentem dominæ, ut patiatur amari:
Annuit, & motu signa secunda dedit.
Quod dea promisit, promittas ipsa rogamus:
(Pace loquor Veneris) tu dea major eris.
Per tibi tot juro testes, pompamque deorum,
Te dominam nobis tempus in omne fore.
Sed pendent tibi crura: potes, si forte juvabit,
Cancellis primos inseruisse pedes.
Maxima jam vacuo prætor spectacula circo,
Quadrijuges æquo carcere misit equos.

Cu

Cui faveas video, vincet cuicumque favebis,
Quod cupias ipsi scire videntur equi.
Me miserum metam spatioso circuit orbe:
Quid facis? admoto proximus axe subi.
Quid facis infelix? perdis bona vota puellæ,
Tende precor valida lora sinistra manu.
Favimus ignavo, sed eum revocate Quirites:
Et date jactatis undique signa togis.
En revocant: at ne turbet toga mota capillos,
In nostros abdas te licet usque sinus.
Iamque patent iterum reserato carcere postes:
Et volat admissis discolor agmen equis.
Nunc saltem supera, spatioque insurge patenti:
Sint mea, sint dominæ fac rata vota meæ.
Sunt dominæ rata vota meæ: mea vota supersunt,
Ille tenet palmam: palma petenda mihi est.
Risit, & argutis quiddam promisit ocellis,
Hoc satis hic: alio cætera redde loco.

Elegia III. De amica, quæ pejeraverat.

ESse deos credam ne? fidem jurata fefellit:
Et facies illi, quæ fuit ante, manet.
Quam longos habuit nondum perjura capillos:
Tam longos, postquam numina læsit, habet.
Candida candorem roseo suffusa rubore
Ante fuit: niveo lucet in ore rubor.
Pes erât exiguus, pedis est aptissima forma:
Longa decensque fuit, longa decensque manet.
Argutos habuit, radiant ut sidus ocelli,
Per quos mentita est perfida sæpe mihi.
Scilicet æterni falsum jurare puellis
Di quoque concedunt, formaque numen habet.
Perque suos illam nuper jurasse recordor,
Perque meos oculos: & doluere mei.
Dicite di: si vos impune fefellerit illa,
Alterius meriti cur ego damna tuli?

At non invidiæ vobis Cepheia virgo eſt,
Pro male formoſa juſſa parente mori.
Non ſatis eſt, quod vos habuit ſine pondere teſtes:
Et mecum luſos ridet inulta deos.
Ut ſua per noſtram redimat perjuria pœnam:
Victima deceptus decipientis ero.
Aut ſine re deus eſt nomen: fruſtraque timetur,
Et ſtulta populos credulitate movet.
Aut ſi quis deus eſt, teneras amat ille puellas,
Et nimium ſolas omnia poſſe jubet.
Nobis fatifero Mavors accingitur enſe:
Nos petit invicta Palladis haſta manu.
Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus,
In nos alta Iovis dextera fulmen habet.
Formoſas ſuperi metuunt offendere læſi:
Atque ultro quæ ſe non timuere, timent.
Et quiſquam pia thura focis imponere curat?
Certe plus animi debet ineſſe viris.
Iuppiter igne ſuo lucos jaculatur, & arces.
Miſſaque perjuras tela ferire vetat.
Tot meruere pati: Semele miſerabilis arſit,
Officio eſt illi pœna reperta ſuo.
At ſi venturo ſe ſubduxiſſet amanti,
Non pater in Baccho matris haberet onus.
Quid queror? & toto facio convicia cœlo?
Di quoque habent oculos, di quoq; pectus habent.
Si deus ipſe forem, numen ſine fraude liceret,
Fœmina mendaci falleret ore meum.
Ipſe ego jurarem, verum juràſſe puellas:
Et non de tetricis dicerer eſſe deis.
Tu tamen illorum moderatius utere dono:
Aut oculis certe parce puella meis.

Elegia IV. Ad virum ſervantem conjugem.

DUre vir, impoſito teneræ cuſtode puellæ
Nil agis: ingenio quæque tuenda ſuo eſt.

Si qua metu dempto casta est, ea denique casta est:
Quæ, quia non liceat, non facit, illa facit.
Ut jam servaris bene corpus, adultera mens est:
Nec custodiri, ni velit, ulla potest.
Nec mentem servare potes, licet omnia claudas:
Omnibus exclusis, intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus: ipsa potestas
Semina nequitiæ languidiora facit.
Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
Obsequio vinces aptius ipse tuo.
Vidi ego nuper equum contra sua frena tenacem
Ore reluctanti, fulminis ire modo.
Constitit, ut primum concessas sensit habenas,
Frenaque in effusas laxa jacere jubas.
Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata:
Sic interdictis imminet æger aquis.
Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
Argus: & hos unus sæpe fefellit amor.
In thalamo Danae saxo, ferroque perenni,
Quæ fuerat virgo credita, mater erat.
Penelope mansit, quamvis custode careret,
Inter tam multos intemerata procos.
Quidquid servatur, cupimus magis: ipsaque furem
Cura vocat: pauci, quod sinit alter, amant.
Nec facie placet illa sua, sed amore mariti:
Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
Non proba sit, quam vir servat, sed adultera, chara (est:
Ipse timor precium corpore majus habet.
Indulgere licet, juvat inconcessa voluptas:
Sola placet, timeo, dicere siqua potest.
Nec tamen ingenuam jus est servare puellam:
Hic metus externæ corpora gentis agat.
Scilicet ut possit custos, ego, dicere, feci:
In laudem servi casta sit illa tui.
Rusticus est nimium, quem lædit adultera conjux,
Et notos mores non satis urbis habet.

In

In qua Martigena non sunt sine crimine nati,
Romulus Iliades, Iliadesque Remus.
Quid formosa tibi, si non nisi casta placebat?
Non possunt ullis ista coire modis.
Si sapis, indulge dominæ, vultusque severos
Exue: nec rigidi jura tuere viri.
Et cole, quos dederit, multos dabit uxor amicos:
Gratia sic minimo magna labore venit.
Sic poteris juvenum convivia semper inire:
Et quæ non tuleris, multa videre domi.

Elegia V. Somnium. Elegia quæ ex M. S S. huc revocata est.

NOx erat, & somnus lassos summisit ocellos:
Terruerant animum talia visa meum.
Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
Stabat, & in ramis multa latebat avis.
Area gramineo suberat viridissima prato,
Humida de guttis lene sonantis aquæ.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus æstum,
Fronde sub arborea sed tamen æstus erat.
Ecce petens variis immistas floribus herbas,
Constitit ante oculos candida vacca meos:
Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes,
In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
Et modo siccatam lacte reliquit ovem.
Taurus erat comes huic, fœliciter ille maritus:
Cumque sua teneram conjuge pressit humum.
Dum jacet, & lente revocatas ruminat herbas:
Atque iterum pasto pascitur ante cibo:
Visus erat, somno vires adimente ferendi,
Cornigerum terra deposuisse caput.
Huc levibus pennis cornix delapsa per auras
Venit, & in viridi garrula sedit humo.
Terque bovis niveæ petulanti pectora rostro

Fodit, & albentes abstulit ore jubas.
Illa locum, taurumque diu cunctata reliquit:
Sed niger in vacca pectore livor erat.
Vtque procul vidit carpentes pabula tauros:
(Carpebant tauri pabula læta procul)
Illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis,
Et petiit herbæ fertilioris opem.
Dic age, nocturnæ quicunque es imaginis augur,
Si quid habent veri, visa quid ista valent?
Sic ego: nocturnæ sic dixit imaginis augur,
Expendens animo singula dicta suo.
Quem tu mobilibus foliis vitare volebas,
Sed male vitabas, æstus amoris erat.
Vacca puella tua est: aptus color ille puellæ est.
Tu vir, & in vacca compare taurus eras.
Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto,
Ingenium dominæ lena movebit anus.
Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit:
Frigidus in viduo destituere toro.
Livor, & adverso maculæ sub pectore nigræ,
Pectus adulterii labe carere negant.
Dixerat interpres: gelido mihi sanguis ab ore
Fugit, & ante oculos nox stetit alta meos.

Elegia VI. Ad amnem, dum iter faceret ad amicam.

AMnis arundinibus limosas obsite ripas,
Ad dominam propero: siste parumper aquas.
Nec tibi sunt pontes, nec qua sine remigis ictu
Concava trajecto cimba rudente vehat.
Parvus eras (memini) nec te transire refugi,
Summaque vix talos contigit unda meos.
Nunc ruis apposito nivibus de monte solutis,
Et turpi crassas gurgite volvis aquas.
Quid properasse juvat? quid pauca dedisse quieti
Tempora? quid nocti conseruisse diem?

Si tamen hic standum est, si non datur artibus ullis
Vlterior nostro ripa premenda pede.
Nunc ego quas habuit pennas Danaeius heros,
Terribili densum cum tulit angue caput,
Nunc opto currum, de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum:
Nec tulit hac unquam, nec feret ulla dies.
Tu potius ripis effuse capacibus amnis,
Sic aeternus eas: labere fine tuo.
Non eris invidiae torrens (mihi crede) ferendae:
Si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent juvenes in amore juvare:
Flumina senserunt ipsa quid esset amor.
Inachus in Melia Bithynide pallidus isse
Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.
Nondum Troja fuit lustris obsessa duobus,
Cum rapuit vultus Xanthe Neaera tuos.
Quid non Alpheon diversis currere terris
Virginis Arcadiae certus adegit amor?
Te quoque promissam Xantho Penee Neaeram
Phthiiadum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon? quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens.
Cornua si tua sunt, ubi nunc Acheloe requiram:
Herculis irata fracta querere manu.
Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti:
Vna tamen tanti Deianeira fuit.
Ille fluens dives septena per hostia Nilus,
Qui patriam tanta tam bene celat aqua.
Fertur in Euanne collectam Asopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
Cedere jussit aquam, jussa recessit aqua.
Nec te praetereo, qui per cava saxa volutus,
Tiburis Argei pomifer arva rigas.

Ilia cui placuit, quamvis erat horrida vultu,
Vngue notata comas, ungue notata genas.
Illa gemens patruique nefas, delictaque Martis,
Errabat nudo per loca sola pede.
Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis,
Raucaque de mediis sustulit ora vadis.
Atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas,
Ilia ab Idæo Laomedonte genus?
Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
Vitta nec evinctas impedit alba comas?
Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?
Pectoraque insana tundis aperta manu?
Ille habet & silices, & durum in pectore ferrum,
Qui tenero lachrymas lætus in ore videt.
Ilia pone metus, tibi regia nostra patebit:
Teque colent amnes, Ilia pone metus.
Tu centum, aut plures inter dominabere Nymphas:
Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
Ne me sperne (precor) tantum Romana propago:
Munera promissis uberiora feres.
Dixerat: illa oculos in humum dejecta modestos,
Spargebat tepido flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
Currendi vires eripiente metu.
Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
Edidit indignos ore tremente sonos.
O utinam mea tecta forent, patrioque sepulchro
Condita, dum poterant virginis ossa tegi.
Cur modo Vestalis tedas invitor ad ullas
Turpis, & Iliacis inficianda focis?
Quid moror? en digitis designor adultera vulgi:
Desit famosus, qui notet ora, pudor.
Hactenus, & vestem timidis prætendit ocellis:
Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
Dicitur, & socii jura dedisse tori.

Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
Sed nemora & sylva crimina vestra tegunt.
Dum loquor, increvit latis spaciosius undis,
Nec capit admissas alveus altus aquas.
Quid mecum furiose tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid cœptum rustice rumpis iter?
Quid si legitimum flueres, si nobile flumen?
Si tibi per terras maxima fama foret?
Nomen habes nullum rivis collecte caducis,
Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus;
Fontis habes instar pluviasque, nivesque solutas:
Quas tibi divitias pigra ministrat hyems.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus,
Aut premis arentem pulverulentus humum.
Quis te unquam potuit sitiens haurire viator?
Quis grata dixit voce, perennis eas?
Damnosus pecori curris, damnosior agris:
Forsitan hæc alios, me mea damna movent;
Huic ego væ demens narrabam fluminum amores:
Iactasse indigno nomina tanta pudet.
Nescio quem spectans, Acheloon, & Inachon amnes,
Et potui nomen Nile referre tuum.
At tibi pro meritis opto non candide torrens,
Sint rapidi soles, siccaque semper hyems.

Elegia VII. Quod ab amica receptus, cum ea coire non potuerit, conqueritur.

AT non formosa est; at non bene culta puella:
At puto non votis sæpe petita meis.
Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus;
Sed jacui pigro crimen onusque toro.
Nec potui cupiens pariter cupiente puella,
Inguinis effœti parte juvante frui.
Illa quidem nostro subjecit eburnea collo
Brachia, Sithonia candidiora nive.
Osculaque inseruit cupida luctantia lingua,

Lascivum femori supposuitque femur.
Et mihi blanditias dixit, dominumque vocavit:
Et quæ præterea publica verba juvant.
Tacta tamen gelida veluti mea membra cicuta,
Segnia propositum destituere meum.
Truncus iners jacui, species, & inutile signum:
Nec satis exactum est, corpus, an umbra forem.
Quæ mihi ventura est, siquidē est ventura, senectus?
Cum desit numeris ipsa juventa suis?
Ah pudet annorum, quod me juvenemq; virumque,
Nec juvenem, nec me sensit amica virum.
Sic flammas aditura pias æterna sacerdos
Surgit, & à charo fratre verenda soror.
At nuper bis flava Chie, ter candida Pitho,
Ter Libas officio continuata meo est.
Exigere à nobis angusta nocte Corinnam,
Et memini numeros sustinuisse novem.
Num mea Thessalico languent devota veneno
Corpora? num misero carmen & herba nocent?
Sagaque Phœnicea defixit nomina cera?
Et medium tenues in jecur urget acus?
Carmine læsa Ceres steriles vanescit in herbas:
Deficiunt læsi carmine fontis aquæ.
Ilicibus glandes, cantataque vitibus uva
Decidit, & nullo poma movente fluunt.
Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?
Forsitan impatiens fit latus inde meum.
Huc pudor accessit facti, pudor ipse nocebat:
Ille fuit vitii causa secunda mei.
At qualem vidi, qualem tetigique puellam:
Sic etiam tunica tangitur illa sua.
Illius attactu Pylius juvenescere posset,
Tithonusque annis fortior esse suis.
Hæc mihi contigerat, sed vir non contigit illi:
Quas non concipiam per nova vota preces?
Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,

Muneris oblati pœnituisse deos.
Optabam certe recipi, sum nempe receptus:
Oscula ferre, tuli. proximus esse, fui.
Quid mihi fortuna tantum? quid regna sine usu?
Quid nisi possedi dives avarus opes?
Sic aret mediis taciti vulgator in undis:
Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.
A tenera quisquam sic surgit mane puella,
Protinus ut sanctos possit adire deos.
Sed puto non blandà, non optima perdidlt in me
Oscula, non omni sollicitavit ope.
Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
Surdaque blanditiis saxa movere suis.
Digna movere fuit certe divosque, virosque:
Sed neque tunc vixi: nec vir, ut ante, fui.
Quid juvat, ad surdas si cantet Phæmius aures?
Quid miserum Thamyram picta tabella juvat?
At quæ non tacita formavi gaudia mente?
Quos ego non finxi disposuique modos?
Nostra tamen jacuere velut præmortua membra
Turpiter hesterna languidiora rosa.
Quæ nunc ecce vigent intempestiva, valentque:
Nunc opus exposcunt, militiamque suam.
Quin istic pudibunda jace pars pessima nostri:
Sic sum pollicitis captus, ut ante, tuis.
Tu dominum fallis: per te deprensus inermis,
Tristia cum magno damna pudore tuli.
Hanc etiam non est mea dedignata puella
Molliter admota sollicitare manu.
Sed postquam nullas assurgere posse per artes;
Immemoremque sui procubuisse videt:
Quid me ludis, ait? Quis te male sane jubebat
Invitum nostro ponere membra toro?
Aut te trajectis Ææa venefica lanis
Devovet, aut alio lassus amore venis.
Nec mora, dissiluit tunica velata recincta:

Et decuit nudos proripuisse pedes.
Neve sua possent intactam scire ministra:
Dedecus hoc sumpta dissimulavit aqua.

Elegia VIII. Quod ab amica non recipiatur, dolet.

EN *quisquam ingenuas etiamnum suscipit artes?*
Aut tenerum dotes carmen habere putat?
Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
Cum pulchre nostri domina placuere libelli:
Quo licuit libris, non licet ire mihi.
Cum bene laudavit, laudato janua clausa est:
Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
Ecce recens dives parto per vulnera censu,
Præfertur nobis sanguine factus eques.
Hunc potes amplecti formosis stulta lacertis?
Hujus in amplexu stulta jacere potes?
Si nescis, caput hoc galeam portare solebat:
Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
Læva manus, cui nunc serum male convenit aurum,
Scuta tulit: dextram tange, cruenta fuit.
Qua periit aliquis, potes hanc contingere dextram?
Heus ubi mollities pectoris illa tui est?
Cerne cicatrices, veteris vestigia pugnæ:
Quæsitum est illi corpore quidquid habet.
Forsitan & quoties hominem jugulaverit, ipse
Indicet: hoc fassas tangis avara manus?
Ille ego Musarum purus Phœbique sacerdos,
Ad rigidas canto carmen inane fores.
Discite qui sapitis, non hæc quæ scimus inertes,
Sed trepidas acies & fera bella sequi.
Proque bono versu primum deducite pilum:
Hoc tibi, si velles, posset Homere dari.
Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro,
Corrupta pretium virginis ipse fuit.

Dum

rra merces aberat, durus pater, ipsa severa,
Ærati postes, ferrea turris erat.
d postquam sapiens in munera venit adulter,
Præbuit ipsa sinus, & dare jussa dedit.
t cum regna senex cœli Saturnus haberet,
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
Eraque, & argentum, cumque auro pondera ferri
Manibus admorat, nullaque massa fuit.
At meliora dabat, curvo sine vomere fruges,
Pômaque & in quercu mella reperta cava.
Nec valido quisquam terram scindebat aratro;
Signabat nulla limite fossor humum.
Nec freta demisso verrebant eruta remo:
Vltima mortali tum via littus erat.
Contra te solers hominum natura fuisti,
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quid tibi turritis incingere mœnibus urbes?
Quid tibi discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses:
Cur non & cœlum, tertia regna, petis?
Qua licet, affectas cœlum quoque, templa Quirinus,
Liber, & Alcides, & modo Cæsar habent.
Eruimus terra solidum pro frugibus aurum:
Possidet inventas sanguine miles opes.
Curia pauperibus clausa est, dat census honores:
Inde gravis judex, inde severus eques.
Omnia possideant, illis campusque forumque
Serviat: hi pacem crudaque bella gerant.
Tantum ne nostros avidi lucrentur amores:
Et satis est, aliquam pauperis esse sinant.
At nunc exæquet tetricas licet ipsa Sabinas:
Imperat ut capta, qui dare multa potest.
Me prohibet custos, in me timet illa maritum:
Si dederim, tota cedet uterque domo.
O si neglecti quisquam deus ultor amantis,
Tam male quæsitas pulvere mutet opes.

Elegia IX. Tibulli mortem deflet.

Memnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas:
Flebilis indignos Elegia solve capillos:
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen inest.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lachrymas sparsi per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Ænea sic illum funere dicunt
Egressum castris pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo:
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, & divum cura vocamur:
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat;
Omnibus obscuras injicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid victas obstupuisse feras?
Et Linon in sylvis idem pater abditus altis,
Dicitur invita concinuisse lyra.
Adjice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno:
Effugiunt avidos carmina sola rogos.
Durat opus vatum, Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt:
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos sacra juvant? quid nunc Ægyptia prosunt
Sistra; quid in vacuo secubuisse toro?

Cum

n rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
ollicitor nullos esse putare deos.
e pius, moriere tamen: cole sacra, colentem
Mors tamen à templis in cava busta trahet.
rminibus confide bonis, jacet ecce Tibullus:
Vix manet è toto parva quòd urna capit.
ne sacer vates flamma rapuere rogales?
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
urea sanctorum potuissent templa deorum
Vrere, quæ tantum sustinuère nefas.
vertit vultus Erycis quæ possidet arces:
Sunt quoque qui lachrymas continuisse negant.
ed tamen hoc melius, quam si Phæacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.
Iic certe manibus fugientis pressit ocellos
Mater, & in cineres ultima dona tulit.
Iic soror in patrem misera cum matre doloris,
Venit inornatas dilacerata comas.
Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens: Fœlicius, inquit, amata
Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis: Quid, ait, tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra
Restat, in Elysia valle Tibullus erit.
Obvius huic venies edera juvenilia cinctus
Tempora, cum Calvo docte Catulle tuo.
Tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.
His comes umbra tua est, si qua est modo corporis umbra:
Auxisti numeros culte Tibulle pios.
Ossa quieta precor tuta requiescite in urna:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

Elegia X. Ad Cererem, conquerens quod ejus ſacris cum amica concumbere non permittatur.

ANnua venerunt Cerealis tempora ſacri:
Secubat in vacuo ſola puella toro.
Flava Ceres tenues ſpicis redemita capillos,
Cur inhibes ſacris commoda noſtra tuis?
Te dea munificam gentes ubicunque loquuntur,
Nec minus humanis invidet ulla bonis.
Ante nec hirſuti torrebant farra coloni,
Nec notum terris area nomen erat:
Sed glandem quercus, oracula prima ferebant:
Hæc cibus, & teneri, ceſpitis herba torus.
Prima Ceres docuit turgeſcere ſemen in agris,
Falce coloratas ſubſecuitque comas.
Prima jugis tauros ſupponere colla coegit:
Et veterem curvo dente revellit humum.
Hanc quiſquam lachrymis lætari credat amantum?
Et bene tormentis, ſecubituque coli?
Nec tamen eſt, quamvis agros amet illa feraces,
Ruſtica; nec vacuum pectus amoris habet.
Cretes erunt teſtes, nec fingunt omnia Cretes:
Cretes nutrito terra ſuperba Iove.
Illic, ſideream mundi qui temperat arcem,
Exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides teſti, teſtis laudatur alumno:
Faſſuram Cererem crimina nota puto.
Viderat Iaſium Cretea diva ſub Ida
Figentem certa terga ferina manu.
Vidit: & ut teneræ flammam rapuere medullæ;
Hinc pudor, ex alia parte trahebat amor.
Victus amore pudor, ſulcos arere videres:
Et ſata cum minima parte redire ſui.
Cum bene jactati pulſarant arva ligones,
Ruperat & duram vomer aduncus humum:
Seminaque in latos ierant æqualiter agros,

Irrita

rrita decepti vota colentis erant.
va potens frugum sylvis errabat in altis:
Deciderant longa spicea serta coma.
a fuit Crete fœcundo fertilis anno:
Omnia, qua tulerat se dea, messis erant.
se locus nemorum canebat frugibus Ide,
Et ferus in sylva farra metebat aper.
ptavit Minos similes sibi legifer annos:
Optavit Cereris longus ut esset amor.
Qui tibi secubitus tristes dea flava fuissent,
Hos cogor sacris nunc ego ferre tuis.
Cur ego sum tristis, cum sit tibi nata reperta?
Regnaque quam Iuno, sorte minora regat?
Festa dies Veneremque vocat, cantusque merumque,
Hac decet ad dominos munera ferre deos.

Elegia XI. Ad amicam, à cujus amore discedere non potest.

MVlta diuque tuli, vitiis patientia victa est:
Cede fatigato pectore turpis amor.
Scilicet asserui jam me fugique catenas:
Et qua non puduit ferre, tulisse pudet.
Vicimus & domitum pedibus calcamus amorem:
Venerunt capiti cornua sera meo.
Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim.
Sape tulit lassis succus amarus opem.
Ergo ego sustinui foribus tam sape repulsus,
Ingenuum dura ponere corpus humo:
Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas:
Excubui clausam servus ut ante domum.
Vidi ego, cum foribus lassus prodiret amator,
Invalidum referens, emeritumque latus.
Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo:
Eveniat nostris hostibus ille pudor.
Quando ego non fixus lateri spatiantis adhasi?
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?

Scili-

Scilicet & populo per me vomitata placebas:
Causa fuit multis noster amoris amor.
Turpia quid referam vana mendacia linguæ?
Et perjuratos in mea damna deos?
Quid juvenum tacitos inter convivia nutus?
Verbaque compositis dissimulata notis?
Dicta erat ægra mihi, præceps amensque cucurri:
Veni, rivali non erat ægra meo.
His, & quæ taceo duravi sæpe ferendis:
Quære alium, pro me qui velit ista pati.
Iam mea votiva puppis redimita corona,
Læta tumescentes æquoris audit aquas.
Desine blanditias, & verba potentia quondam
Perdere: non ego sum stultus, ut ante fui.
Luctantur, pectusque leve in contraria ducunt,
Hac amor, hac odium: sed puto vincet amor.
Odero, si potero. si non, invitus amabo.
Nec juga taurus amat: quæ tamen odit, habet.
Nequitiam fugio, fugientem forma reducit:
Aversor morum crimina, corpus amo.
Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum:
Et videor voti nescius esse mei.
Aut formosa fores minus, aut minus improba vellem:
Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merent odium, facies exorat amorem:
Me miserum, vitiis plus valet illa suis.
Parce per ô lecti socialia jura, per omnes,
Qui dant fallendos se tibi sæpe deos.
Perque tuam faciem, magni mihi numinis instar:
Perque tuos oculos, qui rapuere meos.
Quidquid eris, mea semper eris: tu selige tantum,
Me quoque velle, velis, anne coactus amem.
Lintea dem potius, ventisque ferentibus utar:
Vt quamvis nolim, cogar amare tamen.

Elegia XII.

legia XII. Dolet amicam suam ita suis carminibus innotuisse, ut rivales multos sibi pararit.

QVis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
Omina non albæ concinuistis aves?
odve putem sidus nostris occurrere votis?
Quosve deos in me bella movere querar?
æ modo dicta mea est, quam cœpi solus amare;
Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
llimur? an nostris innotuit illa libellis?
Sic est, ingenio prostitit illa meo.
t merito: quid enim formæ præconia feci?
Vendibilis culpa facta puella mea est.
Melenone placet, duce me productus amator:
Ianua per nostras est adaperta manus.
An prosint, dubium est. nocuerunt carmina certe:
Invidiæ nostris illa fuere bonis.
Cum Thebæ, cum Troja foret, cum Cæsaris acta,
Ingenium movit sola Corinna meum.
Adversis utinam tetigissem carmina Musis,
Phœbus & inceptum destituisset opus.
Nec tamen ut testes mos est audire poetas,
Malueram verbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla patri canos furata capillos,
Pube premit rabidos, inguinibusque canes.
Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues
Victor Abantiades alite fertur equo.
Iidem per spatium Tityon porteximus ingens,
Et tria vipereo fecimus ora cani.
Fecimus Enceladum jaculantem mille lacertis,
Ambiguæ captos virginis ore viros.
Æolios Ithacis inclusimus utribus Euros,
Proditor in medio Tantalus amne sitit.
De Niobe silicem, de virgine fecimus ursam:
Concinit Odrysium Cecropis ales Itym.

Inp-

Iuppiter aut in aves, aut se transformat in aurum:
Aut secat imposita virgine taurus aquas.
Protea quid referam? Thebanaque semina dentes?
Qui vomerent flammas ore, fuisse boves?
Flere genis electra tuas, auriga, sorores?
Quæque rates fuerant, nunc maris esse deas?
Aversumque diem mensis furialibus Atrei,
Duraque percussam saxa secuta lyram?
Exit in immensum fœcunda licentia vatum,
Obligat historica nec sua verba fide.
Et mea debuerat falso laudata videri
Fœmina: credulitas nunc mihi vestra nocet.

Elegia XIII. De Iunonis festo.

CVm mihi pomiferis conjux foret orta Phaliscis,
Mœnia contigimus victa Camille tibi.
Casta sacerdotes Iunoni festa parabant,
Per celebres ludos, indigenamque bovem.
Grande moræ pretium ritus cognoscere, quamvis
Difficilis clivis huc via præbet iter.
Stat vetus, & densa prænubilus arbore lucus:
Aspice, concedes, numinis esse locum.
Accipit ara preces, votivaque thura piorum:
Ara per antiquas facta sine arte manus.
Hic ubi personuit solenni tibia cantu,
It per velatas annua pompa vias;
Ducuntur niveæ populo plaudente juvencæ,
Quas aluit campis herba Phalisca suis:
Et vituli nondum metuenda fronte minaces,
Et minor ex humili victima porcus hara.
Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo:
Invisa est dominæ sola capella deæ.
Illius indicio sylvis inventa sub altis,
Dicitur inceptam destituisse fugam:
Nunc quoque per pueros jaculis incessitur index:
Et pretium autori vulneris, ipsa datur.

ventura dea est, juvenes timidæque puellæ
abuerant latas veste jacente vias.
nei crines auro gemmaque premuntur,
tegit auratos palla superba pedes.
patrum sancta velata vestibus albis,
radita supposito vertice sacra ferunt.
avent populi tunc, cum venit aurea pompa:
sa sacerdotes subsequiturque suas.
va est pompa facies, Agamemnone cæso.
t scelus, & patrias fugit Halesus opes.
que pererratis profugus terraque marique,
œnia fœlici condidit alta manu.
uos docuit Iunonia sacra Phaliscos:
nt mihi, sint populo semper amica suo.

egia XIV. Ad amicam, si peccatura est, ut occulte peccet.

On ego, ne pecces, cum sis formosa, recuso,
Sed ne sit misero scire necesse mihi.
te nostra jubet fieri censura pudicam:
ed tamen, ut tentes dissimulare, rogat.
peccat, quæcunque potest peccasse negare:
olaque famosam culpa professa facit.
is furor est, quæ nocte latent, in luce fateri?
Et quæ clam facias, facta referre palam?
oto meretrix corpus junctura Quiriti,
Oppositâ populum summovet ante serâ.
tua prostitues famæ peccata sinistræ?
Commissi perages indiciumque tui?
tibi mens melior, saltemque imitare pudicas:
Teque probam, quamvis non eris, esse putem.
a facis hæc facito: tantum fecisse negato,
Nec pudeat coram verba modesta loqui.
qui nequitiam locus exigat: omnibus illum
Deliciis imple, sit procul inde pudor.
inc simul exieris, lascivia protinus omnis

Ab-

Absit: & in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse pudori,
Nec femori impositum sustinuisse femur.
Illic purpureis condatur lingua labellis,
Inque modos Venerem mille figuret amor.
Illic nec voces, nec verba juvantia cessent:
Spondaque lasciva mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum:
Et pudor obscœnum diffiteatur opus.
Da populo, da verba mihi, sine nescius errem:
Et liceat stulta credulitate frui.
Cur toties video mitti, recipique tabellas?
Cur pressus prior est, interiorque torus?
Cur plus quam somno turbatos esse capillos?
Collaque, conspicio, dentis habere notam?
Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos:
Si dubitas famæ parcere, parce mihi.
Mens abit, & morior, quoties peccasse fateris:
Perque meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo, tunc odi frustra, quod amare necesse est:
Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim.
Nil equidem inquiram: nec, quæ celare parabis,
Insequar: & falsi criminis instar erit.
Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
Et fuerint oculis probra videnda meis:
Quæ bene visa mihi fuerint, bene visa negato:
Concedent verbis lumina nostra tuis.
Prona tibi vinci cupientem vincere palma est:
Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
Cum tibi contingat verbis superare duobus:
Et si non causa, judice vince tuo.

Elegia XV. Ad Venerem, quod elegis finem imponat.

Q*Vare novum vatem, tenerorũ mater amorum;*
Traditur hac elegis ultima meta meis:

Quos

go composui Peligni ruris alumnus :
me delicia deaecuere mea.
d id est, usque à proavis vetus ordinis hæres,
i modo militia turbine factus eques.
ua Virgilio gaudet, Verona Catullo :
gna dicar gloria gentis ego.
sua libertas ad honesta coegerat arma,
n timuit socias anxia Roma manus.
aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
nia, quæ campi jugera pauca tenent :
ntum, dicet, potuistis ferre poetam :
ntulacunque estis, vos ego magna voco.
puer, puerique parens mihi tempore longo,
ea de campo vellite signa meo.
er increpuit thyrso graviore Lyæus :
anda est magnis area major equis.
es elegi, genialis Musa, valete,
mea mansurum fata superstes opus.

OVIDII NASONIS
Sulmonensis
ARTE AMANDI
LIBER I.

quis in hoc artem populo non novit amandi,
Me legat, & lecto carmine doctus amet.
rte cita, veloque rates remoque reguntur :
e leves currus, arte regendus amor.
us Automedon, lentisque erat aptus habenis :
ys in Hæmonia puppe magister erat.
nus artificem tenero præfecit Amori:
ys, & Automedon dicar Amoris ego.
dem ferus est, & qui mihi sæpe repugnat :
puer est, ætas mollis & apta regi.

Phil-

Phillyrides puerum cithara præfecit Achillem,
Atque animos molli contudit arte feros.
Qui toties socios, toties exterruit hostes,
Creditur annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
Verberibus jussas præbuit ille manus.
Æacidæ Chiron, ego sum præceptor amoris:
Sævus uterque puer, natus uterque dea.
Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro,
Frenaque magnanimi dente teruntur equi.
Et mihi cedet amor, quamvis mea vulneret arcu
Pectora, jactatas excutiatque faces.
Quo me fixit amor, quo me violentius ussit,
Hoc melior facti vulneris ultor ero.
Non ego Phœbe datas à te mihi mentiar artes,
Nec nos aeriæ voce monemur avis.
Non mihi sunt visæ Clio, Cliusque sorores,
Servanti pecudes vallibus Ascra tuis.
Vsus opus movet hoc, vati parete perito:
Vera canam, cœptis mater Amoris ades.
Este procul vittæ tenues, insigne pudoris,
Quæque tegis medios instita longa pedes.
Nos Venerem tutam, concessaque furta canemus:
Inque meo nullum carmine crimen erit.
Principio quod amare velis, reperire labora,
Qui nova nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est, placidam exorare puellam:
Tertius, ut longo tempore duret amor.
Hic modus, hæc nostro signabitur area curru:
Hæc erit admissa meta tenenda rota.
Dum licet, & loris passim potes ire solutis,
Elige cui dicas, Tu mihi sola places.
Hæc tibi non veniet tenues delapsa per auras,
Quærenda est oculis apta puella tuis.
Scit bene venator, cervis ubi retia tendat:
Scit bene, qua frendens valle moretur aper.

Ancu-

Aucupibus noti frutices: qui sustinet hamos,
Novit quæ multo pisce natentur aquæ.
Tu quoque materiam longo qui quæris amori,
Ante, frequens quo sit, disce, puella loco.
Non ego quærentem ventis dare vela jubebo:
Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.
Andromeden Perseus nigris portavit ab Indis:
Raptaque sic Phrygio Graja puella viro.
Tot tibi namque dabit formosas Roma puellas:
Hæc habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
Æquora quot pisces, fronde teguntur aves.
Quot cœlum stellas, tot habet tua Roma puellas:
Mater & Æneæ constat in urbe sua.
Seu caperis primis, & adhuc crescentibus annis:
Ante oculos veniet vera puella tuos.
Sive petis juvenem, juvenes tibi mille placebunt:
Cogeris voti nescius esse tui.
Seu te forte juvat sera & sapientior ætas,
Hoc quoque (crede mihi) crebrius agmen erit.
Tu modo Pompeja lentus spatiare sub umbra,
Quum sol Herculei terga leonis adit.
Aut ubi muneribus nati sua munera mater
Addidit, extremo marmore dives opus.
Nec tibi vitetur, quæ priscis sparsa tabellis
Porticus auctoris Livia nomen habet.
Quæque parare necem miseris patruelibus ausæ
Belides, & stricto barbarus ense pater.
Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis,
Cultaque Judæo septima sacra viro.
Neu fuge Niliacæ Memphitica sacra juvencæ:
Multas illa facit, quod fuit ipsa Iovi.
Et fora conveniunt (quis credere posset) amori,
Flammàque in arguto sæpe reperta foro est.
Subdita quæ Veneris facto de marmore templo,
Appias expressis aera pulsat aquis.

Illo ſæpe loco capitur conſultus amore:
Quique aliis cavit, non cavit ille ſibi.
Illo ſæpe loco deſunt ſua verba diſerto:
Reſque nova veniunt, cauſaque agenda ſua eſt.
Hunc Venus è templis, quæ ſunt confinia, ridet:
Qui modo patronus, jam cupit eſſe cliens.
Sed tu præcipue curvis venare theatris:
Hæc loca ſunt votos fertiliora tuos.
Illic invenies quod ames, quod ludere poſſis:
Quodque ſemel tangas, quodque tenere velis.
Vt redit, idque frequens longum formica per agmen,
Granifero ſolitum dum vehit ore cibum:
Aut ut apes ſaltuſque ſuos, & olentia nacta
Paſcua, per flores, & thyma ſumma volant:
Sic ruit in celebres cultiſſima fœmina ludos:
Copia judicium ſæpe morata meum eſt.
Spectatum veniunt, veniunt, ſpectentur ut ipſæ:
Ille locus caſti damna pudoris habet.
Primus ſollicitos feciſti Romule ludos,
Quum juvit viduos rapta Sabina viros.
Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro,
Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
Illic quas tulerant nemoroſa palatia frondes,
Simpliciter poſitæ: ſcena ſine arte fuit.
In gradibus ſedit populus de ceſpite factis,
Qualibet hirſutas fronde tegente comas.
Reſpiciunt, oculiſque notat ſibi quiſque puellam,
Quam velit: & tacito pectore multa movent.
Dumque rudem præbente modum tibicine Thuſco,
Lydius, æquatam ter pede pulſat humum.
In medio plauſu (plauſus tunc arte carebat)
Rex populo prædæ ſigna petenda dedit.
Protinus exiliunt, animum clamore fatentes:
Virginibus cupidas injiciuntque manus.
Vt fugiunt aquilas timidiſſima turba columbæ,
Vtque fugit viſos agna novella lupos:

Sic

Sic illa timuere viros sine lege ruentes :
Constitit in nulla, qui fuit ante, color.
Nam timor unus erat, facies non una timoris :
Pars laniat crines , pars sine mente sedet.
Altera mœsta sedet, frustra vocat altera matrem ;
Hæc queritur, stupet hæc : hæc fugit, illa manet.
Ducuntur raptæ genialis præda puellæ ,
Et potuit multas ipse decere pudor.
Si qua repugnabat nimium , comitemque negabat ,
Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
Atque ita: Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?
Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero.
Romule militibus scisti dare commoda solus :
Hæc mihi si dederis commoda, miles ero.
Scilicet ex illo solennia more theatra ,
Nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum :
Multa capax populi commoda circus habet.
Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris :
Nec tibi per nutus accipienda nota est.
Proximus ad dominam nullo prohibente, sedeto :
Iunge tuum lateri, quam potes usque, latus ,
Et bene te cogit, si nolit, linea jungi ,
Qua tibi tangenda est lege puella loci.
Hic tibi quæratur socii sermonis origo ,
Et moveant primos publica verba sonos.
Cujus equi veniant, facito studiose requiras :
Nec mora, quisquis erit, cui favet illa, fave.
At quum pompa frequens certantibus ibit ephebis ,
Tu Veneri dominæ plaude favente manu.
Utque fit, in gremium pulvis si forte puellæ
Deciderit, digitis excutiendus erit.
Et si nullus erit pulvis, tamen excute nullum :
Quælibet officio causa sit apta tuo.
Pallia si terræ nimium demissa jacebunt ,
Collige, & immunda sedulus effer humo.

Protinus, officii pretium patiente puella,
Contingent oculis crura videnda tuis.
Respice praeterea, post vos quicunque sedebit,
Ne premat opposito mollia terga genu.
Parva leves capiunt animos: fuit utile multis,
Pulvinar facili composuisse manu.
Profuit & tenui ventos movisse flabello,
Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.
Hos aditus circusque novo praebebit amori,
Sparsaque sollicito tristis arena foro.
Illa saepe puer Veneris pugnavit arena:
Et qui spectavit vulnera, vulnus habet.
Dum loquitur, tangitque manu poscitque libellum,
Et quaerit posito pignore, vincat uter:
Saucius ingemuit, telumque volatile sensit,
Et pars spectati vulneris ipse fuit.
Quid modo, cum belli navalis imagine Caesar
Persidas induxit, Cecropiasque rates?
Nempe ab utroque mari juvenes, ab utroque puellae
Venere, atque ingens orbis in urbe fuit.
Quis non invenit, turba quod amaret in illa?
Heu heu, quam multos advena torsit amor.
Ecce parat Caesar, domito quod defuit orbi,
Addere: nunc oriens ultime noster eris.
Parthe dabis poenas, Crassi gaudete sepulti,
Signaque barbaricas non bene passa manus.
Vltor adest, primisque ducem profitetur in annis:
Bellaque non puero tractat agenda puer.
Parcite natales timidi numerare deorum:
Caesaribus virtus contigit ante diem.
Ingenium coeleste suis velocius annis
Surgit, & ignavae fert mala damna morae.
Parvus erat, manibusque suis Tirynthius angues
Pressit, & in cunis jam Jove dignus erat.
Nunc quoque, qui puer es, tantus tum Bacche fuisti,
Quum timuit thyrsos India victa tuos.

Auspi-

Auspiciis animisque patris puer arma movebis,
Et vinces annis auspiciisque patris.
Tale rudimentum tanto sub nomine debes:
Nunc juvenum princeps, deinde future senum.
Quum tibi sint fratres, fratres ulciscere læsos.
Quumque pater tibi sit, jura tuere patris.
Præbuit arma tibi genitor patriæque, tuusque:
Hostis ab invito regna parente rapit.
Tu pia tela feres, sceleratas illa sagittas:
Stabit pro signis jusque piumque tuis.
Vincuntur Parthi causa, vincantur & armis:
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsque pater, Cæsarque pater date numen eunti:
Est deus in vobis alter, & alter erit.
Auguror, en vinces, votivaque carmina reddam:
Et magno nobis ore sonandus eris.
Consistes, aciemque meis hortabere verbis:
O desint animis ne mea verba tuis.
Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam:
Telaque, ab averso quæ jacit hostis equo.
Quid fugis ut vincas? quid victos Parthe relinquis?
Parthe malum jam nunc Mars tuus omen habet.
Ergo erit illa dies, qua tu pulcherrime rerum
Quattuor in niveis aureus ibis equis.
Ibunt ante duces onerati colla cathenis:
Nec possint tuti, qua prius, esse fuga.
Spectabunt juuenes læti, mixtæque puellæ:
Diffundetque animos omnibus illa dies.
Atque aliqua ex illis, dum regum nomina quæret,
Quæ loca, qui mores, quæve feruntur aquæ.
Omnia responde: nec tantum siqua rogabit,
Et quæ nescieris, ut bene nota refer.
Hic est Euphrates, præcinctus arundine frontem:
Cui coma dependet cærula, Tigris erit.
Hos fac Armenios: hæc est Danaeia Persis:
Urbs in Achæmeniis vallibus ista fuit.

Ille, vel ille, duces : & erunt quæ nomina dicas :
Si poteris, vere : si minus, apta tamen.
Dant etiam positis aditum convivia mensis :
Est aliquid præter vina, quod inde petas.
Sæpe illic positus, teneris adducta lacertis,
Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.
Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet, & capto stat gravis ille loco.
Ille quidem pennas velociter excutit udas :
Sed tamen aspergi pectus amore nocet.
Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos :
Cura fugit multo diluiturque mero.
Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit :
Tunc dolor, & curæ, rugaque frontis abit.
Tunc aperit mentes ævo rarissima nostro
Simplicitas, artes excutiente deo.
Illic sæpe animos juvenum rapuere puellæ :
Et Venus in venis, ignis in igne fuit.
Hic tu fallaci nimium ne crede lucernæ :
Iudicio formæ, noxque merumque nocet.
Luce deas cœloque Paris spectavit aperto :
Quum dixit Veneri, Vincis utramque Venus.
Nocte latent mendæ, vitioque ignoscitur omni,
Horaque formosam quamlibet ista facit.
Consule de gemmis, de tincta murice lana,
Consule de facie, corporibusque diem.
Quid tibi fœmineos cœtus venatibus aptos
Enumerem ? numero cedet arena meo.
Quid referam Bajas, prætextaque littora velis,
Et quæ de calido sulphure fumat, aquam ?
Hic aliquis vulnus referens in pectore, dixit :
Non hæc, ut fama est, unda salubris erat.
Ecce suburbanæ templum nemorale Dianæ,
Partaque per gladios regna nocente manu.
Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit,
Multa dedit populo vulnera, multa dabit.

Hactenus unde legas, quod ames, ubi retia ponas,
Præcipit imparibus vecta Thalia modis.
Nunc tibi quæ placuit, quas sit capienda per artes,
Dicere præcipuæ molior artis opus.
Quisquis ubique, viri faciles advertite mentes,
Pollicitisque favens vulgus adesto meis.
Prima tuæ menti veniat fiducia, cunctas
Posse capi: capies, tu modo tende plagas.
Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ,
Mænalius lepori det sua terga canis:
Fœmina quam juveni blande tentata repugnet?
Hæc quoque quam poteris credere nolle, volet.
Utque viro furtiva Venus, sic grata puellæ:
Vir male dissimulat, tectius illa cupit.
Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus:
Fœmina jam partes victa rogantis aget.
Mollibus in pratis admugit fœmina tauro,
Fœmina cornipedi semper adhinnit equo:
Fortior in nobis, nec tam furiosa libido est:
Legitimum finem flamma virilis habet.
Byblida quid referam? vetito quæ fratris amore
Arsit, & est laqueo fortiter ulta nephas.
Myrrha patrem, sed non ut filia debet, amavit:
Et nunc obducto cortice pressa latet.
Illius lachrymis, quas arbor fundit odora,
Ungimur, & dominæ nomina gutta tenet.
Forte sub umbrosis nemorosæ vallibus Idæ
Candidus armenti gloria taurus erat.
Signatus tenui media inter cornua nigro:
Una fuit labes, cætera lactis erant.
Illum Gnosiadesque, Cydoniadesque juvencæ
Optarunt tergo sustinuisse suo.
Pasiphae fieri gaudebat adultera tauri:
Invida formosas oderat illa boves.
Nota cano: non hoc, quæ centum sustinet urbes,
Quamvis sit mendax, Creta negare potest.

Ipsa novas frondes, & prata tenerrima tauro
Fertur inassueta subsecuisse manu.
It comes armentis, nec ituram cura moratur
Conjugis: & Minos à bove victus erat.
Quid tibi Pasiphae pretiosas sumere vestes?
Ille tuus nullas sentit adulter opes.
Quid tibi cum speculo, montana armenta petenti?
Quid toties positas fingis inepta comas?
Crede tamen speculo, quòd te negat esse juvencam:
Quam cuperes fronti cornua nata tuæ.
Sive placet Minos, nullus quæratur adulter:
Sive virum mavis fallere, falle viro.
In nemus & saltus thalamo regina relicto,
Fertur, ut Aonio concita Baccha deo.
Ah quoties vultu vaccam spectavit iniquo:
Et dixit; Domino, cur placet ista meo?
Aspice, ut ante ipsum teneris exultat in herbis:
Nec dubito, quin se stulta decere putet.
Dixit, & ingenti jamdudum de grege duci
Iussit, & immeritam sub juga curva trahi.
Aut cadere ante aras commentaque sacra coegit:
Et tenuit læta pellicis exta manu.
Pellicibus quoties placavit numina cæsis,
Atque ait exta tenens: Ite, placete meo.
Et modo se fieri Europam, modo postulat Io:
Altera quod bos est, altera vecta bove.
Hanc tamen implevit, vacca deceptus acerna,
Dux gregis: & partu proditus autor erat.
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore,
(Ah quantum est, uni posse placere viro)
Non medium rapuisset iter, curruque retorto
Auroram versis Phœbus adisset equis.
Filia purpureos Niso furata capillos,
Puppe cadens celsa, facta refertur avis.
Altera Scylla maris monstrum medicamine Circes,
Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Qui

Qui Martem terra Neptunum effugit in undis,
Conjugis Atrides victima dira fuit.
Cui non defleta est Ephyraea flamma Creusa?
Et nece natorum sanguinolenta parens?
Flevit Amyntborides per inania lumina Phœnix:
Hippolytum rapidi diripuistis equi.
Quid fodis immeritis Phineu sua lumina natis?
Pœna reversura est in caput ista tuum.
Omnia fœminea sunt ista libidine mota:
Acrior est nostra, plusque furoris habet.
Ergo age ne dubita, cunctas superare puellas:
Vix erit in multis quae neget una tibi.
Quae dant, quaeq; negant, gaudent tamen esse rogatae.
Ut jam fallaris, tuta repulsa tua est.
Sed cur fallaris, cum sit nova grata voluptas,
Et capiant animos plus aliena suis?
Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinumque pecus grandius uber habet.
Sed prius ancillam captata nosse puellae
Cura sit: accessus molliet ista tuos.
Proxima consiliis dominae sit ut illa videto,
Neve parum tacitis conscia fida jocis.
Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando.
Quod petis, ex facili, si volet illa, feres.
Illa legit tempus (medici quoque tempora servant)
Quo facilis dominae mens sit, & apta capi.
Mens erit apta capi, tunc cum laetissima rerum,
Ut seges in pingui, luxuriabit, humo:
Pectora dum gaudent, nec sunt astricta dolore,
Ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.
Tunc cum tristis erat, defensa est Ilios armis,
Militibus gravidum laeta recepit equum.
Tum quoque tentanda est, cum pellice laesa dolebit:
Tunc facies, opera ne sit inulta tua.
Hanc matutinos pectens ancilla capillos,
Incitet, & velo remigis addat opem.

Et secum tenui suspirans murmure dicat :
Vt puto, non poteris ipsa referre vicem.
Tunc de te narret : tunc persuadentia verba
Addat , & insano juret amore mori.
Sed propera, ne vela cadant, iraque residant.
Vt fragilis glacies, interit ira mora.
Quæris an hanc ipsam prosit violare ministram :
Talibus admissis alea grandis inest.
Hæc ad concubitum fit sedula , tardior illa :
Hæc dominæ munus comparat, illa sibi.
Casus in eventu est : licet hic indulgeat ausis ,
Consilium tamen est abstinuisse meum.
Non ego per præceps, & acuta cacumina vadam :
Nec juvenum quisquam me duce captus erit.
Si tamen illa tibi dum dat, recipitque tabellas ,
Corpore, non tantum sedulitate placet :
Fac domina potiare prius, comes illa sequatur :
Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
Hoc unum moneo, si quid modo creditur arti ,
Nec mea dicta rapax per mare ventus agat :
Aut nunquam tentes, aut perfice : tollitur index ;
Cum semel in partem criminis illa venit.
Non avis utiliter viscatis effugit alis.
Non bene de laxis cassibus exit aper.
Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo:
Opprime tentatam, nec nisi victor abi.
Tunc neque te prodet communi noxia culpa :
Factaque erunt dominæ, dictaque nota tibi.
Sed bene celetur, bene si celabitur index :
Notitiæ suberit semper amica tuæ.
Tempora qui solis operosa colentibus arva ,
Fallitur, & nautis aspicienda putat.
Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis ,
Nec semper viridi concava puppis aqua.
Nec teneras tutum est semper captare puellas :
Sæpe dato melius tempore fiet idem.

Sive

Sive dies suberit natalis, sive calendæ,
Quas Venerem Marti continuasse juvat.
Sive erit ornatus, non ut fuit ante, sigillis,
Sed regum positas circum habebit opes.
Differ opus: tunc tristis hyems, tunc Plejades instant,
Tunc & in æquorea mergitur Hœdus aqua.
Tunc bene desinitur: tunc si quis creditur alto,
Vix tenuit lacera naufraga membra ratis.
Tunc licet incipias, qua flebilis Allia luce
Vulneribus Latiis sanguinolenta fuit.
Quaque die redeunt, rebus minus apta gerendis,
Culta Palæstino septima festa viro.
Magna superstitio tibi sit natalis amicæ:
Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
Cum bene vitaris, tamen aufert: invenit artem
Fœmina, qua cupidi carpat amantis opes.
Institor ad dominam veniet discinctus emacem,
Expediet merces, teque sedente, suas.
Quas illa, inspicias, sapere ut videare, rogabit:
Oscula deinde dabit, deinde rogabit emas.
Hoc fore contentam, multos jurabit in annos:
Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
Si non esse domi, quos des, causabere nummos:
Littera poscetur nec didicisse juvat.
Quid? quasi natali quum poscit munera libo?
Et quoties opus est, nascitur illa sibi?
Quid, quo mendaci damno mœstissima plorat,
Elapsusque cava fingitur aure lapis?
Multa rogant utenda dari, data reddere nolunt:
Perdis, & in damno gratia nulla tuo est
Non mihi, sacrilegas meretricum ut persequar artes,
Cum totidem linguis, sint satis ora decem.
Cera vadum tentet rasis infusa tabellis:
Cera tua primum conscia mentis erit.
Blanditias ferat illa tuas, imitataque amantum
Verba: nec exiguas, quisquis es, adde preces.

Hectora donavit Priamo prece motus Achilles:
Flectitur iratus voce rogante Deus.
Promittas facito: quid enim promittere lædit?
Pollicitis dives quilibet esse potest.
Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
Illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.
Si dederis quicquam, poteris ratione relinqui:
Præteritum tulerit, perdideritque nihil.
Et quod non dederis, semper videare daturus:
Sic dominum sterilis sæpe fefellit ager.
Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor:
Et revocat cupidas alea sæpe manus.
Hic opus, hic labor est, primum sine munere jungi:
Si dederit gratis, quæ dedit, usque dabit.
Ergo eat, & blandis peraretur littera verbis:
Exploretque animos, primaque tentet iter.
Littera Cydippen pomo perlata fefellit,
Insciaque est verbis capta puella suis.
Disce bonas artes, moneo, Romana juventus:
Non tantum trepidos ut tueare reos.
Quam populus, judexque gravis, lectusque senatus:
Tam dabit eloquio victa puella manus.
Sed lateant vires, nec sis in fronte disertus:
Effugiant voces verba molesta tuæ.
Quis, nisi mentis inops, teneræ declamat amicæ?
Sæpe valens odii littera causa fuit.
Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
Blanda tamen, præsens ut videare loqui.
Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
Lecturam spera, propositumque tene.
Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci:
Tempore lenta pati frena docentur equi.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu:
Interit assidua vomer aduncus humo.
Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cavantur aqua.
Pene-

Penelopen ipsam, persies modo, tempore vinces:
Capta vides sero Pergama, capta tamen.
Legerit, & nolit rescribere, cogere noli:
Tu modo blanditias fac legat ipsa tuas.
Quæ voluit legisse, volet rescribere lectis:
Per numeros veniunt ista, gradusque suos.
Forsitan & primo veniet tibi littera tristis,
Quæque roget, ne se sollicitare velis.
Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut in-(stes:
Insequere, & voti postmodo compos eris.
Interea sive illa toro resupina feratur,
Lecticam dominæ dissimulanter adi.
Neve aliquis verbis odiosas afferat aures,
Quam potes ambiguis callidus abde notis.
Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
Porticus, his socias tu quoque junge moras.
Et modo præcedas facito, modo terga sequaris:
Et modo festines, & modo lentus eas.
Nec tibi de mediis aliquot transire columnas
Sit pudor, & lateri continuasse latus.
Nec sine te curvo sedeat speciosa theatro:
Quod spectes, humeris afferet illa suis.
Iam si respicias, illam mirere licebit:
Multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas aliquo mimo saltante puellæ:
Et faveat illi, quisquis agatur amans.
Quum surget, surges donec: sedet illa, sedebis:
Arbitrio dominæ tempora perde tuæ.
Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista jube faciant, quorum Cybeleia mater
Concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma viros neglecta decet: Minoida Theseus
Abstulit, à nulla tempora comptus acu.
Hippolytum Phædra, nec erat bene comptus, amavit:
Cura deæ sylvis aptus Adonis erat.

Munditiæ placeant, fuscentur corpora campo:
Sit bene conveniens, & sine labe toga.
Linguaque nec rigeat, careant rubigine dentes:
Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
Sit coma, sit docta barba resecta manu.
Et nihil emineant, & sint sine sordibus ungues:
Inque cava nullus stet tibi nare pilus.
Nec male odorati sit tristis anhelitus oris,
Nec lædat nares virque paterque gregis.
Cætera lasciva faciant concede puellæ,
Et si quis male vir quærit habere virum.
Ecce suum vatem Liber vocat: hic quoque amantes
Adjuvat, & flammæ, qua calet ipse, favet.
Gnosis in ignotis amens errabat arenis,
Qua brevis æquoreis Dia feritur aquis.
Utque erat è somno tunica velata recincta,
Nuda pedem, croceas irreligata comas:
Thesea crudelem surdas clamabat ad undas,
Indigno teneras imbre rigante genas.
Clamabat, flebatque simul, sed utrumque decebat:
Nec facta est lacrhymis turpior illa suis.
Iamque iterum tundens mollissima pectora palmis:
Perfidus ille abiit, quid mihi fiet? ait.
Quid mihi fiet? ait: sonuerunt cymbala toto
Littore, & attonita tympana pulsa manu.
Excidit illa metu, rupitque novissima verba:
Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis;
Ecce leves satyri prævia turba Dei.
Ebrius ecce senex pando Silenus asello
Vix sedet, & pressas continet arte jubas.
Dum sequitur Bacchas, Bacchæ fugiuntq; petuntq;,
Quadrupedem ferula dum malus urget eques.
In caput aurito cecidit delapsus asello:
Clamarunt satyri; Surge age, surge pater.

Iam deus in curru, quem summum texerat uvis,
Tigribus adjunctis aurea lora dabat.
Et color, & Theseus, & vox abiere puellæ:
Terque fugam petiit, terque retenta metu.
Horruit, ut steriles, agitat quas ventus, aristæ:
Vt levis in madida canna palude tremit.
Cui deus: En adsum tibi cura fidelior, inquit:
Pone metum; Bacchi Gnosias uxor eris.
Munus habe cœlum, cœli spectabere sidus,
Sæpe reges dubiam Cressa puella ratem.
Dixit, & è curru ne tygres illa timeret,
Desilit: imposito cessit harena pede.
Implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat)
Abstulit: ut facile est omnia posse deo.
Pars Hymenæa canunt, pars euoe euoe clamat:
Sic coeunt sacro nupta deusque toro.
Ergo ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
Atque erit in socii fœmina parte tori:
Nyctiliumque patrem, nocturnaque sacra precare,
Ne jubeant capiti vina nocere tuo.
Hic tibi multa licet sermone latentia tecto
Dicere, quæ dici sentiat illa sibi:
Blanditiasque leves tenui præscribere vino,
Vt dominam in mensa se legat illa tuam.
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem:
Sæpe tacens vocem verbaque vultus habet.
Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula, quaque bibit parte puella bibas.
Et quemcumque cibum digitis libaverit illa,
Tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua vota, viro placuisse puellæ:
Vtilior votis factus amicus erit.
Huic si forte bibes, sortem concede priorem:
Huic detur capiti missa corona tuo.
Sive sit inferior, seu par, prior omnia sumat:
Ne dubites illi verba secunda loqui.

Tuta frequensque via est, per amici fallere nomen:
Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.
Inde propinator nimirum multa propinet,
Et sibi mandatis plura bibenda putet.
Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi,
Officium præstent mensque pedesque suum.
Iurgia præcipue vino stimulata caveto,
Et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurytion *stulte data vina bibendo:*
Aptior est dulci mensa merumque joco.
Si vox est, canta: si mollia brachia, salta:
Et quacunque potes dote placere, place.
Ebrietas ut vera nocet, sic ficta juvabit,
Fac titubet blæso subdola lingua sono.
Et quidquid dices faciesve protervius æquo,
Credatur nimium causa fuisse merum.
Et bene dic dominæ, bene cum quo dormiet illa:
Sed male sit, tacita mente precare viro.
At quum discedet mensa conviva relicta,
Ipsa tibi accessus turba locumque dabit.
Insere te turbæ: leviterque admotus eunti,
Velle latus digitis, & pede tange pedem.
Colloquii jam tempus adest, fuge rustice longe
Hinc pudor: audacem forsque Venusque juvant.
Non tua sub nostras venit facundia leges:
Fac tantum cupias, sponte disertus eris.
Est & agendus amans, imitandaq; vulnera verbis:
Hic tibi quæratur qualibet arte fides.
Non credi labor est, sibi quæque videtur amanda:
Pessima sit, nulli non sua forma placet.
Sæpe tamen vere cœpit simulator amare:
Sæpe quod incipiens finxerat esse, fuit.
Quo magis ô faciles imitantibus este puellæ:
Fiet amor verus, qui modo fictus erat.
Blanditiis animum furtim deprendere fas est,
Vt pendens liquida ripa subitur aqua.

Nec

Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos,
Et teretes digitos, exiguumque pedem.
Delectant etiam castas praeconia formae:
Virginibus curae, grataque forma sua est.
Nam cur in Phrygiis Iunonem & Pallada sylvis
Nunc quoque judicium non tenuisse pudet?
Laudatas ostendit avis Iunonia pennas:
Si tacitus spectes, illa recondet opes.
Quadrupedes inter rapidi certamina cursus,
Depexaeque jubae, plausaque colla juvant.
Nec timide promitte, trahunt promissa puellas:
Pollicitis testes quoslibet adde deos.
Iuppiter ex alto perjuria ridet amantum,
Et jubet Æolios irrita ferre Notos.
Per Styga Iunoni falso jurare solebat
Iuppiter, exemplo nunc favet ille suo.
Expedit esse deos: & ut expedit, esse putemus:
Dentur in antiquos thura merumque focos.
Nec secura quies illos, similisque sopori
Detinet, innocui vivite, numen adest.
Reddite depositum, pietas sua foedera servet:
Fraus absit, vacuas caedis habete manus.
Ludite, si sapitis, solas impune puellas:
Hac minus est una fraude pudenda fides.
Fallite fallentes, ex magna parte prophanum
Sunt genus: in laqueos quos posuere, cadant.
Dicitur Ægyptus caruisse juvantibus arva
Imbribus, atque annos sicca fuisse novem.
Quum Thrasius Busirin adit, monstratque piari
Hospitis effuso sanguine posse Iovem.
Illi Busiris: Fies Iovis hostia primus,
Inquit, & Ægypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit, infelix imbuit auctor opus.
Iustus uterque fuit: neque enim lex justior ulla est,
Quam necis artifices arte perire sua.

Ergo

Ergo ut perjuras merito perjuria fallant,
Exemplo doleat fœmina læsa suo.
Et lachrymæ prosunt, lachrymis adamanta movebis:
Fac madidas videat, si potes, illa genas.
Si lachrymæ (neq; enim veniunt in tempore semper)
Deficient, uda lumina tange manu.
Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis?
Illa licet non det, non data sume tamen.
Pugnabit primo fortassis, & Improbe dicet:
Pugnando vinci se tamen illa volet.
Tantum ne noceant teneris male rapta labellis,
Neve queri possit dura fuisse, cave.
Oscula qui sumpsit, si non & cætera sumpsit,
Hæc quoque quæ data sunt, perdere dignus erat.
Quantum defuerat pleno post oscula voto?
Hei mihi, rusticitas, non pudor illa fuit.
Vim licet appelles, grata est vis ista puellis:
Quod juvat, invitæ sæpe dedisse volunt.
Quæcumque est Veneris subita violata rapina,
Gaudet, & improbitas muneris instar habet.
At quæ, cum posset cogi, non tacta recessit:
Quum simulet vultu gaudia, tristis erit.
Vim passa est Phœbe, vis est illata sorori:
Et gratus raptis raptor uterque fuit.
Fabula nota quidem, sed non indigna referri:
Scyrias Æmonio victa puella viro.
Iam dea laudatæ dederat mala præmia formæ,
Colle sub Idæo vincere digna Venus.
Iam nurus ad Priamum diverso venerat orbe,
Grataque in Iliacis mœnibus uxor erat.
Iurabant omnes in læsi verba mariti:
Nam dolor unius publica causa fuit.
Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset Achilles,
Veste virum longa dissimulatus erat.
Quid facis Æacide? non sunt tua munera lanæ:
At titulos alia Palladis arte petes.

Quid

Quid tibi cum calathis ? clypeo manus apta ferendo:
Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes ?
Rejice succinctos operoso stamine fusos,
Quassanda est ista Pelias hasta manu.
Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:
Hæc illum stupro comperit esse virum.
Viribus illa quidem victa est, ita credere oportet:
Sed voluit vinci viribus illa tamen.
Sæpe, mane, dixit, cum jam properaret Achilles:
Fortia jam posita sumpserat arma colo.
Vis ubi nunc illa est: quid blanda voce moraris
Auctorem stupri Deidamia tui ?
Scilicet ut pudor est, quadam cœpisse priorem,
Sic alio gratum est incipiente pati.
Ah nimia est propria juveni fiducia formæ,
Expectet si quis, dum prior illa roget.
Vir prior accedat, vir verba precantia dicat:
Excipiat blandas molliter illa preces.
Vt potiare, roga: tantum cupit illa rogari.
Da causam voti principiumque tui.
Iuppiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
Corripuit magnum nulla puella Iovem.
Si tamen à precibus tumidos accedere fastus
Senseris, incepto parce, referque pedem.
Quod refugit, multa cupiunt: odere, quod instat.
Lenius instando tædia tolle tui.
Nec spes est Veneris semper profitenda roganti:
Intret amicitiæ nomine tectus amor.
Hoc aditu vidi tetricæ data verba puellæ:
Qui fuerat cultor, factus amator erat.
Candidus in nauta turpis color: æquoris unda
Debet & à radiis sideris esse niger.
Turpis & agricola, qui vomere semper adunco,
Et gravibus rastris sub Iove versat humum.
Et tu, Palladiæ petitur cui fama coronæ,
Candida si fuerint corpora, turpis eris.

Palleat

Palleat omnis amans, color est hic aptus amanti:
Hoc decet, hoc multi non valuisse putant.
Pallidus in Lyncem sylvis errabat Orion:
Pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
Arguat & macies vultum: nec turpe putaris,
Pileolum nitidis imposuisse comis.
Attenuant juvenum vigilatæ corpora noctes,
Curaque & immenso qui fit amore dolor.
Vt voto potiare tuo, miserabilis esto:
Vt qui te videat, dicere possit, Amas.
Conquerar: an moneam, mixtum fas esse, nefasque?
Nomen amicitia, nomen inane fides.
Hei mihi, non tutum est, quod ames, laudare sodali:
Quum tibi laudanti credidit, ille subit.
At non Actorides lectum temeravit Achillis:
Quantum ad Pirithoum Phædra pudica fuit.
Hermionem Pylades, quo Pallada Phœbus amavit:
Quodque tibi geminus Tyndari Castor, erat.
Si quis idem sperat: laturus poma myricas
Speret, & è medio flumine mella petat.
Nil nisi turpe juvat: cura est sua cuique voluptas,
Hæc quoque ab alterius grata dolore venit.
Heu facinus, non est hostis metuendus amanti:
Quos credis fidos, effuge: tutus eris.
Cognatum fratremque cave, fidumque sodalem:
Præbebit veros hæc tibi turba metus.
Finiturus eram: sed sunt diversa puellis
Pectora, mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Convenit, hæc oleis, hic bene farra virent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figuræ.
Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Vtque levis Proteus modo se tenuabat in undas:
Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper.
Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:
Hos cava contento retia fune trahunt.

Nec

Nec tibi conveniet cunctos modus unus ad annos:
Longius insidias curva videbit anus.
Si doctus videare rudi, petulansve pudenti:
Diffidet miseræ protinus illa sibi.
Inde fit, ut quæ se timuit committere honesto:
Vilis ad amplexus inferioris eat.
Pars superat cœpti: pars est exhausta laboris:
Hic teneat nostras anchora jacta rates.

DE ARTE AMANDI
LIBER II.

Dicite io Pæan, & io bis dicite Pæan:
Decidit in casses præda petita meos.
Lætus amans donet viridi mea carmina palma:
Præferor Ascræo Mæonioque seni.
Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis,
Candida cum rapta conjuge vela dabat.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodamia rotis.
Quid properas juvenis? mediis tua pinus in undis
Navigat: & longe, quem peto, portus abest.
Non satis invenisse tibi est, me vate, puellam:
Arte mea capta est, arte tenenda mea est.
Nec minor est virtus, quam quærere, parta tueri:
Casus inest illic: hic erit artis opus.
Nunc mihi, siquando, puer & Cytherea favete:
Nunc Erato, nam tu nomen amoris habes.
Magna paro: quas possit amor remanere per artes,
Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.
Et levis est, & habet geminas, quibus evolet, alas:
Difficile est, illis imposuisse modum.
Hospitis effugio præcluserat omnia Minos:
Audacem pennis repperit ille viam.
Dædalus ut clausit conceptum crimine matris,
Semibovemque virum, semivirumque bovem:

Sit

Sit modus exilio, dixit, justissime Minos:
Accipiat cineres terra paterna meos.
Et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
Vivere non potui, da mihi posse mori.
Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
Si non vis puero parcere, parce seni.
Dixerat hac: sed & hac, & multo plura licebat
Dicere, & egressus non dabat ille viro.
Quod simulac sensit: Nunc nunc ô Dædale, dixit,
Materiam, qua sis ingeniosus, habes.
Possidet & terras, & possidet æquora Minos:
Nec tellus nostra, nec patet unda fugæ.
Restat iter cœli, cœlo tentabimus ire:
Da veniam cœpto Iuppiter alme meo.
Non ego sidereas affecto tangere sedes:
Qua fugiam domitum, nulla, nisi ista, via est.
Per Styga detur iter, Stygias transibimus undas:
Sunt mihi naturæ jura novanda meæ.
Ingenium mala sæpe movent: quis crederet unquam,
Aerias hominem carpere posse vias?
Remigium volucrum disponit in ordine pennas:
Et leve per lini vincula nectit opus.
Imaque pars ceris astringitur igne solutis:
Finitusque novæ jam labor artis erat.
Tractabat ceramque puer, pennasque renidens,
Nescius hæc humeris arma parata suis.
Cui pater his, inquit, patria est adeunda carinis:
Hac nobis Minos effugiendus ope.
Aera non potuit Minos, alia omnia clausit:
Qua licet, inventis aera rumpe meis.
Sed tibi non virgo Tegeæa, comesque Bootes,
Ensifer Orion aspiciendus erit.
Me pennis sectare datis: ego prævius ibo:
Sit tibi cura sequi, me duce tutus eris.
Nam sive æthereas vicino sole per auras
Ibimus: impatiens cera caloris erit.

Sive humiles propiore freto jactabimus alas,
Mobilis aequoreis penna madescet aquis.
Inter utrumque vola: ventos quoque nate caveto,
Quaque ferent aura, vela secunda dato.
Dum monet, aptat opus puero, monstratque moveri:
Erudit, infirmas ut sua mater aves.
Inde sibi factas humeris accommodat alas,
Perque novum timide corpora librat iter.
Iamque volaturus parvo dedit oscula nato,
Nec patriae lachrymas continuere genae.
Monte minor collis, campis erat altior aquis,
Hinc data sunt miserae corpora bina fugae.
Et movet ipse suas, & nati respicit alas
Dedalus, & cursus sustinet usque suos.
Iamque novum delectat iter: positoque timore
Icarus audaci fortius arte volat.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
Vidit: & incoeptum dextra reliquit opus.
Iam Samos à laeva fuerat, Naxosque relicta:
Et Paros, & Clario Delos amata deo.
Dextra Lebinthos erat, sylvisque umbrosa Calydne,
Cinctaque piscosis Astypalea vadis.
Quum puer incautis nimium temerarius annis,
Altius egit iter, deseruitque patrem.
Vincla labant, & cera deo propiore liquescit,
Nec tenues venti brachia mota tenent.
Territus à summo despexit in aequora coelo:
Nox oculis pavido venit oborta metu.
Tabuerant cerae, nudos quatit ille lacertos,
Et trepidat: nec quo sustineatur, habet.
Decidit: atque cadens, Pater ô, pater auferor, inquit:
Clauserunt virides ora loquentis aquae.
At pater infoelix, non jam pater, Icare clamat,
Icare, clamat, ubi es, quove sub axe volas?
Icare clamabat, pennas aspexit in undis:
Ossa tegit tellus, aequora nomen habent.

Nec

Non potuit Minos hominis compescere pennas:
Ipse deum volucrem detinuisse paro.
Fallitur, Æmonias si quis decurrit ad artes:
Datque quod à teneri fronte revellit equi.
Non facient, ut vivat amor, Medeides herbæ,
Mistaque cum magicis mersa venena sonis.
Phasias Æsonidem, Circe tenuisset Vlyssem,
Si modo servari carmine posset amor.
Nec data profuerint pallentia philtra puellis:
Philtra nocent animis, vimque furoris habent.
Sit procul omne nefas: ut ameris, amabilis esto:
Quod tibi non facies, solave forma dabit.
Sit licet antiquo Nireus adamatus Homero,
Naiadumque tener crimine raptus Hylas.
Vt dominam teneas, nec te mirere relictum,
Ingenii dotes corporis adde bonis.
Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos,
Fit minor, & spatio carpitur illa suo.
Nec semper violæ, nec semper lilia florent:
Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi jam venient cani formose capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam molire animum qui duret, & astrue formam:
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes,
Cura sit, & linguas edidicisse duas.
Non formosus erat, sed erat facundus Vlysses:
Et tamen æquoreas torsit amore deas.
Ah quoties illum doluit properasse Calypso,
Remigioque aptas esse negavit aquas.
Hæc Trojæ casus iterumque, iterumque rogabat.
Ille referre aliter sæpe solebat idem.
Littore constiterant, illic quoque pulchra Calypso
Exigit Odrysii facta cruenta ducis.
Ille levi virga (virgam nam forte tenebat)
Quod rogat, in spisso littore pingit opus.

Hic, inquit, Troja est, (muros in littore fecit)
Hic sibi sit Simois: hæc mea castra puta.
Campus erat (campum fecit) quem cæde Dolonis
Sparsimus, Æmonios dum vigil optat equos.
Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi,
Hac ego sum captis nocte revectus equis.
Pluraque pingebat, subitus cum Pergama fluctus
Abstulit, & Rhesi cum duce castra suo.
Tum dea: Quas, inquit, fidas tibi credis ituro?
Perdiderint unda nomina quanta, vides.
Ergo age, fallaci timide confide figuræ,
Quisquis es, atque aliquid corpore pluris habe.
Dextera præcipue capit indulgentia mentes,
Asperitas odium sævaque bella movet.
Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis:
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis hirundo est:
Quasque colat turres Chaonis ales, habet.
Este procul lites, & amaræ prælia linguæ:
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugant nuptæque viros, nuptasque mariti:
Inque vicem credunt rem sibi semper agi.
Hoc decet uxores, dos est uxoria lites:
Audiat optatos semper amica sonos.
Non legis jussu lectum venistis in unum:
Fungitur in vobis munere legis, amor.
Blanditias molles, auresque juvantia verba
Affer, ut adventu læta sit ipsa tuo.
Non ego divitibus venio præceptor amandi:
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui cum libet, Accipe, dicit:
Cedimus, inventis plus valet iste meis.
Pauperibus vates ego sum, quia pauper amavi:
Quum dare non possem munera, verba dabam.
Pauper amet caute, timeat maledicere pauper,
Multaque divitibus non patienda ferat.

Me

Me memini iratum dominæ turbasse capillos:
Hei mihi quam multos abstulit ira dies.
Nec puto, nec sensi tunicam laniasse: sed illa
Dixerat, & pretio est ipsa redempta meo.
At vos, si sapitis, vestri peccata magistri
Effugite, & culpæ damna timete meæ.
Prælia cum Parthis: cum culta pax sit amica,
Et jocus, & causas quicquid amoris habet.
Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amica,
Perfer, & obdura: postmodo mitis erit.
Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus:
Franges, si vires experiere tuas.
Obsequio tranantur aquæ: nec vincere possis
Flumina, si contra, quam rapit unda, nates.
Obsequium tigresque domat tumidosque leones,
Rustica paulatim taurus aratra subit.
Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta,
Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Sæpe suos casus, nec mitia facta puellæ,
Flesse sub arboribus Melaniona ferunt.
Sæpe tulit jusso fallentia retia collo,
Sæpe fera torvos cuspide fixit apros.
Sensit & Hylæi contentum saucius arcum:
Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
Non te Mænalias armatum scandere sylvas,
Nec jubeo collo retia ferre tuo.
Corpora nec missis jubeo præbere sagittis:
Artis erunt cautæ mollia jussa meæ.
Cede repugnanti: cedendo victor abibis:
Fac modo quas partes illa jubebit, agas.
Arguet, arguito: quicquid probat illa, probato.
Quod dicit, dicas: quod negat illa, neges.
Riserit, arride: si flerit, flere memento:
Imponat leges vultibus illa tuis.
Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos:
Tu male jactato, tu bene jacta dato.

Seu

Seu jacies talos, victam ne pœna sequatur,
Damnosi facito stent tibi sæpe canes.
Sive latrocinii sub imagine calculus ibit,
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.
Ipse tene distincta tuis umbracula virgis:
Ipse face in turba, qua venit illa, locum.
Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
Et tenero soleam deme, vel adde pedi.
Sæpe etiam dominæ, quamvis horrebis & ipse,
Algentis manus est calfacienda sinu.
Nec tibi turpe puta, quamvis sit turpe, placebit,
Ingenua speculum sustinuisse manu.
Ille fatigata perdendo monstra noverca,
Qui meruit cœlum, quod prior ipse tulit,
Ionicas inter calathum tenuisse puellas
Creditur, & lanas excoluisse rudes.
Paruit imperio dominæ Tirynthius heros:
I nunc, & dubita ferre, quod ipse tulit.
Jussus adesse foro, jussa maturius hora
Fac semper venias, nec nisi serus abi.
Occurras aliquo tibi dixerit: omnia differ.
Curre, nec incœptum turba moretur iter.
Nocte domum repetens, epulis perfuncta redibit:
Tu quoque pro servo, si vocat illa, veni.
Rure erit, & dicet venias (amor odit inertes)
Si rota defuerit, tu pede carpe viam.
Nec grave te tempus, sitiensve canicula tardet:
Nec via per jactas candida facta nives.
Militiæ species amor est: discedite segnes,
Non sunt hæc timidis signa tuenda viris.
Nox & hyems, longæque viæ, sævique labores,
Mollibus his castris, & dolor omnis adest.
Sæpe feres imbrem cœlesti nube solutum,
Frigidus in nuda sæpe jacebis humo.
Cynthius Admeti vaccas pavisse Pheræas
Fertur, & in parva delituisse casa.

Quod Phœbum decuit, quem non decet? exue fastus,
Curam mansuri quisquis amoris habes.
Si tibi per tutum, placitumque negabitur ire,
Atque erit opposita janua fulta sera.
At tu per præceps tecto delabere aperto:
Det quoque furtivas alta fenestra vias.
Læta erit, ut causam tibi se sciet esse pericli:
Hoc dominæ certi pignus amoris erit.
Sæpe tua poteras Leandre carere puella:
Tranabas, animum nosset ut illa tuum.
Nec pudor ancillas, ut quæque erit ordine prima:
Nec tibi sit servos demeruisse pudor.
Nomine quemque suo (nulla est jactura) saluta,
Iunge tuas humiles ambitiose preces.
Sed tamen & servo (levis est impensa) roganti
Porrige fortunæ munera parva tuæ.
Porrige & ancillæ, qua pœnas luce pependit
Lusa maritali gallica veste manus.
Fac plebem (mihi crede) tuam: sit semper in illa
Ianitor, & thalami qui jacet ante fores.
Nec dominam jubeo pretioso munere dones:
Parva sed è parvis callidus apta dato.
Dum bene dives ager, dum rami pondere nutant,
Afferat in calatho rustica dona puer.
Rure suburbano poteris tibi dicere missa
Illa, vel in sacra sint licet empta via.
Afferat aut uvas, aut quas Amaryllis amabat,
Et nunc castaneas: nunc amat illa nuces.
Quin etiam turdoque licet, missaque corona,
Te memorem dominæ testificere tuæ.
Turpiter his emitur spes mortis, & orba senectus:
Ah pereant, per quos munera crimen habent.
Quid tibi præcipiam teneros quoque mittere versus?
Hei mihi, non multum carmen honoris habet.
Carmina laudantur, sed munera magna petuntur:
Dummodo sit dives, barbarus, ille placet.

Aurea

Aurea sunt vere nunc sæcula: plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.
Ipse licet venias Musis comitatus Homere:
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.
Sunt tamen & doctæ, rarissima turba, puellæ:
Altera, non doctæ, turba, sed esse volunt.
Vtraque laudetur per carmina: carmina lector
Commendet dulci qualiacumque sono.
His ergo, aut illis vigilatum carmen in ipsas,
Forsitan exigui muneris instar erit.
At quod eris per te facturus, & utile credis:
Id tua te facito semper amica roget.
Libertas alicui fuerit promissa tuorum,
Hanc tamen à domina fac petat ille tua.
Si pœnam servo, si vincula sæva remittis:
Quod facturus eras, debeat illa tibi.
Vtilitas tua sit, titulus donetur amicæ:
Perde nihil: partes illa petentis agat.
Sed te, cuicunque est retinendæ cura puellæ,
Attonitum forma fac putet esse sua.
Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus:
Sive erit in Cois, Coa decere puta.
Aurata est, ipso tibi sit pretiosior auro:
Gausapa si sumit, gausapa sumpta proba.
Astiterit tunicata: moves incendia, clama.
Sed timida caveat frigora voce, roga.
Compositum discrimen erit, discrimina lauda:
Torserit igne comam, torte capille places.
Brachia saltantis, vocem mirare canentis:
Et cum desierit, verba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
Quod juvat: & quædam gaudia voce notes.
Si fuerit torva violentior ipsa Medusa,
Fiet amatori lenis & æqua suo.
Tantum ne pateas verbis simulator in illis,
Effice: nec vultu destrue verba tuo.

Si latet, ars prodest: affert deprensa pudorem,
Atque adimit merito tempus in omne fidem.
Sæpe sub autumno, cum formosissimus annus,
Plenaque purpureo subrubet uva mero:
Cũ modo frigoribus premimur, modo solvimur æstu,
Aere non certo corpora languor habet:
Illa quidem valeat: sed si male firma cubabit,
Et vitium cœli senserit ægra sui.
Tunc amor, & pietas tua sit manifesta puellæ:
Tunc sere, quæ plena postmodo falce metas.
Nec tibi morosi veniant fastidia morbi:
Perque tuas fiant, quæ sinit illa, manus.
Et videat flentem, nec tædeat oscula ferre:
Et sicco lachrymas combibat ore tuas.
Multa vove, sed cuncta palam: quotiesque licebit,
Quæ referas illi somnia læta vide.
Et veniat, quæ lustret anus lectumque, locumque:
Præferat & tremula sulphur & ova manu.
Omnibus his inerunt grata vestigia curæ:
In thalamos multis hæc via fecit iter.
Ne tamen officiis odium quæratur ab ægra,
Sit tuus in blanda sedulitate modus.
Neve cibos præbe, nec amari pocula succi
Porrige, rivalis misceat illa tuus.
Sed non quo dederas à littore carbasa, vento
Vtendum, medio cum potiare freto.
Dum novus errat amor, vires sibi colligit usu:
Si bene nutrieris, tempore firmus erit.
Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo:
Quaque venit, multas accipit amnis aquas.
Fac tibi consuescat: nil assuetudine majus.
Quam tu dum capias, tædia nulla fuge.
Te semper videat, tibi semper præbeat aures:
Exhibeat vultus noxque diesque tuos.

Cum tibi major erit fiducia posse requiri,
Tunc procul absenti cura futurus eris.
Da requiem: requietus ager bene credita reddit,
Terraque cœlestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon præsens moderantius ussit:
Exarsit velis acrius illa datis.
Penelopen absens solers torquebat Vlysses:
Phyllacides aberat Laodamia tuus.
Sit mora tuta brevis: lentescunt tempore curæ,
Vanescitque absens, & novus intrat amor.
Dum Menelaus abest, Helene ne sola jaceret,
Hospitis est tepido nocte recepta sinu.
Quis stupor hic Menelae fuit? tu solus abibas,
Iisdem sub tectis hospes & uxor erant.
Accipitri timidas credis furiose columbas,
Plenum montano credis ovile lupo.
Nil Helene peccat: nil hic committit adulter:
Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
Cogis adulterium, dando tempusque locumque:
Quo, nisi consilio est usa puella tuo?
Quid faciat? vir abest & adest non rusticus hospes,
Et timet in vacuo sola cubare toro.
Viderit Atrides, Helenen ego crimine solvo:
Vsa est humani commoditate viri.
Sed neque fulvus aper media tam sævus in ira est,
Fulmineo rabidos dum rotat ore canes.
Nec lea, quum catulis lactentibus ubera præbet,
Nec brevis ignaro vipera læsa pede.
Fœmina quam socii deprensa pellice lecti
Ardet, & in vultu pigniora mentis habet.
In ferrum flammasque ruit: positoque decore,
Fertur ut Aonii cornibus icta dei.
Conjugis admissum, violataque jura mariti,
Barbara per natos Phasias ulta suos.
Altera dira parens hæc est, quam cernis, hirundo:
Aspice, signatum sanguine pectus habet.

Hoc bene compositos, hoc firmos rumpit amores:
Crimina sunt cautis ista timenda viris.
Nec mea vos uni donat censura puellæ,
Dii melius: vix hoc nupta tenere potest.
Ludite, sed furto celetur culpa modesto:
Gloria peccati nulla petenda tui est.
Nec dederis munus, cognosse quid altera possit:
Nec sint nequitiæ tempora certa tuæ.
Et ne te capiat latebris sibi fœmina notis:
Non uno est omnis convenienda loco.
Et quoties scribes, totas prius ipse tabellas
Inspice: plus multæ quam sibi missa legunt.
Læsa Venus justa arma movet, telumque remittit:
Et modo quod questa est ipsa, querare facit.
Dum fuit Atrides una contentus, & illa
Casta fuit, vitio est improba facta viri.
Audierat laurumque manu, vittasque ferentem,
Pro nata Chrysen non valuisse sua.
Audierat Lyrnesi tuos abducta dolores,
Bellaque per turpes longius isse moras.
Nec tantum audierat, Priameida viderat ipsa:
Victor erat prædæ præda pudenda suæ.
Inde Thyestiaden animo thalamoque recepit:
Et male peccantem Tyndaris ulta virum est.
Quæ bene celaris, si qua tamen acta patebunt,
Illa licet pateant, tu tamen usque nega.
Tu neque subjectus, solito neque blandior esto:
Hæc animi multum signa nocentis habent.
Sed lateri nec parce tuo, pax omnis in illo est:
Concubitu prior est inficianda Venus.
Sunt qui præcipiant herbas, saturea, nocentes
Sumere: judiciis ista venena meis.
Aut piper urticæ mordacis semine miscent,
Tritaque in annoso flava pyretra mero.
Sed dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
Colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.

Can-

Candidus Alcathoe qui mittitur, urbe Pelaſga,
Bulbus, & ex horto quæ venit herba ſalax:
Ovaque ſumantur, ſumantur Hymettia mella,
Quaſque tulit folio pinus acuta nuces.
Docta quid ad magicas Erato diverteris artes?
Interior curru meta tenenda meo eſt.
Qui modo celabas monitu tua crimina noſtro,
Flecte iter, & monitu detege furta meo.
Nec levitas culpanda mea eſt, nec ſemper eodem
Impoſitos vento panda carina vehit.
Nam modo Threïcio Borea, modo currimus Euro:
Sæpe tument Zephyro lintea, ſæpe Noto.
Aſpice ut in curru modo det fluitantia rector
Lora, modo admiſſos arte retentet equos.
Sunt quibus ingrate timida indulgentia ſervit:
Et ſi nulla ſubeſt æmula, languet amor.
Luxuriant animi rebus plerunque ſecundis:
Nec facile eſt, æqua commoda mente pati.
Ut levis aſſumptis paulatim viribus ignis
Ipſe latet, ſummo candet in igne cinis.
Sed tamen extinctas admoto ſulphure flammas
Invenit: & lumen quod fuit ante, redit.
Sic ubi pigra ſitu, ſecuraque pectora torpent,
Acribus eſt ſtimulis eliciendus amor.
Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem:
Palleat indicio criminis illa tui.
O quantum & quoties numero comprendere non eſt
Felicem, de quo læſa puella dolet.
Quæ ſimul invitas crimen pervenit ad aures,
Excidit, & miſeræ voxque colorque fugit.
Ille ego ſim, cujus laniet furioſa capillos:
Ille ego ſim, teneras cui petat ungue genas.
Quem videat lachrymans, quem torvis ſpectet ocellis:
Quo ſine non poſſit vivere, poſſe velit.
Si ſpatium quæras, breve ſit, quo læſa queratur,
Ne vires lenta colligat ira mora.

Candida jamdudum cingantur colla lacertis;
Inque tuo flens est accipienda sinu.
Oscula da flenti, Veneris da gaudia flenti:
Pax erit, hoc uno solvitur ira modo.
Quum bene sævierit, quum certa videbitur hostis;
Tunc pete concubitus fœdera, mitis erit.
Illic depositis habitat concordia telis,
Illo (crede mihi) gratia nata loco est.
Quæ modo pugnarunt, jungunt sua rostra columbæ,
Quarum blanditias verbaque murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:
Vnaq; erat facies, sidera, terra, fretum. (cincta est:
Mox cœlum impositum est terris, humus æquore
Inque suas partes cessit inane Chaos.
Sylva feras, aer volucres accepit habendas,
In liquida pisces delituistis aqua.
Tum genus humanum solis errabat in agris:
Idque meræ vires, & rude corpus erat.
Sylva domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes:
Iamque diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur mollisse voluptas:
Constiterant uno fœmina virque toro.
Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro:
Arte Venus nulla dulce peregit opus.
Ales habet quod amet: cum quo sua gaudia jungat;
Invenit in media fœmina piscis aqua.
Cerva parem sequitur, serpens serpente tenetur;
Hæret adulterio cum cane nexa canis.
Læta salitur ovis, tauro quoque læta juvenca est,
Sustinet immundum sima capella marem.
In furias agitantur equæ: spatioque remota,
Per loca dividuos amne sequuntur equos.
Ergo age, & iratæ medicamina fortia præbe:
Illa feri requiem sola doloris habent.
Illa Machaonios superant medicamina succos:
His ubi peccaris, restituendus eris.

Hæc

Hæc ego quum canerem, subito manifestus Apollo
Movit inauratæ pollice fila lyræ.
In manibus laurus, sacris induta capillis
Laurus erat, vates ille videndus adest.
Is mihi, lascivi dixit præceptor amoris,
Duc age discipulos ad mea templa tuos.
Est ibi diversum fama celebrata per orbem
Littera, cognosci quæ sibi quemque jubet.
Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit,
Atque opus ad vires exiget omne suas.
Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa:
Cui color est, humero sæpe patente cubet.
Qui sermone placet, taciturna silentia vitet:
Qui canit, arte canat: qui bibit, arte bibat.
Sed neque declament medio sermone diserti,
Nec sua vesanus scripta poeta legat.
Sic monuit Phœbus, Pœbo parete monenti:
Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
Ad propiora vocor. quisquis sapienter amabit,
Vincet: & è nostra, quod petet, arte feret.
Credita non semper sulci cum fœnore reddunt,
Nec semper dubias adjuvat aura rates.
Quod juvat, exiguum est: plus est, quod lædit amantes:
Proponant animo multa ferenda suo.
Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,
Cærula quot baccas Palladis arbor habet,
Littore quot conchæ, tot sunt in amore dolores.
Quæ patimur, multo spicula felle madent.
Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis:
Isse foras, & te falsa videre puta.
Clausa tibi fuerit promissa janua nocte,
Perfer, & immunda ponito corpus humo.
Forsitan & vultu mendax ancilla superbo,
Dicet, Quid nostras possidet iste fores?
Postibus, & duræ precibus blandire puellæ,
Et capiti demptas in fore pone rosas,

Quum volet, accedes: quum te vitabit, abibis.
Dedecet ingenuos tædia ferre sui.
Effugere hinc non est, quare tibi possit amica
Dicere, Non omni tempore sensus obest.
Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ
Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
Quid moror in parvis? animus majoribus instat.
Magna canam: toto pectore vulgus ades.
Ardua molimur: sed nulla nisi ardua, vincunt:
Difficilis nostra poscitur arte labor.
Rivalem patienter habe: victoria tecum
Stabit, eris magni victor in arce Iovis.
Hæc tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
Dicere, nil istis ars mea majus habet.
Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas.
Vnde volet, veniat: quaque libebit, eat.
Hæc in legitima præstant uxore mariti,
Quum tener ad partes tu quoque somne venis.
Hac ego (confiteor) non sum perfectus in arte.
Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
Me ne palam nostræ det quisquam signa puellæ?
Et patiar, ne me quolibet ira ferat?
Oscula vir dederat (memini) suus: oscula questus
Sum data. barbarie noster abundat amor.
Non semel hoc vitium nocuit mihi: doctior ille est,
Quo veniunt alii conciliante viri.
Sed melius nescisse fuit: sine furta tegantur,
Nec fugiat victo falsus ab ore pudor.
Quo magis ô juvenes deprendere parcite vestras:
Peccent, peccantes verba dedisse putent.
Crescit amor prensis: ubi par fortuna duorum est,
In causam damni perstat uterque sui.
Fabula narratur toto notissima cœlo:
Mulciberi capti Marsque Venusque dolis.
Mars pater insano Veneris turbatus amore,
De duce terribili factus amator erat.

Nec

Nec Venus oranti (nec enim dea mollior ulla est)
Rustica Gradivo, difficilisque fuit.
Ah quoties lasciva pedes risisse mariti
Dicitur: & duras igne, vel arte manus.
Marte palam simul est Vulcanum imitata decebat,
Multaque cum forma gratia mista fuit.
Sed bene concubitus primo celare solebant,
Plena verecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis (quis Solem fallere posset?)
Cognita Vulcano conjugis acta sua.
Quam mala Sol exempla movet: pete munus ab ipsa,
Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros lectum circaque, superque,
Disponit laqueos: lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad fœdus amantes:
Impliciti laqueis nudus uterque jacent.
Convocat ille deos: præbent spectacula capti:
Vix lachrymas Venerem continuisse putant.
Non vultus texisse suos, non denique possunt
Partibus obscœnis opposuisse manus:
Hic aliquis ridens in me fortissime Mavors,
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
Vix precibus Neptune tuis captiva resolvit
Corpora: Mars Creten occupat, illa Paphon.
Hoc tibi profecit Vulcane: quod ante tegebant,
Liberius faciunt: & pudor omnis abest.
Sæpe tamen demens stulte fecisse fateris,
Teque ferunt iræ pœnituisse tuæ.
Hoc vetui: vos ecce vetat deprensa Dione
Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
Nec vos rivali laqueos disponite, nec vos
Excipite arcana verba notata manu.
Ista viri captent, si jam captanda probabunt,
Quos facient justos ignis & unda viros.
En iterum testor, nihil hic, nisi lege remissum
Luditur: in nostris instita nulla jocis.

Quis Cereris ritus audet vulgare prophanus?
Magnaque Threicia sacra reperta Samo.
Eximia est virtus, praestare silentia rebus:
At contra gravis est culpa, tacenda loqui.
Quam bene, quod frustra captatis arbore pomis
Tantalus in media garrulus aret aqua.
Praecipue Cytherea jubet sua sacra taceri:
Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
Condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
Nec cava vesanis ictibus aera sonant:
At tamen inter nos medio versantur in usu,
Sed sic inter nos ut latuisse velint.
Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
Protegitur laeva semireducta manu.
In medio, passimque coit pecus: hoc quoque viso,
Avertit vultus saepe puella suos.
Conveniunt thalami furtis, & janua nostris:
Parsque sub injecta veste pudenda latet.
Et si non tenebras, at quiddam nubis opacae
Quaerimus, atque aliquid luce patente minus.
Tum quoq; quum solem nondum prohibebat, & im-
Tegula: sed quercus tecta, cibumque dabat: (brem
In nemore, atq; antris, non sub Iove, juncta voluptas:
Tanta rudi populo cura pudoris erat.
At nunc nocturnis titulos imponimus actis,
Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes, ubi quaeque puella est?
Cuilibet ut dicas, haec quoque nostra fuit?
Nec desint, quas tu digitis ostendere possis?
Nec quamquam attigeris, fabula turpis erit?
Parva queror: fingunt quaedam quae vera negarent,
Et nulli non se concubuisse ferunt.
Corpore si nequeunt, quod possunt, nomine tangunt,
Famaque non facto crimine crimen habet.
I nunc claude fores custos odiose puellae,
Et centum duris postibus adde seras.

Quid

Quid tuti superest, ubi nominis extat adulter?
Et credi, quod non contigit esse, cupit?
Nos etiam veros parce profitemur amores:
Tectaque sunt solida mystica furta fide.
Parcite praeterea vitia exprobrare puellis:
Utile quae multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedae color est objectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
Omnibus Andromache visa est speciosior aequo:
Unus, qui modicam diceret, Hector erat.
Quod male fers, assuesce, feres bene: multa vetustas
Lenit: at incipiens omnia sentit amor.
Dum novus in viridi coalescit cortice ramus,
Concutiat tenerum qualibet aura, cadet.
Mox etiam ventis spatio durata resistit,
Firmaque adoptivas arbor habebit opes.
Eximit ipsa dies omnis de corpore mendas:
Quodque fuit vitium, desinit esse mora.
Ferre nova nares taurorum terga recusant:
Assiduo domitas tempore fallit odor.
Nominibus mollire licet mala: fusca vocetur,
Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.
Si paeta est, Veneri similis: si flava, Minervae:
Sit gracilis, macie quae male visa sua est.
Dic agilem, quaecunque brevis: quae turgida, plenam,
Et lateat vitium proximitate boni.
Nec quotus annus eat, nec quo sit nata require
Consule, quae rigidus munera censor habet.
Praecipue si flore caret, meliusque peractum est
Tempus, & albentes jam legat illa comas.
Utilis ô juvenes aut haec, aut serior aetas:
Iste feret segetes, iste serendus ager.
Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
Iam veniet tacito curva senecta pede.
Aut mare navigiis, aut vomere scindite terram:
Aut fera belligeras addite in arma manus.

Aut latus, & vires, operamque afferte puellis:
Hæc quoque militia est, hac quoque fecit opes.
Adde, quod est illis operum prudentia major:
Solus & artifices qui facit, usus adest.
Illæ munditiis annorum damna rependunt:
Et faciunt cura, ne videantur anus.
Vtque velis Venerem jungunt per mille figuras,
Invenit plures nulla tabella modos.
Illis sentitur non irritata voluptas:
Quod juvat, ex æquo fœmina virque ferunt.
Odi concubitus, qui non utrinque resolvunt:
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
Odi quæ præbet, quia sic præbere necesse est:
Siccaque de lana cogitat illa sua.
Quæ datur officio, non est mihi grata voluptas:
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire juvat sua gaudia fassas,
Vtque morer, me me sustineamque, roget.
Aspiciam dominæ victos amentis ocellos:
Langueat, & tangi se vetet illa diu.
Hæc bona non primæ tribuit natura juventæ,
Quæ cito post septem lustra venire solent.
Qui poterant, nova musta bibant: mihi fundat avitum
Consulibus priscis condita testa merum.
Nec platanus, nisi sera, potest obsistere vento:
Et lædunt nudos prata novella pedes.
Scilicet Hermionem Helenæ præponere posses?
Et melior Gorge quam sua mater erat?
Ad Venerem quicunque voles attingere seram,
Si modo duraris, præmia digna feres.
Conscius esse duos accepit lectus amantes:
Ad thalami clausas Musa resiste fores.
Sponte sua sine te celeberrima verba loquentur,
Nec manus in lecto læva jacebit iners.
Invenient digiti, quid agant in partibus illis,
In quibus occulte spicula tingit amor.

Fecit

Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector:
Non solum bellis utilis ille fuit.
Fecit & in capta Lyrneside magnus Achilles,
Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
Illis te manibus tangi Brisei sinebas,
Imbuta Phrygia quæ nece semper erant.
An fuit hoc ipsum, quòd te lasciva juvaret,
Ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, Veneris non est properanda voluptas,
Sed sensim tarda perficienda mora.
Quum loca reppereris, quæ tangi fœmina gaudet:
Non obstet, tangas quo minus illa, pudor.
Aspicies oculos tremulo fulgore micantes,
Vt sol in liquida sæpe refulget aqua.
Accedant questus, accedat amabile murmur,
Et dulces gemitus, aptaque verba joco.
Sed neque tu dominam velis majoribus usus
Desere nec cursus ante eat illa tuos.
Ad metam properate simul: tunc plena voluptas,
Quum pariter victi fœmina virque jacent.
Hic tibi servandus tenor est: cum libera dantur
Otja furtivum nec timor urget opus.
Quum mora non tuta est, totis incumbere remis,
Vtile, & admisso subdere calcar equo.
Finis adest operi, palmam date grata juventus,
Sertaque odoratæ myrtea ferte comæ.
Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,
Æacides dextra, pectore Nestor erat.
Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru, tantus amator ego.
Me vatem celebrate viri, mihi dicite laudes:
Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis, dederat Vulcanus Achilli:
Vincite muneribus, vicit ut ille, datis.
Sed quicunque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spoliis: Naso magister erat.

Ecce rogant teneræ, sibi dem præcepta, puellæ:
Vos eritis chartæ proxima cura meæ.

DE ARTE AMANDI
LIBER III.

ARma dedi Danais in Amazones, arma supersũt
Quæ tibi dem, & turba Penthesilea tua.
Ite in bella pares, vincant quibus alma Dione
Faverit, & toto qui volat orbe puer.
Non erat armatis æquum concurrere nudas:
Sic etiam vobis vincere turpe viri.
Dixerit è multis aliquis: cur virus in angues
Adjicis? & rapidæ tradis ovile lupæ?
Parcite paucarum diffundere crimen in omnes:
Spectetur meritis quæque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem,
Quo premat Atrides crimine major, habet.
Si scelere Oeclides Talaoniæ Eriphyles
Vivus, & in vivis ad Styga venit equis.
Est pia Penelope, lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.
Respice Phyllaciden, & quæ comes isse marito
Fertur, & ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiadæ conjunx Pagasæa redemit,
Proque viri est uxor funere lata sui.
Accipe me Capaneu: cineres miscebimus, inquit,
Iphias, in medios desiluitque rogos.
Ipsa quoque & cultu est, & nomine fœmina virtus:
Nec mirum, populo si placet illa suo.
Non tamen hæ mentes nostra poscuntur ab arte:
Conveniunt cymbæ vela minora meæ.
Nil nisi lascivi per me discuntur amores:
Fœmina præcipiet quo sit amanda modo.
Fœmina nec flammas, nec sævos excutit arcus:
Parcius hæc video tela nocere viris.

Sæpe viri fallunt, teneræ non sæpe puellæ:
Paucaque, si quæras, crimina fraudis habent.
Phasiadem matrem fallax dimisit Iason,
Venit in Æsonios altera nupta sinus.
Quantum ad te Theseu, volucres Ariadna marinas
Pavit, in ignoto sola relicta loco.
Quære novem viciбus cur una feratur, & audi
Depositis sylvas Phyllida flesse comis.
Et famam pietatis habet, tamen hospes & ensem
Præbuit, & causam mortis Elisa tuæ
Quid vos perdiderit, dicam: nescitis amare.
Defuit ars vobis, arte perennat amor.
Nunc quoque nescirent: sed me Cytherea docere
Iussit, & ante oculos constitit illa meos.
Tum mihi: Quid miseræ, dixit, meruere puellæ?
Traditur armatis vulgus inerme viris.
Illos artifices gemini fecere libelli,
Hæc quoque pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapneæ qui dixerat ante maritæ,
Mox cecinit laudes prosperiore lyra.
Si bene te nosti, cultas ne læde puellas:
Gratia, dum vivis, ista petenda tibi est.
Dixerat, & myrti (myrto nam victa capillos
Constiterat) folium, granaque pauca dedit.
Sensimus acceptis numen quoque, purior æther
Fulsit, & è toto pectore cessit onus.
Dum favet ingenium, petite hinc præcepta puellæ:
Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.
Venturæ memores jam nunc estote senectæ,
Sic nullum vobis tempus abibit iners.
Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
Ludite: eunt anni more fluentis aquæ.
Nec quæ præteriit, cursu revocabitur unda:
Nec quæ præteriit hora, redire potest.
Vtendum est ætate, cito pede labitur ætas:
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.

Hos

Hos ego, qui canent, frutices, violaria vidi:
Hac mihi de ſpina grata corona data eſt.
Tempus erit, quo tu quæ nunc excludis amantes,
Frigida deſerta nocte jacebis anus.
Nec tua frangetur nocturna janua rixa,
Sparſa nec invenies limina mane roſa.
Quam cito (me miſerum) laxantur corpora rugis,
Et perit in nitido qui fuit ore color.
Quaſque fuiſſe tibi canas à virgine juras,
Sparguntur ſubito per caput omne comæ.
Anguibus exuitur tenui cum pelle vetuſtas,
Nec faciunt cervos cornua jacta ſenes.
Veſtra ſine auxilio fugiunt bona carpite florem:
Qui niſi carptus erit, turpiter ipſe cadet.
Adde quod & partus faciunt breviora juvencæ
Tempora: continua meſſe ſeneſcit ager.
Latmius Endymion non eſt tibi Luna rubori,
Nec Cephalus roſeæ præda pudenda deæ.
Vt taceam de te, quem nunc quoque luget Adoni:
Vnde habet Ænean, Hermonienque Venus.
Ite per exemplum genus ô mortale Dearum,
Gaudia nec cupidis veſtra negate viris.
Vt jam decipiant, quid perditis? omnia conſtant:
Mille licet ſumant, deperit inde nihil.
Conteritur ferrum, ſilices tenuantur ab uſu:
Sufficit, & damni pars caret illa metu.
Quis vetet appoſito lumen de lumine ſumi?
Quiſve cavum vaſtas in mare ſervet aquas?
Et tamen ulla viro mulier non expedit, inquit.
Quid, niſi quam ſumis, dic mihi, perdis aquam?
Nec vos proſtituit mea vox: ſed vana timere
Damna vetat, damnis munera veſtra carent.
Sed me flaminibus verti majoris iturum
Dum ſumus in portu, provehat aura levis.
Ordiar à cultu: cultis bene Liber ab uvis
Proveniet, & culto ſtat ſeges alta ſolo.

Forma

Forma dei munus: forma quota quæque superbit,
Pars vestrum tali munere magna caret.
Cura dabit faciem: facies neglecta peribit,
Idaliæ similis sit licet illa deæ.
Corpora si veteres non sic coluere puellæ,
Nec veteres cultus sic habuere viri.
Si fuit Andromache tunicas induta vagantes;
Quid mirum? duri militis uxor erat.
Scilicet Ajaci conjunx ornata veniret?
Cui tegmen septem terga fuere boum.
Simplicitas rudis ante fuit, nunc aurea Roma est,
Et magnas domiti possidet orbis opes.
Aspice quæ nunc sunt Capitolia, quæque fuerunt:
Alterius dices illa fuisse Iovis.
Curia, consilio quæ nunc dignissima tanto est,
De stipula Tratio regna tenente fuit.
Quæ nunc sub Phœbo, ducibusque palatia fulgent,
Quid nisi araturis pascua bobus erant?
Prisca juvent alios, ego me nunc denique natum
Gratulor, hæc ætas moribus apta meis.
Non quia nunc terræ lentum subducitur aurum;
Lætaque diverso littore concha venit.
Nec quia decrescunt effosso marmore montes,
Nec quia cœruleæ mole fugantur aquæ.
Sed quia cultus adest, nec nostros mansit in annos
Rusticitas, priscis illa superstes avis.
Vos quoque non charis aures onerate lapillis;
Quos legit in viridi decolor Indus aqua.
Nec prodite graves, insuto vestibus auro:
Per quas nos petitis, sæpe fugatis opes.
Munditiis capimur: nec sint sine lege capilli:
Admotæ formam dantque negantque manus.
Nec genus ornatus unum est: quod quamque decebit,
Eligat, & speculum consulat ante suum.
Longa probat facies capitis discrimina puri:
Sic erat ornatis Laodamia comis.

Exi-

Exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
Ne pateant aures, ora rotunda volunt.
Alterius crines humero jactentur utroque:
Talis es assumpta Phœbe canore lyra.
Altera succinctæ religetur more Dianæ:
Vt solet, attonitas cum petit illa feras.
Hanc decet inflatos laxe jacuisse capillos,
Illa sit astrictis impedienda comis.
Hanc decet ornari testudine Cyllenea,
Sustineat similes fluctibus illa sinus.
Sed neque ramosa numerabis in ilice frondes,
Nec quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ.
Nec mihi tot cultus numero comprendere fas est:
Adjicit ornatus proxima quæque dies.
At neglecta decet multas coma: sæpe jacere
Hesternam credas, illa repexa modo est.
Ars casum simulet, sic capta vidit in urbe
Alcides Iolen: Hanc ego dixit, amo.
Talem te Bacchus Satyris clamantibus euhoe,
Sustulit in currus Gnosi relicta suos.
O quantum indulget vestro natura decori,
Quarum sunt multis damna pianda modis.
Nos male detegimur: raptique ætate capilli,
Vt Borea frondes excutiente cadunt.
Fœmina caniciem Germanis inficit herbis,
Et melior vero quæritur arte color.
Fœmina procedit densissima crinibus emptis,
Proque suis alios efficit ære suos.
Nec pudor est, emisse palam: venisse videmus
Herculis ante oculos, virgineumque chorum.
Quid de veste loquar: non jam segmenta requiro,
Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.
Quum tot prodierint pretio leviore colores:
Quis furor est census corpore ferre suos?
Aeris ecce color, tum quum sine nubibus aer,
Nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.

Ecce tibi ſimilis, qui quondam Phryxon & Hellen
Diceris Inois eripuiſſe dolis.
Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis:
Crediderim Nymphas hac ego veſte tegi.
Ille crocum ſimulat, croceo velatur amictu,
Roſcida luciferos quum dea jungit equos.
Hic Paphias myrtos, hic purpureos amethyſtos:
Albenteſve roſas, Threjiciamve gruem.
Nec glandes Amarylli tua, nec amigdala deſunt:
Et ſua velleribus nomina cera dedit.
Quot nova terra parit flores, cum vere tepenti
Vitis agit gemmas, pigraque fugit hyems:
Lana tot, aut plures ſuccos bibit, elige certos.
Nam non conveniens omnibus unus erit.
Pulla decet niveas: Briſeida pulla decebat,
Cum rapta eſt pulla tum quoque veſte fuit.
Alba decent fuſcas: albis Cephei placebas,
Sic tibi veſtita preſſa Seriphos erat.
Quam ſæpe admonui, ne trux caper iret in alas:
Neve forent duris aſpera crura pilis.
Sed non Caucaſea doceo de rupe puellas,
Quæque bibunt undas Myſe Caice tuas.
Quid ſi præcipiam, ne fuſcet inertia dentes,
Oraque ſuſcepta mane laventur aqua?
Scitis & inducta candorem quærere cera:
Sanguine quæ vero non rubet, arte rubet.
Arte ſupercilii confinia nuda repletis,
Parvaque ſinceras velat aluta genas.
Nec pudor eſt, oculos tenui ſignare favilla,
Vel prope te nato lucide Cydne croco.
Eſt mihi, quo dixi veſtræ medicamina formæ;
Parvus, ſed cura grande libellus opus.
Hinc quoque præſidium læſæ petitote puellæ:
Non eſt pro veſtris ars mea rebus iners.
Non tamen expoſitas menſa deprendat amator
Pixidas: ars faciem diſſimulata juvet.

Quem

Quem non offendat toto fex illita vultu,
Quum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
Esopa quid redolent, quamvis mittantur Athenis?
Demptus ab immunda vellere succus ovis?
Nec coram mistas cervæ sumpsisse medullas,
Nec coram dentes perfricuisse probem.
Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu:
Multaque dum fiunt turpia, facta placent.
Quæ nunc nomen habent operosi signa Myronis,
Pondus iners quondam, duraque massa fuit.
Annulus ut fiat, primo colliditur aurum:
Quas geritis vestes, sordida lana fuit.
Quum fieret lapis, asper erat: nunc nobile signum.
Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
Tu quoque dum coleris, dum te dormire putemus,
Aptius à summa conspiciere manu.
Cur mihi nota tui causa est splendoris in ore?
Claude fores thalami, quæ rude cogis opus.
Multa viros nescire decet: pars maxima rerum
Offendet, si non interiora tegas.
Aurea quæ pendent ornato signa theatro,
Inspice quam tenuis bractea ligna tegat.
Sed neque ad illa licet populo, nisi facta venire;
Nec, nisi summotis forma paranda viris.
At non pectendos coram præbere capillos,
Vt jaceant fusi per tua colla, veto.
Illo præcipue, ne sis morosa, caveto,
Tempore: nec nexas sæpe resolve comas.
Tuta sit ornatrix: odi quæ sauciat ora
Vnguibus, & rapta brachia figit acu.
Devovet, & tangit dominæ caput illa, simulque
Plorat ad invisas sanguinolenta comas.
Quæ male crinita est, custodem in limine ponat,
Orneturve bonæ semper in æde Deæ.
Dictus eram subito cuidam venisse puellæ,
Turbida perversas induit illa comas.

Hosti-

Hostibus eveniat tam fœdi causa pudoris,
Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex, & sine crine caput.
Non mihi venistis Semele Ledeque docendæ,
Perque fretum falso Sidoni vecta bove.
Aut Helenæ, quam non stulte Menelae reposcis:
Tu quoque non stulte Troice raptor habes.
Turba docenda venit, turpes pulchræque puellæ:
Pluraque sunt semper deteriora bonis.
Formosæ minus artis opem, præceptaque quærunt:
Est illis sua dos forma sine arte potens.
Quum mare compositum est, securus navita cessat:
Quum tumet, auxiliis assidet ille suis.
Rara tamen menda facies caret, occule mendas:
Quaque potes, vitium corporis abde tui.
Si brevis es, sedeas, ne stans videare sedere:
Inque tuo jaceas quantulacunque toro.
Hic quoque ne possit fieri mensura cubantis,
Injecta lateant fac tibi veste pedes.
Quæ nimis est gracilis, pleno velamina filo
Sumat, & ex humeris laxus amictus eat.
Pallida purpureis tingat sua corpora virgis,
Nigrior ad Pharii confuge piscis opem.
Pes malus in nivea semper celetur aluta,
Arida nec vinclis crura resolve tuis.
Conveniunt tenues scapulis Analectides altis,
Angustum circa fascia pectus eat.
Exiguo signet gestu quodcunque loquatur,
Cui digiti pingues, & scaber unguis erit.
Cui gravis oris odor: nunquam jejuna loquatur,
Et semper spatio distet ab ore viri.
Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus
Dens tibi, ridendo maxima damna feres.
Quis credat? discunt etiam ridere puellæ.
Quæritur atque illis hac quoque parte decor.

Sint

Sint modici rictus, parvaque utrinque lacunæ,
Et summos dentes ima labella tegant.
Nec sua perpetuo contendant ilia risu.
Sed leve nescio quid, fœmineumque sonet.
Est quæ perverso distorqueat ora cachinno:
Quum risu læta est altera, flere putes.
Illa sonat raucum quiddam, atque inamabile ridet,
Vt rudit à scabra turpis asella mola.
Quo non ars penetrat? discunt lachrymare decenter:
Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.
Quid quum legitima fraudatur littera voce,
Blesaque fit jusso lingua coacta sono?
In vitio decor est: quædam male reddere verba
Discunt posse minus, quam potuere loqui.
Omnibus his, quoniam prosunt, impendite curam:
Discite fœmineo corpora ferre gradu.
Est & in incessu pars non temnenda decoris:
Alligat ignotos illa, fugatque viros.
Hæc movet arte latus, tunicisque faventibus auras
Excipit, extensos fertque superba pedes.
Illa velut conjunx Vmbri rubicunda mariti
Ambulat, ingentes varica fertque gradus.
Sed sit, ut in multis, modus hic quoque: rusticus al-
Motus in incessu, mollior alter erit. (ter
Pars humeris tamen ima tui, pars summa lacerti,
Nuda sit à læva conspicienda manu.
Hoc vos præcipue niveæ decet: hoc ubi vidi,
Oscula ferre humero, qua patet usque, libet.
Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora
Quamlibet admissas detinuere rates.
His sua Sisyphides auditis pæne resolvit
Corpora: nam sociis illita cera fuit.
Res est blanda canor, discant cantare puellæ:
Pro facie multis vox sua lena fuit.
Et modo marmoreis referant audita theatris,
Et modo Niliacis carmina lusa modis,

Nec

Nec plectrum dextra, citharam tenuisse sinistra
Nesciat arbitrio fœmina docta meo.
Saxa ferasque lyra movit Rhodopeius Orpheus,
Tartareosque lacus, tergeminumque canem.
Saxa tuo cantu vindex justissime matris,
Fecerunt muros officiosa novos.
Quamvis mutus erat, voci favisse putatur
Piscis Arionia fabula nota lyra.
Disce etiam duplici genialia nablia palma
Vertere: conveniunt dulcibus illa jocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota Poetæ,
Sit quoque vinosi Teia musa senis.
Nota sit & Sappho: quid enim lascivius illa?
Cuive pater vafri luditur arte Getæ.
Et teneri possis carmen legisse Properti,
Sive aliquid Galli, sive Tibulle tuum.
Dictaque Varroni fulvis insignia villis
Vellera, germanæ Phryxe querenda tuæ.
Et profugum Ænean, altæ primordia Romæ,
Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forsitan & nostrum nomen miscebitur istis,
Nec mea Letheis scripta dabuntur aquis.
Atque aliquis dicet: Nostri lege culta magistri
Carmina, quis partes instruit ille duas.
Deque tribus libris, titulus quos signat Amorum,
Elige, quod docili molliter ore legas.
Vel tibi composita cantetur epistola voce:
Ignotum hoc aliis, ille novavit opus.
O ita Phœbe velis, ita vos pia numina vatum,
Insignis cornu Bacche, novemque deæ.
Quis dubitat, quin scire velim saltare puellam?
Ut moveat posito brachia jussa mero?
Artifices lateris, scenæ spectacula amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.
Parva monere pudet, talorum dicere jactus
Ut sciat, & vires tessera missa tuas.

Et modo tris jactet numeros: modo cogitet apte,
Quam subeat partem callida, quamque vocet.
Cautaque non stulte latronum prælia ludat:
Unus cum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque suo prensus sine compare bellet:
Æmulus incœptum sæpe recurrat opus.
Reticuloque pilæ leves fundantur aperto:
Nec nisi quam tollas, ulla movenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
Spicula, quot menses lubricus annus habet.
Parva tabella capit ternos utrinque lapillos:
In qua vicisse est, continuasse suos.
Mille fac esse jocos: turpe est, nescire puellam
Ludere, ludendo sæpe paratur amor.
Sed minimus labor est, sapienter jactibus uti:
Majus opus, mores composuisse suos.
Tunc sumus incauti, studioque aperimur in ipso:
Nudaque per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido,
Iurgiaque, & rixæ, sollicitusque dolor.
Crimina dicuntur, resonat clamoribus æther,
Invocat iratos & sibi quisque deos.
Nulla fides tabulis, quæ non per vota petuntur:
Et lachrymis vidi sæpe madere genas.
Iuppiter à vobis tam turpia crimina pellat,
In quibus est ulli cura placere viro.
Hos ignava jocos tribuit natura puellis,
Materia ludunt uberiora viri.
Sunt illis celeresque pilæ, jaculumque, trochique,
Armaque, & in gyros ire coactus equus.
Nec vos campus habet, nec vos gelidissima virgo,
Nec Tuscus placidis devehit amnis aquis.
At licet, & prodest Pompejas ire per umbras,
Virginis æthereis quum caput ardet equis.
Visite laurigero sacrata palatia Phœbo:
Ille Parætonias mersit in alta rates.

Qua-

Quaque soror, conjunxq; ducis monumenta pararunt,
Navalique gener cinctus honore caput.
Visite thuricremas vaccæ Memphitidos aras,
Visite conspicuis terna theatra locis.
Spectentur tepido maculatæ sanguine harenæ,
Metaque ferventi circumeunda rota.
Quod latet, ignotum est: ignoti nulla cupido.
Fructus abest, facies cum bona teste caret.
Tu licet & Thamyram superes, atq; Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.
Si Venerem Cous nunquam pinxisset Apelles,
Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.
Quid petitur sacris, nisi tantum fama, poetis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.
Cura ducum fuerant olim regumque poetæ,
Præmiaque antiqui magna tulere chori.
Sanctaque majestas, & erat venerabile nomen
Vatibus, & largæ sæpe dabantur opes.
Ennius emeruit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.
Nunc hederæ sine honore jacent, operataque doctis
Cura vigil Musis nomen inertis habet.
Sed famam vigilare juvat. Quis nosset Homerum,
Ilias æternum si latuisset opus?
Quis Danaen nosset, si semper clausa fuisset?
Inque sua turri si latuisset anus?
Utilis est vobis formosæ cura puellæ,
Sæpe vagos extra limina ferre pedes.
Ad multas lupa tendit oves, prædetur ut unam:
Et Iovis ad multas devolat ales aves.
Se quoque det populo mulier speciosa videndam:
Quem trahat, è multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi,
Et curam tota mente decoris agat.
Casus ubique valet, semper tibi pendeat hamus:
Quo minime credis gurgite, piscis erit.

Sæpe canes frustra nemorosis montibus errant,
Inque plagas nullo cervus agente cadit.
Quid minus Andromeda potuit sperare revincta,
Quam lachrymas ulli posse placere suas?
Funere sæpe viri vir quæritur: ire solutis
Crinibus, & fletus non tenuisse decet.
Sed vitate viros cultum formamque professos,
Quique suas ponunt in statione comas.
Quæ vobis dicunt dixerunt mille puellis:
Errat, & in nulla sede moratur amor.
Fœmina quid faciet, quum vir sit lævior ipsa?
Forsitan & plures possit habere viros.
Vix mihi credetis, sed credite: Troja maneret,
Præceptis Priami si foret usa senis.
Sunt qui mendaci specie grassantur amoris,
Perque aditus tales lucra pudenda petunt.
Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo,
Nec brevis in rugas cingula pressa suas.
Nec toga decipiat filo tenuissima, nec si
Annulus in digitis alter & alter erit.
Forsitan ex horum numero cultissimus ille
Fur sit, & uratur vestis amore tuæ.
Redde meum, clamant spoliatæ sæpe puellæ:
Redde meum, toto voce boante foro.
His Venus è templis multo radiantibus auro,
Læta videt lites, Appiadesque deæ.
Sunt quoq; non dubia quædam mala nomina fama:
Deceptæ à multis, crimen amantis habent.
Discite ab alterius vestris timuisse querelis,
Ianua fallaci ne sit aperta viro.
Parcite Cecropides juranti credere Theseo:
Quos faciet testes, fecit & ante deos.
Et tibi Demophoon Thesei criminis hæres.
Phyllide decepta nulla relicta fides.
Si bene promittunt, totidem promittite verbis:
Si dederint, & vos gaudia pacta date.

Illa potest vigiles flammas extinguere Vestæ,
Et capere ex templis Inachi sacra tuis.
Et dare misla viro tritis aconita cicutis:
Accepto Venerem munere, siqua negat.
Fert animus propius consistere: supprime habenas
Musa, nec admissis excutiare rotis.
Verba vadum tentent abiegnis scripta tabellis.
Accipiat missas apta ministra notas.
Inspice: quodque leges, ex ipsis collige verbis,
Fingat, an ex animo sollicitusque roget.
Postq; brevem rescribe moram: mora semper aman-
Incitat, exiguum si modo tempus habet. (tes
Sed neque te facilem juveni promitte roganti:
Nec tamen edure, quod petit ille, nega.
Fac timeat, speretque simul: quotiesque remittes,
Spes magis hinc veniat certa, minorque metus.
Munda, sed è medio, consuetaque verba puellæ
Scribite: sermonis publica verba placent.
Ah quotiens dubiis scriptis exarsit amator,
Et nocuit formæ barbara lingua bonæ.
Sed quoniam, quamvis vittæ careatis honore,
Est vobis vestros fallere cura viros.
Ancillæ puerique manus ferat arte tabellas:
Pignora nec juveni credite vestra novo.
Vidi ego pallentes isto terrore puellas,
Servitium miseras tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat:
Sed tamen Ætnæi fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
Armaque in armatos sumere, jura sinunt.
Dúcere consuescat multas manus una figuras:
Ah pereant, per quos ista monenda mihi.
Nec nisi deletis tutum est rescribere ceris,
Nec teneat geminas una tabella manus.
Fœmina dicatur scribentis semper amator:
Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.

Sed licet à parvis animum ad majora referre,
Plenaque curvato pandere vela sinu.
Pertinet ad faciem, rabidos compescere mores:
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Ora tument ira, nigrescunt sanguine venæ,
Lumina Gorgoneo sævius angue micant.
I procul hinc, dixit, non est mihi tibia tanti,
Vt vidit vultus Pallas in amne suos.
Vos quoque, si media speculum spectetis in ira,
Cognoscet faciem vix satis ulla suam.
Nec minus in vultu damnosa superbia vestro:
Comibus est oculis alliciendus amor.
Odimus immodicos (experto credite) fastus:
Sæpe tacens odii semina vultus habet.
Spectantem specta, ridenti mollia ride:
Innuet, acceptas tu quoque redde notas.
Sic ubi prælusit, rudibus puer ille sagittis
Spicula de pharetra promit acuta sua.
Odimus & mœstas: Tecmessam diligat Ajax;
Nos hilarem populum fœmina læta capit.
Nunquam ego te Andromache, nec te Tecmessa rogarem,
Vt mea de vobis altera amica foret.
Credere vix videor, nisi cogat credere partus,
Vos ego cum vestris concubuisse viris.
Scilicet Ajaci mulier mœstissima dixit,
Lux mea, quæque solent verba juvare viros?
Quis vetat, à magnis ad res exempla minores
Sumere, nec nomen pertimuisse ducis?
Dux bonus huic centum commisit jure regendos,
Huic equites, illi signa tuenda dedit.
Vos quoq; de vobis, quem quisq; erit aptus in usum,
Inspicite, & certo ponite quemque loco.
Munera det dives: jus qui profitebitur, adsit.
Facundus caussam sæpe clientis agat.
Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum:
Nam chorus ante alios aptus amare sumus.

Nos

Nos facimus placitæ lautæ præconia formæ:
Nomen habet Nemesis, Cynthia nomen habet.
Vesper, & Eoæ novere Lycorida terræ:
Et multi, quæ sit nostra Corinna, rogant.
Adde, quod insidiæ sacris à vatibus absunt:
Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.
Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi:
Contempto colitur lectus & umbra foro.
Sed facile hæremus, validoque perurimur æstu,
Et nimium certa scimus amare fide.
Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores convenienter eunt.
Vatibus Aoniis faciles estote puellæ:
Numen inest illis, Pieridesque favent.
Est deus in nobis, sunt & commercia cœli:
Sedibus æthereis spiritus ille venit.
A doctis pretium scelus est sperare poetis:
Me miserum, scelus hoc nulla puella timet.
Dissimulate tamen, nec prima fronte rapaces
Este: novus viso casse resistet amans.
Sed neque rector equum, qui nuper sensit habenas,
Comparibus frenis, artificemque regit.
Nec stabiles animos annis, viridemquē juventam
Vt capias, idem limes agendus erit.
Hic rudis, & castris nunc primum notus amoris,
Qui tetigit thalamos præda novella tuos.
Te solam norit, tibi semper inhæreat uni:
Cingenda est altis sepibus ista seges.
Effuge rivalem: vinces, dum sola tenebis:
Non bene cum sociis regna Venusque manent.
Ille vetus miles sensim & sapienter amabit,
Multaque tyroni non patienda feret.
Nec franget postes, nec sævis ignibus uret,
Nec dominæ teneras appetet ungue genas.
Nec scindet tunicasve suas, tunicasve puellæ:
Nec raptus flendi causa capillus erit.

Ista decent pueros ætate & amore calentes:
Hic fera composita vulnera mente feret.
Ignibus hic lentis uretur, ut humida teda,
Vt modo montanis sylva recisa jugis.
Certior hic amor est: brevis, at fœcundior ille;
Quæ fugiunt celeri carpite poma manu.
Omnia tradentur: portas reserabimus hosti,
Vt sit in infida proditione fides.
Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem:
Miscenda est lætis rara repulsa jocis.
Ante fores jaceant, crudelis janua, clament:
Multaque summisse, multa minanter agant.
Dulcia non ferimus, succo renovamur amaro:
Sæpe perit ventis obruta cymba suis.
Hoc est, uxores quod non patiatur amari:
Conveniunt illas, cum voluere, viri.
Claude fores duro, dicat tibi janitor ore:
Non potes, exclusum te quoque tanget amor.
Ponite jam gladios hebetes, pugnetur acutis:
Non dubito, telis quin petar ipse meis.
Dum cadat in laqueos captus quoque nuper amator,
Solum se thalamos speret habere tuos.
Postmodo rivalem, partitaque fœdera lecti
Sentiat: has artes tolle, senescit amor.
Tum bene fortis equus reserato carcere currit,
Tum quos prætereat, quosve sequatur, habet.
Qualibet extinctos injuria suscitat ignes:
En ego confiteor, non nisi læsus amo.
Causa tamen nimium ne sit manifesta doloris:
Pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet.
Incitet & ficti tristis custodia servi,
Et nimium duri cura molesta viri.
Quæ venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
Vt sis liberior Thaide, finge metus.
Quum melius foribus possis, admitte fenestra:
Inque tuo vultu verba timentis habe.

Calli-

Callida prosiliat, dicatque ancilla: Perimus,
Tu juvenem trepidum quolibet abde loco.
Admiscenda tamen Venus est secreta timori,
Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Qua vafer eludi possit ratione maritus,
Quaque vigil custos, præteriturus eram.
Nupta virum timeat. rata sit custodia nuptæ.
Hoc decet: hoc leges, jusque pudorque jubent.
Te quoque servari, modo quam vindicta redemit,
Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra veni.
Tot licet observent, modo sit tibi grata voluptas,
Quot fuerant Argo lumina, verba dabis.
Scilicet obstabit custos. ne scribere possis,
Sumendæ dabitur quæ tibi tempus aquæ?
Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
Quas tegat in medio fascia lata sinu?
Quum possit solea chartas celare ligatas,
Et vinclo blandas sub pede ferre notas?
Caverit hoc custos, pro charta conscia tergum
Præbeat, inque suo corpore verba ferat.
Tuta quoque est, fallitque oculos e lacte recenti
Littera: carbonis pulvere tange, leges.
Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini;
Et feret occultas pura tabella notas.
Affuit Acrisio servandæ cura puellæ:
Hunc tamen illa suo crimine fecit avum.
Quid faciet custos, quum sint tot in orbe theatra?
Quum spectet junctos illa libenter equos?
Quum sedeat Phariæ sistris operosa juvencæ:
Quoque sua comites ire jubentur, eat.
Quum fuget à templis oculos bona diva virorum;
Præter quos, si quos illa venire jubet:
Cum custode foris tunicam servante puellæ,
Celent furtivos balnea multa jocos.
Quum quoties opus est, fallax ægrotet amica,
Tollat & in lectum quemlibet illa suum.

Nomine quum doceat quid agatur, adultera clavis:
Quasque petes, non det janua sola vias.
Fallitur & multo custodis cura Lyæo:
Illa vel Hispano lecta sit uva jugo.
Sunt quoque, quæ faciunt altos medicamina somnos,
Victaque Lethæa lumina nocte premunt.
Nec male deliciis odiosum conscia tardis
Detinet, & longa jungitur ille mora.
Quid juvat ambages præceptaque parva monere,
Quum minimo custos munere possit emi?
Munera (crede mihi) placant hominesque deosque,
Placatur donis Iuppiter ipse datis.
Quid faciet sapiens? stultus quoque munere gaudet:
Ipse quoque accepto munere mitis erit.
Sed semel est custos longum redimendus in ævum:
Sæpe dabit, dederit quas semel ille, manus.
Questus eram (memini) metuendos esse sodales:
Non tangit solos ista querela viros.
Credula si fueris, aliæ tua gaudia carpent:
Et lepus hic aliis exagitatus erit.
Hæc quoque, quæ præbet lectum studiosa, locumque,
Crede mihi, mecum non semel illa fuit.
Nec nimium vobis formosa ancilla ministret:
Sæpe vicem dominæ præstitit illa mihi.
Quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
Mittor? & indicio prodor ab ipse meo?
Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur,
Non docet infestos currere cerva canes.
Viderit utilitas, ego cœpta fideliter edam:
Lemniadum gladios in mea damna dabo.
Efficite (& facile est) ut nos credamus amari:
Prona venit cupidis in sua vota fides.
Spectet amabilius juvenem, & suspiret ab imo
Fœmina: tam sero cur veniatque, roget.
Accedant lachrymæ, dolor & de pellice fictus:
Et laniet digitis illius ora suis.

Iam-

Iamdudum persuasus erit, miserebitur ultro:
Et dicet, Cura carpitur ipsa mei.
Præcipue si cultus erit, speculoque placebit:
Posse suo tangi credat amore deas.
Sed te (quæcunque est) moderate injuria turbent;
Nec sis audita pellice mentis inops.
Nec cito credideris: quantum cito credere lædat,
Exemplum vobis non leve Procris erit.
Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons sacer, & viridi cespite mollis humus.
Sylva nemus non alta facit, tegit arbutus herbam;
Rosmaris, & laurus, nigraque myrtus olent.
Nec densum foliis buxum, fragilesque myricæ,
Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.
Lenibus impulsæ Zephyris, auraque salubri:
Tot generum frondes, herbaque summa tremit.
Grata quies Cephalo, famulis canibusque relictis,
Lassus in hac juvenis sæpe resedit humo.
Quæque meos releves æstus, cantare solebat:
Accipienda sinu mobilis aura veni.
Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures;
Auditos memori detulit aure sonos.
Procris ut accepit nomen quasi pellicis auræ,
Excidit, & subito mota dolore fuit.
Palluit ut sera lectus de vite racemus:
Pallescunt frondes, quas nova læsit hyems.
Quæque suos curant matura cydonia ramos,
Cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
Vtque animus rediit, tenues à pectore vestes
Rumpit, & indignas sauciat ungue genas.
Nec mora, per medias, sparsis furibunda capillis;
Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
Vt prope perventum est, comites in valle reliquit:
Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres
Procri, quis attoniti pectoris ardor erat?

Iam jam venturam, quacunque erat aura putabas
Scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
Nunc venisse piget: neque enim deprendere velles.
Nunc juvat, incertus pectora versat amor.
Credere quæ jubeant, locus est, & nomen, & index,
Et, quia mens semper, quod timet, esse putat.
Vidit ut oppressa vestigia corporis herba,
Pulsantur trepidi corde micante sinus.
Iamque dies medius tenues contraxerat umbras,
Inque pari spatio vesper & ortus erant.
Ecce redit Cephalus proles Cyllenia sylvis,
Oraque fontana fervida pulsat aqua.
Anxia Procri lates. solitas jacet ille per herbas:
Et Zephyri molles, auraque (dixit) ades.
Vt patuit misera jucundus nominis error,
Et mens, & rediit verus in ore color.
Surgit: & oppositas agitato corpore frondes
Movit, in amplexus uxor itura viri.
Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcum
Corripit, in dextra tela fuere manu.
Quid facis infœlix? non est fera, supprime tela:
Me miserum, jaculo fixa puella tua est.
Hei mihi, conclamat, fixisti pectus amicum:
Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
Ante diem morior, sed nulla pellice læsa:
Hoc faciet positam te mihi terra levem.
Nomine suspectam mihi spiritus exit in auram:
Iam morior, chara lumina conde manu.
Ille sinu dominæ morientia pectora mœsto
Sustinet, & lachrymis vulnera sæva lavat.
Dixit, & incauto paulatim pectore lapsus,
Excipitur miseri spiritus ore viri.
Sed repetamus iter: nudis mihi rebus agendum est,
Vt tangat portus fessa carina suos.
Scilicet expectas, ut te in convivia ducam,
Et quæris monitus hac quoque parte meos.

Seræ

Sera veni, positaque decens incede lucerna:
Grata mora venies, maxima lena mora est.
Et si turpis eris, formosa videbere cunctis,
Et latebras vitiis nox dabit illa tuis.
Carpe cibos digitis, est quidam gestus edendi:
Ora nec immunda tota perunge manu.
Neve diu præsume dapes, sed desine citra
Quam cupias, paulo quam potes esse minus.
Priamides Helenen avide si spectet edentem,
Oderit, & dicet, Stulta rapina mea est.
Aptius est, decet atque magis potare puellas:
Cum Veneris puero non male Bacche facis.
Hoc quoq; quam patiens caput est, animusque pedesque
Constant: nec quæ sint singula, bina vide.
Turpe jacens mulier multo madefacta Lyæo,
Digna est concubitus quoslibet illa pati.
Nec somno tutum est, posita succumbere mensa:
Per somnos fieri multa pudenda solent.
Vlteriora pudet docuisse, sed alma Dione
Præcipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus.
Nota sibi sit quæque modos à corpore certos
Sumite: non omnes una figura decet.
Quæ facie præsignis erit, resupina jaceto:
Spectetur tergo, cui sua terga placent.
Mimalion humeris Atlantæ crura ferebat:
Si bona sunt, hoc sunt aspicienda modo.
Parva vehatur equo: quod erat longissima, nunquã
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
Strata premat genibus, paulum cervice reflexa,
Fœmina, per longum conspicienda latus.
Cui femur est juvenile, carent quoq; pectora menda,
Stet vir, in obliquo fusa sit illa toro.
Nec tibi turpe puta, crinem ut Phylleia mater
Solvere: & effusis colla reflecte comis.
Tu quoque cui rugis uterum Lucina notavit,
Vt celer aversis utere Parthus equis.

Mille modi Veneris, simplex, minimique laboris,
Quum jacet in dextrum semisupina latus.
Sed neque Phœbei tripodes, nec corniger Hammon
Vera magis vobis, quam mea Musa canet.
Si qua fides arti quam longo fecimus usu,
Credite: præstabunt carmina nostra fidem.
Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
Fœmina, & ex æquo res juvet ista duos.
Nec blandæ voces, jucundaque murmura cessent,
Nec taceant mediis improba verba jocis.
Tu quoque cui Veneris sensum natura negavit,
Dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infœlix, cui torpet hebes locus ille, puella,
Quo pariter debent fœmina virque frui.
Tantum quum finges, ne sis manifesta caveto:
Effice per motum luminaque ipsa fidem.
Quod juvat, & voces, & anhelitus arguat oris:
Ah pudet, arcanas pars habet illa notas.
Gaudia post Veneris quæ poscit munus amantem,
Illa suas nolit pondus habere preces.
Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris:
Aptius in vestro corpore multa latent.
Lusus habet finem: cygnis discedere tempus,
Duxerunt collo qui juga nostra suo.
Vt quondam juvenes, ita nunc mea turba puellæ,
Inscribant spoliis: Naso magister erat.

P. OVIDII NASONIS

DE REMEDIO AMORIS

LIBER I.

LEgerat hujus Amor titulum nomenque libelli:
Bella mihi, video, bella parantur, ait.
Parce tuum vatem sceleris damnare Cupido,
Tradita qui toties te duce signa tuli.

Non

Non ego Tydides, à quo tua saucia mater
In liquidum rediit æthera Martis equis.
Sæpe tepent alii juvenes, ego semper amavi:
Et si, quid faciam nunc quoque, quæris, amo.
Quin etiam docui, qua posses arte parari:
Et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.
Nec te blande puer, nec nostras prodimus artes:
Nec nova præteritum Musa retexit opus.
Si quis amat, quod amare juvat, fœliciter ardet:
Gaudeat, & vento naviget ille suo.
At si quis male fert indignæ regna puellæ,
Ne pereat, nostræ sentiat artis opem.
Cur aliquis laqueo collum nodatus amator,
A trabe sublimi triste pependit onus?
Cumque aliquis rigido fodiat sua pectora ferro?
Invidiam cædis pacis amator habes.
Qui, nisi desierit, misero periturus amore est:
Desinat, & nulli funeris auctor eris.
Et puer es, nec te quicquam nisi ludere oportet.
Lude: decent animos mollia regna tuos.
Nam poteras uti nudis ad bella sagittis:
Sed tua mortifero sanguine tela carent.
Vitricus & gladiis & acuta dimicet hasta,
Et victor multa cæde cruentus eat.
Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes:
Et quarum vitio nulla fit orba parens.
Effice, nocturna frangatur janua rixa,
Et tegat ornatas multa corona fores.
Fac coeant furtim juvenes, timidæque puellæ:
Verbaque dent cauto qualibet arte viro.
Et modo blanditias, rigido modo jurgia posti
Dicat, & exclusus flebile cantet amans.
His lachrymis contentus eris sine crimine mortis;
Nec tua fax avidos digna subire rogos.
Hæc ego. movit Amor gemmatas aureus alas:
Et mihi, Propositum perfice, dixit, opus.

Ad mea decepti juvenes præcepta venite,
Quos suus ex omni parte fefellit amor.
Discite sanari, per quem didicistis amare:
Una manus vobis vulnus opemque feret.
Terra salutiferas herbas, eademque nocentes
Nutrit, & urticæ proxima sæpe rosa est.
Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
Sed quæcunque viris, vobis quoque dicta puellæ
Credite: diversis partibus arma damus.
E quibus ad vestros si quid non pertinet usus,
Attamen exemplo multa docere potest.
Utile propositum est, sævas extinguere flammas,
Nec servum vitiis pectus habere suum.
Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro:
Et per quod novies, sæpius isset iter.
Nec moriens Dido summa vidisset ab arce,
Dardanias ventis vela dedisse rates.
Nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
Quæ socii damno sanguinis ulta virum est.
Arte mea Tereus (quamvis Philomena placeret)
Per facinus fieri non meruisset avis.
Da mihi Pasiphaën, jam tauri ponet amorem:
Da Phædram, Phædræ turpis abibit amor.
Redde Parin nobis, Helenen Menelaus habebit:
Nec manibus Danaum Pergama victa forent.
Impia si nostros legisset Scylla libellos,
Hæsisset capiti purpura Nise tuo.
Me duce damnosas homines compescite curas,
Rectaque cum sociis me duce navis eat.
Naso legendus erat tunc, quum didicistis amare:
Idem nunc vobis Naso legendus erit.
Publicus assertor vitiis suppressa levabo
Pectora: vindictæ quisque faveto suæ.
Te precor, ô vates, adsit tua laurea nobis:
Carminis & medicæ Phœbe repertor opis,

Et

Et pariter vati, pariter ſuccurre medenti:
Vtraque tutelæ ſubdita cura tuæ eſt.
Dum licet, & modici tangunt præcordia motus,
Si piget, in primo limine ſiſte pedem.
Opprime, dum nova ſunt, ſubiti mala ſemina morbi:
Et tuus incipiens ire reſiſtat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas:
Et validas ſegetes, quæ fuit herba facit.
Quæ præbet latas arbor ſpaciantibus umbras,
Quo poſita eſt primo tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus ſumma tellure revelli:
Nunc ſtat in immenſum viribus aucta ſuis.
Quale ſit id quod amas, celeri circumſpice mente:
Et tua læſuro ſubtrahe colla jugo.
Principiis obſta: ſero medicina paratur:
Quum mala per longas convaluere moras.
Sed propera: nec te venturas differ in horas.
Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit. (do.
Verba dat omnis amans, reperitq; alimenta moran-
Optima vindictæ proxima quæque dies.
Flumina magna vides parvis de fontibus orta:
Plurima collectis multiplicantur aquis.
Si cito ſenſiſſes, quantum peccare parabas,
Non tegeres vultus cortice Myrrha tuos.
Vidi ego, quod fuerat primo ſanabile vulnus;
Dilatum longæ damna tuliſſe moræ.
Sed quia delectat Veneris decerpere fructus,
Dicimus aſſidue, Cras quoque fiet idem.
Interea tacitæ ſerpunt in viſcera flammæ,
Et mala radices altius arbor agit.
Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
Et vetus in capto pectore ſedit amor,
Majus opus ſupereſt: ſed non, quia ſerior ægro
Advocor, ille mihi deſtituendus erit.
Qua læſus fuerat, partem Pæantius heros
Debuerat celeri præſecuiſſe manu.

Poſt

Post tamen hic multos sanatus creditur annos,
Supremam bellis imposuisse manum.
Qui modo nascentis properabam pellere morbos,
Admoveo tardam nunc quoque lentus opem.
Aut nova, si possis, sedare incendia tentes,
Aut ubi per vires procubuere suas.
Dum furor in cursu est, currenti cede furori:
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui quum discedere possit,
Pugnat in adversas ire natator aquas.
Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
Respuit, atque odio verba monentis habet.
Aggrediar melius tum, quum sua vulnera tangi
Iam sinet, & veris vocibus aptus erit.
Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
Flere vetet? non hoc illa monenda loco est.
Quum dederit lachrymas, animumque expleverit (aegrum,
Ille dolor verbis emoderandus erit.
Temporibus medicina valet: data tempore prosunt,
Et data non apta tempore, vina nocent.
Quin etiam accendas vitia, irritesque vetando,
Temporibus si non aggrediare suis.
Ergo ubi visus eris nostra medicabilis arte,
Fac monitis fugias ocia prima meis.
Haec, ut ames, faciunt: haec quae fecere, tuentur:
Haec sunt jucundi causa cibusque mali.
Ocia si tollas, periere Cupidinis arcus:
Contemptaeque jacent, & sine luce faces.
Quam platanus rivo gaudet, quam populus unda,
Et quam limosa canna palustris humo:
Tam Venus ocia amat. finem qui quaeris amori,
Cedit amor rebus: res age, tutus eris.
Languor, & immodici sub nullo judice somni,
Aleaque, & multo tempora quassa mero:
Eripiunt omnes animo sine vulnere vires,
Affluit incautis insidiosus amor.

Desi-

Desidiam puer ille sequi solet, odit agentes:
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora, sunt leges, & quos tuearis amici:
Vade per urbanæ splendida castra togæ.
Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
Suscipe: deliciæ jam tibi terga dabunt.
Ecce fugax Parthus, magni nova causa triumphi,
Iam videt in campis Cæsaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter, Parthasque sagittas:
Et refer ad patrios bina trophæa deos.
Vt semel Ætola Venus est à cuspide læsa,
Mandat amatori bella gerenda suo.
Quæritur, Ægysthus quare sit factus adulter:
In promptu causa est, desidiosus erat.
Pugnabant alii tardis apud Ilion armis,
Quo tulerat vires Græcia tota suas.
Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat:
Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, fecit: ne nil ageretur, amavit.
Sic venit ille puer, sic puer ille manet.
Pura quoque oblectant animos, studiumque colendi;
Qualibet huic curæ cedere cura potest.
Colla jube domitos oneri supponere tauros,
Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
Obrue versata Cerealia semina terra,
Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager.
Aspice curvatos pomorum pondere ramos,
Vt sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Aspice labentes jucundo murmure rivos:
Aspice tondentes fertile gramen oves.
Ecce petunt rupes, præruptaque saxa capellæ,
Vt referant hœdis ubera plena suis.
Pastor inæquali modulatur arundine carmen:
Nec desunt comites, sedula turba, canes.
Parte sonant alia sylvæ mugitibus altæ:
Et queritur vitulum mater abesse suum.

Quid

Quid quum suppositos fugiunt examina fumos,
Vt relevent dempti vimina curva favi.
Poma dat autumnus, formosa est messibus æstas,
Ver præbet flores, igne levatur hyems.
Temporibus certis maturam rusticus uvam
Colligit, & nudo sub pede musta fluunt.
Temporibus certis desectas alligat herbas,
Et tonsam raro pectine vertit humum.
Ipse potes riguis plantam defigere in hortis:
Ipse potes rivos ducere lenis aquæ.
Venerit insitio, fac ramum ramus adoptet:
Stetque peregrinis arbor operta comis.
Quum semel hæc animum cœpit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit amor.
Vel tu venandi studium cole. sæpe recessit
Turpiter à Phœbi victa sorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci.
Nunc in frondosis retia tende jugis.
Aut pavidos terre varia formidine cervos,
Aut cadat adversa cuspide fossus aper.
Nocte fatigatum somnus, non cura puellæ
Excipit, & dulci membra quiete levat.
Lenius est studium: prodest tamen, alite capta
Aut lino, aut calamis, præmia parva sequi.
Vel quæ piscis edax avido male devoret ore,
Abdere supremis æra recurva cibis.
Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
Ipse tibi furtim decipiendus eris.
Tu tamen & quamvis firmis retinebere vinclis,
I procul, & longas carpere perge vias.
Flebis, & occurret desertæ nomen amicæ,
Stabit & in media pes tibi sæpe via.
Sed quando minus ire voles, magis ire memento:
Perfer, & invitos currere coge pedes.
Nec pluvias opta, nec te peregrina morentur
Sabbata, nec damnis alea nata tuis.

Nec

Nec quot transieris, sed quot tibi, quære, supersunt
Millia: nec maneas, nec prope finge moras.
Tempora nec numera, nec crebro respice Romam:
Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.
Dura aliquis præcepta vocet mea: dura fatemur
Esse: sed ut valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi succos, quamvis invitus, amaros
Æger, & oranti mensa negata mihi est.
Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes,
Arida nec sitiens ora levabis aqua.
Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis?
At precium pars hæc corpore major habet.
Sed tamen est artis tristissima janua nostræ:
Et labor est unus, tempora prima pati.
Aspicis, ut prensos urant juga prima juvencos,
Vt nova velocem cingula lædat equum.
Forsitan à laribus patriis exire pigebit:
Sed tamem exibis, deinde redire voles.
Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amicæ,
Prætendes culpæ splendida verba tuæ.
Quum semel exieris, centum solatia curæ
Et rus, & comites, & via longa dabunt.
Nec satis esse putes discedere: lentus abesto,
Dum perdat vires, sitque sine igne cinis.
Qui nisi firmata properabis mente reverti,
Inferet arma tibi sæva rebellis amor.
Quidquid eras, fueris: sitiens avidusque redibis,
Et spacium damno cesserit omne tuo.
Fallitur, Æmoniæ si quis mala pabula terræ,
Et magicas artes posse juvare putat.
Ista veneficiis vetus est via: noster Apollo
Innocuam sacro carmine monstrat opem.
Me duce non tumulo prodire jubebitur umbra,
Non avus insano carmine rumpet humum.
Non seges ex aliis alios transibit in agros,
Nec subito Phœbi pallidus orbis erit.

Vt solet, æquoreas ibit Tyberinus in undas:
Vt solet, in niveis luna vehetur equis.
Nulla ne cantatas deponent pectora curas,
Nec fugiet vivo sulphure victus amor.
Quid te Phasiacæ juverunt gramina terræ,
Quum cuperes patria Colchi manere domo?
Quid tibi profuerint Circe Perseides herbæ,
Quum tibi Neritias abstulit aura rates?
Omnia fecisti, ne callidus hostis abiret,
Ille dedit certa lintea plena fugæ.
Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis.
Longus, at invicto pectore sedit amor.
Vertere quæ poteras homines in mille figuras,
Non poteras animi vertere jura tui.
Diceris his etiam, quum jam discedere vellet,
Dulichium verbis detinuisse ducem:
Non ego, quod primo memini, sperare solebam:
Iam precor, ut conjunx tu meus esse velis.
Et tamen ut conjunx essem tua, digna videbar,
Quod dea, quod magni filia Solis eram.
Ne properes, oro: spacium pro munere posco.
Quid minus optari per mea vota potest?
Et freta mota vides, & debes illa timere:
Vtilior velis postmodo ventus erit.
Quæ tibi causa fugæ? non hic nova Troja resurgit,
Non aliquis socios rursus ad arma vocat.
Hic amor & pax est, in qua male vulneror una:
Totaque sub regno terra futura tuo est.
Illa loquebatur, navem solvebat Vlysses,
Irrita quum velis verba tulere Noti.
Ardet, & assuetas Circe tendebat ad artes:
Nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
Deme veneficiis carminibusque fidem.
Si te causa potens domina retinebit in urbe,
Accipe consilium quod sit in urbe meum.

Optimus ille fuit vindex, lædentia pectus
Vincula qui rupit, dedoluitque semel.
Sed cui tantum animi est, illum mirabor & ipse:
Et dicam, Monitis non eget iste meis.
Tu modo, qui quod amas, ægre dediscis amare,
Et potes, & velles posse, docendus eris.
Sæpe refer tecum sceleratæ facta puellæ,
Et pone ante oculos omnia damna tuos.
Illud & illud habet, nec ea contenta rapina est:
Sub titulum nostros misit avara lares.
Sic mihi juravit, sic me jurata fefellit.
Ante suas quoties passa jacere fores?
Diligit ipsa alios, à me fastidit amari:
Institor heu noctes, quas mihi non dat, habet.
Hæc tibi per totos marcescant omnia sensus:
Hæc refer, hinc odii semina quære tui.
Atque utinam posses etiam facundus in illis
Esse: dole tantum, sponte disertus eris.
Hæserat in quadam nuper meâ cura puella:
Conveniens animo non erat illa meo.
Curabar propriis æger Podalirius herbis:
Et fateor, medicus turpiter æger eram.
Profuit, assidue vitiis insistere amicæ:
Idque mihi factum sæpe salubre fuit.
Quam mala, dicebam, nostræ sunt crura puellæ:
Nec tamen (ut verum confiteamur) erant.
Brachia quam non sunt nostræ formosa puellæ:
Nec tamen (ut verum confiteamur) erant. (tem.
Quã brevis est, nec erat: quam multum poscit aman-
Hinc odio venit maxima causa meo.
Et mala sunt vicina bonis: errore sub illo,
Pro vitio virtus crimina sæpe tulit.
Quam potes, in pejus dotes deflecte puellæ:
Iudiciumque brevi limite falle tuum.
Turgida, si plena est: si fusca est, nigra vocetur,
In gracili macies crimen habere potest.

Et

Et poterit dici petulans, quæ rustica non est:
Et poterit dici rustica si qua proba est.
Quin etiam quæcunque caret tua dote puella,
Hanc maneat blandis usque precare sonis.
Exige quod cantet, si qua est sine voce puella:
Fac saltet, nescit si qua movere pedem.
Barbara sermone est, fac tecum multa loquatur:
Non didicit chordas tangere, posce lyram.
Durius incedit, fac ambulet: omne papillæ
Pectus habent tumidæ, fascia nulla tegat.
Si male dentata est, narra quod rideat illa:
Mollibus est oculis, quod fleat illa, refer.
Proderit & subito, quum se non finxerit ulli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
Auferimur cultu, gemmis auroque teguntur
Omnia, pars minima est ipsa puella sui.
Sæpe, ubi sit quod ames, inter tam multa requiras:
Decipit hac oculos ægide dives amor.
Improvisus ades, deprendas tutus inermem:
Infœlix vitiis excidet illa suis.
Non tamen huic nimium præcepto credere tutum est:
Fallit enim multos forma sine arte decens.
Tu quoque compositis sua cum linet ora venenis,
Ad dominæ vultus, nec pudor obstet, eas.
Pyxidas invenies, & rerum mille colores,
Et fluere in tepidos œsipa lapsa sinus.
Illa tuas redolent Phineu medicamina mensas:
Non semel est stomacho nausea facta meo.
Nunc tibi, quæ medio Veneris præstemus in usu,
Eloquar: est omni parte fugandus amor.
Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
Ingenio verbis concipe plura meis.
Nuper enim nostros quidam carpsere libellos,
Quorum censura musa proterva mea est.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe,
Qui volet, impugnet unus & alter opus.

Inge-

Ingenium magni livor detrectat Homeri:
Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes.
Et tua sacrilegæ laniarunt carmina linguæ,
Pertulit huc victos quo duce Troja deos.
Summa petit livor, perflant altissima venti:
Summa petunt dextra fulmina missa Iovis.
At tu quicumque es, quem nostra licentia lædit,
Si sapis, ad numeros exige quæque suos.
Fortia Mæonio gaudent pede bella referri:
Deliciis illic quis locus esse potest?
Grande sonant Tragici, Tragicos decet ira cothurnos:
Versibus è mediis soccus habendus erit.
Liber in adversos hostes stringatur Iambus,
Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos Elegeia cantet amores,
Et levis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
Cydippe non est oris Homere tui.
Quis feret Andromaches peragentem Thaida partes?
Peccat, in Andromache Thaida si quis agat.
Thais in arte mea est, lascivia libera nostra est:
Nil mihi cum nupta: Thais in arte mea est.
Si mea materiæ respondet musa jocosa,
Vicimus, & falsi criminis acta rea est:
Rumpere livor edax: magnum jam nomen habemus.
Majus erit: tantum quo pede cœpit, eat.
Sed nimium properas. vivam modo, plura dolebis,
Et capient anni carmina multa mei.
Nam juvat, & studium famæ mihi crescit honore:
Principio clivi noster anhelat equus.
Tantum se nobis Elegi debere fatentur,
Quantum Virgilio nobile debet opus.

DE REMEDIO AMORIS
LIBER II.

HActenus invidiæ respondimus: attrahe lora
Fortius, & gyro curre poeta tuo.
Ergo ubi concubitus & opus juvenile petetur,
Et prope promissæ tempora noctis erunt:
Gaudia ne dominæ, pleno si corpore sumes,
Te capiant: ineas quamlibet ante, velim.
Quamlibet invenias, in qua tua prima voluptas
Desinat: à prima proxima segnis erit.
Sustentata Venus gratissima: frigore soles,
Sole juvant umbræ, grata fit unda siti.
Et pudet, & dicam, Veneris quoque junge figuras:
Quas minime jungi, quasve decere putes.
Nec labor efficere est. raræ tibi vera fatentur:
Et nihil est, quod se dedecuisse putent.
Tunc etiam jubeo totas aperire fenestras,
Turpiaque admisso membra notare die.
At simul ad metas venit finita voluptas,
Lassaque cum tota corpora mente jacent:
Dum piget, & nullam malles tetigisse puellam,
Facturusque tibi non videare diu:
Tunc animo signa, quæcunque in corpore menda est,
Luminaque in vitiis illius usque tene.
Forsitan hæc aliquis (nam sunt quoq;) parva vocabit:
Sed quæ non prosunt singula, multa juvant.
Parva necat morsu spaciosum vipera taurum:
A cane non magno sæpe tenetur aper.
Tu tantum numero pugna, præceptaque in unum
Contrahe: de multis grandis acervus erit.
Sed quia sunt totidem mores, totidemque figuræ,
Non sunt judiciis omnia danda meis.
Quo tua non possunt offendi pectora facto,
Forsitan hoc alio judice crimen erit.

Ille

Ille quod obscœnas in aperto corpore partes
Viderat, in cursu qui fuit, hæsit amor.
Ille quod à Veneris rebus surgente puella,
Vidit in immundo signa pudenda toro.
Luditis, ô si quos potuerunt ista movere:
Afflarunt tepidæ pectora vestra faces.
Attrahet ille puer contentos fortius arcus:
Saucia majorem turba petetis opem.
Quid qui clam latuit reddente obscœna puella?
Et vidit quæ mox ipsa videre vetat?
Dii melius, quam nos moneamus talia quenquam?
Vt prosint, non sunt expedienda tamen.
Hortor & ut pariter binas habeatis amicas:
Fortior est, plures si quis habere potest.
Secta bipartito quum mens discurrit utroque,
Alterius vires subtrahit alter amor.
Grandia per multos tenuantur flumina rivos:
Magnaque subducto stipite flamma perit.
Non satis una tenet ceratas anchora puppes:
Non satis est liquidis unicus hamus equis.
Qui sibi jam pridem solatia bina paravit,
Iampridem summa victor in arce fuit.
At tibi qui fueras dominæ male creditus uni,
Nunc saltem novus est inveniendus amor.
Pasiphaes Minos in Plotide perdidit ignes:
Cessit ab Idæa conjuge victa prior.
Amphilochi frater, ne Phegida semper amaret,
Callirhoe fecit parte recepta tori.
Et Paris Oenonem summos tenuisset in annos,
Si non Oebalia pellice læsa foret.
Conjugis Odrysio placuisset forma tyranno,
Sed melior clausæ forma sororis erat.
Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
Successore novo vincitur omnis amor.
Parcius è multis mater desiderat unum,
Quam quæ flens clamat, Tu mihi solus eras.

Et ne forte putes, nova me tibi condere jura,
(Atque utinam inventi gloria nostra foret)
Vidit id Atrides: quid enim non ille videret,
Cujus in arbitrio Græcia tota fuit?
Marte suo captam Chryseida victor amabat:
At senior stulte flebat ubique pater.
Quid lachrymas odiose senex? bene contigit illi:
Officio natam lædis inepte tuo.
Quam postquam reddi Calchas ope tutus Achillis
Jusserat, & patria est illa recepta domo:
Atrides ait, Est illius proxima forma:
Et si prima sinat littera, nomen idem.
Hanc mihi (si sapiat) per se concedat Achilles,
Si minus imperium sentiet ille meum.
Quid siquis vestrum factum hoc incusat Achivi:
Est aliquid, valida sceptra tenere manu.
Nam si rex ego sum, nec mecum dormiat illa,
In mea Thersites regna licebit eat.
Dixit, & hanc habuit solatia magna prioris,
Et prior est posita cura repulsa nova.
Ergo assume novas autore Agamemnone flammas,
Et tuus in bivio detineatur amor.
Quæris ubi invenias? artes tu perlege nostras:
Plena puellarum jam tibi navis erit.
Quod si quid præcepta valent mea, si quid Apollo
Utile mortales edocet ore meo:
Quamvis infœlix media torreberis Ætna,
Frigidior dominæ fac videare tuæ.
Et sanum simula, ne si quid forte dolebis,
Sentiat: & ride, cum tibi flendus eris:
Non ego te jubeo medias abrumpere flammas:
Non sunt imperii tam fera jussa mei.
Quod non est, simula: positos imitare furores,
Sic facies vere, quod meditatus eris.
Sæpe ego, ne biberem, volui dormire videri:
Dum videor, somno lumina victa dedi.

Decep-

Deceptum risi, qui se simularat amare,
In laqueos auceps decideratque suos.
Intrat amor mentes usu, dediscitur usu.
Qui poterit sanum fingere, tutus erit.
Dixerit, ut venias pacta tibi nocte, venito:
Veneris, & fuerit janua clausa, feres.
Nec dic blanditias, nec dic convicia posti,
Nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit, careant tua verba querelis,
Et nulla in vultu signa dolentis habe.
Jam ponet fastus, quum te languere videbit:
Hoc etiam nostra munus ab arte feres.
Te quoque fallet amor, dum sit tibi finis amandi.
Præpositis frenis sæpe repugnat equus.
Utilitas lateat: quod non profitebere, fiet.
Quæ nimis apparent retia, vitat avis.
Nec tibi tam placeat, quod te contemnere possis:
Sume animos, animis cedat ut illa tuis.
Janua forte patet: quamvis revocabere, transi:
Est data nox, dubita nocte venire data.
Posse pati facile est, tibi ni patientia desit:
Protinus ex facili gaudia ferre licet.
En præcepta potest quisquam mea dura vocare:
En etiam partes conciliantis ago.
Et quoniam variant animi, variabimus artes:
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora vix ferro quædam sanantur acuto:
Auxilium multis succus & herba fuit.
Mollior es, nec abire potes, vinctusque teneris,
Et tua sævus amor sub pede colla premit,
Desine luctari, referant tua carbasa venti:
Quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
Explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardes.
Cedimus: è medio jam licet amne bibas.
Sed bibe plus etiam, quam quod præcordia poscunt:
Gutture fac pleno sumpta redundet aqua.

Et fruere usque tua nullo prohibente puella:
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Tædia quære mali, faciunt & tædia finem:
Iam quoque quum credas posse carere, mane.
Dum bene te cumules, & copia tollat amorem,
Et fastidita non libet esse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit:
Hunc si tu quæris ponere, pone metum.
Qui timet ut sua sit, ne quis sibi subtrahat illam,
Ille Machaonia vix ope sanus erit.
Plus amat è natis mater plerumque duobus,
Pro cujus reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus Amor, qui pectora sanat,
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & juvenes votis oblivia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.
Hic mihi sic dixit: dubito, verusne Cupido,
An somnus fuerit: sed puto somnus erat.
O qui sollicitos modo das, modo demis amores:
Adjice præceptis hoc quoque Naso tuis.
Ad mala quisq; animum referat sua, ponet amorem:
Omnibus ille Deus plusve minusve dedit.
Qui Puteal, Ianumque timet, celeresque Calendas,
Torqueat hunc æris mutua summa sui.
Cui durus pater est, ut voto cætera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
Hic male dotata pauper cum conjuge vivit:
Vxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosa fertilis uvæ
Vinea, ne nascens usta sit uva, time.
Ille habet in reditu navem, mare semper iniquum
Cogitet, & damno littora sæva suo.
Filius hunc miles, hunc filia nubilis angat:
Et quis non causas mille doloris habet?

Vt posses odisse tuam Pari, funera fratrum
Debueras animo sæpe referre tuo.
Plura loquebatur: placidus puerilis imago,
Destituit somnus, si modo somnus erat.
Quid faciam? media navem Palinurus in unda
Deserit: ignotas cogor inire vias.
Quisquis amas, loca sola nocent, loca sola caveto.
Quo fugis? in populo tutior esse potes.
Nam tibi secretos augent secreta furores:
Est opus auxilio, turba futura tibi est.
Tristis eris, si solus eris: dominæque relicta
Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
Tristior iccirco nox est, quam tempora Phœbi:
Quæque levet luctus, turba sodalis abest.
Nec fuge colloquium, nec sit tua janua clausa,
Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem:
Hic quoque amicitiæ non levis usus erit.
Quid nisi secreta læserunt Phyllida sylvæ?
Certa necis causa est, incomitata fuit.
Ibat, ut Aonio referens trieterica Baccho,
Ire solet fusis barbara turba comis.
Et modo, qua poterat, latum spectabat in æquor:
Nunc in harenosa lassa jacebat humo.
Perfide Demophoon, surdas clamabat ad undas:
Ruptaque singultu verba loquentis erant.
Limes erat tenuis longa subnubilus umbra,
Quo tulit illa suos ad mare sæpe pedes.
Nona tegebatur misera via: Viderit, inquit,
Expectat zonam pallida facta suam.
Aspicit & ramos: dubitat, refugitque quod audet:
Et timet, & digitos ad sua colla refert.
Sithoni nunc certe vellem ne sola fuisses,
Non fleret positis Phyllida sylva comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta caveto,
Læse vir à domina, læsa puella viro.

Præstiterat juvenis, quidquid mea musa jubebat,
Inque suæ portu pæne salutis erat.
Decidit, ut cupidos inter devenit amantes:
Et quæ deciderant tela, resumpsit amor.
Si quis amas, nec vis, facito contagia vites:
Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.
Dum spectant læsos oculi, læduntur & ipsi:
Multaque corporibus transitione nocent.
In loca nonnunquam siccis arentia glebis,
De prope currenti flumina manat aqua.
Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.
Alter item jam sanus erat, vicinia læsit:
Occursum dominæ non tulit ille suæ.
Vulnus in antiquum rediit male sana cicatrix,
Successumque artes non habuere meæ.
Proximus à tectis ignis defenditur ægre:
Utile, finitimis abstinuisse locis.
Nec quæ ferre solet spatiantem porticus illam,
Te ferat: officium neve colatur idem.
Quid juvat admonitu tepidam recalescere mentem?
Alter, si possis, orbis habendus erit.
Non facile esuriens posita retinebere mensa,
Et multum saliens incitat unda sitim.
Non facile est, taurum visa retinere juvenca:
Fortis equus visa semper adhinnit equa.
Hæc ubi præstiteris, ut tandem littora tangas,
Non ipsam satis est deseruisse tibi.
Et soror & mater valeant, & conscia nutrix,
Et quisquis dominæ pars erit ulla tuæ.
Nec veniat servus, nec flens ancillula fictum
Suppliciter dominæ nomine dicat ave.
Nec, si scire voles, quid agat tamen ipse rogabis:
Perfer: erit lucro lingua retenta tuo.
Tu quoque, qui causam fugitivi quæris amoris,
Deque tua domina multa querenda refers:

Parce

Parce queri, melius sic te ulciscere tacendo,
Cum desideriis efflaat illa tuis.
Et malim taceas, quam te desisse loquaris:
Qui nimium multis, Non amo, dicit, amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
Quam subito: lente desine, tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet altius ire:
Sed tamen hæc brevis est, illa perennis aqua.
Fallat, & in tenues evanidus exeat auras,
Perque gradus molles emoriatur amor.
Sed modo dilectam scelus est odisse puellam:
Exitus ingeniis convenit iste feris.
Nec curandus adest, odio qui finit amorem:
Aut amat, aut ægre desinit esse miser.
Turpe vir & mulier juncti modo, protinus hostes:
Non istas lites Appias ipsa probat.
Sæpe reas faciunt, & amant: ubi nulla simultas
Incidit, à monitu liber oberrat amor.
Forte aderat juvenis, dominam lectica tenebat:
Horrebant sævis omnia verba minis.
Iamque vadaturus, Lectica prodeat, inquit:
Prodierat, visa conjuge mutus erat.
Et manus, & manibus duplices cecidere tabellæ:
Venit in amplexus, atque ita, Vincis, ait.
Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
Quam petere à thalamis litigiosa fora.
Munera quæ dederas, habeat sine lite jubeto:
Esse solent magno damna minora bono.
Quod si vos casus aliquis conducat in unum,
Mente memor tota, quæ damus arma, teve.
Hic opus est armis, hic ô fortissime pugna:
Vincenda est telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi rivalis, nunc durum limen amicæ,
Nunc subeant mediis irrita verba deis.
Nec compone comas, cum sis venturus ad illam:
Nec toga sit laxo conspicienda sinu.

Nulla sit ut placeas aliena cura puellæ:
Iam face, ut è multis illa sit una tibi.
Sed quid præcipue vestris conatibus obstet,
Eloquar, exemplo quemque docente suo.
Desinimus tarde, quia nos speramus amari:
Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
At tu nec voces: quid enim fallacius illis?
Crede, nec æternos pondus habere deos.
Neve puellarum lachrymis moveare, caveto:
Vt flerent, oculos erudiere suos.
Artibus innumeris mens oppugnatur amantum,
Vt lapis æquoreis undique pulsus aquis:
Nec causas aperi, quare divortia quæras:
Nec dic, quod doleas: clam tamen usque dole.
Nec peccata refert, ne diluat ipsa, caveto,
Vt melior causa causa sit illa tua.
Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellæ
Probra, satis fieri postulat ille sibi.
Non ego Dulichias furiali more sagittas,
Nec raptas ausim tingere in amne faces.
Nec nos purpureas pueri resecabimus alas,
Nec sacer arte mea laxior arcus erit.
Consilium est quodcunque cano: parete monenti:
Vt faveas cœptis, Phœbe saluber ades.
Phœbus adest, sonuere lyræ, sonuere pharetræ.
Signa deum nosco per sua: Phœbus adest.
Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis,
Murice cum Tyrio: turpius illud erit.
Vos quoque formosis vestras conferte puellas:
Incipiet domina quemque pudere suæ.
Vtraque formosæ Paridi potuere videri:
Sed tibi collatam vincis utramque Venus.
Nec solam faciem, mores quoque confer, & artes.
Tantum iudicio ne tuus obstet amor.
Exiguum est, quod deinde canam: sed profuit illud
Exiguum multis, in quibus ipse fui.

Scrip-

Scripta cave relegas blandæ servata puellæ:
Constantes animos scripta relecta movent.
Omnia pone feros, quamvis invitus, in ignes,
Et dic, Ardoris sit rogus iste mei.
Thestias absentem succendit stipite natum:
Tu timide flammis perfida verba dabis.
Si potes, & ceras remove. quid imagine muta
Carperis? hoc periit Laodamia modo.
Et loca sæpe nocent: fugito loca conscia vestri
Concubitus, causas illa doloris habent.
Hic fuit, hic cubuit, thalamo dormivimus illo,
Hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.
Admonitu recreatur amor, vulnusque novatum
Scinditur, & firmis causa pusilla nocet.
Ut pene extinctum cinerem si sulphure tangas,
Vivet, & ex minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitaris, quidquid renovabit amorem,
Flamma redardescet, quæ modo nulla fuit.
Argolicæ cuperent fugisse Capharea puppes,
Teque senex luctus ignibus ulte tuos.
Præterita cautus Niseide navita gaudet:
Tu loca quæ nimium grata fuere, cave.
Hæc tibi sint Syrtes, hæc Acroceraunia vita,
Hic vomit epotas dira Charybdis aquas.
Sunt quæ non possunt aliquo cogente juberi:
Sæpe tamen casu facta levare solent.
Perdat opes Phædra, parces Neptune nepoti:
Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
Gnosida fecisses inopem, sapienter amasset:
Divitiis alitur luxuriosus amor.
Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ ceperit Irum?
Nempe quod alter egens, altera pauper erat.
Non habet, unde suum paupertas pascat amorem:
Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse velis.
At tanti tibi sit, non indulgere theatris,
Dum bene de vacuo pectore cedat amor.

Enervant animos cithara, cantuſque, lyraque,
Et vox, & numeris brachia mota ſuis.
Illic aſſidue ficti cantantur amantes:
Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
Eloquar invitus, teneros ne tange poetas:
Summoveo dotes impius ipſe meas.
Callimachum fugito, non eſt inimicus amori:
Et cum Callimacho tu quoque Coe noces.
Me certe Sappho meliorem fecit amicæ,
Nec rigidos mores Teia muſa dedit.
Carmina quis potuit tuto legiſſe Tibulli?
Vel tua, cujus opus Cynthia ſola fuit?
Quis potuit lecto durus diſcedere Gallo?
Et mea neſcio quid carmina tale ſonant.
Quod niſi dux operis, vatem fruſtratur, Apollo,
Æmulus eſt noſtri maxima cauſa mali.
At tu rivalem noli tibi fingere quemquam,
Inque ſuo ſolam crede jacere toro.
Acrius Hermionem ideo dilexit Oreſtes,
Eſſe quod alterius cœperat illa viri.
Quid Menelae doles? ibas ſine conjuge Creten,
Et poteras nupta latus abeſſe tua.
Ut Paris hanc rapuit, tunc demum uxore carere
Non potes: alterius crevit amore tuus.
Hoc & in abducta Bryſeide flebat Achilles,
Illam Pliſthenio gaudia ferre viro.
Nec fruſtra flebat: fecit (mihi credite) Atrides,
Quod ſi non faceret, turpiter eſſet iners.
Certe ego feciſſem, nec ſum ſapientior illo:
Invidiæ fructus maximus ille fuit.
Nam ſibi quod nunquam tactam Bryſeida jurat,
Per ſceptrum, ſceptrum non putat eſſe deos.
Dii faciant, poſſis dominæ tranſire relictæ
Limina, propoſito ſufficiantque pedes.
Et poteris, modo velle tene: nunc fortiter ire,
Nunc opus eſt celeri ſubdere calcar equo.

Illo Lothophagos, illo Sirenes in antro
Esse puta: remis adjice vela tuis.
Tu quoque, qui quondam nimium rivale dolebas;
Vellem desineres hostis habere loco.
Hunc certe, quamvis odio remanente, saluta:
Oscula cum poteris jam dare, sanus eris.
Ecce cibos etiam, medicinæ fungar ut omni
Munere, quos fugias, quosve sequare, dabo.
Daunius an Lybicis bulbus tibi missus ab oris,
An veniat Megaris: noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
Et quicquid Veneri corpora nostra parat.
Utilius sumas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.
Quid tibi præcipiam de Bacchi munere, quæris?
Spe brevius monitus experiere meos.
Vina parant animos Veneri, nisi plurima sumas,
Et stupeant multo corda sepulta mero.
Nutritur vento, vento restinguitur ignis:
Lenis alit flammas, grandior aura necat.
Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat: si qua est inter utrunque, nocet.
Hoc opus exegi: fessæ date serta carinæ:
Contigimus portum, quo mihi cursus erat.
Postmodo reddetis sacro pia vota poetæ,
Carmine sanati fœmina virque meo.

AVLI SABINI POETÆ

EPISTOLÆ TRES

AD

OVIDIANAS EPISTOLAS

RESPONSORIÆ.

VLYSSES PENELOPÆ.

Pertulit ad miserum tandem tua casus Vlyssem
Penelope, chartis verba notata piis.
Agnovi charamq; manum, gemmasque fideles:
Solamen longis illa fuere malis.
Arguis ut lentum: mallem quoque forsitan esse,
Quam tibi, quaque tuli, dicere, quaque feram.
Non hoc objecit mihi Gracia, cum mea fictus
Detinuit patrio littore vela furor.
Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:
Causaque fingenda tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam: curas, properemque venire:
Dum propero, adversi vela tulere Noti.
Non me Troja tenet, Grajis odiosa puellis:
Iam cinis, & tantum flebile Troja solum.
Deiphobusque jacet, jacet Asius, & jacet Hector,
Et quicunque tui causa timoris erant.
Evasi & Thracum caso duce pralia Rheso,
In mea captivis castra refectus equis.
Tutus & è media Phrygia Tritonidos arce
Fatalis palma pignora capta tuli.
Nec timui commissus equo, male sedula quamvis
Clamabat vates, Vrite Troes equum.
Vrite, mendaci celantur robore Achivi,
Et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.

Per-

Perdiderat tumuli supremum munus Achilles,
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danai tanto tenuere labori:
Erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? pelago sunt obruta: non mihi classes,
Non socii superant, omnia pontus habet.
Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
Duravit, patiens ad mala perstat amor.
Illum non avidis canibus Nereia virgo
Fregit, non tumidis torta Charybdis aquis.
Non ferus Antiphates, nec in uno corpore discors
Parthenope, blandis insidiosa modis.
Non quod Colchiacas artes tentaverit herbis,
Non quod solennes altera diva toros.
Vtraque se nobis mortalia demere fila
Spondebat, Stygias utraque posse vias.
Te tamen hac etiam spreta mercede petivi,
Passurus terra tot mala, totque mari.
Sed tu fœmineo nunc forsan nomine tacta,
Non secura leges cætera verba mea.
Quaque mihi Circe, qua sit mihi causa Calypso,
Iamdudum ignoto sollicitere metu. (legi,
Certe ego cum Antinoum, Polybumq; Medontaque
Heu toto sanguis corpore nullus erat.
Tot juvenes inter tot vina liquentia semper,
Hei mihi, qui credam? pignore casta manes.
Curve placent ulli, si sunt in fletibus ora?
Deperit, & lachrymis non decor iste tibi.
Pacta quoq; es thalamo, nisi mendax tela moretur:
Et cœptum revocas pallida semper opus.
Ars pia, sed quoties oculos frustrabere lana,
Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius Polypheme tuo superatus in antro,
Finissem ingratos ad mala tanta dies.
Threjcio melius cecidissem milite victus,
Ismaron errantes cum tenuere rates.

Crudelemve illo satiassem tempore Ditem,
Quo redii Stygiis fata moratus aquis.
Vidi ubi nequicquam quod me tua littera celat,
Sospes digresso qua mihi mater erat.
Rettulit illa domus eadem mala: meque querentem
Fugit ab amplexu ter resoluta meo.
Phylaciden vidi contemptis sortibus, ille
Primus in Hectoreas intulit arma domos.
Fœlix laudata cum conjuge, læta per umbras
Illa suum forte sit comitata virum.
Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos:
Sed juvat, ante suum sic cecidisse diem.
Vidi, nec lachrymas oculi tenuere cadentes,
Deformem Atriden (hei mihi) cæde nova.
Illum Troja virum non læserat, ille furentem
Nauplion, Euboicos transieratque sinus.
Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
Iam reduci solvens debita vota Iovi.
Tyndaris has illi lætas pro fœdere pœnas
Struxerat, externos ipsa secuta viros.
Ah mihi quid prodest, captivas Teucridas inter
Cum staret conjux Hectoris atque soror.
Defectis Hecubam potui legisse sub annis,
Ne tibi suspectus pellicis esset amor.
Prima meis omen metuendum puppibus illa
Fecit, non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseras finivit mœsta querelas,
Et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
Æolus infusis incubuitque Notis.
Pervagus hinc toto non fœlix differor orbe,
Et quacunque vocat fluctus & aura feror.
Sed si Tiresias tam læti providus augur,
Quam verax vates in mala nostra fuit.
Et terra, & pelago, quidquid mihi triste canebat,
Emensus, fato jam meliore vagor.

Iam

Iam mihi nescio quo comitem se in littore jungit
Pallas, hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas versa post funera Troja
Visa mihi, medium temporis ira tulit.
Quicquid & Oenides commiserat omnibus unus,
Peccavi, Danais omnibus ira nocens.
Nec te Tytide, cujus modo noverat arma,
Eximit: errato tu quoque ab orbe venis.
Non Telamone satum capta de conjuge Teucrum:
Non ipsum, pro quo mille fuere rates.
Fœlix Plisthenides, quacunque in sorte fuisti,
Conjuge cum chara, non gravis illa fuit.
Seu venti fecere moras, sive æquora vobis,
Ad nulla est vester damna retentus amor.
Oscula nec venti certe tenuere, nec unda:
Promptaque in amplexus brachia semper erant.
Sic utinam errarem: faceres tu mollia conjux
Æquora, te socia nil mihi triste foret.
Nunc quoque Telemacho tecum mihi sospite tecto,
Omnia sunt animo jam leviora mala.
Quem tamen infestas rursus queror ire per undas,
Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.
Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
Nam male commissus fluctibus ipse fuit.
Sed labor in fine est, occursum in littore vates
Dixit, In amplexus chare ferere tuos.
Noscendus soli veniam tibi: tu preme solers
Lætitiam, & tacito gaudia conde sinu.
Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum:
Sic cecinit laurus ille monere suas.
Forsitan ante dapes, interque vacantia vina,
Vltoris pharetris utile tempus erit.
Et modo despectum subito mirentur Vlyssem:
Heu precor, ut properet ille venire dies.
Antiqui renovet qui letus fœdera lecti:
Et tandem incipias conjuge chara frui.

DEMO-

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Phyllidi Demophoon patria dimittit ab urbe,
Et patriam meminit muneris esse tui.
Nec face Demophoon alia, nec conjuge captus:
Sed tamen non fœlix, quam tibi notus erat.
Thesea, quo socero ne quicquam Phylli timebas,
Impuleritque ignes forsitan ille tuos.
Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes:
Hunc illi finem longa senecta dedit.
Qui modo peltiferas fudit Maotidas armis;
Alcidæ magni non minor esse comes.
Qui socerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
Mirantem monstri cornua victa sui.
Arguor exilii: quem credis causa fuisse?
Nec tacitum frater, nec sinit esse reum.
Dum thalamos (inquit) dilecta Phyllidos urges,
Et tuus externo cessat in igne furor.
Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci,
Prævenitque tuas flebilis hora moras.
Forsitan & nondum factis occurrere rebus,
At poteras factis utilis esse tamen.
Cum potiora mihi Rhodopeia regna fuere,
Quæque magis regnis chara puella fuit.
Intonat his Athamas, eadem mox objicit Æthra,
Infœlix functa jam prope sortis anus.
Et quod non condant nati sua lumina palmæ,
Fecisse hic nostras arguit usque moras.
Non equidem infiteor, multum clamavit uterque,
Staret Threjiciis quum mihi puppis aquis.
Poscunt, Demophoon quid cessas? carbasa venti:
Demophoon patrios respice jure deos.
Respice & exemplum, qua gaudes Phyllida sume:
Sic amat, ut terra nolit abire sua.
Vtque redire velis, non ut comitetur euntem,
Te rogat: & præfert barbara regna tuis.

Me

Me tamen hic inter tacitum convicia ſæpe
Adverſis memini vota tuliſſe Notis.
Sæpe abitura tuo ponentem brachia collo,
Gaviſum in fluctus æquora mota truces.
Nec metuam, hoc ipſo coram genitore fateri:
Libertas meritis eſt mihi facta tuis.
Dices: non duro dilectam Phyllida liqui
Pectore, nec præceps vela ferenda dedi.
Et flevi, & flentem ſolando ſæpe remanſi,
Cum ſtaret curſus jam mihi certa dies.
Denique Threjicia veni rate, non dare Phyllis
Quam potuit, juſſit tardius ire ratem.
Ignoſce & faſſo, memor es Minoidos, ipſe
Antiquus nec dum pectore ceſſit amor.
Et quoties oculis circumdat ſidera, dixit:
Quæ fulget cœlo, noſtra puella fuit.
Illum dilecta Bacchus ſibi cedere juſſit
Conjuge, deſerta crimen at ille ſubit.
Exemploque patris perjurus dicor & ipſe,
Nec quæris cauſas Sithoni dura moræ.
Nec ſatis ampla putas redituri pignora ſi me
Non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi turbatos Phylli penates
Theſeos, & miſera rettulit acta domus?
Non laqueos audis chari me flere parentis?
Flebilior laqueis hei mihi cauſa ſubeſt.
Non fratrem Hippolytum, cecidit miſerabilis ille
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuſo reditus, licet undique fata
Accumulent cauſas: tempora parva peto.
Theſea (quod ſupereſt) patrem tumulabimus ante:
Succedat tumulo non ſine honore decens.
Da ſpatium, veniamque peto: non perfidus abſum,
Nec mihi tam terra tutior ulla tua eſt.
Quidquid mite fuit poſt diruta Pergama, quidquid
Aut bella, aut pelagi detinuere moræ:

Sola

Sola fuit Thrace, patria quoque jactor in illa:
Auxilium superest casibus una meis.
Si modo mens eadem: nec quod sit jam mihi dives,
Regia, Cecropia non minor arce, movet.
Nec patris offendunt casus, nec crimina matris,
Nec jam non fœlix omine Demophoon.
Quid si Phœbeam peterem te conjuge Trojam,
Perque annos sequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis: toto laudatur in orbe
Exemplum fidi non leve facta tori.
Illa pia (sic rumor ait) mendacia tela
Struxit, & instantes distulit arte toros:
Cum properata palam revocaret stamina noctis,
Atque iterum in lanas omne rediret opus.
At tua ne fugiant spreti connubia Thraces,
Phylli times: ulli nubere dura potes?
Estque tibi pectus, cujusquam accedere tedas?
Obstat perfidia nec metus iste tua?
O tibi quantus erit facti rubor, ah tibi quantus
Tum dolor, aspicies cum mea vela procul.
Damnabisque tuos sero temeraria questus:
Demophoon, dices, hei mihi, fidus erat.
Demophoon rediit, & savos forsitan Euros
Passus, & hybernas dum quoque currit aquas.
Ah cur nescio quã properavimus, hei mihi culpam:
Rupi, quam ruptam sum mihi questa fidem.
Sic tamen, ac potius sic perstes, quam mihi de te
Vlterior tangat pectore Phylli dolor.
Quos tibi (me miserum) laqueos, qua fata minaris?
Et nimis audaces gens habet ista deos.
Parce precor, flammasque domus mihi crimen habentis
Perfidia, gemina ne preme dura nota.
Excuset patrem fatis in parte relicta
Gnosis, non merui, cur ferar ipse nocens.
Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt:
Est animus reditus, sed pia causa tenet.

PARIS

PARIS OENONÆ.

QVæ satis apta tibi tam juste Nympha querenti
Rescribam, fateor quærere verba manum.
Quærit, nec subeunt: sentit sua crimina tantum,
Solvere quæ sentit, non sinit alter amor.
Si levat hic iras, ipso me judice damnor:
Quid refert? causa tu meliore cares..
Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
Rettrahit: alterius sic quoque præda sumus.
Prima meis tu pacta toris: fassusque juventam,
Te primum accepta est conjuge noster amor.
Nondum tantus eram, quo me genitore superbum
Arguis: hoc dominus tunc retinendus eram.
Non ego Deiphobum sperabā, aut Hectora fratrem;
Cum pastos agerem te comitante greges.
Reginamque Hecuben nisi matris nomine noram,
Et fueras illi digna manere nurus.
Sed non est rationis amor, te consule nympha:
Læsa es, & læsam scribis amare tamen.
Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes,
Dejecta memor es tu tamen usque facis.
Adde, quod hic fatis amor est adjutus, & illum
Præscia venturi viderat ante soror.
Nondum Tyndaridos nomen mihi sederat aure,
Nec cecinit Grajos illa vocare viros.
Omnia vera vides, superant mea vulnera tantum:
Vtque tuam supplex poscere cogor opem.
Te penes arbitrium nostræ vitæque, necisque:
Victuri jam nunc pectora sume tibi.
Flevisti, memini: tamen hac in voce canentis,
Et mala, dixisti, sint precor ista procul.
Nec sic fata ferant, tulerint sic cætera quamvis:
Vt possim Oenone perdere læsa Parin.
Tot superare metus, qui me, nec, credere cogit,
Ignoscas: idem te quoque fallit amor.

Im-

Imperat ille deus, cum vult, in cornua tauri:
Cum vult, in pennas, destruit ille Iovem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tyndaris (heu flammis nata puella meis)
Si sua non cygno mutasset Iuppiter ora,
Fluxerat in Danaes aureus ante sinus.
Piniferamque Iden falsus lustraverat ales,
Inter Agenoreas constiteratque boves.
Victorem Alciden domina quis pensa tenere
Crederet? at lanas nere coegit amor.
Dicitur & Coa sedisse in veste puella,
Illa Cleonaeo tecta leone fuit.
Te memini Phœbum Oenone (mea crimina dico)
Fugisse, & nostros praeposuisse toros.
Non ego praestabam Phœbo, sed tela Cupido
His in te voluit legibus ire sua.
Consolere tamen digna tua pellice damna:
Quam tibi praetulimus; nata puella Iove est.
Sed quod nata Iove est, minimum me tangit: in illo
Quod non est facies pulchrior ulla, nocet.
Atque utinam formae judex incallidus essem,
Creditus Idaeis Pegasi nympha jugis.
Non mihi Iunonis, nec obesset Pallados ira,
Laudata est oculis quod Cytharea meis.
Dividit haec aliis flammas, celeresque paresque:
Vt libitum est, nati temperat ipsa faces.
Non tamen evaluit vitare domestica tela,
Quos aliis arcus, & sibi dura tulit.
Deprensam conjux illam in Mavorte dolebat,
Testibus hic divis cum Iove questus erat.
Iam dolet, & Mavors terras ultroque reliquit:
Praetulit Anchisen haec abitura suum.
Anchisen propter voluit formosa videri,
Visaque post latam jacuit ultra deam.
Quid mirum est, potuisse pari succurrere amori,
Immunis sub quo non fuit ipse Paris?

Quam læsus Menelaus amat, non læsus amavi:
Adjice non læso quod comes ipsa fuit.
Et magnus video cogi mihi rapta tumultus,
Armataque petunt Pergama mille rates.
Non vereor, belli ne non sit causa probanda:
Est illi facies digna movere duces.
Si mihi nulla fides, armatos respice Atridas:
Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
Quod si vertenda spem mentis concipis hujus,
Cur cessant herbæ? carmina curve tua?
Cum te nec Phœbi solertior artibus ulla est,
Phœbeaque Hecates somnia vera vides.
Tecum sideribus, tecum deducere Lunam
Nubibus, & memini surripuisse diem.
Pascebam tauros, interque armenta leones
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoenta vocatum,
Adjiciam cursus non tenuisse suos?
Ipse pater, seu rem nata male tutus haberet,
Cantatas quoties restitit inter aquas?
Nunc locus Oenone est, nunc illas tende: paravit,
Sive tuos ignes pellere, sive meos.

NVX.

NVx ego juncta via, cum sim sine crimine vitæ,
A populo saxis prætereunte petor.
Obruere ista solet manifestos pœna nocentes,
Publica cum lentam non capit ira moram.
Nil ego peccavi: nisi si peccare videtur,
Annua cultori poma referre suo.
At prius arboribus, tunc cum meliora fuerunt
Tempora, certamen fertilitatis erat.
Tunc domini memores sertis ornare solebant,
Agricolæ fructu proveniente deos.
Sæpe tuas igitur Liber miratus es uvas,
Mirata est oleas sæpe Minerva suas.

Poma-

Pomaque læsissent matrem, nisi subdita ramo
Longa laboranti furca tulisset opem.
Quin etiam exemplo pariebat fœmina nostro,
Nullaque non illo tempore mater erat.
At postquam platanis steriles præbentibus umbras,
Vberior quavis arbore venit honor:
Nos quoque fructiferæ (si nux modo ponor in illis)
Cœpimus in patulas luxuriare comas.
Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
Vnaque læsa demum, læsaque bacca venit.
Nunc uterum vitiat, quæ vult formosa videri:
Raraque in hoc ævo est, quæ velit esse parens.
Certe ego, si nunquam peperissem, tutior essem:
Ista Clytemnestræ digna querela fuit.
Si sciat hoc vitis, nascentes supprimet uvas:
Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
Hoc in notitiam veniat maloque pyroque,
Destituent sylvas utraque poma suas.
Quæque sibi vario distinguit poma colore,
Audiat hoc cerasus, stipes inanis erit.
Non equidem invideo: nunquam tamen ulla feritur,
Quæ sterilis sola est conspicienda coma.
Cernite sinceros omnes ex ordine truncos,
Qui modo nil, quare percutiantur, habent.
At mihi sæva nocent mutilatis vulnera ramis,
Nudaque decerpto cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, sed spes inducta rapinæ:
Sustineant aliæ poma, querentur idem.
Sic reus ille fere est, de quo victoria lucro
Esse potest: inopis vindice facta carent.
Sic timet insidias, qui se scit ferre viator,
Cur timeat: tutum carpit inanis iter.
Sic ego sola petor, soli quia causa petendi est:
Frondibus intactis cætera turba viret.
Nam quod habent frutices aliquando proxima nostris
Fragmina, quod læso vimine multa jacent,

Non istis sua facta nocent: vicinia damno est.
Excipiunt ictu saxa repulsa meo.
Idque fide careat: si non, quæ longius absunt,
Nativum retinent inviolata decus.
Ergo si sapiant, & mentem verba sequantur,
Devoveant umbras proxima quæque meas.
Quam miserum est, odium damnis accedere nostris,
Meque ream nimiæ proximitatis agi.
Sed puto magna mei est operoso cura colono:
Inveniat, dederit quid mihi, præter humum.
Sponte mea facilis contempto nascor in agro:
Parsque loci, quo sto, publica pæne via est.
Me, sata ne lædam, quoniam sata lædere dicor,
Imus in extremo margine fundus habet.
Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
Duratam renovat non mihi fossor humum.
Sole licet, siccaque siti peritura laborem,
Irrigua dabitur non mihi sulcus aqua.
At cum maturas fisso nova cortice rimas
Nux agit, ad partes pertica sæva venit.
Pertica dat plenis immitia vulnera ramis,
Ne possim lapidum verbera sola queri.
Poma cadunt mensis non interdicta secundis,
Et condit lectas parca colona nuces.
Has puer aut certo rectas diverberat ictu,
Aut pronas digito bisve semelve petit.
Quattuor in nucibus non amplius alea tota est,
Cum sibi suppositis additur una tribus.
Per tabulæ clivum labi jubet alter: & optat,
Tangat ut è multis quælibet una suam.
Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar:
Vt divinatas auferat augur opes.
Fit quoque decreta qualem cœleste figura
Sidus, & in Græcis littera quarta gerit.
Hæc ubi distincta est gradibus, quæ constitit intus,
Quot tetigit virga, tot capit ipsa nuces.

Vas quoque sæpe cavum spacio distante locatur,
In quod missa levi nux cadat una manu.
Fœlix secreto quæ nata est arbor in agro,
Et soli domino ferre tributa potest.
Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
Non à vicina pulverulenta via est.
Illa suo, quæcunque tulit, dare dona colono,
Et plenos fructus annumerare potest.
At mihi maturos nunquam licet edere fœtus,
Ante diemque meæ decutiuntur opes. (est:
Lamina mollis adhuc, tenero est in lacte quod intra
Nec mala sunt ulli nostra futura bono.
Iam tamen invenias, qui me jaculentur, & ictu
Præfestinato munus inane petant.
Si fiat rapti, fiat mensura relicti:
Majorem domini parte viator habes.
Sæpe aliquis foliis ubi nuda cacumina vidit,
Esse putat Boreæ triste furentis opus.
Æstibus hic, hic me spoliatam frigore credit:
Est quoque qui crimen grandinis esse putet.
At mihi nec grando duris invisa colonis,
Nec ventus damno, solve, geluve fuit.
Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem:
Quæque fuit multis, est mihi præda malo.
Præda malo Polydore fuit tibi, præda nefandæ
Conjugis Aonium misit in arma virum.
Hesperii regis pomaria tuta fuissent,
Vna sed immensas arbor habebat opes.
At rubus, & sentes tantummodo lædere natæ,
Spinaque vindicta cætera tuta sua est.
Me, quia non noceo, nec aduncis vindicor hamis,
Missa petunt avida saxa proterva manu.
Quid si non optas solem fugientibus umbras,
Finditur Icario cum cane terra, darêm?
Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem,
Non expectata tum venit imber aqua?

Omnia cum faciam, cum præstem sedula cunctis
Officium, saxis invidiosa petor.
Hæc mihi perpessæ, domini patienda querela est:
Causabor, quare sit lapidosus ager.
Dumq; repurgat humum, collectaque saxa remittit,
Semper habent in me tela parata viæ.
Ergo invisa aliis, uni mihi frigora prosunt:
Illo me tutam tempore præstat hyems.
Nuda quidem tum sum, nudam tamen expedit esse:
Nec spolium de me, quod petat hostis, habet.
At simul induimus nostris sua munera ramis,
Saxa novos fructus grandine plura petunt.
Forsitan hoc aliquis dicat: Quæ publica tangunt,
Carpere concessum est: hoc via juris habet.
Si licet hoc, oleas distringite, cædite messes,
Improbe vicinum carpe viator olus.
Intret & urbanas eadem petulantia portas,
Sitque tuis muris Romule juris idem.
Quilibet argentum prima de fronte tabernæ
Tollat, & ad gemmas quilibet alter eat.
Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos:
Et quascunque potest tangere, tollat opes.
Sed neque tolluntur, nec dum regit omnia Cæsar,
Incolumis tanto præside raptor erit.
At non ille deus pacem intra mœnia tantum,
Auxilium toto sparsit in orbe suum.
Quid tamen hoc prodest, media si luce, palamque
Verberor? & tutam non licet esse nucem?
Ergo nec nidos foliis hærere, nec ullam
Sedibus in nostris stare videtis avem.
At lapis in ramo sedit quicunque bifurco,
Hæret, & ut capta victor in arce manet.
Cætera sæpe tamen potuere admissa negari,
Et crimen vox est inficiata suum.
Nostra notat fusco digitos injuria succo,
Cortice contactas inficiente manus.

Ille cruor meus est, illo maculata cruore
Non profectura dextra lavatur aqua.
O ego, cum longæ venerunt tædia vitæ,
Optavi quoties arida facta mori.
Optavi quoties aut cæco turbine verti,
Aut valido missi fulminis igne peti.
Atque utinam subitæ raperent mea poma procellæ,
Vel possem fructus excutere ipsa meos.
Sic ubi detracta est à te tibi causa pericli,
Quod superest tutum Pontice Castor habes.
Quid mihi tunc animi est, cum sumit tela viator,
Atque oculis plagæ destinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
Quem sub humo radix, vinclaque curva tenent.
Corpora præbemus plagis, ut sæpe sagittis,
Cum populus manicas deposuisse vetat.
Utve gravem pavida est ubi tolli vacca securim,
Aut stringi cultros in sua colla videt.
Sæpe meas frondes vento tremuisse putastis:
Sed metus in nobis causa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens, excidite ferro,
Nostraque fumosis urite membra focis.
Si merui, videorque nocens, imponite flammæ:
Et liceat miseræ dedecus esse semel.
Si nec cur urar, nec cur excidar, habetis,
Parcite: sic cœptum perficiatis iter.

DE MEDICAMINE FACIEI.

Discite quæ faciem commendet cura puellæ,
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum quondam Cerealia pendere jussit
Munera: mordaces interiere rubi.
Cultus & in pomis succos emendat acerbos,
Fissaque adoptivas accipit arbor opes:
Culta placent, auro sublimia tecta linuntur,
Nigra sub imposito marmore terra latet.

Velle-

Vellera sæpe eadem Tyrio medicantur aheno,
Sectile delitiis India præbet ebur.
Forsitan antiquæ Tatio sub rege Sabinæ
Maluerint, quam se, rura paterna coli.
Cum matrona premens altum rubicunda sedile,
Assiduo durum pollice nebat opus.
Ipsaque claudebat, quos filia paverat agnos:
Ipsa dabat virgas cæsaque ligna foco.
At vestræ teneras matres peperere puellas:
Vultis inaurata corpora veste tegi.
Vultis odoratos positu variare capillos,
Conspicuam gemmis vultis habere manum.
Induitis collo lapides oriente petitos,
Et quantos onus est aure tulisse, duos.
Nec tamen indignum, si vobis cura placendi:
Cum comptos habeant sæcula nostra viros.
Fœminea vestri potiuntur lege mariti:
Et vix ad cultus nupta quod addat, habet.
Per se quæque paret, & quos venetur amores,
Refert: munditia crimina nulla meret.
Rure latent, finguntque comas: licet arduus illas
Celet Athos, cultas altus habebit Athos.
Est etiam placuisse sibi quæcumque voluptas,
Virginibus cordi grataque forma sua est.
Laudatas homini volucris Iunonia pennas
Explicat, & forma muta superbit avis.
Sic potius nos tanget amor, quam fortibus herbis,
Quas maga terribili subsecat arte manus.
Nec vos graminibus, nec misto credite succo,
Nec tentate nocens virus amantis equæ.
Nec mediæ Marsis finduntur cantibus angues,
Nec redit in fontes unda supina suos.
Et quamvis aliquis Temesæa removerit æra,
Nunquam Luna suis excutietur equis.
Prima sit in vobis morum tutela, puellæ
Ingenio facile conciliante placent.

Certus amor morum est: formam populabitur ætas,
Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit:
Et veniet rugis altera causa dolor.
Sufficit, & longum probitas perdurat in ævum:
Perque suos annos hinc bene pendet amor.
Discite, cum teneros somnus dimiserit artus,
Candida quo possint ora nitere modo.
Hordea, quæ Libyci ratibus misere coloni,
Exue de palea, tegminibusque suis.
Par ervi mensura decem madefiat ab ovis:
Sed cumulent libras hordea nuda duas.
Hæc ubi ventosas fuerint siccata per auras,
Lentà jube scabra frangat asella mola.
Et quæ prima cadent vivaci cornua cervo,
Contere: in hæc solida sexta face assis eat.
Iamque ubi pulvereæ fuerint confusa farinæ,
Protinus in mundis omnia cerne cavis.
Adjice narcissi bis sex sine cortice bulbos,
Strenuà quos puro marmore dextra terat.
Sextantemque trahat gummi cum semine Thusco:
Huc novies tanto plus tibi mellis eat.
Quæcunque afficiet tali medicamine vultum,
Fulgebit speculo levior illa suo.
Nec tu pallentes dubita nudare lupinos,
Et simul inflantis corpora finge fere.
Vtraque sex habeant æquo discrimine libras:
Vtraque da nigris comminuenda molis.
Nec cerusa tibi, nec nitri spuma rubentis
Desit, & Illyrica quæ venit Iris humo.
Da validis juvenum pariter subigenda lacertis:
Sed justum tritis uncia pondus erit.
Addita da querulo volucrum medicamina nido;
Ore fugant maculas, Halcyonea vocant.
Pondere si quæris quo sim contentus in illis,
Quod trahit in partes uncia sexta duas.

Vt

Vt coeant, apteque lini per corpora poſſint,
Adjice de flavis Attica mella favis.
Quamvis thura deos, irataque numina placent,
Non tamen accenſis omnia danda focis.
Thus ubi miſcueris radenti tubera nitro,
Ponderibus juſtis fac ſit utrumque trahens:
Parte minus quarta direptum cortice gummi,
Et modicum è myrrhis pinguibus adde cibum.
Hæc ubi contriveris, per denſa foramina cerne:
Pulvis ab infuſo melle premendus erit.
Profuit & marathos bene olentibus addere myrrhis:
Quinq; parent marathi ſcrupula, myrrha novem.
Arentiſque roſæ quantum manus una prehendat,
Cumque amoniaco maſcula thura ſale.
Hordea quem faciunt, illis infunde cremorem:
Æquent expenſas cum ſale thura roſas.
Tempore ſit parvo mulier licet illita vultum,
Hærebit toto nullus in ore color.
Vidi quæ gelida madefacta papavera lympha
Contereret, teneris illineretque genis.

Cætera deſiderantur.

C. PEDONIS
Albinovani
CONSOLATIO
AD LIVIAM:

Ex editione Andreæ Naugerii.

Visa diu fœlix mater modo dictâ Neronum;
Iam tibi dimidium nominis hujus adeſt.
Iã legis in Druſum miſerabile Livia carmen:
Vnum, qui dicat jam tibi mater, habes.
Nec tua te pietas diſtendit amore tuorum,
Nec poſito filii nomine, dicis, uter?

Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
Et quisquam lachrymas temperat ore tuas? (nes
Hei mihi, quam facile est, quamvis hoc contigit, om-
Alterius luctu fortia verba loqui.
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu,
Fortior ut possis cladibus esse tuis.
Occidit exemplum juvenis venerabile morum,
Maximus ille armis, maximus ille toga.
Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes,
Et titulum belli dux duce fratre tulit.
Ille genus Suevos acre, indomitosque Sicambros
Contudit, inque fugam barbara terga dedit.
Ignotumque tibi meruit Romane triumphum,
Protulit in terras imperiumque novas.
Solvere vota Iovi fatorum ignara tuorum
Mater, & armiferæ solvere vota deæ.
Gradivumque patrem donis implere parabas;
Et quoscumque coli est jusque piumque deos.
Maternaque sacros agitabas mente triumphos,
Forsitan & curæ jam tibi currus erat.
Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
Et tumulus Drusum pro Iovis arce manet.
Fingebas reducem, perceptaque mente fovebas
Gaudia, & ante oculos jam tibi victor erat.
Iam veniet, jam me gratantem turba videbit,
Iam mihi pro Druso dona ferenda meo.
Obvia progrediar, felixque per oppida dicar,
Collaque, & os, oculosque illius ore premam.
Talis erit, sic occurret, sic oscula junget,
Hoc mihi narrabit, sic prior ipsa loquar.
Gaudia magna foves, spem pone miserrima falsam,
Desine de Druso læta referre tuo.
Cæsaris illud opus, veluti pars altera vestri,
Occidit: indignas Livia solve comas.
Quid tibi nunc mores prosunt? actumque pudice
Omne ævum? & tanto jam placuisse viro?
Quid-

Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,
Vltima sit laudes inter ut illa tuas?
Quid tenuisse animum contra sua secula rectum?
Altius & vitiis exeruisse caput?
Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
Nec quenquam nervos extimuisse tuos?
Nec vires errasse tuas campoque foroque,
Quamque licet citra constituisse domum?
Nempe per hos etiam fortunæ injuria mores
Regnet, & incerta est hic quoque nixa rota.
Hic quoque sentitur, ne quid non improba carpat:
Sævit, & injustum jus sibi ubique facit.
Scilicet immunis si luctus una fuisset
Livia, fortunæ regna minora forent.
Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
Vt sua non essent invidiosa bona?
Cæsaris adde domum, quæ certe funeris expers,
Debuit humanis altior esse malis.
Ille vigil summa sacer ille locatus in arce,
Res hominum ex tuto cernere dignus erat.
Nec fleri ipse suis, nec quenquam flere suorum,
Nec quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
Vidimus erepta mœrentem stirpe sororis:
Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.
Condidit Agrippam quo te Marcelle sepulchro,
Et cepit generos jam locus ille duos.
Vix posito Agrippa, tumuli bene janua clausa est:
Perficit officium funeris ecce soror.
Ecce ter ante datis jactura novissima Drusus,
A magno lachrymas Cæsare quartus habet.
Claudite jam Parcæ, nimium reserata sepulchra
Claudite, plus justo jam domus ista patet.
Cedis, & incassum tua nomina Druse levantur:
Vltima sit fati hæc summa querela tui.
Iste potest implere dolor vel secula tota,
Et magni luctus obtinuisse locum,

 Multi

Multi in te amissi : nec tu tot verba bonorum ;
Omnis cui virtus contigit, unus eras.
Nec genitrice tua fœcundior ulla parentum ,
Tot bona per partus quæ dedit una duos.
Heu par illud ubi est totidem virtutibus æquum ?
Et concors pietas ? nec dubitatus amor ?
Vidimus attonitum fraterna morte Neronem ,
Pallida promissa flere per ora coma.
Dissimilemque sui vultu profitente dolorem :
Hei mihi, quam totò luctus in orbe fuit.
Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
Vidisti, lachrymas vidit & ille tuas.
Affigique suis moriens tua pectora sensit ,
Et tenuit vultu lumina fixa tuo.
Lumina cœrulea jam jam nutantia morte ,
Lumina fraternas jam subitura manus.
At miseranda parens suprema neque oscula fixit ,
Frigida nec movit membra tremente sinu.
Non animam apposito fugientem excepit hiatu ,
Nec traxit cæcas per tua membra comas.
Raptus es absenti, dum te fera bella morantur ,
Vtilior patriæ quam tibi Druse tuæ.
Liquitur, ut quondam Zephyris, & solibus icta
Solvuntur teneræ vere tepente nives.
Te queritur, casusque malos, irrisaque tales ,
Accusatque annos ut diuturna suos.
Talis in umbrosis mitis nunc denique sylvis
Deflet Threjicium Daunias ales Ityn.
Halcyonum tales ventosa per æquora questus
Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
Sic plumosa novis plangentes pectora pennis
Oeniden subitæ concinuistis aves.
Sic flevit Clymene, sic & Clymeneides altæ ,
Cum juvenis patriis excidit ictus equis.
Congelat interdum lachrymas, duratque, tenetque,
Suspensasque oculis fortior ictus agit.

Erum-

Erumpunt, iterumque gravant gemitumque sinusq;.
Effusa gravidis uberibusque genis.
In vires abiit flendi mora, plenior unda:
Defluit exigua si qua retexta mora.
Tandem ubi per lachrymas licuit, sed flebilis orsa est,
Singultu medios impediente sonos:
Nate brevis fructus, duplicis sors altera partus,
Gloria confecta nate parentis ubi es?
Sed neque jam duplicis, nec jam sors altera partus,
Gloria confecta nunc quoque matris ubi es?
Heu modo tantus ubi es? tumulo portaris, & igni:
Hæc sunt in reditus dona paranda tuos?
Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
Sic ego te reducem digna videre fui?
Cæsaris uxori si talia dicere fas est,
Iam dubito, magnos an rear esse deos.
Nam quid ego admisi? qua non ego numina cultu?
Quos ego non potui demeruisse deos?
Hic pietatis honos? artus amplector inaneis,
Et vocat hos ipsos flamma, rogusque suus.
Tene ego sustineo positum scelerata videre,
Tene mea poterunt ungere nate manus?
Nunc ego te infœlix summum teneoque tuorque?
Affigoque manus, oraque ad ora fero?
Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
Sic mihi, sic misera nomina tanta refers?
Quo primum vidi fasces, in funere vidi:
Et vidi eversos, indiciumque mali.
Quis credat? matri lux hæc carissima venit,
Qua natum in summo vidit honore suum.
Iamne ego non fœlix? jam pars mihi rapta Neronũ,
Materni celeber nomine Drusus avi?
Iamne meus non est? nec me facit ille parentem?
Iamne fui Drusi mater, & ipse fuit?
Nec cum victorem referatur adesse Neronem,
Dicere jam potero, major, an alter adest?

Vltima contigimus, jus matris habemus ab uno:
Vnius est munus, quod tamen orba negor.
Me miseram extimui, frigusque per ossa cucurrit:
Nil ego jam possum certa vocare meum.
Hic meus ecce fuit, jubet hic de fratre vereri:
Omnia jam metuo, fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar Nero, tu mea condas
Lumina & excipias hanc animam ore pio.
Atq; utinam Drusi manus altera, & altera fratris
Formarent oculos, comprimerentque meos.
Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in uno
Druse, neque ad veteres conditus ibis avos.
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa:
Hanc lucem celeri turbine Parca neat.
Hac & plura refert, lachryma sua verba sequuntur,
Oraque nequicquam per modo questa fluunt.
Quin etiam corpus matri vix vixque remissum,
Exequiis caruit Livia pene suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis,
Inter quaque ruit, ponere certus erat.
Abstulit invitis corpus venerabile frater,
Et Drusum pruna, quod licuitque dedit.
Funera ducuntur Romana per oppida Drusi,
(Heu facinus) per qua victor iturus erat.
Per qua deletis Rhetorum venerat armis:
Hei mihi, quam dispar huic fuit illud iter,
Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem:
Quid faceret victus, sic ubi victor init?
Mœsta domus plangore sonat, cui figere latus
Parta sua dominus voverat arma manu.
Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit unum:
Gentibus adversis forma sit illa precor.
Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem,
Hic illi pavidi clamque palamque dolent.
Iura silent, mutaque tacent sine vindice leges,
Aspicitur toto purpura nulla foro.

Diiq; latent templis, neque iniqua ad funera vultus
Præbent, nec poscunt thura ferenda rogo.
Obscuros delubra tenent: pudet ora colentum
Aspicere, invidiæ quam meruere metu.
Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
Sustulerat timidas sidera ad alta manus.
Iamque precaturus, quid ego jam credulus, inquit,
Suscipiam in nullos irrita vota deos?
Livia non illos pro Druso Livia movit:
Nos erimus magno maxima cura Iovi?
Dixit, & iratus vota insuscepta reliquit,
Duravitque animum, destituitque preces.
Obvia turba ruit, lachrymisque rigantibus ora,
Consulis erepti publica damna refert.
Omnibus iidem oculi, par est concordia flendi:
Funeris exequiis adsumus omnis eques.
Omnis adest ætas mœrent juvenesque senesque,
Ausoniæ matres, Ausoniæque nurus.
Autorisque sui præfertur imagine mœsta,
Quæ victrix templis debita laurus erat.
Certat onus luctu generosa subire juventus,
Et studet officio sedula colla dare.
Et voce, & lachrymis laudasti Cæsar alumnum,
Tristia cum medius rumperet ossa dolor.
Tu lethum optasti, diis aversantibus omen
Par tibi, si sinerent te tua fata mori.
Sed tibi debetur cœlum, te fulmine pollens
Accipiet cupidi regia magna Iovis.
Quid petiit? vult ille tibi ut sua facta placerent,
Magnaque laudatus præmia mortis habet.
Armataque rogum celebrant de more cohortes:
Ast pedes exequias reddit equesque duci.
Te clamore vocant iterumque iterumque supremo,
At vox adversis collibus icta redit.
Ipse pater flavis Tyberinus adhorruit undis,
Sustulit è medio nubilus amne caput,

Tum salice impl[e]xum muscoq; & arundine crinem,
Caeruleum magna legit ab ore manu.
Vberibusque oculis lachrymarum flumina misit,
Vix capit adjectas alveus altus aquas.
Iamque rogi flammas extinguere fluminis ictu,
Corpus & intactum tollere certus erat.
Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
Vt posset toto proluere amne rogum.
Sed Mavors templo vicinus, & accola campi,
Tot dixit siccis verba neque ipse genis.
Quanquam amnes decet ira, tamen Tyberine quie-(scas:
Non tibi, non ullis vincere fata datur.
Iste meus periit, periitque arma inter & enses:
Et dux pro patria, funere causa latet.
Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
Auctor abit operis, sed tamen extat opus.
Quondam ego tentavi Clothoque, duasque sorores,
Pollice quae certo pensa severa trahunt,
Vt Remus Iliades, & frater conditor urbis,
Effugerent aliqua stagna profunda via.
De tribus una mihi, Partē accipe, quae datur, inquit,
Muneris: ex istis quod petis, alter erit.
Hic tibi mox Veneri Caesar promissus uterque,
Hos debet solos Martia Roma deos.
Sic cecinere deae, nec tu Tyberine repugna,
Irrita nec flammas amne morare tuo.
Nec juvenis positi supremos destrue honores:
Vade age, & immissis labere pronus aquis.
Paret, & in longum spaciosas explicat undas,
Strictaque pendenti pumice tecta subit.
Flamma diu cunctata caput contingere sanctum
Erravit posito lenta sibi usque toro.
Tandem ubi complexa est sylvas, alimentaq; sumsit,
Æthera subjectis lambit & astra comis.
Quales in Herculeae colluxit collibus Oetae,
Cum sunt imposito membra cremata deo.

Vritur

Vritur heu decor ille viri, generosaque forma,
Et facilis vultus, uritur ille vigor.
Victricesque manus, facundaque principis ora,
Pectoraque ingenii magna, capaxque domus.
Spes quoque multorum flammis uruntur in iisdem:
Iste rogus misera viscera matris habet.
Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum
Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.
Pars erit historiæ, totoque legetur in ævo:
Seque opus ingeniis carminibusque dabit.
Stabis & in rostris, tituli speciosus honore,
Causaque dicemur nos tibi Druse necis.
At tibi jus veniæ superest Germania nullum:
Postmodo tu pœnas barbare morte dabis.
Aspiciam regum liventia colla catenis,
Duraque per sævas vincula nexa manus.
Et tandem trepidos vultus, inque illa ferocum
Invitis lachrymas decidere ora genis.
Spiritus ille minax, & Drusi morte superbus,
Carnifici in mœsto carcere dandus erit.
Consistunt: lætisque oculis, lætusque videbo
Strata per obscœnas corpora nuda vias.
Hunc aurora diem spectacula tanta ferentem,
Quamprimum croceis rosida portet equis.
Adjice Ledæos concordia sidera fratres,
Templaque Romano conspicienda foro.
Quam parvo numeros implevit principis ævo,
In patriam meritis occubuitque senex.
Nec sua conspiciet (miserum me) munera Drusus,
Nec sua præ templi nomina fronte leget.
Sæpe Nero in lachrymas summissa voce loquetur,
Cur adeo fratres, heu sine fratre deos?
Certus eras nunquam, nisi victor, Druse reverti:
Hæc te debuerant tempora, victor eras.
Consule nos, duce nos, duce jam victore caremus,
Invenit & tota mœror in urbe locum.

At

At comitum squalent immissis ora capillis,
Infelix, Druso sed pia turba suo.
Quorum aliquis tendens in te sua brachia, dixit:
Cur sine me? cur sic incomitatus abis?
Quid referam de te dignissima conjuge Druso?
Atque eadem Drusi digna parente nurus?
Par bene compositum, juvenis fortissimus alter,
Altera jam forti mutua cura viro.
Fœmina tu princeps, tu filia Cæsaris illi,
Nec minor es magni conjuge jussa Iovis.
Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi,
Tu requies fesso grata laboris eras.
Te moriens per verba novissima questus abesse,
Et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infœlix recipis, non quem promiserat ipse,
Nec qui missus erat, nec tuus ille redit.
Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros,
Ensibus & Suevos terga dedisse suis.
Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum,
Et si quid miri vidit in orbe novo.
Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane:
Quemque premat, sine te sternitur ecce torus.
Quo raperis laniata comas? similisque furenti
Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axes,
Terruit admissos sanguinolentus equos.
Hoc fuit Evadne, tunc cum ferienda coruscis
Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
Quid mortem tibi mœsta rogas? amplexaquē natos,
Pignora de Druso sola relicta tenes?
Et modo per somnos agitaris imagine falsa?
Teque tuo Drusum credis habere sinu?
Et subito tentasque manu, sperasque receptum?
Quaeris & in vacui parte priore tori?
Ille pio (si non temere hæc creduntur) in arvo
Inter honoratos excipietur avos.

Ma-

Magnaque maternis majoribus, æqua paternis
Gloria quadrijugis aureus ibit equis.
Regalique habitu. curruque superbus eburno,
Fronde triumphali tempora vinctus erit.
Accipient juvenem Germanica signa ferentem
Consulis imperio, conspicuumque decus.
Gaudebuntque suæ merito cognomine gentis,
Quod solum domito victor ab hoste tulit.
Vix credent, tantum rerum cepisse tot annos
Magna viri latum quærere facta locum.
Hæc ipsum sublime ferent, hæc optima mater
Debuerant luctus attenuare tuos.
Fœmina digna illis, quos aurea condidit ætas,
Principibus natis, principe digna viro.
Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis,
Aspice, quo surgas aspice mane toro.
Non eadem vulgusque decent, & lumina rerum:
Est quod præcipuum debeat ista domus.
Imposuit te alto fortuna, locumque teneri
Iussit honoratum, Livia perfer onus.
Ad te oculos auresque trahis, tua facta notamus:
Nec vox missa potest principis ore tegi.
Alta mane, supraque tuos exurge dolores,
Infragilemque animum quo potes usque tene.
An melius per te virtutum exempla petemus,
Quam si Romanæ principis edis opus?
Fata manent omneis, omneis expectat avarus
Portitor, & turbæ vix satis una ratis.
Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam:
Omnia sub leges mors vocat atra suas.
Ecce necem intentam cœlo, terræque, fretoque,
Casurum triplex vaticinatur opus.
I nunc, & rebus tanta impendente ruina,
In te solam oculos, & tua damna refer.
Maximus ille quidem juvenum spes publica vixit,
Et qua natus erat gloria summa domus.

Sed

Sed mortalis erat, nec tu secura fuisti,
Fortia progenie bella gerente tua.
Vita data est utenda, data est sine fœnore nobis
Mutua, nec certa persoluenda die.
Fortuna arbitriis tempus dispensat ubique:
Illa rapit juvenes: sustulit illa senes.
Quaque ruit, furibunda ruit, totumque per orbem
Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
Regna deæ immitis parce irritare querendo,
Sollicitare animos parce potentis heræ.
Quæ tamen hoc uno tristis tibi tempore venit,
Sæpe eadem rebus favit amica tuis.
Nata quod es alte, quod fœtibus aucta duobus,
Quodque etiam magno consociata Iovi.
Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
Gessit & invicta prospera bella manu.
Quod spes implerunt maternaque vota Nerones,
Quod pulsus toties hostis utroque duce.
Rhenus, & Alpinæ valles, & sanguine nigro
Decolor infecta testis Itargus aqua.
Danubiusque capax, & Dacius orbe remoto
Appulus huic hosti per breve Pontus iter.
Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
Summaque dispersi per juga Pannonii.
Et modo Germani Romanis cognitus orbis:
Aspice quam meritis culpa sit una minor.
Adde quod est absens fœtus, nec cernere nati
Semineces oculos sustinuere tibi.
Qui dolor & menti levissimus influit ægræ.
Acciperes luctus aure coacta tuos.
Prævertitque metus per longa pericula luctum,
Tu quibus auditis anxia mentis eras.
Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
Sed per mollitos ante timore gradus.
Iuppiter ante dedit fati mala signa cruenti,
Flammifera petiit cum tria templa manu.

Iunonisque gravi nocte, impavidaque Minerva,
Sanctaque & immensi Cæsaris icta manus.
Sidera quin etiam cœlo fugisse feruntur,
Lucifer & solitas destituisse vias.
Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
Et venit stella non praeunte dies.
Sideris hoc obitus terris instare monebat,
Et mergi Stygia nobile numen aqua.
At tu qui superes mœstæ solatia matri,
Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
Perque annos diuturnus eas fratrisque, tuosque:
Et vivat nato cum sene mater anus.
Et ventura precor deus excusare priora,
Dum volet, à Druso cætera læta dabit.
Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
Longius ut nolis, heu male fortis, ali.
Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
Obtulit invitæ cum tibi Cæsar opem.
Admovitque preces, & jus immiscuit illis,
Aridaque affusa guttura tinxit aqua.
Nec minor est nato servanda cura parentis,
His adhibet blandas nec sine jure preces.
Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes,
Conjugis & nati Livia sospes ope es.
Supprime jam lachrymas: non est revocabilis istis;
Quem semel umbrifera navita lintre tulit.
Hectora tot fratres, tot deflevere sorores,
Et pater, & conjux, Astyanaxque puer.
Et longæva parens: tamen ille redemtus ad ignes;
Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi: populator Achilles
Iliaca ambustis ossibus arva premit.
Illi cæruleum Panope matertera crinem
Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
Consortesque Deæ centum, longævaque magni
Oceani conjux, Oceanusque pater,

Et

Et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neque omnes
Mutarunt avidi tristia jura dei.
Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
Et flevit populo Cæsar utrumque palam.
Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis:
Stant rata non ulla fila tenenda manu.
Ipse tibi emissus nebulosum littus Averni
Sic liceat, forti verba tot ore sonet.
Quid numeras annos?. vixi maturior annis.
Acta senem faciunt: hæc numeranda tibi.
His ævum fuit implendum, non segnibus annis:
Hostibus eveniat longa senecta metu.
Hoc atavi monuere mei, proavique Nerones:
Fregerunt ambo Punica bella duces.
Hoc domus ista docet per te mea Cæsaris alti:
Exitus hic mater debuit esse meus.
Nec meritis quicquam illa juvant: magis affluit illis
Mater honos, titulis nomina plena vides.
Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
Qui fuit (heu) mortis publica causa, legor.
Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
Et sensi exequias funeris ipse mei.
Decursusque virum notos mihi, donaque regum,
Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
Et quo me officio portaverit illa juventus,
Quæ fuit ante meum tam generosa torum.
Denique laudari sacrato Cæsaris ore
Et merui, lachrymas elicuique deo.
Et cuiquam miserandus ero, jam comprime fletus:
Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.
Hæc sentit Drusus, si quid modo sentit, in umbra:
Nec tu de tanto crede minora viro.
Est tibi, sitque precor multorum filius instar,
Parsque tui partus sit tibi salva prior.
Est conjux tutela hominum, quo sospite vestram
Livi[illegible]unestam dedecet esse domum.

L E-

LECTORI S.

EST cui quæ sequuntur poemata resecare placuit, partim ut indigna ingeniosissimo nostro poeta, partim ut aliis jam pridem iisque propriis vindicata autoribus. Nobis tamen illa hic subjungere visum fuit, si non ob aliud, saltem ut insolitæ consuetudini nonnihil tribueremus, quæ tractu temporis & quasi tacito consensu potius quam præcipiti consilio abroganda videtur.

PVLEX
Incerti auctoris.

Parve pulex, & amara lues, inimica puellis:
Carmine quo fangar in tua facta ferox?
Tu laceras corpus tenerum durissime morsu,
Cujus cum fuerit plena cruore cutis,
Emittis maculas nigro de corpore fuscas,
Levia membra quibus commaculata rigent.
Cumque tuum lateri rostrum defigis acutum,
Cogitur è somno surgere virgo gravi.
Perque sinus erras: tibi pervia cetera membra:
Is quocunque placet, nil tibi sæve latet.
Ah piget, & dicam, cum strata puella recumbit,
Tu femur avellis, cruraque aperta subis.
Ausus es interdum per membra libidinis ire:
Et turbare locis gaudia nata suis.
Dispeream, nisi jam cupiam fieri meus hostis,
Promptior ut fieret ad mea vota via.
Si sineret natura mihi, quo verterer in te,
Et quod sum natus, posse redire daret:
Vel si carminibus possem mutarier ullis,
Carminibus fierem ad mea vota pulex.
Aut medicaminibus, si plus medicamina possunt,
Vellem natura jura novare mea.
Carmina Medea, vel quid medicamina Circes
Contulerint, res est notificata satis.

His

Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
Et quisquam lachrymas temperat ore tuas? (nes
Hei mihi, quam facile est, quamvis hoc contigit, om-
Alterius luctu fortia verba loqui.
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu,
Fortior ut possis cladibus esse tuis.
Occidit exemplum juvenis venerabile morum,
Maximus ille armis, maximus ille toga.
Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes,
Et titulum belli dux duce fratre tulit.
Ille genus Suevos acre, indomitosque Sicambros
Contudit, inque fugam barbara terga dedit.
Ignotumque tibi meruit Romane triumphum,
Protulit in terras imperiumque novas.
Solvere vota Iovi fatorum ignara tuorum
Mater, & armiferæ solvere vota deæ.
Gradivumque patrem donis implere parabas,
Et quoscumque coli est jusque piumque deos.
Maternaque sacros agitabas mente triumphos,
Forsitan & curæ jam tibi currus erat.
Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
Et tumulus Drusum pro Iovis arce manet.
Fingebas reducem, perceptaque mente fovebas
Gaudia, & ante oculos jam tibi victor erat.
Iam veniet, jam me gratantem turba videbit,
Iam mihi pro Druso dona ferenda meo.
Obvia progrediar, felixque per oppida dicar,
Collaque, & os, oculosque illius ore premam.
Talis erit, sic occurret, sic oscula junget,
Hoc mihi narrabit, sic prior ipsa loquar.
Gaudia magna foves, spem pone miserrima falsam,
Desine de Druso læta referre tuo.
Cæsaris illud opus, veluti pars altera vestri,
Occidit: indignas Livia solve comas.
Quid tibi nunc mores prosunt? actumque pudice
Omne ævum? & tanto jam placuisse viro?

Quid-

Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,
Vltima sit laudes inter ut illa tuas?
Quid tenuisse animum contra sua secula rectum?
Altius & vitiis exeruisse caput?
Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
Nec quenquam nervos extimuisse tuos?
Nec vires errasse tuas campoque foroque,
Quamque licet citra constituisse domum?
Nempe per hos etiam fortunæ injuria mores
Regnet, & incerta est hic quoque nixa rota.
Hic quoque sentitur, ne quid non improba carpat:
Sævit, & injustum jus sibi ubique facit.
Scilicet immunis si luctus una fuisset
Livia, fortunæ regna minora forent.
Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
Vt sua non essent invidiosa bona?
Cæsaris adde domum, quæ certe funeris expers,
Debuit humanis altior esse malis.
Ille vigil summa sacer ille locatus in arce,
Res hominum ex tuto cernere dignus erat.
Nec fleri ipse suis, nec quenquam flere suorum,
Nec quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
Vidimus erepta mœrentem stirpe sororis:
Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.
Condidit Agrippam quo te Marcelle sepulchro,
Et cepit generos jam locus ille duos.
Vix posito Agrippa, tumuli bene janua clausa est:
Perficit officium funeris ecce soror.
Ecce ter ante datis jactura novissima Drusus,
A magno lachrymas Cæsare quartus habet.
Claudite jam Parcæ, nimium reserata sepulchra
Claudite, plus justo jam domus ista patet.
Cedis, & incassum tua nomina Druse levantur:
Vltima sit fati hæc summa querela tui.
Iste potest implere dolor vel secula tota,
Et magni luctus obtinuisse locum,

Multi in te amissi: nec tu tot verba bonorum,
Omnis cui virtus contigit, unus eras.
Nec genitrice tua fœcundior ulla parentum,
Tot bona per partus quæ dedit una duos.
Heu par illud ubi est totidem virtutibus æquum?
Et concors pietas? nec dubitatus amor?
Vidimus attonitum fraterna morte Neronem,
Pallida promissa flere per ora coma.
Dissimilemque sui vultu profitente dolorem:
Hei mihi, quam totò luctus in orbe fuit.
Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
Vidisti, lachrymas vidit & ille tuas.
Affigique suis moriens tua pectora sensit,
Et tenuit vultu lumina fixa tuo.
Lumina cœrulea jam jam nutantia morte,
Lumina fraternas jam subitura manus.
At miseranda parens suprema neque oscula fixit,
Frigida nec movit membra tremente sinu.
Non animam apposito fugientem excepit hiatu,
Nec traxit cæcas per tua membra comas.
Raptus es absenti, dum te fera bella morantur,
Vtilior patriæ quam tibi Druse tuæ.
Liquitur, ut quondam Zephyris, & solibus icta
Solvuntur teneræ vere tepente nives.
Te queritur, casusque malos, irrisaque tales,
Accusatque annos ut diuturna suos.
Talis in umbrosis mitis nunc denique sylvis
Deflet Threjicium Daunias ales Ityn.
Halcyonum tales ventosa per æquora questus
Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
Sic plumosa novis plangentes pectora pennis
Oeniden subitæ concinuistis aves.
Sic flevit Clymene, sic & Clymeneides altæ,
Cum juvenis patriis excidit ictus equis.
Congelat interdum lachrymas, duratque, tenetque,
Suspensasque oculis fortior ictus agit.

Erum-

Erumpunt, iterumque gravant gemitumque sinusq;.
Effusæ gravidis uberibusque genis.
In vires abiit flendi mora, plenior unda:
Defluit exigua si qua retenta mora.
Tandem ubi per lachrymas licuit, sed flebilis orsa est,
Singultu medios impediente sonos:
Nate brevis fructus, duplicis sors altera partus,
Gloria confecta nate parentis ubi es?
Sed neque jam duplicis, nec jam sors altera partus,
Gloria confecta nunc quoque matris ubi es?
Heu modo tantus ubi es? tumulo portaris, & igni:
Hæc sunt in reditus dona paranda tuos?
Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
Sic ego te reducem digna videre fui?
Cæsaris uxori si talia dicere fas est,
Iam dubito, magnos an rear esse deos.
Nam quid ego admisi? quæ non ego numina cultu?
Quos ego non potui demeruisse deos?
Hic pietatis honos? artus amplector inaneis,
Et vocat hos ipsos flamma, rogusque suus.
Tene ego sustineo positum scelerata videre,
Tene mea poterunt ungere nate manus?
Nunc ego te infœlix summum teneoque tuorque?
Affigoque manus, oraque ad ora fero?
Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
Sic mihi, sic miseræ nomina tanta refers?
Quo primum vidi fasces, in funere vidi:
Et vidi eversos, indiciumque mali.
Quis credat? matri lux hæc carissima venit,
Qua natum in summo vidit honore suum.
Iamne ego non fœlix? jam pars mihi rapta Neronũ,
Materni celeber nomine Drusus avi?
Iamne meus non est? nec me facit ille parentem?
Iamne fui Drusi mater, & ipse fuit?
Nec cum victorem referatur adesse Neronem,
Dicere jam potero, major, an alter adest?

Vltima contigimus, jus matris habemus ab uno:
Vnius est munus, quod tamen orba negor.
Me miseram extimui, frigusque per ossa cucurrit:
Nil ego jam possum certa vocare meum.
Hic meus ecce fuit, jubet hic de fratre vereri:
Omnia jam metuo, fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar Nero, tu mea condas
Lumina & excipias hanc animam ore pio.
Atq; utinam Drusi manus altera, & altera fratris
Formarent oculos, comprimerentque meos.
Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in uno
Druse, neque ad veteres conditus ibis avos.
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa:
Hanc lucem celeri turbine Parca neat.
Hac & plura refert, lachrymæ sua verba sequuntur,
Oraque nequicquam per modo questa fluunt.
Quin etiam corpus matri vix vixque remissum,
Exequiis caruit Livia pene suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis,
Inter quaque ruit, ponere certus erat.
Abstulit invitis corpus venerabile frater,
Et Drusum pruna, quod licuitque dedit.
Funera ducuntur Romana per oppida Drusi,
(Heu facinus) per quæ victor iturus erat.
Per quæ deletis Rhetorum venerat armis:
Hei mihi, quam dispar huic fuit illud iter.
Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem:
Quid faceret victus, sic ubi victor init?
Mœsta domus plangore sonat, cui figere latus
Parta sua dominus voverat arma manu.
Vrbs gemit, & vultum miserabilis induit unum:
Gentibus adversis forma sit illa precor.
Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem,
Hic illi pavidi clamque palamque dolent.
Iura silent, mutæque tacent sine vindice leges,
Aspicitur toto purpura nulla foro.

Diique

Diiq; latent templis, neque iniquaad funera vultus
Prabent, nec poscunt thura ferenda rogo.
Obscuros delubra tenent: pudet ora colentum
Aspicere, invidia quam meruere metu.
Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
Sustulerat timidas sidera ad alta manus.
Iamque precaturus, quid ego jam credulus, inquit,
Suscipiam in nullos irrita vota deos?
Livia non illos pro Druso Livia movit:
Nos erimus magno maxima cura Iovi?
Dixit, & iratus vota insuscepta reliquit,
Duravitque animum, destituitque preces.
Obvia turba ruit, lachrymisque rigantibus ora,
Consulis erepti publica damna refert.
Omnibus iidem oculi, par est concordia flendi:
Funeris exequiis adsumus omnis eques.
Omnis adest atas mœrent juvenesque senesque,
Ausonia matres, Ausoniaque nurus.
Autorisque sui praefertur imagine mœsta,
Qua victrix templis debita laurus erat.
Certat onus luctu generosa subire juventus,
Et studet officio sedula colla dare.
Et voce, & lachrymis laudasti Casar alumnum,
Tristia cum medius rumperet ossa dolor.
Tu lethum optasti, diis aversantibus omen
Par tibi, si sinerent te tua fata mori.
Sed tibi debetur cœlum, te fulmine pollens
Accipiet cupidi regia magna Iovis.
Quid petiit? vult ille tibi ut sua facta placerent,
Magnaque laudatus pramia mortis habet.
Armataque rogum celebrant de more cohortes:
Ast pedes exequias reddit equesque duci.
Te clamore vocant iterumque iterumque supremo,
At vox adversis collibus icta redit.
Ipse pater flavis Tyberinus adhorruit undis,
Sustulit è medio nubilus amne caput,

Tum salice implexum muscoq; & arundine crinem,
Caruleum magna legit ab ore manu.
Vberibusque oculis lachrymarum flumina misit,
Vix capit adjectas alveus altus aquas.
Iamque rogi flammas extinguere fluminis ictu,
Corpus & intactum tollere certus erat.
Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
Vt posset toto proluere amne rogum.
Sed Mavors templo vicinus, & accola campi,
Tot dixit siccis verba neque ipse genis. (scas:
Quanquam amnes decet ira, tamen Tyberine quie-
Non tibi, non ullis vincere fata datur.
Iste meus periit, periitque arma inter & enses:
Et dux pro patria, funere causa latet.
Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
Auctor abit operis, sed tamen extat opus.
Quondam ego tentavi Clothoque, duasque sorores,
Pollice qua certo pensa severa trahunt,
Vt Remus Iliades, & frater conditor urbis,
Effugerent aliqua stagna profunda via.
De tribus una mihi, Partē accipe, qua datur, inquit,
Muneris: ex istis quod petis, alter erit.
Hic tibi mox Veneri Cæsar promissus uterque,
Hos debet solos Martia Roma deos.
Sic cecinere dea, nec tu Tyberine repugna,
Irrita nec flammas amne morare tuo.
Nec juvenis positi supremos destrue honores:
Vade age, & immissis labere pronus aquis.
Paret, & in longum spaciosas explicat undas,
Strictaque pendenti pumice tecta subit.
Flamma diu cunctata caput contingere sanctum
Erravit posito lenta sibi usque toro.
Tandem ubi complexa est sylvas, alimentaq; sumsit,
Æthera subjectis lambit & astra comis.
Quales in Herculea colluxit collibus Oeta,
Cum sunt imposito membra cremata deo.

Vritur

Vritur heu decor ille viri, generosaque forma,
Et facilis vultus, uritur ille vigor.
Victricesque manus, facundaque principis ora,
Pectoraque ingenii magna, capaxque domus.
Spes quoque multorum flammis uruntur in iisdem:
Iste rogus miseræ viscera matris habet.
Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum
Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.
Pars eris historiæ, totoque legetur in ævo:
Seque opus ingeniis carminibusque dabit.
Stabis & in rostris, tituli speciosus honore,
Causaque dicemur nos tibi Druse necis.
At tibi jus veniæ superest Germania nullum:
Postmodo tu pœnas barbare morte dabis.
Aspiciam regum liventia colla catenis,
Duraque per sævas vincula nexa manus.
Et tandem trepidos vultus, inque illa ferocum
Invitis lachrymas decidere ora genis.
Spiritus ille minax, & Drusi morte superbus,
Carnifici in mœsto carcere dandus erit.
Consistunt: lætisque oculis, lætusque videbo
Strata per obscœnas corpora nuda vias.
Hunc aurora diem spectacula tanta ferentem,
Quamprimum croceis rosida portet equis.
Adjice Ledæos concordia sidera fratres,
Templaque Romano conspicienda foro.
Quam parvo numeros implevit principis ævo,
In patriam meritis occubuitque senex.
Nec sua conspiciet (miserum me) munera Drusus,
Nec sua præ templi nomina fronte leget.
Sæpe Nero in lachrymas summissa voce loquetur,
Cur adeo fratres, heu sine fratre deos?
Certus eras nunquam, nisi victor, Druse reverti:
Hæc te debuerant tempora, victor eras.
Consule nos, duce nos, duce jam victore caremus,
Invenit & tota mœror in urbe locum.

At comitum squalent immissis ora capillis,
Infelix, Druso sed pia turba suo.
Quorum aliquis tendens in te sua brachia, dixit:
Cur sine me? cur sic incomitatus abis?
Quid referam de te dignissima conjuge Druso?
Atque eadem Drusi digna parente nurus?
Par bene compositum, juvenis fortissimus alter,
Altera jam forti mutuâ cura viro.
Fœmina tu princeps, tu filia Cæsaris illi,
Nec minor es magni conjuge jussa Iovis.
Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi,
Tu requies fesso grata laboris eras.
Te moriens per verba novissima questus abesse,
Et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infœlix recipis, non quem promiserat ipse,
Nec qui missus erat, nec tuus ille redit.
Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros,
Ensibus & Suevos terga dedisse suis.
Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum,
Et si quid miri vidit in orbe novo.
Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane:
Quemque premat, sine te sternitur ecce torus.
Quo raperis laniata comas? similisque furenti
Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axes,
Terruit admissos sanguinolentus equos.
Hoc fuit Evadne, tunc cum ferienda coruscis
Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
Quid mortem tibi mœsta rogas? amplexaque natos,
Pignora de Druso sola relicta tenes?
Et modo per somnos agitaris imagine falsa?
Teque tuo Drusum credis habere sinu?
Et subito tentasque manu, sperasque receptum?
Quaris & in vacui parte priore tori?
Ille pio (si non temere hæc creduntur) in arvo
Inter honoratos excipietur avos.

Magnaque maternis majoribus, aqua paternis
Gloria quadrijugis aureus ibit equis.
Regalique habitu. curruque superbus eburno,
Fronde triumphali tempora vinctus erit.
Accipient juvenem Germanica signa ferentem
Consulis imperio, conspicuumque decus.
Gaudebuntque sua merito cognomine gentis,
Quod solum domito victor ab hoste tulit.
Vix credent, tantum rerum cepisse tot annos
Magna viri latum quarere facta locum.
Hac ipsum sublime ferent, hac optima mater
Debuerant luctus attenuare tuos.
Fœmina digna illis, quos aurea condidit atas,
Principibus natis, principe digna viro.
Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis,
Aspice, quo surgas aspice mane toro.
Non eadem vulgusque decent, & lumina rerum:
Est quod pracipuum debeat ista domus.
Imposuit te alto fortuna, locumque teneri
Iussit honoratum, Livia perfer onus.
Ad te oculos aureſque trahis, tua facta notamus:
Nec vox missa potest principis ore tegi.
Alta mane, supraque tuos exurge dolores,
Infragilemque animum quo potes usque tene.
An melius per te virtutum exempla petemus,
Quam si Romana principis edis opus?
Fata manent omneis, omneis expectat avarus
Portitor, & turba vix satis una ratis.
Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam:
Omnia sub leges mors vocat atra suas.
Ecce necem intentam cœlo, terraque, fretoque,
Casurum triplex vaticinatur opus.
I nunc, & rebus tanta impendente ruina,
In te solam oculos, & tua damna refer.
Maximus ille quidem juvenum spes publica vixit,
Et qua natus erat gloria summa domus.

Sed

Sed mortalis erat, nec tu secura fuisti,
Fortia progenie bella gerente tua.
Vita data est utenda, data est sine fœnore nobis
Mutua, nec certa persoluenda die.
Fortuna arbitriis tempus dispensat ubique:
Illa rapit juvenes: sustulit illa senes.
Quaque ruit, furibunda ruit, totumque per orbem
Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
Regna deæ immitis parce irritare querendo,
Sollicitare animos parce potentis heræ.
Quæ tamen hoc uno tristis tibi tempore venit,
Sæpe eadem rebus favit amica tuis.
Nata quod es alte, quod fœtibus aucta duobus,
Quodque etiam magno consociata Iovi.
Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
Gessit & invicta prospera bella manu.
Quod spes implerunt maternaque vota Nerones,
Quod pulsus toties hostis utroque duce.
Rhenus, & Alpinæ valles, & sanguine nigro
Decolor infecta testis Itargus aqua.
Danubiusque capax, & Dacius orbe remoto
Appulus huic hosti per breve Pontus iter.
Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
Summaque dispersi per juga Pannonii.
Et modo Germani Romanis cognitus orbis:
Aspice quam meritis culpa sit una minor.
Adde quod est absens fœtus, nec cernere nati
Semineces oculos sustinuere tibi.
Qui dolor & menti levissimus influit ægræ.
Acciperes luctus aure coacta tuos.
Prævertitque metus per longa pericula luctum,
Tu quibus auditis anxia mentis eras.
Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
Sed per mollitos ante timore gradus.
Iuppiter ante dedit fati mala signa cruenti,
Flammifera petiit cum tria templa manu.

Iuno-

Iunonisque gravi nocte, impavidaque Minerva,
Sanctaque & immensi Cæsaris icta manus.
Sidera quin etiam cœlo fugisse feruntur,
Lucifer & solitas destituisse vias.
Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
Et venit stella non praeunte dies.
Sideris hoc obitus terris instare monebat,
Et mergi Stygia nobile numen aqua.
At tu qui superes mœsta solatia matri,
Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
Perque annos diuturnus eas fratrisque, tuosque:
Et vivat nato cum sene mater anus.
Et ventura precor deus excusare priora,
Dum volet, à Druso cætera læta dabit.
Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
Longius ut nolis, heu male fortis, ali.
Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
Obtulit invita cum tibi Cæsar opem.
Admovitque preces, & jus immiscuit illis,
Aridaque affusa guttura tinxit aqua.
Nec minor est nato servanda cura parentis,
His adhibet blandas nec sine jure preces.
Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes,
Conjugis & nati Livia sospes ope es.
Supprime jam lachrymas: non est revocabilis istis,
Quem semel umbrifera navita lintre tulit.
Hectora tot fratres, tot deflevere sorores,
Et pater, & conjux, Astyanaxque puer.
Et longæva parens: tamen ille redemtus ad ignes;
Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi: populator Achilles
Iliaca ambustis ossibus arva premit.
Illi cæruleum Panope matertera crinem
Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
Consortesque Deæ centum, longævaque magni
Oceani conjux, Oceanusque pater,

Et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neque
Mutarunt avidi tristia jura dei. (omnes
Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
Et flevit populo Caesar utrumque palam.
Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis:
Stant rata non ulla fila tenenda manu.
Ipse tibi emissus nebulosum littus Averni
Sic liceat, forti verba tot ore sonet.
Quid numeras annos?. vixi maturior annis.
Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.
His aevum fuit implendum, non segnibus annis:
Hostibus eveniat longa senecta metu.
Hoc atavi monuere mei, proavique Nerones:
Fregerunt ambo Punica bella duces.
Hoc domus ista docet per te mea Caesaris alti:
Exitus hic mater debuit esse meus.
Nec meritis quicquam illa juvant: magis affluit illis
Mater honos, titulis nomina plena vides.
Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
Qui fuit (heu) mortis publica causa, legor.
Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
Et sensi exequias funeris ipse mei.
Decursusque virum notos mihi, donaque regum,
Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
Et quo me officio portaverit illa juventus,
Quae fuit ante meum tam generosa torum.
Denique laudari sacrato Caesaris ore
Et merui, lachrymas elicuique deo.
Et cuiquam miserandus ero, jam comprime fletus:
Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.
Haec sentit Drusus, si quid modo sentit, in umbra:
Nec tu de tanto crede minora viro.
Est tibi, sitque precor multorum filius instar,
Parsque tui partus sit tibi salva prior.
Est conjux tutela hominum, quo sospite vestram
Livia, honestam dedecet esse domum.

L E-

LECTORI S.

Est cui quæ ſequuntur poemata reſecare placuit, partim ut indigna ingenioſiſſimo noſtro poeta, partim ut aliis jam pridem iiſque propriis vindicata autoribus. Nobis tamen illa hic ſubjungere viſum fuit, ſi non ob aliud, ſaltem ut inolitæ conſuetudini nonnihil tribueremus, quæ tractu temporis & quaſi tacito conſenſu potius quam præcipiti conſilio abroganda videtur.

PVLEX

Incerti auctoris.

Parve pulex, & amara lues, inimica puellis:
Carmine quo fangar in tua facta ferox?
Tu laceras corpus tenerum duriſſime morſu,
Cujus cum fuerit plena cruore cutis,
Emittis maculas nigro de corpore fuſcas,
Levia membra quibus commaculata rigent.
Cumque tuum lateri roſtrum defigis acutum,
Cogitur è ſomno ſurgere virgo gravi.
Perque ſinus erras: tibi pervia cetera membra:
Is quocunque placet, nil tibi ſæve latet.
Ah piget, & dicam, cum ſtrata puella recumbit,
Tu femur avellis, cruraque aperta ſubis.
Auſus es interdum per membra libidinis ire:
Et turbare locis gaudia nata ſuis.
Diſpeream, niſi jam cupiam fieri meus hoſtis,
Promptior ut fieret ad mea vota via.
Si ſineret natura mihi, quo verterer in te,
Et quod ſum natus, poſſe redire daret:
Vel ſi carminibus poſſem mutarier ullis,
Carminibus fierem ad mea vota pulex.
Aut medicaminibus, ſi plus medicamina poſſunt,
Vellem naturæ jura novare meæ.
Carmina Medeæ, vel quid medicamina Circes
Contulerint, res eſt notificata ſatis.

His

His ego mutatus, si sic mutabilis essem,
Hærerem in tunica margine virginea.
Inde means per crura mea sub veste puellæ,
Ad loca, quæ vellem, me cito surriperem.
Cumque illa dudum lædens nil, ipse cubarem,
Donec de pulice rursus homo fierem.
Sed si forte novis virgo perterrita monstris,
Exciret famulos ad mea vincla suos:
Aut tentata meis precibus succumberet illa,
Aut mox ex homine verterer in pulicem:
Rursus mutatus, fundensque precamina mille,
Afferrem cunctos in mea vota Deos.
Illam dum precibus, vel vi superator haberem,
Et jam nil mallet, quam sibi me socium.

PHILOMELA

Incerti auctoris.

DVlcis amica veni noctis solatia præstans:
Inter aves etenim nulla tibi similis.
Tu Philomela potes vocum discrimina mille,
Mille potes varios ipsa referre modos.
Nam, quamvis aliæ volucres modulamina tentent,
Nulla potest modulis æquivalere tuis.
Insuper est avium spaciis garrire diurnis,
Tu cantare simul nocte dieque potes.
Parvus enim quamvis per noctem tinninet omnem,
At sua vox nulli jure placere potest.
Dulce Palara sonat, quam dicunt nomine Drostam.
Sed fugiente die nempe quieta silet.
Et Merulus modulans tam pulchris concinit odis:
Nocte ruente tamen, carmina nulla canit.
Vere calente, novos componit Acredula cantus,
Matutinali tempore tunc mitilans.
Dum turdus trutilat, Sturnus tunc pisitat ore:
Sed quod mane canunt, vespere non recolunt.

Cacabat hinc perdix, hinc gratitat improbus anser,
Et castus turtur, atque columba gemunt.
Plausitat arborea clamans de fronde palumbes,
In fluviisque natans sorte tetrinit anas.
Grus gruit, inq; glomis cycni prope flumina drensant,
Accipiter pipat, milvus hiansque lipit.
Cucurrire solet gallus, gallina gracillat:
Pupillat pavo, trinsat hirundo vaga.
Dum clangunt aquilæ, vultur pulpare probatur,
Et crocitat corvus, graculus at frigulat.
Glotorat immenso de turre ciconia rostro:
Pessimus at passer tristia flendo rapit.
Psittacus humanas depromit voce loquelas,
Atque suo domino χαῖρε valeque sonat.
Pica loquax varias modulatur gutture voces,
Scurriliter strepitu, quicquid & audit, ait.
Et cuculi cuculant, fritinit rauca cicada,
Bombilat ore legens munera mellis apes.
Bubulat horrendum ferali carmine bubo,
Humano generi tristia fata ferens.
Strix nocturna sonans, & vespertilio stridunt,
Noctua lucifuga cucubat in tenebris.
Ast ululant ululæ, lugubri voce canentes,
Inque paludiferis butio bubit aquis.
Regulus atque Merops, & rubro pectore Progne,
Consimili modulo zinzilulare sciunt.
Scribere me voces avium Philomela coegit,
Quæ cantu cunctas exuperat volucres.
Sed jam quadrupedum fari discrimina vocum,
Nemine cogente, nunc ego sponte sequar.
Tigrides indomitæ rancant, rugiuntque leones,
Panther caurit amans, Pardus hiando felit.
Dum lynces orcanda fremunt, ursus ferus uncat,
Ast lupus ipse ululat: frendet agrestis aper.
Et barrus barrit, cervi glocitant & onagri,
Ast taurus mugit, & celer hinnit equus.

Quirritat verres, tardus rudit, oncat asellus,
Blacterat hinc aries, & pia balat ovis:
Sordida sus pascens ruris per gramina grunnit,
At mutire capris hirce petulce soles.
Rite canis latrat fallax, vulpecula gannit,
Glaucitat & catulus, at lepores vagiunt.
Mus avidus mintrat, velox mustellaque dintrit,
Et grillus grillat, desticat inde sorex.
Ecce venenosus serpendo sibilat anguis,
Garrula limosis rana coaxat aquis.
Has volucrum voces descripsi, quadrupedumque,
Quas natura illis grata parens tribuit.
Sed cunctas species animantum nemo notavit,
Atque sonos ideo dicere quis poterit?
Cuncta suo domino depromunt munera laudum,
Seu Semper sileant, sive sonare queant.

P. OVIDII NASONIS EPIGRAMMATA.

Quantum Virgilius magno concessit Homero:
Tantum ego Virgilio Naso poeta meo.
Nec me prælatum cupio tibi ferre poetam:
Ingenio si te subsequor, hoc satis est.
Argumenta quidem librorum prima notavi,
Errorem ignarus ne quis habere queat.
Bis quinos feci legerent quo carmine versus:
Æneidos totum corpus ut esse putent.
Affirmans gravitate mea, me carmine nullo
Livore titulum præposuisse tibi.

Vir magnus bello, nulli pietate secundus,
Æneas odio Iunonis pressus iniquo,
Italiam quærens Siculis errabat in undis
Naufragus: & tandem Libycas dimissus ad oras,
Ignarusque loci fido comitatus Achate,

Indi-

Indicio matris regnum cognovit Elissæ.
Quin etiam nebula septus pervenit ad urbem.
Abreptos undis socios cum classe recepit,
Hospitioque usus Didus per cuncta benigna,
Excidium Trojæ jussus narrare parabat.

M. ANNÆI LVCANI
AD
CALPVRNIVM PISONEM
PANEGYRICVM.

Vnde prius cœpti surgat mihi carminis ordo,
Quosve canam titulos, dubius feror: hinc tua (Piso
Nobilitas, veterisque citant sublimia Calpi
Nomina, Romanas inter fulgentia gentes.
Hinc tua me virtus rapit, & miranda per omnes
Vita modos, quæ si deesset tibi forte creato
Nobilitas, eadem pro nobilitate fuisset.
Nam quid imaginibus, quid avitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numeroso consule fasti
Profuerint, si vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cujus laus est in origine sola.
At tu qui tantis animum natalibus æquas,
Et partem tituli non summam ponis in illis,
Ipse canendus eris. nam quid memorare necesse est,
Vt domus à Calpho nomen Calphurnia ducat?
Claraque Pisonis tulerit cognomina prima,
Humida callosa cum pinseret hordea dextra?
Nec si cuncta velim breviter decurrere possim.
Et prius ætherias molles circumvaga flammas
Annua bissenis revocabit mensibus astra,
Quam mihi priscorum titulos, operosaque bella
Contigerit memorare: manus sed bellica patrum,
Armorumque labor, veteres docuere Quirites,

Atque illos cecinere sui per carmina vates,
Nos quoque pacata Pisonem laude nitentem,
Exæquamus avis: nec enim si bella quierunt,
Occidit & virtus, licet exercere togatæ
Munera militiæ, licet & sine sanguinis haustu,
Mitia legitimo sub judice bella movere.
Hic quoque servati continget gloria civis,
Altaque victricis intexunt limina palmæ.
Quin age majorum juvenis facunde tuorum,
Scande super titulos, & avitæ laudis honores,
Armorumque decus præcede forensibus actis.
Sic etiam magnæ jam tunc Cicerone juventæ
Laurea facundis cesserunt arma togatis.
Sed quæ Pisonum claros visura triumphos
Olim turba vias impleverat agmine denso,
Ardua nunc eadem stipat fora, cum tua mœstos
Defensura reos vocem facundia mittit.
Seu trepidos ad jura decem citat hasta virorum,
Et firmare jubet centeno judice causas:
Seu capitale nephas operosa diluis arte,
Laudibus ipsa tuis resonant fora dum Piso. Nam
Judicis affectum, possessaque pectora tentas,
Victus sponte sua sequitur quocunque vocasti:
Flet si flere libet, gaudet gaudere coactus:
Et te dante capit judex, si non habet, iram.
Sic auriga solet ferventia Thessalus ora
Mobilibus frenis in aperto flectere campo:
Qui modo non solum rapido permittit habenas
Quadrupedi, sed calce citat: modo torquet in auras
Flexibiles rictus, & nunc cervice rotata
Incipit effusos in gyrum carpere cursus.
Quis non attonitus judex tua respicit ora?
Quis regit ipse suam, nisi per tua pondera, mentem?
Nam tu sive libet pariter cum grandine nimbos,
Densaque vibrata jaculari fulmina lingua:
Seu juvat astrictas in nodum cogere voces,

Et dare ſubtili vivacia verba catenæ,
Vim Laertiadæ, brevitatem vincis Atridæ.
Dulci ſeu mavis, liquidoque fluentia curſu
Verba, nec incluſo, ſed aperto pingere flore,
Inclyta Neſtorei cedit tibi gratia mellis.
Nec te Piſo tamen populo ſub judice ſola
Mirantur fora, ſed numeroſa laude Senatus
Excipit, & meritas reddit tibi curia voces.
Quis digne referat, qualis tibi luce ſub illa
Gloria contigerit, qua tu retinente ſenatu,
Cum tua biſſenos numeraret purpura faſces,
Cæſareum grato ceciniſti pectore numen?
Quod ſi jam validæ mihi robur mentis ineſſet,
Et ſolidus primos impleret ſpiritus annos,
Auderem voces per carmina noſtra referre
Piſo tuas: ſed feſſa labat mihi pondere cervix,
Et tremefacta cadunt ſucciſo poplite membra:
Sic nec olorinos audet Pandionis ales
Parva referre ſonos, nec ſi velit improba, poſſit.
Sic & Hedonia ſuperantur voce cicadæ,
Stridula cum rapido faciunt convicia ſoli.
Quare age Calliope poſita gravitate forenſi,
Limina Piſonis mecum pete, plura ſuperſunt,
Quæ laudare velis, inventa penatibus ipſis.
Huc etiam tota concurrit ab urbe juventus,
Auditura virum, ſi quando judice feſſo
Turbida pro latis tacuerunt jurgia rebus.
Tunc etenim levibus veluti proludit in armis,
Compoſitiſque ſuas exercet litibus artes:
Quinetiam facilis Romano profluit ore
Græcia, Cecropioque ſonat gravis æmulus urbi.
Teſtis Acidalia quæ condidit alite muros,
Euboicam referens fœcunda Neapolis arcem.
Qualis io ſuperi, qualis nitor oris amœnis
Vocibus: hinc ſolido fulgore micantia verba
Implevere locos, hinc exornata figuris

Advolat, excusso velox sententia torno.
Magna quidem virtus erat, etsi sola fuisset;
Eloquio sanctum modo perfulcire senatum,
Exonerare pios modo, nunc onerare nocentes,
Sed super ista, movet plenus gravitate serena
Vultus, & insignis praestringit imagine visus.
Talis inest habitus, qualem nec dicere mœstum
Nec fluidum, laeta sed tetricitate decorum
Possumus: ingenita stat nobilitatis in illo
Pulcher honor, & digna suis natalibus ora.
Additur huc & justa fides, & plena pudoris
Libertas, animusque mala ferrugine purus,
Ipsaque possesso mens est opulentior auro.
Quis tua cultorum juvenis facunde tuorum
Limina pauper adit, quem non animosa beatum
Excipit, & subito juvat indulgentia censu?
Quodque magis dono fuerit preciosius omni,
Diligit ex aequo: nec te fortuna colentum,
Natalesve movent, probitas spectatur in illis.
Nulla superborum patiuntur dicta jocorum,
Nullius subitos adfert injuria risus.
Vnus amicitiae summos tenor ambit & imos.
Rara domus tenuem non aspernatur amicum,
Raraque non humilem calcat fastosa clientem.
Illic casta licet mens, & sine crimine constet
Vita, tamen probitas cum paupertate jacebit.
Sed lateri nullus comitem circumdare quaerit,
Quem dat purus amor, sed quem tulit impia merces:
Nec quisquam vero precium largitur amico,
Quem regat ex aequo, vicibusque regatur ab illo:
Sed miserum parva stipe focilat, ut pudibundus
Exercere sales inter convivia possit.
Ipse procul livor, procul hac fortuna refugit
Piso tuam venerande domum: tu mitis, & acri
Asperitate carens, positoque per omnia fastu,
Inter ut aequales unus numeraris amicos,

Obse-

Obſequiumque doces, & amorem quæris amando.
Cuncta domus varia cultorum perſonat arte,
Cuncta movet ſtudium: nec enim tibi dura clientum
Turba, rudiſve placet, miſero quæ freta labore
Nil niſi ſummoto novit præcedere vulgo.
Sed virtus numeroſa juvat: tu pronus in omne
Pectora ducis opus, ſeu te graviora vocarunt,
Seu leviora juvant: nec enim facundia ſemper
Adducta cum fronte placet: non ſemper in armis
Bellica turba manet. nec tota claſſicus horror
Nocte dieque gemit: non ſemper Gnoſſius arcus
Deſtinat, exempto ſed laxat cornua nervo:
Et galea miles caput, & latus enſe reſolvit.
Ipſa vices natura ſubit, variataque curſus
Ordinat, inverſis & frondibus explicat annum.
Non ſemper fluidis adopertus nubibus æther
Aurea terrificis obcæcat ſidera nimbis.
Ceſſat hyems, madidos & ſiccat Vere capillos,
Ver fugit æſtates, æſtatum terga laceſſit
Pomifer auctumnus, nubibus ceſſurus & undis.
Ignea quin etiam ſuperum pater arma recondit,
Et Ganymedeæ repetens convivia menſæ,
Pocula ſumit ea, qua geſſit fulmina dextra.
Temporibus ſervire decet: qui tempora certis
Ponderibus penſavit, eum ſi bella vocabunt,
Miles erit, ſi pax, poſitis toga geſtiet armis.
Hunc fora pacatum, bellantem caſtra docebunt.
Felix illa dies, totumque canenda per ævum,
Quæ tibi vitales cum primum traderet auras,
Contulit innumeras intra tua pectora dotes.
Mira ſubeſt gravitas inter fora, intus omiſſa
Pauliſper gravitate lepos: ſi carmina forte
Nectere ludenti juvit fluitantia verſu,
Aonium facilis deducit pagina carmen:
Sive chelyn digitis, & eburno verbere pulſas,
Dulcis Apollinea ſequitur teſtudine cantus:

Et te credibile est Phœbo didicisse magistro.
Nec pudeat pepulisse lyram, cum pace serena
Publica securis exultent ocia terris.
Nec pudeat Phœbea chelys, si creditur illis
Pulsari manibus, quibus & contenditur arcus.
Sic movisse fides sævus narratur Achilles,
Quamvis mille rates Priameius ureret heros,
Et gravis obstreperet modulatis buccina nervis,
Illo dulce melos Nereius extulit heros
Pollice, terribilis quo Pelias ibat in hostem.
Arma tuis etiam si forte rotare lacertis,
Inque gradum clausis libuit consistere membris,
Et vitare simul, simul & captare petentem,
Mobilitate pedum celeres super orbibus orbes
Plectis, & obliquis fugientem cursibus urges.
Nunc quoque vivaci scrutaris pectora dextra,
Nunc latus adversum nec opino percutis ictu.
Nec tibi mobilitas minor est, si forte volantem
Aut geminare pilam juvat, aut revocare cadentem:
Et non sperato fugientem reddere gestu.
Hæret in hac populus spectacula, totaque ludos
Turba repente suos jam sudabunba relinquit.
Te si forte juvat studiorum pondere fessum,
Non languere tamen, lususque movere per artem,
Calidiore modo tabula variatur aperta
Calculus, & vitreo peraguntur milite bella:
Vt niveus nigros, nunc & niger alliget albos.
Sed tibi quis non terga dedit? quis te duce cessit
Calculus? aut quis non periturus perdidit hostem?
Mille modis acies tua dimicat: ille petentem
Dum fugit ipse rapit: longo venit ille recessu.
Qui stetit in speculis, hic se committere rixa
Audet, & in prædam venientem decipit hostem.
Ancipites subit ille moras, similisque ligato
Obligat ipse duos, hic ad majora movetur:
Vt citus & fracta porumpat in agmina mandra,
Clau-

Clausaque delecto populetur mœnia vallo.
Interea sectis, quamvis acerrima surgant
Prœlia militibus: plena tamen ipse phalange,
Aut etiam pauco spoliata milite vincis,
Et tibi captiva resonat manus utraque turba.
Sed prius emenso Titan versetur Olympo,
Quam mea tot laudes decurrere carmina possint.
Felix & longa juvenis dignissime vita,
Eximiumque tuæ gentis decus, accipe nostri
Certus, & hoc veri complectere pignus amoris.
Quod si digna tua minus est mea pagina laude,
At voluisse sat est: animum non carmina jacto.
Tu modo lætus ades, forsan meliora canemus:
Et vires dabit ipse favor, dabit ipsa feracem
Spes animum: dignare tuos aperire penates.
Hoc solum petimus: nec enim me divitis auri
Imperiosa fames, & habendi sæva libido
Impulerant, sed laudis amor. juvat optime tecum
Degere, cumque tuis virtutibus omne per ævum
Carminibus certare meis: sublimior ibo,
Si fama mihi pandis iter, si detrahis umbram.
Abdita quid prodest generosi vena metalli,
Si cultore caret? quid inerti condita portu,
Si ductoris eget, ratis efficit? omnia quanvis
Armamenta gerat, teretique fluentia malo
Possit & excusso dimittere vela rudente?
Ipse per Ausonias Æneia carmina gentes
Qui sonat, ingenti qui nomine pulsat Olympum,
Mæoniumque senem Romano provocat ore,
Forsitan illius nemoris latuisset in umbra
Quod canit: & sterili tantum cantasset avena,
Ignotus populis, si Mecœnate careret:
Qui tamen haud uni patefecit limina vati,
Nec sua Vergilio permisit numina soli.
Mecœnas tragico quatientem pulpita castu
Erexit Varum: Mecœnas alta tonantis

Eruit,

Eruit, & populis ostendit nomina Grajis:
Carmina Romanis etiam resonantia chordis,
Ausoniamque chelyn gracilis patefecit Arati.
O decus in totum merito venerabilis ævum,
Pierii tutela chori, quo præside tuti
Non unquam vates inopi timuere senectæ.
Quod si quis nostris precibus locus, & mea vota
Si mentem subiere tuam, memorabilis olim
Tu mihi Mecœnas tereti cantabere versu.
Possumus æterna nomen committere fama:
Si tamen hoc ulli de se promittere fas est,
Et Deus ultor abest, superest animosa voluntas:
Ipsaque nescio quid. mens excellentius audet.
Tu nanti protende manum, tu, Piso, latentem
Exere: nos humilis domus & syncera parentum,
Sed tenuis fortuna sua caligine celat.
Possumus impositis caput exornare tenebris,
Et lucem spectare novam: si quid modo lætus
Annuis, & nostris subscribis candide votis.
Est mihi, crede, meis animus constantior annis:
Quamvis nunc juvenile decus mihi pingere malas
Cœperit, & nondum vicesima venerit ætas.

FINIS.

